"Towards the future with the lessons from the past"

URSARU 2022

7th Undergraduate Research Symposium on Archaeology
Rajarata University of Sri Lanka

THE PROCEEDINGS OF

SEVENTH UNDERGRADUATE RESEARCH SYMPOSIUM ON

Archaeology

7th UNDERGRADUATE RESEARCH SYMPOSIUM ON ARCHAEOLOGY
RAJARATA UNIVERSITY OF SRI LANKA
2022
Abstracts

Patron
Prof. Sanjeewani Ginigaddara
Prof. D.T.Mendis

Advisory Editors
Senior Prof. Ariya Lagamuwa
Prof. C.R.Withanachchi
Dr. P.B.N. Abeywardana
Senior Lec. G.K.M.C.P.B. Ambanwala
Senior Lec. W.M.T.B. Wijepala
Senior Lec. N.D.T.M. Siriwardana
Assistant Lec. J.M.I.R.K. Jayasekara
Assistant Lec. P.J.W.N. Nonis
Assistant Lec. P.N. Hansani
Assistant Lec. W.M.C.M.Adhipaththu
Assistant Lec. P.N.M.Samarathunga
Assistant Lec. R.M.I.P.D.K. Rathnayake

Chief Editor
Ms.B.S.P.Kumari

Editorial Board
Ms.D.G.T.R.Dandeniya
Ms.M.D.Ranasinghe
Ms.D.M.V.Disanayaka
Ms.S.R.L.Senanayaka

Society of Archaeology
Department of Archaeology & Heritage Management
Faculty of Social Sciences & Humanities
Rajarata University of Sri Lanka
Mihintale, Sri Lanka

The Proceedings of the 7th Undergraduate Research Symposium on Archaeology 2022

Abstracts
Department of Archaeology and Heritage Management, Rajarata University of Sri Lanka

Authorship, Data Ownership and responsibility of the content of the each article are liable to corresponding author

ISSN 2478-088X
ISSN 2989-0152

Cover Page by : P.M.S. Senevirathne
Page Layout by : B.S.P.Kumari

Published by
Department of Archaeology & Heritage Management
Faculty of Social Sciences & Humanities
Rajarata University of Sri Lanka
Mihintale, Sri Lanka

Message of the Vice Chancellor

I am delighted about organizing the Seventh Undergraduates Research Symposium by the Department of Archaeology and Heritage Management, Faculty of Social Sciences and Humanities, Rajarata University of Sri Lanka. This effective step will be useful for the researchers in Archaeology and Heritage disciplines in Sri Lanka and it should be admired the bublication of the *'Puraveda Journal'* and the collection of the research abstracts of the undergraduates representing many universities in Sri Lanka.

The Archaeology and Heritage Management subject area can be strengthened by the exploration of history and building up the human past through material remains. I believe that this symposium would enable staff members and the undergraduates to move towards new archaeological facts and to discuss about the new findings. As the Vice Chancellor, I wish to have more strength and courage to continue the academic studies of the undergraduates of the Department of Archaeology and Heritage Management.

Prof. Sanjeewani
Ginigaddara
Vice Chancellor
Rajarata University of Sri Lanka

Message of the Dean

I would like to express my sincere gratitude to the head, all the academic staff members and the undergraduates of the Department Archaeology and Heritage Management for organizing the Seventh consecutive Undergraduates Research Symposium since 2016. Even during the COVID 19 pandemic situation, organizing this conference for three years was an effortful task as the university was not opened as early years.

It should be admired that the young researchers have been sent their abstracts representing diverse fields in Archaeology including Architecture, Art History, Pre-history, Ethno-archaeology, Heritage Management and Settlement Archaeology whereas showing that forthcoming Archaeology generation is definitely hopeful. Archaeology is a subject that is oriented with a problem-based approach and it gives the ability to interpret the scientific data logically. I believe that this Undergraduates Research Symposium will be a good platform to develop the discipline by giving a proper guidance for the university students in Sri Lanka.

It is a great pleasure that this conference will give opportunities for sharing and exchanging original research ideas, opinions among different universities in Sri Lanka and gaining inspiration for future research, and broadening the knowledge in the field of Archaeology and Heritage Management. I would like to congratulate the Department Archaeology and Heritage Management, Rajarata University of Sri Lanka for their superb drive in organizing this conference and it is my aspiration that this conference will be a foundation for the growth of new ideas towards a better tomorrow by expanding this into an international conference in the future.

D. Thusitha Mendis (PhD, FSLCA)
Professor in Archaeology

Message of the Head of the Department

The Annual Undergraduates Research Symposium on Archaeology is such a venture which provides a common ground for the student of all universities in Sri Lanka and to share their knowledge and experience. It gives me immense pleasure that the student of the Department of Archaeology and Heritage Management is conducting a research symposium and our department has been steadily growing into an impressive dimension, which strives to encourage the excellence in academic and co-curricular activities.

The 7th Undergraduates Research Symposium on Archaeology will later more than hundred young researchers from the state universities. The Archaeology Student Union of the Department organizes the 7th Undergraduates Research Symposium for the third time as a virtual session due to the currently ongoing situation of COVID 19 pandemic.

I am conveying my warm greeting to the participants, young researchers, panel members for their effort and wish all the best in the future endeavors.

Dr. Nuwan Abeywardana
Head of the Department
Dept. of Archaeology and Heritage Management

Message of the Coordinator, URSARU – 2022

It is a great privilege and pleasure to convey this message to the "7th Undergraduates Research Symposium on Archaeology" organized by the Department of Archaeology and Heritage Management, Rajarata University of Sri Lanka under the theme of "Towards the future with the lessons from the past". Annually, the undergraduates are producing a new knowledge through their researches doing for the partial fulfillment or upon the personal interests. Most of these works are never coming to the general public and will never publish. The main objective of this venture is to provide a platform to these young researchers to present their findings to the society. Further, we believe it will aid us to develop our skills as amateur scholars.

Organizing an annual inter-university symposium is an arduous task. The collective effort and encouragement given by many individuals eased my responsibilities and we would like to thank to everyone. Specially, without the guidance Prof.Sanjeewani Ginigaddara, Vice Chancellor, Rajarata University of Sri Lanka and Prof. D.T. Mendis, Dean, Faculty of Social Sciences and Humanities this event will not be operationalized. We would like to thank Dr. Nuwan Abhewardhana, Head, Department of Archaeology and Heritage Management for his enormous support to make this event a successful one. We also express my sincere gratitude to the keynote speaker, Mr.Chandima Ambanwala, Senior lecturer, Rajarata University of Sri Lanka for bringing an honor to this occasion. The academic and non-academic staff gave their fullest cooperation to make this event success. Our financial was relieved by the patronage of many kind sponsors whom we are highly in debt. On behalf of the Society of Archaeology, Department of Archaeology and Heritage Management, Rajarata University of Sri Lanka, I would like to congratulate all the participations and the presenters at the URSARU-2022 and wishing to them a successful life in the years ahead.

I.A.V.P.K.Kumari
Coordinator
URSARU-2022
Dept. of Archaeology and Heritage Management

Forward

As the editor of the Proceedings of the 7th Undergraduate Research Symposium on Archaeology, themed on "*Towards the future with the lessons from the past*" - 2022 organising by the Society of Archaeology, Department of Archaeology and Heritage Management, Rajarata University of Sri Lanka. I would like to convey my greetings to all the researchers whose abstracts are published in the current volume. Maintaining the quality of the papers is a rigorous process. We received a large number of papers to the symposium this year. All of the abstracts were examined and reviewed by well-qualified academics that are specialized in the related disciplines. I want to thank all of the reviewers for their kind contribution. This proceedings volume includes 121 research abstracts.

I would like to thank Prof. B.A.Sanjeewani Ginigaddara, the Vice-Chancellor, Rajarata University of Sri Lanka, Prof. D.T.Mendis, Dean of the Faculty of Social Sciences and Humanities, and Prof. Dr. N.Abeywardana, Head of the Department of Archaeology and Heritage Management for their kind guidance, supervision and encouragement given for the success of this task. Also, I really thank the Organizing Committee of URSARU-2022 and all the academic and non-academic staff members who assissted us as well. I would like to express my most profound appreciation to the authors who published their abstracts in the current proceeding. It is their excellent contribution and hard work that we have been able to prepare such a valuable publication.

B.S.P.Kumari
Chief Editor
URSARU-2022
Dept. of Archaeology and Heritage Management

Contents

Message of the Vice Chancellor iii

Message of the Dean iv

Message of the Head of the Department v

Message of the Coordinator, URSARU – 2022 vi

Forward vii

Anthropology and Ethno Archaeology **1**

මුහුදු වැද්දන්ගේ සමාජ-සංස්කෘතික වෙනස්වීම පිළිබඳ සමාජ මානව විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් (නැඟෙනහිර වෙරළබඩ කලාපයේ වාකරේ ප්‍රදේශය ඇසුරෙන්) 2

පෙරේරා බී.එන්.ජී, අමරවීර එන්.ජී.එම්.

සමකාලීන රොඩී කුලිකයන්ගේ සමාජ වෙනස්වීම හා සමාජ මූලප්‍රවාහකරණය පිළිබඳ සමාජ-මානව විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් 3

බමුණු ආරච්චි එල්.කේ, කෝණාර මුදියන්සේලාගේ අයි.එස්.කේ[2]

උඩරට රාජධානිය හා බැඳි නාථ දේව ඇදහිල්ලේ ඓතිහාසිකත්වය සම්බන්ධයෙන් විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක් 4

රාජසිංහ කේ.එච්.ඩබ්ලිව්

හේනේබැද්ද ආදිවාසී ජනතාවගේ උප සංස්කෘතිය සහ එහි වෙනස්වීම පිළිබඳ සිදුකළ මානව විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්. 5

කෝණාර මුදියන්සේලාගේ. අයි.එස්.කේ, හේරත් මුදියන්සේලාගේ. එන්.එස්[2]

සගම රජමහා විහාරයට අයත් ''බුදු මඟුල'' නම් චාරිත්‍රය පිළිබඳ ඓතිහාසික හා මානව විද්‍යාත්මක විමර්ශනයක් 6

නිපුනිකා ඩබ්ලිව්.ඒ.ටී, අතුකෝරාල ඒ.සී.ඩී.

ශ්‍රී ලංකාවේ සාම්ප්‍රදායික දඩයම් උගුල් ක්‍රම පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් 7

පූජ්‍ය නාරද හිමි ඩී.

අන්දරබැද්ද තෙළිඟු ජනතාවගේ සාම්ප්‍රදායික සංස්කෘතියට වෙනත් සංස්කෘතිවලින් එල්ල වී ඇති බලපෑම් පිළිබඳ සමාජ මානව විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් 8

ජයසේන එස්.ඩබ්ලිව්.ඒ.ආර්.

වන්නි සිංහල ජනයා හා සම්බන්ධ අනන්‍යතා ලක්ෂණ හා ජීවන චර්යා පිළිබඳ මානවවංශ විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් (කහටගස්දිගිලිය ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ කුකුලෑව ගම ඇසුරිනි) 9

සංදීපනි යු.බී.එම්.

සමකාලීන සමාජ ප්‍රගමනය උදෙසා පැරැන්නන්ගේ සහානුභූති සංකල්පයේ බලපෑම පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක් (රජරට සභ්‍යත්වය ඇසුරෙන්) 10

ඒකනායක එච්.එම්.එන්.එම්.

අතීත ලංකා සමාජය තුළ පැවති කුල විෂමතාවය පුද්ගල ස්වාධීනත්වයට බලපෑම් කිරීම පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්. 11

කුමාරි ඩබ්ලිව්.අයි.ජේ.එම්.ආර්.එන්.

ගම්මන්පිල ප්‍රදේශයේ කබොක් ගල් කර්මාන්තය පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්. 12

දිල්හාරා පී.ඩී.පී.

ගැමි ශාන්තිකර්මයන්හි ඇතුළත් ගරායක් සංකල්පය හා බැඳි මනෝචිකිත්සක ක්‍රමවේදයන් පිළිබඳ මානව විද්‍යාත්මක අධ්‍යනයක් 13

දිසානායක එච්. ඒ. එම්,තිලකසිරි පී.ඒ.ඒ.කේ, හේරත් එම්.කේ.එස්.

සීගිරි ගීයෙන් හෙළිවන සමාජයෙහි පවුල් සංස්ථාවේ අඹු-සැමි ඇසුර හා බැඳි සිරිත් විරිත් 14

කුමාරසේකර සී.එල්.කේ.එස්.ටී, චන්ද්‍රපාල සී.ඩී.ඩී.

Challenges Facing by People in Pan Related Industries (From Jayasiripura Grama Niladhari Division) 15

Jayasinghe W.A.L.P, Punsarani K.A.P, Hettiarachchi D.T.B.

අහිකුණ්ඨක ජනතාව හා බැඳි සිරිත් විරිත් පිළිබඳ මානව විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් (කුඩාගම ග්‍රාමය ඇසුරින්) 16

සේමසිංහ ආර්.එස්.එම්.ටී.එල්, විජේනායක ඩබ්.එම්.යූ.එන්, දේශානි එම්.කේ.එස්

පුරාණ කල්තොට ගොවි ජනපදයට ආවේණික කණබැන්දුම් බැම්ම ශාන්තිකර්මය 17

දිල්රුක්ෂි ඒ.ඩබ්.පී.එස්.

කිතුල් ශාකය ඇසුරින් පවත්වාගෙන යන නිෂ්පාදන ආශ්‍රිත සාම්ප්‍රදායික දැනුම බිබිලේගම ග්‍රාමය ඇසුරින් 18

දන්දෙනිය ඩී.ජී.ටී.ආර්

ලූල්නෑව කුඹල් ගම්මානය ආශ්‍රිත මානව විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්. 19

සෙනෙවිරත්න පී.එම්.එස්.

ලාංකේය වෙස්මුහුණු කලාවේ සම්ප්‍රාප්තිය හා බැඳුණු කුල සාධක පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් (අම්බලන්ගොඩ වෙස්මුහුණු කලාව ඇසුරින්) 20

කුමාරි බී.එස්.පී.

අඹගහහේන ග්‍රාමයේ පාරම්පරික ව පවත්වාගෙන එනු ලබන අම්පිටිය ශාන්තිකර්මය පිළිබඳ මානව විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් 21

සඳරුවන්.එම්.අයි.ටී, රණවීර.ආර්.ඒ.කේ.එස්,[2] සේනාතිලක.එන්.එච්.ඩී.එම්.ඕ.කේ.[3]

නූතනත්වය හමුවේ දේශීයත්වය රැකගත් වෛද්‍ය මධ්‍යස්ථානයක් පිළිබඳ විමර්ශනයක් (පොරමඩල ග්‍රාමය ඇසුරින්) 22

වික්‍රමසිංහ වයි.පී.එම්.එස්.

සාම්ප්‍රදායික කෘෂිකර්මාන්තය හා බැඳුණු කෙම්ක්‍රම පිළිබඳ මානව විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් (රඹෑව කඩහත ගම්මානය ඇසුරෙන්) 23

හේමාතිලක ඒ.එම්.ජී.එච්.එම්.

වැව හා බැඳුණු සාම්ප්‍රදායික ජීවන වෘත්තීන් ග්‍රාමීය ජන පැවැත්මට සිදු කරන බලපෑම පිළිබඳ මානව විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් (නවගිරියාව වැව් ගම්මානය ආශ්‍රයෙන්) 24

ගුණවර්ධන ඩී.ඒ.එම්.පී.

දකුණු ලක සිංහරාජ අඩවිය, මුලටියන රක්ෂිතය, රම්මලේ කන්ද යන සීමාවන් ආශ්‍රිත ජනයා තුළ පවතින්නා වූ රජ්ජුරු බණ්ඩාර බස්නාහිර දේව ඇදහිල්ල පිළිබඳ මානව විද්‍යාත්මක අධ්‍යනයක් 25

තරුෂිකා එම්.ජී.ආර්.

පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රය මඟින් අනාවරණය වන අතීත ලාංකේය ආභරණ භාවිතය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක් 26

මදුෂාන් යූ.ඩී.එස්.

ශ්‍රී ලංකාවේ කෘෂිකර්මාන්තය ආශ්‍රිත ජන කවි පුද්ගල ආකල්ප සංවර්ධනය උදෙසා යොදාගත හැකි අයුරු පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක් 27

ජයසේන එස්.ඩබ්ලිව්.ඒ.ආර්.

සාම්ප්‍රදායික කොසු ඉඳල් කර්මාන්තය (පොතුපිටිය ග්‍රාමය ඇසුරින්) 28

කල්දේරා කේ.ආර්.සී.එස්, ජීවන්තක ජී.වී.ඕ.

කටුවරගාලවැව ගම්මානය ආශ්‍රිත හෙළ ගොවිතැන හා බැඳුණු කෙම් ක්‍රම පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් 29

ජයසේන එස්.ඩබ්ලිව්.ඒ.ආර්, චන්ද්‍රපාල සී.ඩී.ඩී.

ථේරිගාථා තුලින් ඉස්මතුවන භාරතීය කාන්තාවගේ සමාජීය පසුබිම පිළිබඳ විමර්ශනයක් 30

අංජලිකා ඒ.ඒ.ජී, අයිරාංගනි එම්.කේ.එල්

Ancient Architecture and Built Environment **31**

නිකවැරටිය බුදුමුත්තාව රජමහා විහාරයේ පවතින වාස්තුවිද්‍යාත්මක ලක්ෂණ පිළිබඳ විමර්ශනයක් **32**

වන්නිනායක ඩබ්.එම්.පි.ජේ.කේ, ගමගේ එච්.ඩී.

වෙලගම රජමහා විහාරයේ ඓතිහාසික පසුබිම පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක් 33

ඒකනායක එච්.එම්.එන්.එම්.

කැප්පෙටිපොළ පරපුරෙන් බිහි වූ කැප්පෙටිපොළ ශ්‍රී අභයරාජ විහාරය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක් 34

අබේරත්න ආර්.පී.ඒ.

බඩගමුව ටැම්පිට විහාරය පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් 35

නවරත්න එස්.ඒ.එල්.අයි.

A Study on the Panchavasa Temple Complex of the Wattarama Raja MahaViharaya in Kegalle. 36

Pushpa Kumara R.D.D

යාපහු රාජධානිය සීගිරියට දක්වන සමානත්වය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක් (යාපහුවේ ශේෂ ව පවතින ගෘහ නිර්මාණ හා නගර සැලසුම් ස්මාරක ඇසුරෙන්) 37

බණ්ඩාරවත්ත බී.ජී.ඒ.එච්, ද සිල්වා ඩබ්ලියු.එස්.ඒ.

ඓතිහාසික තිඹිරිය පුරාණ රජමහා විහාරය පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් 38

බන්දුසේන පී.ටී.එස්.එස්,තශ්මිලා ඒ.ටී.ඒ.එන්.[2]

බුදුගල පුරාවිද්‍යා ස්ථානය පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් 39

රත්නසිරි.ඒ.ඒ.කේ.

පුරාණ විල්ගමු රජමහා විහාරය ආශ්‍රිත ටැම්පිට විහාරය පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් 40

ගිම්හානි ඩී.ඩී.බී.

පුරාණ මුතුගල ලෙන් විහාරයේ ඓතිහාසික පසුබිම පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක

අධ්‍යයනයක් 41

සෙනරත් කේ.කේ.පී.කේ.එම්.

කිරිඇල්ල නැදුන් රජමහ විහාරය පිළිබඳ ඓතිහාසික අධ්‍යයනයක් 42

කුමාරි කේ.සී.ඩී.

පුරාණ යටගල රජමහා විහාරයේ ඓතිහාසික පසුබිම අධ්‍යනය පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක ගවේෂණයක් 43

මදුෂිකා එම්.ජී.එච්.

ඉඳිකටු සෑය ආශ්‍රිත සුවිශේෂි වාස්තුවිද්‍යා නිර්මාණ පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් 44

පුෂ්පමාලි අයි.ඒ.යු, ගිම්හානි ඩී.ඩී.බී, වීරකෝන් ඒ.එම්.එම්.

පස්යොදුන් රට ස්තූප පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් (ඓතිහාසික යුගයේ සිට විසිවන සියවසේ මුල් භාගය දක්වා) 45

සෙනෙවිරත්න ටී.කේ.ඊ.

දීඝවාපී පුදබිමෙහි ඓතිහාසිකත්වය සහ එහි වර්තමාන තත්ත්වය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්. 46

ඉන්ද්‍රචාපා ඩී.ඩී, පූජ්‍ය කෝන්කොටන්මුල්ලේ සංකිච්ච හිමි,[2] දිසානායක ඩී.එම්.එන්.ඩබ්.[3] **46**

ගනේගොඩැල්ල පුරාණ විහාරයේ ඓතිහාසිකත්වය පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක

අධ්‍යයනයක් 47

දිලාන් කේ.ටී.එස්.

Art of church colored glass 48

Vaidyakularatne R.

Industrial and Colonial Archaeology **49**

බ්‍රිතාන්‍ය යුගයේ වතු වගාව හා සම්බන්ධ ප්‍රවාහන පද්ධතිය ඇසුරෙන් ඇති වූ සමාජ, ආර්ථික බලපෑම පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක් 50

දිල්රංග ජී.පී.කේ, ජීවන්තක ජී.වී.ඕ, කල්දේරා කේ.ආර්.සී.එස්.

මාතලේ දුම්රිය මාර්ගය ආශ්‍රිත කාර්මික උරුමය 51

ජයසිංහ ජේ.එල්.ජී.වී.එම්.එස්.එස්.

බණ්ඩාරවෙල දුම්රිය ස්ථානය ආශ්‍රිත කාර්මික පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් 52

රංගිකා බී.එම්.ටී, නිෂාදි එම්.කේ.පී, ගිම්හානි ඩබ්ලිව්.එල්.

පෘතුගීසි පාලන සමයේ දී මෙරට වෙළඳාමට හඳුන්වා දුන් රිදී කාසි ත්‍රිත්වය පිළිබඳ විමර්ශනයක් සිදු කිරීම. 53

ජයසිංහ ඩී.ඩී.ඩී.එම්

කාර්මික පුරාවිද්‍යාත්මක උරුමයක් ලෙස සැළකිය හැකි යූරිය තේ කර්මාන්තශාලාව පිළිබඳ අධ්‍යනයක් 54

දන්දෙනිය ඩී.ජී.ටී.ආර්, පබසරා ඊ.කේ.සී, සෙනවිරත්න පී.එම්.එස්.

බ්‍රිතාන්‍ය ගෘහනිර්මාණ ශිල්පයට අයත් කළුතර ඔරලෝසු ස්මාරකය පිළිබඳ සිදු කරනු ලබන අධ්‍යයනයක් 55

පුෂ්පමාලි අයි.ඒ.යූ.

A study on the potential for the Celon tea industry to be conserved and developed as an agricultural heritage 56

Jayawardhana J.M.S.S.

කටුවන ඕලන්ද බලකොටුව ඉදිකිරීමේ ඇති වැදගත්කම පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් 57

රණවීර.ආර්.ඒ.කේ.එස්, සඳරුවන්.එම්.අයි.ටී, සේනාතිලක.එන්.එච්.ඩී.එම්.ඕ.කේ

නිදහසින් පසු කෘෂිකාර්මික ප්‍රතිසංස්කරණ තුළ දේශීය අනන්‍යතාවයේ උපයෝගීතාවය (1948-1977 කාලය පිළිබඳව විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්) 58

අබේරත්න ආර්.පී.ඒ, අයිරාංගනී එම්.කේ.එල්.[2]

පානදුර නගරසභා ගොඩනැගිල්ලේ බ්‍රිතාන්‍ය වාස්තුවිද්‍යාත්මක ලක්ෂණ පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් 59

පෙරේරා එස්.එන්.සී.

Paleography , Epigraphy and Numismatics **60**

පුරාතන ලංකාවේ විහාර ඉඩම්වලට ඇතුළුවීමේදී රාජකීය නිලධාරීන්ට පනවා තිබූ වාරණ පිළිබඳ අත්තාණි ශිලාලේඛන ඇසුරෙන් විමසුමක් **61**

දිල්රංග ජී. පි. කේ.

ඓතිහාසික පැළුණුගල සෙල්ලිපිය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්. 62

සෙව්වන්දි කේ.ඩී.සී.

ශ්‍රී ලාංකේය අතීත සමාජයේ ගවයාට හිමි වූ තත්ත්වය පිළිබඳ අභිලේඛන මූලාශ්‍රමය විමසුමක් 63

සේනානායක එස්.ආර්.එල්.

පූර්ව බ්‍රාහ්මී ශිලා ලේඛනවලින් හෙළිවන වර්තමාන මධ්‍යම පළාත හරහා දිවෙන මාර්ගයක් පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් 64

වීරසිංහ ඩී.ඒ.එස්.ඩී.

ශිලාලේඛන මඟින් හෙළිවන ලක්දිව පුරාණ වෙදකම පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් 65

දසනායක ඩී.එම්.පී.අයි.

කුරුණෑගල රිදී විහාරයේ දීඝ නිකාය පුස්කොළ ග්‍රන්ථය පිළිබඳව කෙරෙන අභිලේඛන විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් 66

වීරකෝන් ඒ.එම්.එම්.

මලිදුව ග්‍රාමයේ එකල පැවැති සමාජ පසුබිම පිළිබඳ පුස්කොළපොත් ආශ්‍රයෙන් අධ්‍යනයක් 67

රණසිංහ එම්.ඩී.

පුස්කොළ පොත්වල දැකිය හැකි සෞන්දර්යාත්මක අංග හා කලාත්මක අංග පිළිබඳව අධ්‍යයනයක් 68

කුසුම්ලතා පී.බී.අයි.කේ.

මිහින්තලා ලෙන්ලිපි මගින් හෙළිවන ස්ත්‍රීයගේ සමාජ තත්ත්වය. 69

කුමාරසේකර සී.එල්.කේ.එස්.ටී, චන්ද්‍රපාල සී.ඩී.ඩී.

පූර්ව හා අපර බ්‍රාහ්මී ශිලාලේඛනවලින් හෙළිවන පැරණි සිංහල භාෂාව පිළිබඳ විමර්ශනයක් 70

ප්‍රනාන්දු ටී.කේ.

සමරු කාසි නිකුත් කිරීම සහ එහි සන්නිවේදන ලක්ෂණ (ආගමික අවස්ථාවන් සැමරීම වෙනුවෙන් නිකුත් කරන ලද සමරු කාසි ඇසුරින්) 71

මඩකුඹුර එන්.ඩබ්.එම්.එන්.එස්.කේ.එන්.

හස්එබූ කාසිවල දක්නට ලැබෙන සංකේත පිළිබඳ මූලාශ්‍රය භාවිතයෙන් අධ්‍යයනයක් 72

මදුෂානි ආර්.ඩබ්ලිව්.සී

Environmental and Irrigation Archaeology **73**

අනුරාධපුර යුගයේ කෘෂි ආර්ථිකය පිළිබඳ විමර්ශනයක් (තෝරාගත් කෘති කිහිපයක් ඇසුරින්) **74**

තාරිකා ඩබ්.ඩී.ආර්.

රඹකැන්ඔය පුරාණ ද්විත්ව වාරිඇළ පිළිබඳ වාස්තු විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් 75

දනන්ජිත් බී.එම්.ඒ.

වියළි කලාපීය වැව් ආශ්‍රිතව සාම්ප්‍රදායික රීති පද්ධතියෙහි වර්තමාන අනාගත ප්‍රවණතා පිරික්සීමක්. 76

කුමාරි අයි.ඒ.වී.පී.කේ.

ආඩියාගල ප්‍රදේශය ආශ්‍රිත ජල උල්පත්වලින් නිර්මාණය වූ පැරණි වැව් කිහිපයක් පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක් 77

කරුණාරත්න බී.එම්.එස්.ඊ, සේනානායක එස්.එම්.අයි.එන්, කුමාරි යු.බී.පී.එන්.එස්

An Investigation of the applicability of ancient hydrological and water resource management techniques to the present urban planning; A case study on Ranmasu Uyana, Anuradhapura. 78

Haputhanthri C.H, Sandeepani M.S, Jayarathna W.D.S.

Art History **79**

බුද්ධ ප්‍රතිමා හා දේව ප්‍රතිමා ආශ්‍රිතව හඳුනාගත හැකි මුද්‍රාවන්හී සමවිෂමතාවයන් පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් 80

කුමාරි අයි.ඒ.වී.පී.කේ, කුමාරි බී.එස්.පී, සෙව්වන්දි කේ. ඩී. සි.

රිදී විහාරයේ සිතුවම් හායනය සහ සංරක්ෂණය පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් 81

වන්නිනායක ඩබ්.එම්.පි.ජේ.කේ.

අරණායක සැලව විහාරයේ කලාත්මක අගය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක් 82

දිසානායක ඩී. එම්.වී.

හාරිස්පත්තුව අත්තරගම රජමහා විහාරයේ පවතින ශිලා කැටයම් පිළිබඳ විමර්ශනයක් 83

ජයසිංහ ජේ.එල්.ජී.වී.එම්.එස්.එස්.

ඓතිහාසික පොකුණුවිට කිත්සිරිමෙවන් රජමහා විහාරයේ සිතුවම් හායන ක්‍රියාවලිය සඳහා බලපාන හායනකාරක පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් 84

හර්ෂණ එච්. ඒ. එස්.

Challenges Due To Modernization Away From Traditional Mask Art (Based On Olaboduwa Mask Village) 85

Punsarani K.A.P, Hettiarachchi D.T.B, [2] Jayasinhe W.A.L.P. [3]

දෙවනගල ටැම්පිට විහාරයේ කලාත්මක අංග පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් 86

ජයසිංහ එම්.පී.එන්.එන්.

කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ තෝරාගත් ටැම්පිට විහාර කිහිපයක සිතුවම්හි වර්තමාන තත්ත්වය පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් 87

රත්නායක ආර්.එම්.එස්.කේ.

පිළිකුත්තුව රජමහා විහාරයේ සිතුවම්වල විශේෂත්වය හා වත්මන් ස්වභාවය පිළිබඳව විමර්ශනයක් 88

පබසරා ඊ.කේ.සී.

දේශීය ශාන්තිකර්ම හා බැඳි සැරසිලි කලාව සහ වාස්තු ශාස්ත්‍රය අතර ඇති සබඳතාවය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක් 89

පෙරේරා ඒ.ඒ.ජී.ඒ.

පාදෙණිය රජමහා විහාරයේ සිතුවම් පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් 90

දසනායක ඩී.එම්.පී.අයි, හේමචන්ද්‍ර පී.ඩී.ඒ.එස්.

තත්කාලීන ජනතාව බුදුදහම කෙරෙහි නැඹුරුකරවා ගැනීමෙහි ලා මහනුවර සම්ප්‍රදායේ අපාය බිතුසිතුවම්වල දායකත්වය පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් 91

කල්පනී ඩබ්.ඩී.

ඉසුරුමුණිය ආශ්‍රිතව හමුවන්නා වූ කැටයම් වල ගැටෙන්නා වූ ලෝකෝත්තර හා ලෞකික හැඟීම් පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් 92

ඉෂාරා පී.ඩී, කීර්තිරත්න එන්.පී.එස්.ඩබ්, විජේසේකර ඩී.ටී.

මහනුවර යුගයේ පිළිමගෙය තුළ අනිවාර්යය අංගයක් වූ මකර තොරණේ සුවිශේෂීත්වය පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් (දනකිරිගල පුරාණ ලෙන් විහාරය ආශ්‍රයෙන්) 93

නිශ්ශංක.ඊ.ඒ.එන්, කුමාරි.ආර්.එම්.ටී.බී, වික්‍රමරත්න.ඩබ්ලිව්.එස්.එන්.

සීගිරි සිතුවම් තුළින් හෙළිවන සමකාලීන නිරූපණ ශිල්පය පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් 94

හේමචන්ද්‍ර පී.ඩී.ඒ.එස්.

ගණේගොඩ රාජ මහා විහාරය සහ දිවයිනේ තෝරාගත් පුරාවිද්‍යා ක්ෂේත්‍ර කිහිපයක ඇති මූර්ති සහ කැටයම් අතර සංසන්දනාත්මක අධ්‍යයනයක් 95

පුෂ්ප කුමාර ආර්.ඩී.ඩී.

පනාවිටිය අම්බලමේ ලී කැටයම් පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් 96

රත්නායක ආර්.එම්.යු.එන්.

මිහින්තලය ධාතු ගර්භ චිත්‍ර තුළින් නිරූපිත සමකාලීන මහායාන ඇදහිලි පිළිබඳව විමර්ශනාත්මක අධ්‍යනයක් 97

තුෂිර කේ.එස්, නවරත්න එස්.ඒ.එල්.අයි, හර්ෂණ පී.එල්.සී.

අනුරාධපුර, පොළොන්නරුව, මහනුවර රාජධානි අවධීන් වල බුද්ධ ප්‍රතිමා නෙළීමේ තාක්ෂණික පැතිකඩ පිළිබඳ අධ්‍යයනක් 98

ප්‍රේමරත්න ජී.ඩී.වී.

Heritage and Tourism **99**

A study on the impacts of culture tourism for the residents lives in Anuradhapura district 100

Karunarathne.W.N.

මිහින්තලේ ස්පර්ශීය සංස්කෘතික උරුමය කෙරෙහි සංචාරක ව්‍යාපාරයේ බලපෑම 101

සමරවීර එස්.එම්.පී.එච්, පෙරේරා පී.කේ.යූ.

Contribution of Handloom Textiles Industry to Reduce Rural Poverty in Sri Lanka. (A Case Study in Gampaha district) 102

Gamage G.P.S.

සාම්ප්‍රදායික සංචරණයෙන් ඔබ්බට සංස්කෘතික සංචරණය දියත් කිරීම පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් 103

සමරදිවාකර ආර්.

උඩගම්පහ කෝරළයේ හුරීකඩුව ගල්පිහිල්ල (සංස්කෘතික උරුම වටිනාකම් පිළිබඳ අධ්‍යනයක්) 104

අබේසේකර එච්.එම්.එච්.එච්.

විනාශවෙමින් පවතින උපුල් වෙහෙර පුරාණ රජමහා විහාරයේ ඓතිහාසික වටිනාකම් අනාගතයට උරුමකරදීමේ අවශ්‍යතාව පිළිබඳ විමසුමක් 105

ලක්ෂ්මන් එච්.ඩී.ඩී.ඩී.

ශ්‍රී ලංකාවේ ලෝක උරුම ආශ්‍රිතව ගොඩනැගී ඇති රැකියා අවස්ථා මගින් ලංකාවේ ආර්ථික වර්ධනයට සහ සමාජ සුබසාධනයට දක්වන දායකත්වය කෙසේද? 106

කොඩිතුවක්කු කේ.එච්.ඒ.ඩී.ඒ.පී.

දඹුලු විහාරය ලෝක උරුමයක් වීමට බලපෑ හේතු සාධකවල වත්මන් තත්ත්වය පිළිබඳ විමර්ශනයක් 107

ජයතිලක.ආර්.ඒ.ටී.එම්, ඉලංගරත්න.පී.පී.එන්.එල්.[2]

ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලයේ පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයන කෞතුකාගාරය සඳහා ස්මාර්ට් ජංගම දුරකථන යෙදුමක ඇති වැදගත්කම පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් 108

තෙන්නකෝන් ටී.එම්.එස්.එම්.

ශ්‍රී ලංකාවේ වත්මන් කෞතුකාගාර පද්ධතිය තුළ ගොඩනැංවිය යුතු නවාංගයන් පිළිබඳ විමර්ශනයක් 109

ලත්හාරි යූ.සී.

නූතන කෞතුකාගාර සංකල්පය යටතේ ශ්‍රී ලංකාවේ කෞතුකාගාර ප්‍රවර්ධනය තුළින් සංචාරක ආකර්ශනය ළඟා කර ගැනීම 110

මැණිකේ ඩී.ඒ.එස්.එම්, හර්ෂණී එම්.එම්.එම්.

History, Literature and Miscellaneous **111**

1803 බ්‍රිතාන්‍යයන්ගේ උඩරට ආක්‍රමණය පිළිබඳ ඓතිහාසික විමසුමක් 112

අතුකෝරාල ඒ.සී.එච්.

1818 නිදහස් අරගලය තුළ ඇල්ලේපොල දිසාවගේ ක්‍රියාකාරිත්වය පිළිබඳව ඓතිහාසික විමර්ශනයක් 113

මධුවන්ති ආර්.එම්.එස්.අයි.

කුරුණෑගල ඇතාගල කඳුවැටිය හා සබැඳි ඓතිහාසික ජනප්‍රවාද හා ලිඛිත සාධක පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් 114

දිල්රුක්ෂි ඩී.එම්.ටී.

ජනප්‍රවාද වලින් හෙළිවන කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ ඓතිහාසික ස්ථාන 115

දිල්රුක්ෂි ඩී.එම්.ටී.

අතීතයේ රජුට හිමිව තිබූ ඉඩම් අයිතිය හා බලතල පිළිබඳ සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය භාවිතයෙන් සිදු කෙරෙන අධ්‍යනයක් 116

වික්‍රමසිංහ වයි.පී.එම්.එස්, දිල්හාරා පී.ඩී.ජී, මදුෂානි ආර්.ඩබ්ලිව්.සී.

Cakkavatti Concept In Buddhist Discourses 117

Dissanayake I.S.

සිපිරි මාලය කාව්‍ය කෘතියෙන් හෙළිවන ආහාර රටාවන් හා බැඳි දඬුවම් ක්‍රම පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් 118

කාංචනමාලි එස්.ඒ.එස්.

පොළොන්නරු යුගයේ සිට පෘතුගීසි අවධිය තෙක් පස්යොදුන් රට පාලකයන් පිළිබඳ විමසීමක් 119

රන්දික කේ.ජී.එච්, ඉෂිණි ආර්.එම්.

පැරණි ලංකාවේ මානව හිමිකම් සුරක්ෂාව පිළිබඳ රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති සැකසුම තිරසර සංවර්ධනය උදෙසා සිදුකළ බලපෑම පිළිබඳ විමසුමක් (රජරට සභ්‍යත්වය ඇසුරින්) 120

මධුෂාණි ඩබ්ලිව්.ඒ.ඩී.වී.

දළදා වහන්සේගේ ආරක්ෂාව උදෙසා වේලෙක්කාරවරුන් විසින් අනුගමනය කළ ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක් (වේලෙක්කාර ශිලා ලේඛනය ඇසුරින්) 121

කුමාරවංශ ඩබ්ලිව්.එච්.ඩී.එම්, නවෝද්‍යා පී.එන්, ඒකනායක එච්.එම්.එන්.එම්.

දැදුරු ඔය මධ්‍යය නිම්නය ආශ්‍රිතව නිර්මාණය වූ ප්‍රාදේශීය පාලන ඒකක පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක් (ආරම්භයේ සිට දොළොස්වන සියවස දක්වා) 122

වීරසිංහ ඩබ්.පී.ආර්.එම්.එස්.

ඓතිහාසික රිදී විහාරයෙන් හමුවන ක්‍රිස්තු චරිතය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක් 123

කුමාරි කේ.එච්.එන්.ආර්.

History of Muslim Settlements with special reference to the Archaeological Evidences; A study based on Madawala Madige. 124

Aseesa M.N.F.

Pandemic Conditions and Traditional Knowledge **125**

Involvement of indigenous practices of Sri Lankans during Covid-19: As a traditional approach to the pandemic condition 126

Godakanda G.M.P.V.

කොරෝනාවට වැට බඳින සාම්ප්‍රදායික දැනුම 127

සංදීපනී එස්.ඒ.බී.එස්, පුෂ්පමාලි ජේ.ඒ.ආර්, කුමාරි එල්.පී.එන්.පි.

වර්තමාන වසංගත තත්ත්වය පාලනය කිරීම සඳහා හෙළ සාම්ප්‍රදායික ඥානය උපයෝගී කොට ගත හැකි ආකාරය පිළිබඳ අධ්‍යනයක් 128

මධුෂිකා එස්.එච්.ටී, පත්මසිරි පී.ඩී.ටී.

වසංගත රෝග නිවාරණය උදෙසා අනුගමනය කළ සාම්ප්‍රදායික ඥාණය ලංකා සමාජය ඇසුරින් සිදුකළ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යනයක් 129

කිරිඇල්ල කේ.ජී.සී.ඩී, අයිරාංගනී එම්.කේ.එල්.

පුරාවිද්‍යා භූමි ආශ්‍රිතව කෞතුක භාණ්ඩ අලෙවිය සිදු කරන කුඩා පරිමාණ ව්‍යාපාරිකයන්ගේ ජීවන තත්ත්වයට කොවිඩ් වසංගතය හමු සිදු වූ බලපෑම හඳුනා ගැනීම 130

තෙන්නකෝන් එන්.ටී.එම්.වී.එම්, දිලාන් කේ.ටී.එස්, කුමාර ඒ.පී.එස්.එන්.

Anthropology and Ethno Archaeology

මුහුදු වැද්දන්ගේ සමාජ-සංස්කෘතික වෙනස්වීම පිළිබඳ සමාජ මානව විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් (නැගෙනහිර වෙරළබඩ කලාපයේ වාකරේ ප්‍රදේශය ඇසුරෙන්)

පෙරේරා බී.එන්.ජී.,[1] අමරවීර එන්.ජී.එම්.[2]

මානව ජන සම්මිශ්‍රණයේ බලපෑම මත වියැකෙමින් යන, සමාජ ආන්තිකකරණයට ලක් ව ඇති සුළුතර සමාජ කණ්ඩායමක් ලෙස වාකරේ මුහුදු ආදිවාසි ප්‍රජාව හඳුනාගත හැකි ය. මෙම අධ්‍යයනය මඟින් මුහුදු ආදිවාසී ප්‍රජාවගේ සමාජ-සංස්කෘතික වෙනස්වීම පිළිබඳ මානව විද්‍යාත්මකව අධ්‍යයනය කිරීම අරමුණ වේ. මෙහිදී වාකරේ ප්‍රදේශයේ කුංජන්කුලම් ග්‍රාමීය මුහුදු ආදිවාසි ප්‍රජාව සසම්භාවි නියදිය ඔස්සේ තෝරා ගන්නා ලදි. ප්‍රාථමික දත්ත රැස්කිරිමේදී නිරීක්ෂණය සහ සම්මුඛ සාකච්ඡා ක්‍රමයන් ද ද්විතියික දත්ත රැස්කිරිමේදී ග්‍රාම නිලධාරි වාර්තා යොදාගන්නා ලදි. මෙම ප්‍රජාව දඹානේ ආදිවාසි ප්‍රජාවගෙන් ඛණ්ඩනය වී අම්බල වරිගය, උතුරු වරිගය, මොරාණ වරිගය, පලාන වරිගය ආදි ලෙස වරිග බෙදීමක් සහිත ය. වැදි භාෂාව වර්තමානයේ මළ භාෂාවක් බවට පත් ව ඇති අතර දෙමළ මිශ්‍ර සිංහල භාෂාව කතා කරයි. අතීතයේ ප්‍රධාන ජීවනෝපාය ලෙස ආවේණික තාක්ෂණික ක්‍රමයන් උපයෝගි කරගනිමින් ධීවර රැකියාවේ නිරත වුව ද වර්තමානයේ හේන් ගොවිතැන, මිරිදිය මත්ස්‍ය රැකියාව සහ සත්ත්ව පාලනයේ නිරත වේ. නෑ යකුන් ඇදහීම දක්නට ලැබුනත් මුහුදු ආදිවාසින් කිරිකොරහා නැටීම වාර්ෂිකව සිදු නොකරයි. කිරි අම්මා වැදිම වැනි අභිචාරවිධි වර්තමානයේ දී වියැකීයමින් පවති. උතුරු-නැගෙනහිර යුද්ධයෙන් පීඩා විඳිමින් අභ්‍යන්තර අවතැන්කරුවන් ලෙස දීර්ඝ කාලයක් අවතැන් කඳවුරු තුළ ජීවත්වීම තුළ ඔවුන්ට ආවේණික සමාජ-සංස්කෘතික අගයන් වෙනස්වීමට ලක් ව ඇත. දමිළ ප්‍රජාව සමඟ විවාහයන් සිදුකර ගැනීම වැනි තත්ත්වයන් තුළ දමිළ-හින්දු සංස්කෘතියේ බලපෑමේ ප්‍රතිඵල ලෙස වර්තමානයේ මුහුදු ආදිවාසි ප්‍රජාවගේ සමාජ-සංස්කෘතික අගයන් වියැකීයමින් ඇත. සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිවල අහිතකර බලපෑම ලෙස මුල් ජනාවාස අහිමි වීම, අධ්‍යාපනය මඟින් ඇතිකරන ලද උඩුකුරු චලනතාව, ආර්ථික සාධක පදනම් කරගත් තල්ලු කිරීමේ සහ ඇද ගැනිමේ සාධක හේතුවෙන් ආදිවාසි තරුණ ප්‍රජාව නගරයට සංක්‍රමණය වීම ආදී බලපෑම් හේතුවෙන් ද මෙම සමාජ-සංස්කෘතික අගයන් වෙනස් වී ඇත. මුහුදු ආදිවාසි ප්‍රජාව සම්ප්‍රදායික සමාජ-සංස්කෘතික ජීවිතයෙන් වෙන්වෙමින් වර්තමානය වන විට මහා සමාජ-සංස්කෘතිකයට අනුකලනය වන සුළුතර සමාජ කණ්ඩායමක් වශයෙන් නිගමනය කළ හැක. මුහුදු ආදිවාසි ප්‍රජාවට ආවේණික සමාජ-සංස්කෘතික උරුමයේ වටිනාකම සහ ඊට එල්ල වී ඇති බලපෑම් හඳුනාගනිමින් මෙම ප්‍රජාව සංරක්ෂණය කිරීමට කඩිනමින් කටයුතු කළ යුතුය. ඒ සඳහා ආදර්ශ මොඩලයක් ලෙස දඹාන ආදිවාසි ප්‍රජාව සංරක්ෂණයට යොදගත් ප්‍රතිපත්ති සහ යෝජනා භාවිත කළ හැකිය.

ප්‍රමුඛ පද : මුහුදු ආදිවාසි ප්‍රජාව, සංස්කෘතික විසරණය,ආන්තිකරණය, උරුම සංරක්ෂණ

[1] සමාජවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය. nimanthagayashanperera@gmail.com

සමකාලීන රොඩී කුලිකයන්ගේ සමාජ වෙනස්වීම හා සමාජ මූලප්‍රවාහකරණය පිළිබඳ සමාජ-මානව විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්

බමුණු ආරච්චි එල්.කේ[1], කෝණාර මුදියන්සේලාගේ අයි.එස්.කේ[2]

සමකාලීන රොඩී කුලිකයාගේ සමාජ වෙනස්වීම හා සමාජ මූලප්‍රවාහය වෙත යළි මුහුවීම (Inclusion)සඳහා ඔහු අනුගමනය කරන අනුවර්තන උපක්‍රම ප්‍රපඤ්චවේදීමය සහ මානව ක්‍රම විද්‍යාත්මක පර්යේෂණ ක්‍රමවේදයක් ඔස්සේ සමාජ-මානව විද්‍යාත්මකව අධ්‍යයනය කිරීම මෙකී පර්යේෂණයේ මූලික අරමුණයි. මහනුවර මැණික්හින්න ප්‍රදේශයේ පිහිටා ඇති කුරගන්දෙණිය ගම්මානය හා මාවනැල්ල ප්‍රදේශයේ පිහිටා ඇති තලපිටියගම ගම්මානය පර්යේෂණ ක්ෂේත්‍රය වශයෙන් තෝරා ගනු ලැබිණි. දත්ත දායකයන් තෝරා ගැනීම අරමුණු සහගතව සිදු කරනු ලැබූ අතර දත්ත සන්තෘප්ත අවස්ථාව (Data Saturation Point) මත පිහිටා දත්ත දායකයන් 30 දෙනෙකු ඇසුරෙන් තොරතුරු ලබා ගැනුණි. දත්ත ලබා ගැනීම සඳහා අවිධිමත් සංවාද, ගැඹුරු සම්මුඛ සාකච්ඡා, ප්‍රත්‍යක්ෂ අධ්‍යයන සහ සහභාගී නොවන නිරීක්ෂණ යන ශිල්ප ක්‍රම භාවිත කරනු ලැබිණි. දත්ත විශ්ලේෂණය තේමාත්මක විශ්ලේෂණයක් ඔස්සේ සිදු කෙරිණි. සමකාලීන රොඩී කුලිකයන් සමාජ මූලප්‍රවාහය වෙත යළි එකතු වීම සඳහා අනුගමනය කර ඇති අනුවර්තන උපක්‍රම මූලික අනු තේමාවන් හයක් ඔස්සේ පෙළගැස්වීමට හැකියාව ලැබිණි. ඒ ඔස්සේ සමකාලීන රොඩී කුලිකයාගේ සමාජීය, ආර්ථික, දේශපාලනික, අධ්‍යාපනික, සංස්කෘතික හා ආගමික අනුවර්තන උපක්‍රම පිළිවෙළින් සාකච්ඡාවට බඳුන් කරන ලදී. සමාජීය අනුවර්තන උපක්‍රම යටතේ සමකාලීන රොඩී කුලිකයන් තම පාරම්පරික වාසගම් වෙනස් කොට ගොවිගම හෝ ගොවිගම රදල වාසගම් ආදේශ කර ගැනීමත්, ගොවිගම දැවැදි සම්ප්‍රදාය අනුගමනය කිරීමත්, තම කුලයට වඩා ඉහළ ගොවිගම සහ වෙනත් කුලවලින් විවාහයන් සිදු කර ගැනීමත්, අනෙක් කුලවල උදවිය මෙන් නගරාසන්න ඉඩම් මිලදීගෙන ඒවායෙහි පදිංචි වීමත් සාකච්ඡා කරනු ලැබ තිබෙයි. ආර්ථික අනුවර්තන උපක්‍රම යටතේ තමන්ගේ ගුරුකම් කටයුතු වයිබර්, වට්සැප්, ඉමෝ වැනි නූතන නව මාධ්‍ය හරහා වාණිජකරණයට ලක්කිරීම පිළිබඳව ඉදිරිපත් කර තිබෙන අතර දේශපාලනික අනුවර්තනයන් යටතේ සමකාලීන රොඩී කුලිකයන්ගෙන් ඇතැමෙක් මැතිවරණ ක්‍රියාදාමයට ඉදිරිපත් වීම සාකච්ඡා කර තිබෙයි. ප්‍රදේශයේ ප්‍රභූ පාසල්වලට තම දරුවන්ට ප්‍රවේශය සකස්කර දීමත් තමන්ගේ පෙර පරම්පරාවලට ප්‍රවිෂ්ට වීමට අවසර නොලැබුණු සතර දේවාල පෙරහරවල්වලින් පත්තිනි දේවාල පෙරහරෙහි නර්තන කටයුතුවලට සහභාගීවීමත් ගොවිගම කුලිකයන් මෙන් වෙසක්, පොසොන්, කඨින වැනි උත්සව සැමරීමත් දන්සල් දීමත් යනාදිය පිළිවෙලින් අධ්‍යාපනික, සංස්කෘතික සහ ආගමික අනුවර්තන උපක්‍රම යටතේ සාකච්ඡා කොට තිබේ. එකී සොයාගැනීම් මත පදනම්ව සමකාලීන රොඩී කුලිකයන් 'ගොවිගමකරණය' (govigamization) ක්‍රියාවලියට ලක් ව සිටින බව පර්යේෂකයා විසින් න්‍යාය ගන්වන ලදි.

මුඛ්‍ය පද : සමකාලීන රොඩී කුලිකයා, සමාජ වෙනස්වීම, සමාජ මූලප්‍රවාහකරණය, අනුවර්තන උපක්‍රම, ගොවිගමකරණය

[1]ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය, පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයන අංශය. lilanthakperera97@gmail.com

උඩරට රාජධානිය හා බැඳි නාථ දේව ඇදහිල්ලේ ඓතිහාසිකත්වය සම්බන්ධයෙන් විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්

රාජසිංහ කේ.එච්.ඩබ්ලිව්[1]

උඩරට රාජධානිය, සෙංකඩගල රාජධානිය, මහනුවර රාජධානිය මේ කිනම් නාමයක් දැරූව ද මෙහි දී පැවසෙනුයේ ශ්‍රී ලංකාවේ අවසන් රාජධානිය සම්බන්ධයෙනි. මෙම රාජධානි යුගය හා එහි ව්‍යාප්තිය දැකගත හැකි ප්‍රදේශය තුළ එනම් මහනුවර නගරය කේන්ද්‍ර කර ගනිමින් ව්‍යාප්තිත භූමිය තුළ නාථ දේව ඇදහිල්ල අද දක්වා ම දැකගත හැක. දළඳා පෙරහැර සඳහා ද නාථ දේවාල පෙරහැර එක් වී තිබේ. නාථ දෙවියන් වශයෙන් මෙහි දී හඳුනා ගැනෙනුයේ අවලෝකිතේශ්වර ශ්‍රී නාථ හෙවත් මතු බුදු වීමට පෙරුම් පුරන්නා වූ යැයි සැලකෙන දේව චරිතයක් සම්බන්ධයෙනි. මෙම පර්යේෂණය සඳහා උඩරට ඉතිහාසය සමඟ නාථ දෙවියන්ගේ ඇති සබඳතාවය කෙබඳු ස්වභාවයක් ගන්නේ ද යන්න ගැටලුව වශයෙන් යොදාගෙන ඇති අතර මෙම ගැටලුව නිරාකරණය කර ගැනීම උදෙසා පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය ලෙස ගුණාත්මක ක්‍රමවේදය භාවිතයට ගැණින. එහි දී ප්‍රධාන වශයෙන් සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයන් අධ්‍යයනය සිදු කළ අතර ඒ සඳහා පුස්තකාල පරිශීලනය සිදු විය. ලිපි ලේඛන පරිශීලනයත් ජනප්‍රවාද වෙත අවධානය යොමු කර දත්ත රැස් කිරීමත් සිදු විය. එමතු ද නොව සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රගත තොරතුරු තවදුරටත් සනාථ කර ගැනීම සඳහා ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනයේ යෙදිණි. එහි දී මහනුවර ශ්‍රී නාථ දේවාලය හා මහනුවර නගරය නිරීක්ෂණයට යොමු විය. සම්මුඛ සාකච්ඡා ඔස්සේ ද දත්ත රැස් කෙරණි. මෙම ක්‍රමවේදයන් ඔස්සේ නාථ දේව ඇදහිල්ල මෙරටට ඉන්දීය ආභාසය ඔස්සේ මෙන් ම මහායාන ආභාසය හේතුවෙන් ලද බව දෘශ්‍යමාන විය. එහි ඉතිහාසය අනුරාධපුර යුගය තෙක් දිවයන බවත් පොළොන්නරුව, කුරුණෑගල ආදී යුගයන්හි දී ද යම් යම් දෑ එක් වී ඇති බවත් හඳුනාගත හැකි විය. මහනුවර නගරය ජනාවාස වීම සිදු වූයේ ද නාථ දේව ඇදහිල්ල හේතුවෙන් බව පැහැදිලි විය. මහායානික සංකේතයක් ලෙස දෘශ්‍යමානිත නාථ දෙවියන් ථේරවාදය හා සම්මිශ්‍රණය වී අද දක්වා නිරුපද්‍රිත ව ඇදහිල්ලක් වශයෙන් තවදුරටත් පවතින බව ඉතිහාසය හා වර්තමානය සලකා බැලීමේ දී පැහැදිලි විය. තව ද මහනුවර නගරයේ ආරම්භයත් නාථ දේව ඉතිහාසයත් එකිනෙකින් වෙන් කළ නොහැක්කක් බව නිගමනය කළ හැකි විය.

මූඛ්‍ය පද : උඩරට, ජනාවාස වීම, නාථ දෙවියන්, මහායාන, ථේරවාද

[1] පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය, පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය. hwathsala94@gmail.com

හේනේබැද්ද ආදිවාසී ජනතාවගේ උප සංස්කෘතිය සහ එහි වෙනස්වීම පිළිබඳ සිදුකළ මානව විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්.

කෝණාර මුදියන්සේලාගේ. අයි.එස්.කේ[1], හේරත් මුදියන්සේලාගේ. එන්.එස්[2]

දීර්ඝ ඉතිහාසයකට උරුමකම් කියන ශ්‍රී ලංකාවේ ආදිවාසී ජනතාව සුවිශේෂී සමාජ කොට්ඨාසයකි. ඔවුනට ආවේණික වූ එක්තරා උප සංස්කෘතික රටාවක් පවතින අතර එය වර්තමානය වන විට ක්‍රමික වෙනස්වීම්වලට බඳුන් වී තිබේ. මෙහි දී ශ්‍රී ලංකාවේ ඌව පළාතේ මොණරාගල දිස්ත්‍රික්කයේ හේනේබැද්ද ආදිවාසි ගම්මානයේ ආදිවාසී ජනතාවට ආවේණික වූ උප සංස්කෘතිය සහ එහි කාලීන වෙනස්වීම් පිළිබඳව මානව විද්‍යාත්මක විග්‍රහයක් සිදුකර ඇත. මෙම පර්යේෂණයේ ප්‍රධාන අරමුණ වූයේ ද මෙය යි. අරමුණ ක්‍රියාවට නැංවීමේ දී අධ්‍යයන ප්‍රදේශයෙන් අරමුණු සහගත ලෙස තෝරාගත් ආදිවාසී පවුල් පහළොවක් දත්ත ලබා ගැනීම සඳහා භාවිත කොට ඇත. නියැදි ප්‍රමාණය (N=15) දත්ත සන්තෘප්ත අවස්ථාව සලකා තීරණය කෙරිණි. අරමුණු සහගත නියැදියක් යටතේ තෝරාගත් පවුල්වල එක් පුද්ගලයා බැගින් යොදාගෙන සිදු කළ සම්මුඛ සාකච්ඡා, ගැඹුරු සම්මුඛ සාකච්ඡා, ප්‍රත්‍යයෙක අධ්‍යයන ආදියෙන් දත්ත ලබා ගැනිණි. අනතුරුව එක්රැස් කරගත් දත්ත කේතකරණයට ලක්කොට තේමාත්මක විශ්ලේෂණ ක්‍රමවේදයක් ඔස්සේ ක්‍රමානුකූලව විශ්ලේෂණය කිරීම සිදුවිය. තේමාත්මකව සිදු කළ දත්ත විශ්ලේෂණයෙන් පසු හෙළිකරගත් පර්යේෂණ සොයාගැනීම් පහත පරිදි ය. ආදිවාසී විවාහ ක්‍රම ආදිවාසී සාම්ප්‍රදායිකත්වයෙන් මිදී සාමාන්‍ය නෛතික රාමුවක් යටතට විතැන් වීම සහ සිංහල ප්‍රජාව සමග විවාහ වීම, මල්වර චාරිත්‍ර, කුළුඳුල් ගැබ් ගැනීම් අවස්ථා ආදිය ආදිවාසි ප්‍රජාවගේ සාම්ප්‍රදායික වත්පිළිවෙත්වලින් ඈත් වීම, අතීත වැදි ජනයා භාවිත කළ ආයුධ (දුන්න, ඊ තල, කෙටේරිය) වර්තමානය තුළ භාවිතය සීමා කිරීම හා භාවිත නොකිරීම, තමන්ගේ වාසස්ථාන සකස් කර ගැනීමේ දී අතීතයේ තිබූ මැටි නිවෙස්වල සිට නූතන සිමෙන්ති නිවාස දක්වා විකාශනය වීම, වත්මන් ආදිවාසී දරුවන් නූතන සමාජ රටාවට අනුවර්තනය වීමට උත්සාහ දැරීම හේතුවෙන් ආදිවාසි උප සංස්කෘතිය වියැකී යාම වැනි සාධක ආදිවාසී ජනතාවගේ උප සංස්කෘතිය වෙනස්වීම නිසා ඇති වූ තත්ත්වයන් ලෙස හඳුනාගත හැකි ය. මෙහිදී හේනේබැද්ද ආදිවාසී ප්‍රජාව පදනම් කොටගනිමින් ඔවුන්ගේ උප සංස්කෘතිය සහ එහි වෙනස්වීම් පිළිබඳව මානව විද්‍යාත්මක විග්‍රහයක් සිදු කර තිබේ.

මුඛ්‍ය පද : හේනේබැද්ද ආදිවාසී ජනතාව, උප සංස්කෘතිය, නවීකරණය, සාම්ප්‍රදායිකත්වය, අනුවර්තනය

[1]ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය, සමාජ විද්‍යා අධ්‍යයන අංශය. ishan4113@gfmail.com

සගම රජමහා විහාරයට අයත් ''බුදු මඟුල'' නම් චාරිත්‍රය පිළිබඳ ඓතිහාසික හා මානව විද්‍යාත්මක විමර්ශනයක්

නිපුනිකා ඩබ්ලිව්.ඒ.ටී[1], අතුකෝරාල ඒ.සී.ඩී.[2]

ශ්‍රී ලංකාවේ බෞද්ධ සිද්ධාන්ත ආශ්‍රිතව නිර්මාණය වී ඇති රජමහා විහාර සංකල්පයට අයත් විහාර පද්ධතියේ එක් එක් විහාරයන්හි ඒවාට ම ආවේණික පුද පූජා ක්‍රම රාශියක් පවතින බව හඳුනාගත හැකි ය. මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ පාතහේවාහැට ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයට අයත් සගම රජමහා විහාරය එකී ප්‍රදේශයේ පවතින ජනශ්‍රැතික විශ්වාසයන්ට අනුව ලාංකේය රජමහා විහාර පද්ධතියේ පළමු පුරුකයි. එම විහාරය ආශ්‍රිතව වාර්ෂිකව පැවත එන්නා වූ 'බුදු මඟුල' නම් චාරිත්‍රය, එකී විහාරයට ම ආවේණික වූ පුද පූජාවකි. මෙම අධ්‍යයනයේ පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය ලෙස සගම රජමහා විහාරය ආශ්‍රිතව ක්ෂේත්‍රයීය අධ්‍යයනයක් ඔස්සේ 'බුදු මඟුල' සම්බන්ධ ජනශ්‍රැතික හා ලේඛනගත තොරතුරු ඇසුරින් ඓතිහාසික විමර්ශනයක් සිදු කෙරේ. ඉහත ක්‍රමවේදගත ව 'බුදු මඟුල' විමර්ශනය කිරීමෙන් එකී පිළිවෙත ආරම්භය, විකාශනය සම්බන්ධ ව ඓතිහාසික පාර්ශ්වයෙන් සහ එකී පිළිවෙත හා සබැඳි සමාජ, සංස්කෘතික, දේශපාලනික කරුණු ඔස්සේ මානව විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් සිදු කිරීම මෙහි මූලික අරමුණ වේ. විහාරයට අයත් ගොඩමුන්න, බූටාවත්ත, කපුලියද්ද හා නුගලියද්ද යන සතර පේරුවේ දායක පිරිසගේ සහභාගීත්වයෙන් වසරකට වරක් සිංහල අලුත් අවුරුදු උදාවෙන් පසු එළඹෙන සත්වන දින ඇරඹෙන මල් පූජාව සතර පේරුවේ ගම් දෙකක දායකත්වයෙන් සිදු කර සත්වන දින 'බුදු මඟුල' සිදු කරනු ලැබේ. එකී චාරිත්‍ර පද්ධතියට 'කත් මාරුව', 'දාන උපකරණ රැස් කිරීම', සතර පේරුවේ දායක පුරුෂයන්ගේ පමණක් සහභාගීත්වයෙන් සිදු කරන දානය පිළියෙල කිරීම ආදී ආවේණික වත්පිළිවෙත් රැසක් අඩංගු වේ. රජමහා විහාර සංකල්පයේ සුවිශේෂීත්වය ප්‍රකට වන්නා වූ මෙකී පිළිවෙත සම්බන්ධයෙන් මෙතෙක් පැහැදිලි විමර්ශනයක් සිදු වී නොමැති අතර විශේෂත්වය වන්නේ 'සගම' රජමහා විහාරයට පමණක් ආවේණික ව මෙය අප්‍රකට ව පැවතීම යි. මෙකී පූජා විධිය සම්බන්ධයෙන් අධ්‍යයනය කිරීම ඔස්සේ රජමහා විහාර සංකල්පය හා සම්බන්ධ ආවේණික වත්පිළිවෙත්හි ඓතිහාසික පරිණාමය විමසා බැලීමට මෙන් ම ඒ සඳහා සාමාන්‍ය ජනයාගේ දායකත්වය යොමු වූ ආකාරය පමණක් නොව එය ක්‍රමයෙන් ජන දිවියේ සංස්කෘතිකාංගයක් වූ ආකාරය විමර්ශනය කළ හැකි ය. තවද මෙහි පවතින ඇතැම් පිළිවෙත් සම්බන්ධයෙන් විමසීමේදී උඩරට පැරණි විහාර ආශ්‍රිතව ආගමික වත් පිළිවෙත් සඳහා බලපාන ලද සමාජ ස්ථරායන ස්වරූප පිළිබඳව ද අධ්‍යයනය කළ හැකි අතර ම රජමහා විහාර ආශ්‍රිත ආවේණික පුද පූජාවන් සම්බන්ධ පුළුල් ගවේෂණයකට මග විවර කරගත හැකි ය.

මුඛ්‍ය පද : බුදු මඟුල, සගම රජමහා විහාරය, සතර පේරුව, ආවේණික වත් පිළිවෙත්, රජමහා විහාර සංකල්පය

[1] පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය. thisaraninipunika97@gmail.com

ශ්‍රී ලංකාවේ සාම්ප්‍රදායික දඩයම් උගුල් ක්‍රම පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

පූජ්‍ය නාරද හිමි ඩී.[1]

ග්‍රාමීය ජන විඥ්ඤාණයේ තවත් එක් පැතිකඩක් ලෙස දඩයම් උගුල් ක්‍රම පෙන්වා දිය හැකි ය. ගැමි ජනයා අතර මෙය ඉතා ජනප්‍රිය විෂය පථයකි. කෘෂිකාර්මික ජීවිත ගතකරමින් දිවිගෙවූ ගැමියන් වෙත සතුන්ගෙන් වූ වගා හානි අවම කරගැනීම, තම ආහාර අවශ්‍යතා සත්ත්ව මාංශ මගින් සපුරාගැනීම, ආර්ථිකය ශක්තිමත් වීම පිණිස මාංශ හා සත්ත්ව අවශේෂ වෙළඳාමට හුරුවීම නිසා සතුන් දඩයම් කිරීමට පුරුදු වී ඇත. ඒ සඳහා යොදාගෙන ඇති එක් ක්‍රමවේදයක් වන්නේ දඩයම් උගුල් ඇටවීම යි. විවිධ නම්වලින් හඳුන්වන මෙම උගුල් මගින් වන සතුන් මරණයට හා මරණ මාත්‍ර දුකකට පත්කරනු ලබයි. මෙම පර්යේෂණයේ දී ගැමි ජීවිතය හා බැඳි දඩයම් උගුල් පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් සිදුකර ඇත. මෙහි පර්යේෂණ අරමුණ වූයේ ග්‍රාමීය ජන විඥ්ඤාණයෙන් වියැකී යන දඩයම් උගුල් ක්‍රම පිළිබඳ අධ්‍යයනය කර එම දැනුම මතු පරපුරට දායාද කිරීමයි. එමගින් දඩයම් උගුල් හා බැඳුණ ජන ජීවිතයක් තිබේ ද? යන්න විමර්ශනය කිරීමට හැකි විය. දත්ත එක්රැස් කිරීමට සම්මුඛ සාකච්ඡා ක්‍රමය හා මේ පිළිබඳ ලියවී ඇති ද්විතියික මූලාශ්‍රය උපයෝගී කරගන්නා ලදී. මෙම පර්යේෂණය මඟින් දඩයම් උගුල් වර්ග, ඒ සඳහා ගනු ලබන අමුද්‍රව්‍ය භාවිතය, උගුල් ඇටවීමේ අරමුණු, උගුල්වල පැටලී නොමැරුණ සතුන් මරමුවට පත්කරන ක්‍රම හා ඒ සඳහා ගනු ලබන උපකරණ, පුද්ගල සහභාගීත්වය, ඒ හා බැඳි ජනශ්‍රැති, නීති රීති (තහංචි, සිරිත් විරිත් හා පිළිවෙත්) පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීමට හැකි විය. එමෙන් ම මේ පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීමෙන් ග්‍රාමීය ජන සමාජය හා ඔවුනගේ දෛනික ජීවිතය පිළිබඳව ද තොරතුරු ලබාගැනීමට හැකි වූ අතර ප්‍රදේශයෙන් ප්‍රදේශයට අවේණික උගුල් ක්‍රම පිළිබඳව ද තොරතුරු අනාවරණය විය. උදාහරණයක් ලෙස අලි, ඇතුන් සඳහා සිදුකරන උගුල් එම සතුන් නොමැති ප්‍රදේශයක සිදු නොකරයි. එවිට එම ක්‍රම ඒ ප්‍රදේශයට ආවේණික වේ. සිව්පා සතුන්ට පමණක් නොව පක්ෂීන්, මත්ස්‍යයන්, කෘමීන් සඳහා ද මෙම උගුල් නිර්මාණය කර ඇත. ඇතැම් අවස්ථාවල මිනිසුන් ද දඩයම් උගුල්වලට ගොදුරු වී ඇත. එමෙන් ම මේවා ප්‍රවේණිගත ව පැවත එන බව දැක ගැනීමට හැකි විය. මෙම දඩයම් උගුල් ක්‍රම දේශීය ගැමි විඥ්ඤාණය, සංස්කෘතිය හා තාක්ෂණය ලෝකයට කියාපාන තවත් එක් පැතිකඩක් ලෙස පෙන්වා දිය හැකි ය.

මුඛ්‍ය පද : දඩයම, උගුල , ශ්‍රී ලංකාව, අධ්‍යයනය, ජන ජීවිතය

[1]සමාජ විද්‍යා හා තුලනාත්මක අධ්‍යන අංශය, ශ්‍රී ලංකා භික්ෂු විශ්වවිද්‍යාලය.
dothaluoyanarada2000@gmail.com

අන්දරබැද්ද තෙළිඟු ජනතාවගේ සාම්ප්‍රදායික සංස්කෘතියට වෙනත් සංස්කෘතිවලින් එල්ල වී ඇති බලපෑම් පිළිබඳ සමාජ මානව විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්

ජයසේන එස්.ඩබ්ලිව්.ඒ.ආර්.[1]

ඕනෑ ම සමාජයක් තුළ පවතින සංස්කෘතිකාංග කාලනුක්‍රමිකව විවිධ වෙනස්වීම්වලට නතුවීම නොවැළැක්විය හැකි කරුණකි. මෙම වෙනස්කම් සිදුවීමට බලපාන ප්‍රධාන ම හේතුවක් වන්නේ යම්කිසි සමාජයක සාම්ප්‍රදායික සංස්කෘතියට වෙනත් සංස්කෘතිවලින් එල්ල වී ඇති බලපෑම් ය. අස්පර්ශනීය සංස්කෘතික උරුමයක් වශයෙන් සැලකෙන, මෙරට ප්‍රාථමික ජන කොට්ඨාසයක් වන තෙළිඟු ජනයාගේ සංස්කෘතියට ද වෙනත් සංස්කෘතිවලින් බලපෑම් එල්ල වී ඇත. එලෙස එල්ල වී ඇති බලපෑම් පිළිබඳ සිදුකරන ලද මෙම අධ්‍යයනයේ දී අධ්‍යයන ප්‍රදේශය වශයෙන් කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ ගල්ගමුව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ අංක 76, පාඩිපංචාව ග්‍රාම නිලධාරි වසමට අයත් අන්දරබැද්ද ග්‍රාමය යොදාගත් අතර, මෙම ප්‍රදේශයේ ජීවත්වන තෙළිඟු ජනයාගේ ජන ජීවිතය හා බැඳි සාම්ප්‍රදායික සංස්කෘතිකාංගවලට වෙනත් සංස්කෘතිවලින් එල්ල වී ඇති බලපෑම් මොනවාද? යන්න විමර්ශනය කිරීම මෙම අධ්‍යයනයේ මූලික ම අරමුණ විය. මෙහිදී දත්ත එක්රැස් කිරීම සඳහා ක්ෂේත්‍ර සහ ක්ෂේත්‍ර නොවන අධ්‍යයනය භාවිතා කරන ලද අතර මෙහි මූලික පදනම වූ තෙළිඟු ජනතාව ක්‍රි.පූ. 6 වැනි සියවසේ ආර්යයන් මෙරටට පැමිණෙන විට සංක්‍රමණය වූ ජන කොට්ඨාසයකි. එලෙස පැමිණි මොවුන් පසු කාලීනව ශ්‍රී ලංකාවේ සිංහල සංස්කෘතියත් කතෝලික ආගමත් සමඟ සම්මිශ්‍රණය වීම තුළින් ඔවුන්ගේ බොහෝ සංස්කෘතික අනන්‍යතා වියැකී යාමකට ලක් ව ඇත. නමුත් ඔවුන්ගේ ඇතැම් සංස්කෘතිකාංග තවමත් සාම්ප්‍රදායික ස්වරූපයෙන් ම පවතී. ඒ අතර ඔවුන්ගේ ජීවන උපායන්, මංගල හා අවමංගල්‍ය චාරිත්‍ර, මල්වර චාරිත්‍ර ආදී වූ ඇදහිලි විශ්වාසයන් මෙන් ම ඔවුනගේ කලාවන් ද ප්‍රධාන වේ. වර්තමානය වන විට ස්වකීය අනන්‍යතා රැකගැනීමකට වඩා එම අනන්‍යතාවන් ලාභ ඉපයීමේ මාර්ගයක් බවට පත්කරගෙන ඇති බව මෙම අධ්‍යයනයේ දී පැහැදිලි වූ අතර, ඔවුන්ගේ සාම්ප්‍රදායික සංස්කෘතියෙහි වෙනස්වීම් රැසක් පිළිබඳ තොරතුරු ද හඳුනා ගැනීමට හැකියාව ලැබිණි. මේ අනුව අන්දරබැද්ද තෙළිඟු ගම්මානයෙහි ජීවත්වන මෙම තෙළිඟු ජනතාවගේ ජන ජීවිතය හා බැඳි සංස්කෘතිකාංගවල අනන්‍යතා මෙරට සිදුවන සමාජ වෙනස්වීම්වලට අනුව ක්‍රමික ව වෙනස්වීම්වලට නතුවෙමින් සිංහල, කතෝලික සහ අනෙකුත් සංස්කෘතික අනන්‍යතා සමඟ සම්මිශ්‍රණය වී ඇත. එමඟින් ඔවුන්ගේ සංස්කෘතියට එල්ල වී ඇති බලපෑම් හේතුවෙන් ඔවුන්ගේ සමාජ සංස්ථා මත පදනම් ව පැවති හර පද්ධතිය බිඳ වැටීමකට ලක් ව ඇති බව මෙම අධ්‍යයනයේ දී නිගමනය කළ හැකි විය. එසේ ම අභාවයට යමින් පවතින තම තෙළිඟු ජන සංස්කෘතිය අනන්‍යතාවක් වශයෙන් රැකගැනීමට එම ජන සමාජයෙහි වත්මන් පරපුර උත්සුක වන්නේ නම් එය අනාගත පරපුරට යහපත් ක්‍රියාවක් වනු ඇත.

මුඛ්‍ය පද : තෙළිඟු ජනයා, අන්දරබැද්ද, සංස්කෘතිකාංග, සංස්කෘතික වෙනස්වීම

[1] භාෂා අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. ruwanmalianuradha@gmail.com

වන්නි සිංහල ජනයා හා සම්බන්ධ අනන්‍යතා ලක්ෂණ හා ජීවන චර්යා පිළිබඳ මානවවංශ විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් (කහටගස්දිගිලිය ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ කුකුලෑව ගම ඇසුරිනි)

සංදීපනි යු.බී.එම්.[1]

ශ්‍රී ලංකාවේ පැරණි ජන කොට්ඨාසයක් ලෙස වන්නි සිංහල ජනතාව හඳුනාගත හැකි ය. ගම්වැද්දන් ලෙස ද හඳුන්වන මොවුන් වර්තමාන උතුරු මැද පළාතෙහි ගම්මාන කිහිපයක ම ජීවත් වෙති. එවැනි ගම්මානයක් වන අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයේ, කහටගස්දිගිලිය ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයට අයත් කුකුලෑව ගම්මානය ඇසුරින් මෙම අධ්‍යයනය සිදුකරනු ලැබී ය. අධ්‍යයනයේ මූලික අරමුණ වන්නේ කුකුලෑව ග්‍රාමයේ ජීවත්වන වන්නි සිංහල ජනයාගේ අනන්‍යතා ලක්ෂණ හා ජීවන චර්යා අධ්‍යයනය කිරීම යි. ඒ සඳහා පුස්තකාල අධ්‍යයනය හා ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනය මඟින් දත්ත ඒකරාශී කරනු ලැබී ය. මේ අධ්‍යයනය මඟින් කුකුලෑව ගම්මානයේ ජීවත් වන වන්නි සිංහල ජනයාගේ සමාජ, සංස්කෘතික ලක්ෂණ හඳුනාගත හැකි විය. ඔවුන්ගේ ආහාර රටාව, වාසස්ථාන, අභිචාර විධි ආදිය සිංහල ජනතාවට වඩා තරමක් වෙනස් බව හඳුනාගත හැකි විය. සතුන් දඩයම් කිරීම, වන ද්‍රව්‍ය එක්රැස් කිරීම ඔවුන්ගේ ප්‍රධාන ජීවන වෘත්තිය වුවත් වර්තමානය වන විට කෘෂිකර්මාන්තය හා අනෙක් වෘත්තීන් කෙරෙහි අවධානය යොමු කර ඇති බව හඳුනාගත හැකි විය. මහාකැලෑයාම, වන්නි දෙවියන් ඇදහීම වැනි අභිචාර ආවේණික ඒවා වන අතර විවාහ සබඳතා වන්නි සිංහල ජනතාව අතර පමණක් සිදු වේ. නිවාස සකස් කිරීමේ දී මැටි ගෙවල් සකස් කිරීම බහුල ව දක්නට ලැබේ. ප්‍රාථමික ජීවන රටාවක් ඇති වන්නි සිංහලයින් සිංහල ජනතාවගෙන් වෙනස් වන බවත්, ශ්‍රී ලංකාවේ පැරණි ම ජන කොටසක් බවත් දැඩි ව පිළිගැනීම හේතුවෙන් නවීන සමාජයට අනුගත වීමට වන්නි සිංහල වැඩිහිටි ප්‍රජාව අකමැත්තක් දක්වන බවත් පැහැදිලි වේ. නමුත් වර්තමානයේ සිංහල ජනතාව සමඟ විවාහ සබඳතා පැවැත්වීම, විවිධ රැකියාවලට යොමු වීම, අභිචාර විධිවලින් ඈත්වීම, කුඩා මැටි නිවාස වෙනුවට විශාල නිවාස සකස් කිරීම යනාදී ප්‍රවණතා හඳුනාගත හැකි ය. නූතනය වන විට මෙකී ජනයා යම් සංවර්ධිත මට්ටමකට පැමිණ ඇති අතර අතීතයේ පැවති ඔවුන්ට අනන්‍ය වූ ජීවන රටාවෙන් ඈත් වෙමින් පවතින බව පැහැදිලි වේ. සිංහල ජනයාගේ චර්යාවන්ට වඩා වෙනස් ජීවන රටාවකට උරුමකම් ඇති පිරිසක් ලෙස මෙම ජනතාව හඳුනාගත හැකි වේ. සමාජ නවීකරණය තුළ විවිධ වෙනස්වීම්වලට ලක්වුව ද ඔවුන්ගේ අනන්‍යතා යම් පමණකට තවමත් ශේෂ වී පවතී. එම නිසා ශ්‍රී ලංකාවේ පැරණි සමාජය හඳුනා ගැනීමට ඇති එක් සාක්ෂියක් වූ මොවුන් සතු අනන්‍යතා ආරක්ෂා කරගැනීම කාලෝචිත වූවක් බව නිගමනය කළ හැකි ය.

ප්‍රමුඛ පද : අභිචාර විධි, ජීවන චර්යා, නවීකරණය, වන්නි සිංහල ජනතාව, සංස්කෘතිය

[1]සිංහල අධ්‍යයනාංශය, රුහුණු විශ්වවිද්‍යාලය. madunikasandeepani39@gmail.com

සමකාලීන සමාජ ප්‍රගමනය උදෙසා පැරැන්නන්ගේ සහානුභූති සංකල්පයේ බලපෑම පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක් (රජරට සභ්‍යත්වය ඇසුරෙන්)

ඒකනායක එච්.එම්.එන්.එම්.[1]

පුරාතන ලංකාවේ මානව සමාජය තුළ ද සහකම්පනයෙන් යුතුව කටයුතු කළ අවස්ථා ගණනාවක් දක්නට ලැබේ. රජරට සභ්‍යත්ව අවධියේ දී සහානුභූතී සංකල්පයට හිමි වූ කාලීන වැදගත්කම හඳුනා ගැනීම මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණ වේ. සමකාලීන සමාජ ප්‍රගමනය උදෙසා සහානුභූති සංකල්පය මඟින් සිදු කළ බලපෑම කෙබඳු ද යන්න මෙම පර්යේෂණයේ ගැටලුව වේ. ප්‍රාථමික හා ද්විතියික මූලාශ්‍රය අධ්‍යයනය, අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය වශයෙන් භාවිත කරන ලදී. අතීත සමාජ ප්‍රගමනයට බෙහෙවින් හේතු වූයේ බුදු දහමින් ලත් ආභාෂය යි. පැරැන්නන් ඉදිරියට ආ ක්‍රමානුකූල ගමන් මඟ තුළ එකිනෙකා අතර සහෘදත්වයෙන් සංවේදී ව කටයුතු කළ ස්වභාවයක් දක්වා තිබේ. ආගම හා බැඳුණු දේශපාලන යාන්ත්‍රණය තුළ ඉහළ ම ස්ථානය දැරූ රජු විසින් තම පරිපාලන කටයුතු පවත්වා ගනිමින් සාමාන්‍යය ජනයා දක්වා සහකම්පනයෙන් යුක්ත ව තම වගකීම් ඉටු කරන ලදී. අන්‍යෝන්‍යය සබඳතාවයෙන් එකිනෙකාට ගෞරව සම්ප්‍රයුක්ත ව සහ පරිසර සංවේදීතාවයෙන් යුතු ව වරින්වර පැමිණෙන අභියෝගවලට සංවිධානාත්මක ව මුහුණ දෙන ආකාරයක් දැකිය හැකි ය. දුටුගැමුණු රජතුමා එළාර රජු වෙනුවෙන් ස්තූපයක් කරවා ඊට ගෞරව දක්වන ලෙස ප්‍රකාශ කළ බව මහාවංශයේ සඳහන් වේ. සතුරා දෙස වුව ද ගෞරවයෙන් සානුකම්පිත ව කටයුතු කර තිබේ. බුද්ධදාස රජු විසින් මිනිසුන්ට මෙන් ම සතුන් කෙරෙහි ද සානුකම්පිත වූ බව වංශකතාවේ සඳහන් වේ. තිරසර සංවර්ධනය අනුව යමින් පරිසරය සුරක්ෂිත කිරීමට පරිසර සංරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති පාලකයන් විසින් අනුගමනය කරන ලදී. මෙසේ රටවැසියා අතරත් ඉන් ඔබ්බට ගොස් අනන්‍යයන් කෙරෙහිත් සතුන් හා පරිසරය කෙරෙහිත් මානුෂිකත්වයෙන් කටයුතු කිරීමට පෙළඹී ඇති බව හඳුනාගත හැකි ය. එම උතුම් ගුණාංගය සහානුභූති සංකල්පය හෙවත් සහකම්පනය යි. රාජ්‍ය සංවර්ධනයේ දී සුවිශේෂී බලපෑමක් සිදු කරන ලද මෙම සංවේදීතා මානවයා අතර ගොඩනංවාලීමේ දී රාජකීයයන් විසින් සිය රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති ඒ සම්බන්ධයෙන් ගොඩනඟමින් නීතියක් දක්වා ගෙන එන ස්වභාවයක් අතීතය තුළ විද්‍යාමාන වී තිබේ. හෝපිටිගමුව, වේවැල්කැටිය ආදී අභිලේඛන මඟින් ගෙන ගිය නීතිමය ප්‍රතිපත්ති නීති රැකීමට කළ ඉල්ලීමක් මිස අණදීමක් නො වේ. රජරට සභ්‍යත්ව අවධියේ දී පැරැන්නන් තුළ වූ සහානුභූති සංකල්පය කාලීන ව පැවති ගැටලු හා අභියෝගවලට විසඳුම් සෙවීම සඳහාත් සමාජ ප්‍රගමනය උදෙසාත් ප්‍රබල බලපෑමක් ඇති වන්නට ඇති බව මෙමඟින් හඳුනා ගත හැකි ය.

මුඛ්‍ය පද : පැරැන්නන්, තිරසර, සමාජ, සහකම්පනය, සහානුභූතිය

[1]මානවශාස්ත්‍ර අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. nimeshaekanayake65@gmail.com

අතීත ලංකා සමාජය තුළ පැවති කුල විෂමතාවය පුද්ගල ස්වාධීනත්වයට බලපෑම් කිරීම පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්.

[1]කුමාරි ඩබ්ලිව්.අයි.ජේ.එම්.ආර්.එන්.

කුලය, සමාජ අසමානතාවය විදහාලන ප්‍රධානතම සාධකයකි. පුද්ගලයාට ජන්මයත් සමඟ ම කුලය හිමි වූ අතර ඔවුන් සම කුල අතර ඥාතීත්වය ගොඩනඟා ගත්හ. මෙම පර්යේෂණයේ ප්‍රධාන අරමුණ වන්නේ සමාජ පර්යාය තුළ පවතින කුල විෂමතාවය පුද්ගලයින්ගේ ස්වාධීනත්වයට බලපෑම් කර ඇත්දැයි යන්න විමර්ශනය කිරීම යි. මෙහිදී පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය ලෙස ගුණාත්මක පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය ඔස්සේ පර්යේෂණය සිදු කරනු ලබයි. දත්ත එක්රැස් කරගැනීමේ දී ද්විතියික මූලාශ්‍රය භාවිතය ප්‍රධාන වශයෙන් සිදු විය. පැරණි ලංකා සමාජයේ රැකියාව, ඇඳුම් පැළඳුම්, නම හා වාසගම, නිවාස, විවාහය හා හැසිරීම් රටාව ආදී සියල්ල ම තීරණය වූයේ ඒ ඒ පුද්ගලයා නියෝජනය කරන කුල පදනම මත යි. සමාජ සංස්කෘතිය තුළ විවිධ ක්‍රියාකාරකම්වල දී උසස් කුලයන්ට සාපේක්ෂ ව පහත් කුලයන්ගේ පුද්ගල ස්වාධීනත්වයට බලපෑම් වන අයුරින් කටයුතු සිදු විය. අඩු කුල අතර වූවන් පවා සේවය සැපවූයේ තමන්ට වඩා උසස් කුලයන්ට පමණි. ආහාරපාන ගැනීමේ දී කුල හීනයන්ට, උසස් කුලීනයන්ට මෙන් නිදහසක් හිමි නොවුණි. කුඹල් ජනයාට හාන්දුරු නිවසකින් පැන් බීමේ හිමිකම් පැවතිය නමුත් අනෙකුත් අඩු කුලවලට එම වරප්‍රසාදය හිමි නොවුණි. කුල සේවා සැපයීමේ දී කුල අසමානතාවය මැනවින් දැකිය හැකි විය. රජක කුලයේ පුද්ගලයන් විසින් ඔවුන් විසූ පළාතේ බඩල් කුලයට වඩා පහත් වූ කුලයන්ට හැර, අනෙක් කුලවලට රෙදි සැපයීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීම මෙන් ම රජකයන් විසින් ලෝකුරුවන්ගේ මංගල අවස්ථාවන්ට හා උත්සවවලට රෙදි සැපයීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීම සිදු විය. කුල අතර ඇඳුම් පැළඳුම් භාවිතය සම්බන්ධව ද බොහෝ අසමානතාවයන් දක්නට ලැබුණි. ඉගටියෙන් ඉහළට රෙදි ඇඳීම රොඩීන්ට තහනම් වූ අතර දණහිසින් පහළට රෙදි ඇඳීම කුඹලුනට තහනම් විය. සාමාන්‍යයෙන් පහත් කුලයක අයෙක් ඉහළ කුලයක අයෙක් ඇමතීමේ දී තමුන්වහන්සේ, ඔබවහන්සේ වැනි ගෞරවාන්විත පද භාවිත විය. එහෙත් ඉහළ කුලයක කෙනෙකු විසින් පහළ කුලයක කෙනෙකු ඇමතීමේදී 'තමුන්, යුෂ්මතා, තමුසෙ හා නුඹ' යන පද යොදා ගැනුණි. විශේෂයෙන් විවාහ කටයුතුවල දී අන්තර්ජන්‍ය විවාහය පිළිගත් අතර බහිර්ජන්‍ය විවාහය ප්‍රතික්ෂේප කළේ ය. තම කුලය නොතකා කටයුතු කිරීම සමාජ ගැරහුමට හේතු වීමත් නිසා බොහෝ අවස්ථාවල කුලහීනයන්ට සමාජය තුළ ස්වාධීන ව කටයුතු කිරීමට සීමාකම් පැවතුණි. පැරණි ලංකා සමාජය තුළ උසස් කුලවලට සාපේක්ෂ ව හීන කුලවලට, එකල සමාජය තුළ තම අනන්‍යතාවය ගොඩනඟාගෙන ස්වාධීන ව කටයුතු කිරීමට කුල අසමානතාවය ප්‍රබල බලපෑමක් කර ඇත. පුරාණ ශ්‍රී ලාංකේය සමාජයේ පැවති කුල විෂමතාවය පුද්ගල ස්වාධීනත්වයට බලපෑමක් ලෙස පැවති අතර වර්තමානයේ කුල විෂමතාවය අභාවයට ගොස් ඇති ආකාරයත් අවබෝධ කරගත හැකි ය.

මුඛ්‍ය පද : විමර්ශනය, කුලීනයන්ට, කුල විෂමතාවය, ස්වාධීනත්වය, විවාහය

---

[1] සමාජ විද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. rasikanilmini94@gmail.com

ගම්මන්පිල ප්‍රදේශයේ කබොක් ගල් කර්මාන්තය පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්.

දිල්හාරා පී.ඩී.ජී.[1]

අතීතයේ සිට ශ්‍රී ලංකාවේ සාම්ප්‍රදායික කර්මාන්තයන් අතර වූ කබොක් ගල් කර්මාන්තයට වර්තමානය තුළ හිමි වී ඇත්තේ අඩු සැලකිල්ලකි. ඒ අනුව සාම්ප්‍රදායික තාක්ෂණය මත ගොඩනැගුණු කර්මාන්තයක් ලෙස කබොක් ගල් කර්මාන්තය පිළිබඳ ව හඳුන්වාදීමට පුලුවන. වත්මන් ලාංකික සමාජය තුළ මිනිසාගේ තාක්ෂණික දියුණුවත් සමඟ දේශීයත්වයෙන් තමන්හට උරුම වූ දේශීය කර්මාන්තයක් ලෙස හඳුන්වනු ලැබෙන කබොක් ගල් කර්මාන්තය පිළිබඳ ව අධ්‍යයනය කිරීම සඳහා තෝරා ගනු ලැබුවේ ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණ ක්‍රමවේදය යි. මෙහි අරමුණ වන්නේ යටපත් වී තිබෙන කබොක් ගල් කර්මාන්තය නැවත නගා සිටුවීම යි. ඒ අනුව බස්නාහිර පළාතේ, කළුතර දිස්ත්‍රික්කයේ, බණ්ඩාරගම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයට අයත් රයිගම් කෝරළයෙහි පිහිටි සුන්දර ගම්මානයක් වන ගම්මන්පිල ප්‍රදේශය තුළ වර්තමානයේ ඉතා සුළු පරිමාණයෙන් පවත්වාගෙන යනු ලබන කබොක් ගල් වළක් ආශ්‍රය කොට ගෙන මෙම අධ්‍යයනය සිදු කරන්නට විය. දැනට පොදු නිරීක්ෂණ සහ සම්මුඛ සාකච්ඡාවන්ට අනුව සිය රැකියාව සේ ම පරම්පරාවෙන් රැගෙන ආ දෑතේ කර්මාන්තය ලෙස ඔවුන් කබොක් ගල් කැපීමට මුලපුරා තිබෙන බව හඳුනාගත හැකි විය. එහෙත් වර්තමානයේ ඔවුනගේ දරුවන් මෙම කර්මාන්තය කෙරෙහි අවධානයක් යොමු නොකරති. ඔවුන් ද පවසා සිටින්නේ තමන්හට පරම්පරාවෙන් උරුම වුව ද තම දරුවන්ට මෙම කර්මාන්තය සිදු කරගෙන යාමට අවස්ථාවක් නොදෙන අතර, ඔවුනට අධ්‍යාපනය ලබා දී වෙනත් රැකියාවල නිරතවීමට මංපෙත් සලසන බව යි. ඉතා ශක්තිමත් ඉදිකිරීම් ද්‍රව්‍යයක් ලෙස වසර 100කට අධික කලක් තිස්සේ මෙම කබොක් ගල් කර්මාන්තය පැවත එන බව පැරණි සාධක අනුව නිගමනයන්ට එළඹිය හැකි ය. මෙහි පිහිටීම, එහි ස්වභාවය, කබොක් ගල් කැපීමේ තාක්ෂණය හා ඒ සඳහා යොදා ගනු ලබන සාම්ප්‍රදායික වූ උපකරණ, කබොක් ගල් භාවිතයෙන් සිදු කරනු ලබන නිර්මාණ ආදිය පිළිබඳ සාකච්ඡාවට බඳුන් කිරීම සිදු කරන ලදි. එම නිර්මාණ අතර නිවාස ඉදිකිරීම්, ප්‍රාකාර ඉදිකිරීම්, පොකුණු ඉදිකිරීම්, නිවාස අලංකරණ, ජල පිරිපහදු ආදිය සඳහා කබොක් ගල් භාවිතය කෙසේ ද යන්නත්, එසේ ම අතීත, වර්තමාන තත්වයන් පිළිබඳ ව මෙන් ම මෙම කබොක් ගල් කර්මාන්තයේ පවතින නව ප්‍රවණතාවයන් ද කතාබහට ලක් වේ. විශේෂයෙන් දෙමුහුන් මාධ්‍ය භාවිතයෙන් කබොක් ගල් කර්මාන්තය වර්තමානය තුළ ස්ථාපිත වී තිබේ. ප්‍රධාන වශයෙන් මෙම අධ්‍යයනය තුළින් බලාපොරොත්තු වන්නේ සාම්ප්‍රදායික තාක්ෂණය යටතේ ගොඩනැගුණු කබොක් ගල් කර්මාන්තය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීම යි. ඊට අමතරව වර්තමානය තුළ මෙම කර්මාන්තය පසුබෑමට ලක්වීමට හේතු සොයා බලා ඒවාට පිළියම් යොදා නවීන ක්‍රම උපයෝගී කරගනිමින් මතු පරම්පරාවට දායාද කිරීමට වගබලා ගත යුතු ය.

ප්‍රමුඛ පද : කබොක් ගල්, සාම්ප්‍රදායික, වර්තමානය, තාක්ෂණය, කර්මාන්තය

[1] පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයන අංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
dilharagothami@gmail.com

ගැමි ශාන්තිකර්මයන්හි ඇතුළත් ගරායක් සංකල්පය හා බැඳි මනෝචිකිත්සක ක්‍රමවේදයන් පිළිබඳ මානව විද්‍යාත්මක අධ්‍යනයක්

දිසානායක එච්. ඒ. එම්[1],තිලකසිරි පී.ඒ.ඒ.කේ[2], හේරත් එම්.කේ.එස්.[3]

සිංහල ජන සමාජයේ ශාන්තිකර්මයන් සඳහා මූලික තැනක් හිමි වී ඇත. ඒ අතරින් දකුණු වෙරළබඩ කලාපයේ ගරායක් සංකල්පය වර්තමානයේ දී මනෝචිකිත්සක ක්‍රමවේදයක් ලෙස කෙතරම් දුරට භාවිතා වන්නේදැයි විමසීම මෙහි පර්යේෂණ අරමුණ යි. මේ සඳහා ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යනයන් හා සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය අධ්‍යනය පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය ලෙස යොදා ගැනිණ. දකුණු පළාතෙහි වෙරළබඩ වැසියන් වාරකන් කාලයේ දී මත්ස්‍ය අස්වැන්න වර්ධනය උදෙසා පවත්වන වර්තමානයේ දී ඉතා දුර්ලභ ශාන්තිකර්මයක් ලෙස මහ ගරා යකුන් යාගය හැඳින්වේ. මසුන් රංචු පිටින් වැඩි වශයෙන් දැල්වලට හසුවීමේ දර්ශනයන් දැකීමෙන් ඇස්වහ දෝෂ ඇති වේ යයි මතයක් ඔවුන් තුළ පවතී. මේ හේතු කොටගෙන මත්ස්‍ය අස්වැන්න අඩු වන බව විශ්වාස කරන අතර බාහිර පුද්ගලයන් විසින් තම මත්ස්‍ය අස්වැන්න දර්ශනය වීම වැළැක්වීමට කටයුතු කරයි. වාරකන් කාලසීමාවේ දී හිඟවන්නා වූ මත්ස්‍ය අස්වැන්න හේතු කොටගෙන මානසික පීඩනයකින් කල්ගෙවන ධීවරයාගේ මානසික තත්ත්වය සුවපත් කිරීමට ගරායක් ශාන්තිකර්මය සිදු කරනු ලබයි. මේ හේතු කොටගෙන ජනතාවගේ මානසික සුවය ඉහළ නංවනු ලබන මනෝචිකිත්සක ක්‍රමවේදයක් ලෙස ගරායකු ම භාවිතා කරයි. ගරා යකා විසින් වාරකන් කාලයේ දී සාගරය ගිල ගැනීම හේතු කොටගෙන තම මත්ස්‍ය අස්වැන්න අඩු වන බව විස්වාස කරයි. ගරායකාගේ බැල්ම වැටීමෙන් මානුෂික/අධිමානුෂික කිසිදු ආකාරයක ඇස්වහ දෝෂයන්ට ලක් නොවන බව විශ්වාස කරයි. ගරා යකා ස්වරූප දොළසකින් විද්‍යමාන වන බව මොවුන්ගේ මතය යි. සශ්‍රිකත්වය, වස්දොස් දුරු කිරීම, මත්ස්‍ය වර්ධනය ගරා යක්ෂයාගෙන් පොදු ජනයා අපේක්ෂා කරයි. මෙහි එන ලාගපොලේ නැටුම නම් අංගය තුළින් ගව සම්පත ආරක්ෂාව අපේක්ෂා කරයි. එසේ ම මානසික ව්‍යාධීන් දුරු කිරීම ද මෙම ගරායක් නැටීමෙන් බලාපොරොත්තු වෙයි. හාස්‍යමුසු වදන් භාවිතය මෙම ශාන්තිකර්මය පුරාවට ම බහුලව ම හඳුනාගත හැකි අතර මේ ආකාරයේ හාස්‍ය උද්දීපනයෙන් ජනයාගේ පීඩනයට ලක් වී ඇති මනස සැහැල්ලු කිරීමෙන් මනෝචිකිත්සක ක්‍රමවේදයක් ලෙස ක්‍රියාත්මක වෙයි. ඇස්වහ කටවහ හෝවහ ආදිය මනෝමූල පුද්ගල හා පොදු යහපත සඳහා බලපාන බවට සිංහල ජන සමාජයේ මතයක් පවති. මේවාගෙන් අත්මිදීමට ගැමි ශාන්තිකර්මයන් හා ඒ හා බැඳි අං කෙළිය, කතුරු ඔංචිල්ලා, පොරපොල් ආදී පත්තිනි දේවිය හා සබැඳි ජන ක්‍රීඩාවන්හි අවසානයේ ගරා යකුම සිදු කරන අතර මේවා හුදෙක් මනෝචිකිත්සක ක්‍රමවේදයන් ලෙස ක්‍රියාත්මක වේ. ඒ අනුව වර්තමානයේදී ද මනෝචිකිත්සක ක්‍රමවේදයක් වශයෙන් මෙම ප්‍රදේශයේ ජනයා තවදුරටත් ගරායක් ශාන්තිකර්මය යොදා ගන්නා බව නිගමනය කළ හැකි ය.

ප්‍රමුඛ පද : ශාන්තිකර්මය, මනෝචිකිත්සක, ගරායක්, වෙරළබඩ, මත්ස්‍ය

[1] සමාජීයවිද්‍යා හා මානව ශාස්ත්‍ර පීඨය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. hashaniamd@gmail.com

සීගිරි ගීයෙන් හෙළිවන සමාජයෙහි පවුල් සංස්ථාවේ අඹු-සැමි ඇසුර හා බැඳි සිරිත් විරිත්

කුමාරසේකර සී.එල්.කේ.එස්.ටී[1], චන්ද්‍රපාල සී.ඩී.ඩී.[2]

සිංහල සාහිත්‍යාවලියේ සීගිරි ගීවලට හිමිවන්නේ සුවිශේෂී ස්ථානයකි. සීගිරිය නැරඹීමට පැමිණි පිරිස් කැටපත් පවුරෙහි ගී සටහන් තබා තිබේ. මෙම ගී තුළ එම පුද්ගලයන්ගේ විවිධ මනෝභාව හා සමාජ වටපිටාවෙහි තොරතුරු රැසක් අන්තර්ගත ව ඇත. එම නිසා මෙමඟින් තත්කාලීන සමාජ තොරතුරු රැසක් ම අනාවරණය කරගත හැකි ය. සීගිරි ගී ලියැවුණු කාලයෙහි පවුල් සංස්ථාවෙහි අඹු-සැමි ඇසුර හා බැඳි සිරිත් විරිත් පද්ධතිය නිර්මාණය වී තිබුණේ කෙසේ ද? යන්න මෙහි අධ්‍යයන ගැටළුව යි. සීගිරි ගී රචනා වූ සමාජයෙහි පවුල් සංස්ථාවෙහි අඹු-සැමි ඇසුර හා බැඳි සිරිත් විරිත් පිළිබඳ ව විමසා බැලීම හා සීගිරි ගී තුළ ඒවා දක්වා ඇති ආකාරය විමර්ශනය කිරීම මෙම පර්යේෂණයෙහි අරමුණ යි. මේ සඳහා පුස්තකාල ගවේෂණය හා අන්තර්ජාලය භාවිතා කිරීම මඟින් දත්ත රැස් කරගන්නා ලදී. තත්කාලීන සමාජයෙහි අඹු-සැමි ඇසුර සිරිත් විරිත් සම්ප්‍රදයක් මත ගොඩනැඟී තිබූ බව මෙයින් උපකල්පනය කෙරේ. සීගිරි ගී තුළ හමුවන සිරිතක් වශයෙන් 251 වැනි ගීයට අනුව බිරිඳගේ ඍතුවීම පවතින අවස්ථාවල දී ඇය ස්වාමියාට ඇඳෙහි නිදාගැනීමට ඉඩ ලබා දී බිම නිදාගැනීමේ සිරිත පැවත තිබූ බව පෙනේ. එමෙන් ම එකල සමාජ සම්මතය විසින් බහු පුරුෂ සේවනය අනුමත කර නොතිබුණ ද බහු පත්තිනී විවාහය අනුමත කර තිබේ. පළමු බිරිඳගේ අනුදැනුම මත පවුල් සංස්ථාවට අනතුරක් නොවන පරිදි සහකාර අඹුවන් කිහිප දෙනෙකු යටතේ දිවි ගෙවීමට පුරුෂයන්ට හැකි විය. එලෙස ජීවත්වීමේ දී පළමු බිරිඳගේ චිත්ත සන්තානයෙහි ඇතිවෙන ඊර්ෂ්‍යාව මෙන් ම වේදනාව නිරන්තරයෙන් ඇය පෙළීමට ලක්කරවන බව 41 හා 152 වැනි ගී මඟින් පැහැදිලි ය. තත්කාලීන සමාජයෙහි වැන්දඹු කාන්තාව සිය ස්වාමියා වෙනුවෙන් පතිදම් රකිමින් ජීවත් විය යුතු බවට සමාජ සිරිතක් පැවැත තිබේ. එහි දී සැමියා මියගිය පසු වෙනත් පුරුෂයෙකු දෙස බැලීම හා ආභරණ පැළඳීම කාන්තාවට තහනම් විය. එම සම්මතයට පටහැනි කාන්තාව අශ්‍රද්ධාවන්තියක් ලෙස සමාජයෙහි විවේචනයට ලක් විය. ඉන්දීය කාන්තාව මුහුණු දුන් සති පූජාව තරම් ඛේදනීය බවක් මෙකල නොවුණ ද එම සංකල්පය 406 වැනි ගීයෙන් සිහි වේ. සැමියාහට ආර්ථිකය සවිමත් කිරීමට නොහැකි වූ විට එම අඩුපාඩු මඟහරවා ගැනීමට කාන්තාව ගණිකා වෘත්තියෙහි නියැළී තිබුණත් එම කාන්තාව සමාජයේ දැඩි පිළිකුලට ලක් වූ බව සනාථවන ගී හමුවේ. එමගින් පතිවත රකිමින් ජීවත්වීම සමාජයෙහි ප්‍රබල සිරිතයක් විය. මේ අනුව මෙකල අඹු-සැමි ඇසුර සිරිත් විරිත් පද්ධතියක් මඟින් සුරක්ෂිත වූ සමාජයක් තිබූ බව නිගමනය කිරීමට හැකි ය.

ප්‍රමුඛ පද : අභිලේඛන, බිතුලේඛන, අනුරාධපුර යුගය, සංස්කෘතිය, ඉතිහාසය.

[1] භාෂා අධ්‍යයනාංශය, රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. tharukaclks@gmail.com

Challenges Facing by People in Pan Related Industries (From Jayasiripura Grama Niladhari Division)

Jayasinghe W.A.L.P[1], Punsarani K.A.P[2], Hettiarachchi D.T.B. [3]

The *"Pan Industry"* is one of the oldest handicrafts in Sri Lanka. Here the "*Pan plant*" grown in freshwater reservoirs is used as the raw material. The reed plant can be classified into four main varieties. Those are, the *Gallehe*, *Thunhiriya*, *Hewan* & *Boru Pan*. These reeds are used as raw materials in the manufacture of *Magal*, Mats, *Watti*, boxes etc. Accordingly, the main objective of this study is to identify the challenges currently facing the "Pan Industry". The sub-objectives are to identify raw materials for the industry, how products are manufactured, and how raw materials are marketed. This is a practical experiment, and the research was carried out in an excitatory manner. The study area was chosen as the Jayasiripura Grama Niladhari Division in the Kurunegala District's Panduwasnuwara-West Divisional Secretariat Division. Fifteen families traditionally engaged in the pan industry were randomly selected in the sample selection under the excavation approach. Both primary and secondary data were collected during the data collection, and questionnaires, semi-structured interviews and field observations were conducted to collect the primary data. Secondary data were obtained from corporate reports, newspapers, magazines and emails. The data was analysed using quantitative and qualitative methods, and quantitative data were presented using simple numerical analysis methods using the software "SPSS" and "MS Excel." The results of the study after data analysis showed that, Nowadays, it can be seen that the "pan plant" is suffering very quickly. This is due to the growth of invasive plants in freshwater reservoirs and wetlands, the use of pesticides and herbicides, and deforestation. It is noteworthy that women are focusing on this industry. The man in the house does something else, and the woman is in the industry. Also, due to the presence of other external parties between the manufacturer and the buyer, a profit flow can be seen to the intermediaries. Today's youth community is not inclined towards this industry. However, it is critical to advance this industry by developing eco-friendly appliances and reducing the use of solid waste such as polythene and plastic.

Key Words : Pan Industry, Gallehe, Thunhiriya

[1] Department of Geography, University of Colombo. lahirupj1998@gmail.com

අහිකුණ්ඨක ජනතාව හා බැඳි සිරිත් විරිත් පිළිබඳ මානව විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් (කුඩාගම ග්‍රාමය ඇසුරින්)

සේමසිංහ ආර්.එස්.එම්.ටී.එල්[1], විජේනායක ඩබ්.එම්.යූ.එන්[2], දේශානි එම්.කේ.එස්.[3]

ආදි මානවයාගේ සිට අද්‍යතන සමාජ ක්‍රමය දක්වා විකාශනය වූ මානව ශිෂ්ටාචාරයන් වර්තමානය වන විට වියැකී ගොස් ඇත. එලෙස වියැකී යන ජන කොට්ඨාසයක් වන අහිකුණ්ඨක ජනයාගේ සිරිත් විරිත් වර්තමානය වන විට කෙතරම්දුරට ශේෂ වී ඇත්දැයි විමසීම මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණ වෙයි. පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය ලෙස ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයන හා සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය අධ්‍යයනය සිදු කරන ලදී. අනාගතයේදී ශ්‍රී ලාංකේය සමාජයේ දැක ගැනීමට නොහැකි වේ යැයි උපකල්පනය කළ හැකි ජන සමූහයක් ලෙස සංක්‍රමණික දිවි පෙවෙතක් ගෙවන අහිකුණ්ඨක ජනතාවගේ ජන ජීවිතය හා බැඳි චර්යා ධර්ම පිළිබඳ කරුණු බොහෝමයක් පවතී. මේවා ප්‍රාදේශීය ව වෙනස් වේ. යමෙක් ඉපදීමට පෙර සිට ම නිර්මාණය වූ සිරිත් විරිත් මොවුන්ගේ සංස්කෘතික අනන්‍යතාවයකි. උපතේ සිට මරණය තෙක් විවිධ වූ මොවුන්ගේ ඇතැම් මූල සිරිත් විරිත් ක්‍රමයෙන් විපර්යාසයකට ලක් ව ඇත. ගැබිණියන් උදෙසා පවත්වන විශේෂ චාරිත්‍ර අතර **බ් ඩ් පුට්ටුකාරි** ලෙස ඇය හඳුන්වන අතර ගැබ්ගත් පසු දැලි, රැවුල් කොණ්ඩා නොකපා භාර්යාව රැක බලා ගැනීම පුරුෂයාගේ යුතුකම ලෙස සලකයි. දැලි, රැවුල් කොණ්ඩා කැපීම කුසෙහි සිටින දරුවාට අයහපත උදාකරන බව මොවුන්ගේ දැඩි විශ්වාසය යි. දරුවකු උපන් දින "සින්න බිට" ලෙස හඳුන්වන අතර පොල් ගෙඩියක් පලා එයට දෙහි දමා එය මවට පෙවීම සිදු කරයි. උපන් බිළිඳා සත් දිනක් කිසිවකුට නොපෙන්වයි. බිළිඳාගේ ස්ත්‍රී පුරුෂභාවය බැලීම ඉපිද දින හතකින් චාරිත්‍රානුකූල ව සිදු කරයි. ''පැද්ද හයින් බිච්චි මංගල්ලය" ලෙස මල්වර වීම හඳුන්වන අතර තරුණිය ගෙයින් පිටමං කොට ඖෂධීය කොළවලින් සැකසූ පැළක දින පහක් තබයි. මේ කාලයේ රැහේ සියල්ලන් ඇගේ පෝෂණය පිළිබඳ සැලකිළිමත් වේ. දින පහ සපිරෙන දින උදෑසන යක්ෂ ප්‍රේත කිළි දෝෂ නිවාරණ යක්කංකාරියකි. ඉතා චාම් සරල නැකත් වේලපත්කඩ බැලීමෙන් තොර ව සිදුවන විවාහාමංගල්ලය, තැල්ලපුල් ෂල් කර්නම් මංගල්ලය ලෙස හැඳින්වේ. තහනම් විවාහයක දී ඔවුනට ම ආවේණික වූ දඩුවම් ක්‍රම පවතී. කතරගම දෙවි ඇදහිල්ල රෝග සුව කරන බව ඔවුන්ගේ විශ්වාසය යි. අවමංගල්ලයක දී මියගිය පුද්ගලයා නිතර ගැවසුණු ස්ථානයේ ඔහු කැමති ආහාර පාන ඇඳුම් පැළඳුම් ආදිය තබා යාතිකා කර අවසානයේ එම ස්ථානයට කිසිවෙකුට ඇතුළත් විය නොහැකි පරිදි තිර රෙද්දකින් වසයි. එම ස්ථානයේ මියගිය තැනැත්තාගේ බිරිඳ හෝ ස්වාමියා තනිව රැයක් ගත කළ යුතු ය. ඒ අනුව නිගමනය කළ හැක්කේ වර්තමානය වන විට අහිකුණ්ඨක ජනතාව අතර පවතින්නා වූ ඔවුන්ටම ආවේණික වන ලද සිරිත් විරිත් රැක ගැනීම උදෙසා මහත් වූ පරිශ්‍රමයක් දරන බව යි.

ප්‍රමුඛ පද : අහිකුණ්ඨක, ජන සමාජය, සිරිත් විරිත්

[1,2,3] සමාජීය විද්‍යා හා මානවශාස්ත්‍ර පීඨය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. upulc460@gmail.com

පුරාණ කල්තොට ගොවි ජනපදයට ආවේණික කණබැන්දුම් බැම්ම ශාන්තිකර්මය

දිල්රුක්ෂි ඒ.ඩබ්.පී.එස්.[1]

සබරගමුව පළාතේ රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කයේ බලංගොඩ, කල්තොට ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ වලව ගංගා නිම්නයේ පිහිටි ඓතිහාසික කල්තොට ගොවි ජනපදයට ම ආවේණික ශාන්තිකර්ම අතර කණබැන්දුම් බැම්ම බැඳීමේ ශාන්තිකර්මය විශේෂ වේ. මෙම අධ්‍යයනයේ ගැටලුව පුරාණ කල්තොට ගොවි ජනපදයට ආවේණික සංස්කෘතිකාංග අතර කණබැන්දුම් බැම්ම ශාන්තිකර්මයට හිමිවන ස්ථානය කෙබඳු ද යන්න හඳුනා ගැනීම යි. කණබැන්දුම් බැම්ම ශාන්තිකර්මය හා බැඳුණු ආගමික, සංස්කෘතික හා සමාජීය පසුබිම අධ්‍යයනය කිරීම මෙම අධ්‍යයනයේ අරමුණ වේ. දත්ත රැස්කිරීම සඳහා සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය පරිශීලනය, ක්ෂේත්‍ර නිරීක්ෂණය, සම්මුඛ සාකච්ඡා ආදී විධික්‍රම යොදා ගැණිනි. ඓතිහාසික කල්තොට ගොවි ජනපදය වලවේ ගං දිය ජල මූලාශ්‍රය කොටගෙන වගා කෙරෙන අතර මෙම වාරි ව්‍යාපෘතියේ ඉතිහාසය 1892 වසර දක්වා අතීතයකට යොමු වෙයි. වලවේ ගඟ තැනිතලා බිමක් ඔස්සේ ගලායාම ආරම්භ වන කල්තොට දී අමුණක් බැඳ ඉන් ලබාගන්නා ජලය මුල් කාලයේ දී කල්තොට අමුණේ සිට ගෝනකඳුර දක්වා වූ ඇළ මාර්ගයක් මඟින් කල්තොට පුරාණගම ගොවිබිම් අස්වැද්දීම සිදුකොට ඇත. කණබැන්දුම් බැම්ම බැඳීමේ ශාන්තිකර්මය ඇරඹෙන්නේ මේ හා සමගාමී ව ය. දැඩි නියං සමයන්හි දී ගඟේ ජල මට්ටම පහළ යන අතර අමුණ මඟින් ද ජලය ලබාගැනීමට නොහැකි අවස්ථාවන් උදා වනු ඇත. එවිට කල්තොට පුරාණගම ගොවියන් එක් ව කල්තොට අමුණ කරා ගොස් ගස්වල අතුඉති මඟින් අමුණ හරස්කොට කණබැන්දුම් බැම්ම බැඳ ගඟෙන් ස්නානය කොට බෙරවයමින්, නටමින්, අඩනිර්වස්ත්‍ර ව නොසරුප් වදනින් කෑගසමින් ශාන්තිකර්මය සිදුකරනු ලබයි. මේ සඳහා ගමේ වැඩිහිටි පිරිමි පුද්ගලයන් පමණක් සම්බන්ධ වන අතර ශාන්තිකර්මයෙන් අනතුරුව ගොවියන් නිවෙස්වලට පැමිණීමට මත්තෙන් මහ වැසි ඇදහැලී කණබැන්දුම් බැම්ම කඩාගෙන ගඟ දෙගොඩතලා ගලායමින් ගොවිතැනට අවශ්‍ය ජලය ලැබීම සිදුවන බව ගොවියන්ගේ සත්‍ය වූ විශ්වාසය යි. වර්තමානයේ කල්තොට ගොවි ජනපදයේ ක්‍රියාත්මක ගොවි සංවිධාන හා ප්‍රදේශයේ විහාරස්ථානයන්හි මූලිකත්වයෙන් ශාන්තිකර්මය සිදුකරනු ලබන අතර දැඩි නියං සමයන්හී දී කල්තොට අමුණේ පෙර පරිදිම කණබැන්දුම් බැම්ම බැඳ සෙත්පිරිත් සජ්ඣායනා කොට එම පිරිත් පැන් ගොවි ජනපදය පුරා ඉසිමින් පැමිණෙන භික්ෂූන් වහන්සේලා විහාරස්ථානයන්ට වැඩම කිරීමට පෙර අතීතයේ සේ ම වැසි ඇදහැලී කණබැන්දුම් බැම්ම කඩායමින් ගඟ ගලායයි. ඒ අනුව පුරාණ කණබැන්දුම් බැම්ම ශාන්තිකර්මයේ සත්‍යයන් මතු පරපුර මත්තෙහිත් විශ්වාසයක් හා භක්තියක් ඇති කර ඇත. මෙම අධ්‍යයනයේ දී පෙනීයන්නේ පුරාණ කල්තොට නිම්නයට ආවේණික කණබැන්දුම් බැම්ම ශාන්තිකර්මය පුරාණයේ සිට නූතනය වන විට ආගමික තේමාවක් මූලික කරගෙන නව මුහුණුවරක් ගනිමින් එදා සිට අද දක්වා පවත්වාගෙන ඒමට කල්තොට ගොවි පරපුර කටයුතු ඇති බව යි.

මුඛ්‍ය පද : කණබැන්දුම් බැම්ම, කල්තොට අමුණ, වලව නිම්නය

[1] මානවශාස්ත්‍ර අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. piyumisulakkhana98@gmail.com

කිතුල් ශාකය ඇසුරින් පවත්වාගෙන යන නිෂ්පාදන ආශ්‍රිත සාම්ප්‍රදායික දැනුම බිබිලේගම ග්‍රාමය ඇසුරින්

දන්දෙනිය ඩී.ජී.ටී.ආර්[1]

දකුණු ආසියානු කලාපයට ආවේණික ශාකයක් වන කිතුල් ගස ඇසුරින් විවිධ නිෂ්පාදනයන් සිදු කරනු ලබන රටවල් අතරින් ශ්‍රී ලංකාවට හිමි වන්නේ වඩාත් සුවිශේෂී ස්ථානයකි. මෙම අධ්‍යයනයෙන් බලාපොරොත්තු වන්නේ කිතුල් ගස ඇසුරු කර ගනිමින් බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ බිබිලේගම ග්‍රාම නිලධාරි කොට්ඨාශය තුළ පවත්වාගෙන යන කිතුල් පැණි, කිතුල් හකුරු සහ කිතුල් පිටි යන නිෂ්පාදනයන්වල දී ගම්වාසීන් විසින් උපයෝගී කර ගනු ලබන සාම්ප්‍රදායික තාක්ෂණය පිළිබඳව පෙන්වා දීම ය. ඒ සඳහා ක්‍රමවේදයන් වශයෙන් ක්ෂේත්‍රයට ගොස් ගම්වාසීන් සමඟ සම්මුඛ සාකච්ඡා පැවැත්වීම සහ කිතුල් ගස පිළිබඳ විද්‍යාත්මක තොරතුරු ද පරිශීලනය කරන ලදී. එහිදී කිතුල් මලක් කැපීමට ගසක් තොරා ගැනීමේ සිට මලක් පීදීම, එය සූදානම් කර ගන්නා ආකාරය, මලෙන් වැහෙන තෙලිජ්ජ රැස් කර ගැනීම, එමඟින් කිතුල් රා නිර්මාණය වීම, කිතුල් පැණි මෙන් ම කිතුල් හකුරු සහ කිතුල් පිටි සැකසීම දක්වා වන සමස්ථ ක්‍රියාවලියේ දී ඔවුන් සතු ව ඇති සාම්ප්‍රදායික දැනුම කෙබඳු දැයි අධ්‍යයනය කෙරිණි. ඒ අනුව කිතුල් ගසකට හැර බැඳීම, කිතුල් මල සුද්ධ කිරීම සහ මලෙහි ගල් බරු එල්ලීම ද, ඔලොන් කණු බැඳීම, බෙහෙත් බැඳීම සහ තිත්ත උල් ගැසීම මෙන් ම මල කැපීම සහ වැහි බැඳීම යන ක්‍රම තුළින් ඔවුන්ගේ සාම්ප්‍රදායික තාක්ෂණය පිළිබඳව පැහැදිලි ව හඳුනාගන්නට හැකි විය. එමෙන් ම ගම්වැසියන් විසින් පාරම්පරික ව පවත්වා ගෙන එනු ලබන මෙම සාම්ප්‍රදායික දැනුම යොදා ගැනීමේ දී අවට පරිසරයෙන් සොයා ගන්නා ස්වභාවික අමුද්‍රව්‍ය පමණක් ම උපයෝගි කර ගන්නා බව දක්නට ලැබිණි. එහිදී, කාර්යක්ෂම ව සිය නිෂ්පාදන කාර්යය සිදු කර ගනු පිණිස කිසිවිටකත් කිතුල් ගසට හෝ තම නිෂ්පාදනයන්ට හෝ හානිකර වන කෘත්‍රිම අමුද්‍රව්‍ය භාවිත නොකරන බවත් සම්ප්‍රදායෙන් බැහැර ව ගොස් වෙනත් අමුද්‍රව්‍ය යොදා නොගන්නා බවත් පැහැදිලි කර ගැනීමට හැකි විය. ඒ අනුව මෙම අධ්‍යනය තුළින් නිගමනය කර ගන්නා ලද්දේ කිතුල් ගස ඇසුරින් තම ජීවිකාව ගෙන යන බිබිලේගම ගම්වාසීන් විසින් පරම්පරා ගණනාවක සිට තවමත් කිතුල් ගස ආශ්‍රිත නිෂ්පාදනයන් සිය සාම්ප්‍රදායික තාක්ෂණික ක්‍රම එලෙසින් ම ආරක්ෂා කර ගනිමින් පවත්වාගෙන යන බව ය.

මුඛ්‍ය පද : සාම්ප්‍රදායික තාක්ෂණය, කිතුල් ශාකය, තෙලිජ්ජ, ස්වභාවික අමුද්‍රව්‍ය, නිෂ්පාදනයන්

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
tharushikadandeniya@gmail.com

ලූල්නෑව කුඹල් ගම්මානය ආශ්‍රිත මානව විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්.

සෙනෙවිරත්න පී.එම්.එස්.[1]

මානව ශිෂ්ටාචාරය තුළ දීර්ඝ ඉතිහාසයකට උරුමකම් කියන කුඹල් කර්මාන්තය වර්තමානය දක්වා ම නොනැසී පවතින ලාංකේය සමාජය තුළ දෛනික අවශ්‍යතා පූර්ණය කරන්නා වූ කර්මාන්තයකි. ලංකා ඉතිහාසයේ කුඹල් කර්මාන්තය පිළිබඳව බොහෝ අවස්ථාවල දී තොරතුරු හමු වේ. පුරාවිද්‍යා කැණීම් මඟින් හමු වී ඇති සාධක තුළින් ශ්‍රී ලංකේය මැටි බඳුන් නිෂ්පාදනය උපරිම ස්ථානයක තිබූ බව පහැදිලි වේ. ලංකාවේ පාරම්පරික කුඹල් කර්මාන්ත පවත්වාගෙන එන ප්‍රදේශ අතරින් අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කය ප්‍රමුඛ ස්ථානයක් ගනී. ඒ අනුව අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයේ ත්‍රිකුණාමලය ප්‍රධාන මාර්ගයේ මිහින්තලය සහ කහටගස්දිගිලිය අතර පිහිටි ලූල්නෑව ගම්මානය පාරම්පරිකව කුඹල් කර්මාන්තයේ යෙදෙන ගැමියන් ජීවත්වන ප්‍රදේශයකි. මැටි භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය සඳහා ප්‍රසිද්ධියක් උසුලන මෙම ගම්මානය තුළ වර්තමානය වන විට පවුල් 60ක් පමණ එකී කර්මාන්තයේ නිරත වී සිටී. ලූල්නෑව ගම්වාසීන්ගේ වර්තමාන ජන ජීවිතය හා කුඹල් කර්මාන්තයේ ස්වභාවය පිළිබඳව මානවවංශ විද්‍යාත්මක විමර්ශනයක් සිදුකිරීම මෙම අධ්‍යනයේ අරමුණ විය. ඒ සඳහා මූලික අධ්‍යයන ක්‍රමවේද ලෙස මානවවංශ විද්‍යාත්මක විධික්‍රම යොදාගන්නා ලදි. එහි දී සම්මුඛ සාකච්ඡා මඟින් දත්ත රැස්කරගන්නා ලදී. මෙම විධික්‍රම ඔස්සේ ලූල්නෑව ගම්මානයේ වර්තමාන සමාජය ගැඹුරින් අධ්‍යයනය කළ අතර එහි දී පරම්පරාවේ සිදුවී ඇති පරිවර්තනයන් හඳුනාගත හැකි විය. මෙහි ගැමියන් අතර ඇති ජනප්‍රවාද ලූල්නෑව කුඹල් කර්මාන්තයේ පෞරාණික බව ඉස්මතු කරනු ඇත. ලූල්නෑව ගම්වාසීන් පාරම්පරිකව ලැබුණු ශිල්ප ක්‍රමයන් ඇතුලු උරුමයන් වර්තමානයේදීත් ආරක්ෂා කරගෙන තම කර්මාන්තයේ නියැලෙන බව මෙම අධ්‍යයනයේ දී හඳුනාගත හැකි විය. අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයේ අනෙකුත් කුඹල් ගම්මාන ආශ්‍රිතව නිෂ්පාදනය වන භාණ්ඩ සමඟ සැසඳීමේ දී ලූල්නෑව මැටි බඳුන් සඳහා විශේෂ ස්ථානයක් හිමිවන බව ගැමියන් පවසයි. ඒ අනුව ලූල්නෑව කුඹල් කර්මාන්තය ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන තාක්ෂණික ක්‍රමවේදය, සම්පත් භාවිතය, ආර්ථික රටාව, වර්තමානයේ නිෂ්පාදනය වන්නා වූ මැටි භාණ්ඩ පිළිබඳ, පරම්පරාව සම්බන්ධ වර්තමාන තත්ත්වය මෙන් ම ඉදිරි පරම්පරාවට ශිල්පය ලබා දීම හා අනාගතයේ දී ලූල්නෑව ගම්මානය තුළ පාරම්පරික ව රැගෙන ආ මෙම ශිල්පයේ රඳා පැවැත්ම කෙසේද? යන්න පිළිබඳව මෙම අධ්‍යයනයේ දී මූලික වශයෙන් අවධානය යොමුකර ඇත.

මුඛ්‍ය පද : ලූල්නෑව, කුඹල් කර්මාන්තය, පරිවර්තන, මානවවංශ විද්‍යාව, මැටි භාණ්ඩ

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමණාකරණ අධ්‍යනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
madhushanikumari98@gmail.com

ලාංකේය වෙස්මුහුණු කලාවේ සම්ප්‍රාප්තිය හා බැඳුණු කුල සාධක පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් (අම්බලන්ගොඩ වෙස්මුහුණු කලාව ඇසුරින්)

කුමාරි බී.එස්.පී.[1]

වෙස්මුහුණු කලාව සිංහල ජනතාවගේ සාම්ප්‍රදායික කලාවකි. මෙය ලංකාවේ බිහි වූ දේශජ කලා සම්ප්‍රදායක් නොවේ. මෙය දකුණු ඉන්දියාවේ කෝලම් අභිචාර දක්වා විහිද යනු ලැබේ. මෙම අධ්‍යයනය මගින් අම්බලන්ගොඩ වෙස්මුහුණු කලාව හා බැඳි කුල සාධක විශ්ලේෂණාත්මක ව හඳුනා ගැනීම අරමුණු විය. එය එක් කුල පරපුරක් විසින් පමණක් පවත්වාගෙන එන්නේ ද යන්න පිළිබඳ මෙහිදී විමර්ශනය කරන ලදී. මේ සඳහා තොරතුරු සම්පාදනය කර ගැනීමේ දී ප්‍රාථමික මූලාශ්‍රයන් වන සම්මුඛ සාකච්ඡා පැවැත්වීම මඟින් ද ද්විතීයික මූලාශ්‍රයන් වන ලිඛිත තොරතුරු හා අන්තර්ජාල තොරතුරු උපයෝගී කරගන්නා ලදී. වෙස්මුහුණු කලාව සහ කෝලම් නාට්‍යයෙහි වර්ධනයෙහිලා ප්‍රධාන වශයෙන් කේරළයෙහි කාලි දෙවඟන අරභයා පැවැත්වෙනු ලබන යාතුකාර්මීය අභිචාර ප්‍රබල බලපෑමක් සිදුකර ඇත. දකුණු ඉන්දියාවේ සිට සංක්‍රමණය වූ පිරිස් හරහා බිහි වූ කරාව කුල වැසියන්ද කාලි දෙවඟන අරභයා පවත්වනු ලබන යාතුකාර්මීය අභිචාර උදෙසා වෙස්මුහුණු භාවිතා කිරීම සිදුකර ඇත. කාලි කෝලම් සහිත තුක්කවාඩු කෝලම් සම්ප්‍රදායේ ආභාසය සහිත වෙස්මුහුණු හා කෝලම් කලාව ප්‍රධාන වශයෙන් පහතරට කරාව කුල සංස්කෘතිකාංගයක් ලෙස බිහි ව වර්ධනය වී ඇති බව රාගවන්ගේ මතය වේ. මේ හා සමගාමී ව හඳුනාගත හැකි අනෙක් අදහස වන්නේ කෝලම් සහ වෙස්මුහුණු කලාව හුදෙක් කරාව කුලයේ ම සංස්කෘතිකාංගයක් නොවූ බවයි. එනම් කෝලම් නාට්‍යයන්ට අදාළ ව කරාව කුලීනයන් විසින් ගායන කටයුතු සිදුකරනු ලැබූව ද බෙරවා කුලීනයන් ද වෙස්මුහුණු නිර්මාණය කිරීම සඳහා දායක වී ඇත. එමෙන් ම වෙස්මුහුණු සහ කෝලම් කලාව තුළ ආරම්භයේ දී ගරායක් වෙස්මුහුණ පැළඳීමට අවසර ලබා දී ඇත්තේ හුදෙක් "ඔලී" කුලයේ අයට පමණක් වුව ද පසුකාලීන ව එය වෙනස් වී ඇත. 1950 දශකයේ පහතරට ගොවිගම කුල පිරිසක් විසින් කෝලම් නාට්‍යය සඳහා සහභාගී වී තිබීම හැරුණුකොට පොදුවේ කරාව සහ බෙරවා කුලවැසියන්ගේ අන්තර් සහයෝගීතාවය යටතේ වෙස්මුහුණු සහ කෝලම් කලාව වර්ධනය වී ඇත. මෙම අධ්‍යයනය මගින් හඳුනාගත හැකි වූයේ වෙස්මුහුණු කලාව නිශ්චිත කුල කණ්ඩායමකට පමණක් ලඝුකොට දැක්විය නොහැකි බව යි. බෙරවා කුලයට සාපේක්ෂ ව යම් ආකාරයක කරාව කුල වැසියන් වෙස්මුහුණු නිපදවීම සම්බන්ධ යම් ඒකාධිකාරයක් පවත්වාගෙන ගිය බව පෙනී ගිය ද වෙස්මුහුණු ආශ්‍රිත කෝලම් නාට්‍යය පැවැත්වීමේ දී ඒ සඳහා බෙරවා කුලීනයන්ගේ සහය ද ලබාගෙන ඇති බව හඳුනාගත හැක. යටත්විජිතකරණයේ බලපෑම හරහා වෙස්මුහුණු කලාව සතු කුල අනන්‍යතා නිලීන ව යෑමක් සිදු ව ඇත. යාතුකර්මීය අවකාශයක් හරහා මතු වූ ලාංකේය වෙස්මුහුණු කලාව පන්ති අනන්‍යතා මතුකරමින් වෙළඳපොළ අවකාශය තුළ වර්තමානය වන විට පැවතියමුත් කුල පදනම සම්පූර්ණයෙන් ම අහෝසි වීමක් දක්නට නොමැත.

ප්‍රමුඛ පද : වෙස්මුහුණු කලාව, කෝලම් නාට්‍යය, කුල සාධක

---

[1]පුරවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
sachiprabha1997330@gmail.com

අඹගහහේන ග්‍රාමයේ පාරම්පරික ව පවත්වාගෙන එනු ලබන අම්පිටිය ශාන්තිකර්මය පිළිබඳ මානව විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්

සඳරුවන්.එම්.අයි.ටී,[1] රණවීර.ආර්.ඒ.කේ.එස්,[2] සේනාතිලක.එන්.එච්.ඩී.එම්.ඕ.කේ.[3]

වසර 300කට අධික ඉතිහාසයකට උරුමකම් කියන ප්‍රාදේශීය සංස්කෘතිකාංගයක් ලෙස අම්පිටිය ශාන්තිකර්මය හඳුනාගත හැකි ය. මෙය අදටත් හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ අඹගහහේන ගම්මානයේ දැකගත හැකි චාරිත්‍රයකි. මෙම සාම්ප්‍රදායික චාරිත්‍රය තුළින් ප්‍රාදේශිය ජනයාට කායික හා මානසික සුවතාවයක් ලැබේ ද යන්න හඳුනාගැනීම පර්යේෂණ ගැටලුව වේ. ඒ අනුව අම්පිටිය මඟින් සිදුකරනු ලබන චාරිත්‍රයන් හඳුනාගැනීම, ඒවා සිදු කිරීමෙන් ජනයා අපේක්ෂා කරන්නේ මොනවාද හා එමඟින් පුද්ගල ආකල්පවල ස්වාභාවය කෙසේ වෙනස්වේ ද යන්න අධ්‍යයනය කිරීම අපේක්ෂා කෙරේ. මෙහි පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය වූයේ ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනය යි. අතීතයේ සිට කලට වැසි ලැබී සෙත් ශාන්තියක් උදා කරලීම උදෙසා ගම්මාන 12ක සහභාගිත්වයෙන් මසක කාලයක් පුරාවට සිදු කරන චාරිත්‍රයන් සමුදායක් එක් වූ ශාන්තිකර්මයක් ලෙස අම්පිටිය සැලකේ. අන්‍යෝන්‍යය සහයෝගිතාවයෙන් ආරම්භ කරන මෙහි පළමු චාරිත්‍රය කප් සිටුවීම යි. මෙහි දී පිරිසිදු කරගත් භූමියක් තෝරාගෙන කහ දියර ඉස මුරුංගා කෝටුවක් එහි සිටුවීම කපු මහතාගේ කාර්යයකි. අනතුරුව අං ඇදීමේ චාරිත්‍රය පළමු සති දෙක තුළ සිදුකරන අතර වියැකී යන ජන ක්‍රීඩාවක් ලෙස කායික විනෝදාස්වාදය මුල් කරගනිමින් පවත්ව යි. තවද පාරම්පරික ආගමික ක්‍රීඩාවක් වශයෙන් පොර පොල් ගැසීම මේ හා සමගාමී ව ගැමියන් විසින් සිදු කරයි. එමෙන් ම අම්පිටිය ශාන්තිකර්මයේ වැදගත් ම චාරිත්‍රය වනුයේ තිස්ප තුනක තොයිලය සිදු කිරීම යි. මෙය ත්‍රිවිධ රත්නය පෙරටු කරගෙන පත්තිනි දෙවියන්ට හා රජ්ජුරු බණ්ඩාර දෙවියන්ට භාරහාර වීමෙන් පත්තිනි හෑල්ල මුල්කොට සිදු කරයි. මෙම චාරිත්‍රයන් සිදු කිරීමෙන් ගමට යහපතක් සිදුවන බව ගැමි විශ්වාසය යි. එමඟින් දෙවියන්ගෙන් ගමට ආශිර්වාදය ලැබී වස් දොස් දුරු වී කලට වැසි ලැබෙන ලෙස ප්‍රාර්ථනා කිරීම ජන සිරිත යි. එසේ ම මීට ජන ක්‍රීඩාවන් සම්බන්ධ වී තිබීම තුළ කුඩා දරුවාගේ සිට වැඩිහිටියා දක්වා ශරීර සුවතාවයත්, කායික සමබරතාවයත් ගෙන දෙන බව පැහැදිලි වේ. එමෙන් ම ගැමියන් අතර සමඟිය සහයෝගය තහවුරු වීමටත් කෘෂි භෝගවලින් යහපත් අස්වැන්නක් ලැබීමටත් හේතු වේ. ඒ සඳහා පත්තිනි දෙවියන්ගේ ආරක්ෂාව හා ආශිර්වාදය ලැබීම පුද්ගල මනස පීඩනයෙන් නිදහස් කිරීමට උපකාරී වේ. ප්‍රාදේශිය වශයෙන් ක්‍රියාත්මක වන අම්පිටිය ශාන්තිකර්මයෙහි චාරිත්‍රයන් නිවැරදි වත්පිළිවෙත් සිදු කිරීමෙන් අවසන් කරයි. එමෙන් ම මෙම සංස්කෘතික මංගල්‍යය පුද්ගල මානසික ආතතිය මගහැරවීමටත් සෞඛ්‍ය සම්පන්න ජීවිතයක් උදාකරලීමටත් ගැමියාට උපකාර වන බව මනාව පැහැදිලි වේ. අතීත ජනශ්‍රැතික දැනුම මතු පරපුරට දායාද කරන මෙවැනි පැරණි ශාන්තිකර්මයන් රැකගනිමින් ඉදිරි අනාගතයට ජීවමාන කිරීම අප කාගෙත් යුතුකම වන්නේ ය.

ප්‍රමුඛ පද : අම්පිටිය, ශාන්තිකර්මය, විශ්වාසය, චාරිත්‍රය, මානසික

[1,2,3] සමාජ විද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. ishanthilina1996@gmail.com

නූතනත්වය හමුවේ දේශීයත්වය රැකගත් වෛද්‍ය මධ්‍යස්ථානයක් පිළිබඳ විමර්ශනයක් (පොරමඩල ග්‍රාමය ඇසුරින්)

වික්‍රමසිංහ වයි.පී.එම්.එස්. [1]

කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයෙහි අලව්ව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ පොරමඩල ග්‍රාමයේ සමන්ති ජයවික්‍රම වෙදතුමිය පවත්වාගෙන යන ආයුර්වේද වෛද්‍ය මධ්‍යස්ථානය, දේශීයත්වය රැක ගනිමින් පාරම්පරික උරුමයත් නූතන තාක්ෂණයත් සමඟ මුසු ව හුදෙක් අසරණයන්ට පිහිටක් මෙතුළින් සලසාලයි. මෙමඟින් එහි පවතින ආයුර්වේද ක්‍රම පිළිබඳ හා දේශීය වෙදකම රෝග නිවාරණය සඳහා භාවිතයට ගන්නා ආකාරය අධ්‍යයනය කිරීම අරමුණු වේ. එහිදී අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය ලෙස සම්මුඛ සාකච්ඡා පවත්වන ලදී. මෙය ආරම්භයේ වෛද්‍ය මධ්‍යස්ථානයක් ලෙස ආරම්භ කරන අතර පසුකාලීන ව ආයුර්වේද රෝහලක් දක්වා පරිවර්තනය වේ. වර්තමානය වනවිට රෝගීන්ට භික්ෂූන් වහන්සේලාට නේවාසික ව ප්‍රතිකාර ලබා ගැනීම සඳහා පහසුකම් වෙන්කරයි. දේශීය වෛද්‍ය ක්‍රමයට අනුව රෝගීන් සඳහා " ශිරෝධාරා","නාඩි ස්වේද" වැනි සුවිශේෂී ආයුර්වේද උපකරණ මගින් ප්‍රතිකාර කරන අතර කල්වය, ගල් වංගෙඩිය, ගල් ඇඹරුම්ගල්, කෙන්ඩිය වැනි උපකරණ භාවිතයෙන් ප්‍රතිකාර කරයි. ආයුර්වේදයේ එන විරේචන, නස්න, වස්ති, රක්ත, මෝක්ෂණ ආදි ආවේණික ප්‍රතිකර්ම මගින් විවිධ රෝගී තත්ත්වයන්ට අනුව ප්‍රතිකර්ම කෙරේ. බටහිර වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර පසුපස ගොස් අසරණ වූ බොහොමයක් සුව කළ නොහැකි රෝගීන් සඳහා මෙහි දී සහනයක් අත්කර දුන් ආකාරය සාකච්ඡාවේ දී දැන ගන්නට ලැබුණ කරුණකි. මෙම දේශීය වෙදකමෙහි සම්ප්‍රදායික කෙම් ක්‍රම, නිල ප්‍රතිකාර, කටු චිකිත්සාව, ස්වේද ක්‍රම ආදියෙන් රෝගියාගේ බාහිර හා අභ්‍යන්තරය සඳහා ප්‍රතිකාර කරනු ලබයි. බටහිර වෙදකමෙන් බාහිර ව මතුපිටින් තාවකාලික ව ප්‍රතිකාර කරන ක්‍රමයට එහා යමින් ආයුර්වේද වෛද්‍ය විද්‍යාවේ දී රෝග නිධානය, රෝග මූලය සඳහා ම ප්‍රතිකාර කරමින් ලෙඩ රෝග සම්පූර්ණයෙන් ම සුවපත් කිරීම ආයුර්වේදයේ සුවිශේෂිතාවයකි. ඒ සඳහා ම භාවිත ඔසු, ප්‍රතිකර්ම, පිළිවෙත් බටහිර වෙදකමට සාපේක්ෂ ව වෙනස් ය. විශේෂයෙන් දේශීයත්වයට හානි නොවන අයුරින් තුලනාත්මකව නූතන බටහිර වෛද්‍ය ප්‍රතිකර්ම අවශ්‍ය ස්ථානයන්හි දී යොදා ගැනීම මෙහිලා කැපී පෙනෙයි. චීන කටු, රුධිර පීඩනය, අධික තරබාරුව වැනි නිරෝගී දිවියකට අවැසි ප්‍රතිකාර නූතන නවීන තාක්ෂණික වෛද්‍ය උපකරණ ඇසුරින් දේශියත්වයේ මූල බීජයන් සුරක්ෂා කරමින් නූතනත්වය දේශීය ආයුර්වේද විද්‍යාවට ආරෝපණය කරගත හැකි බව ද පසක් කරවයි. පොරමඩල ග්‍රාමයේ පිහිටි මෙම වෛද්‍ය මධ්‍යස්ථානය තුළින් අපගේ අස්පෘශ උරුමයන් අයත් ආයුර්වේද වෙදකම කාලීන අවශ්‍යතාවයන් මත නූතන තාක්ෂණය හා සමග මුසුව ගමටත් ඉන් පරිබාහිර සමාජයටත් සෙත සලසාලයි. මෙවන් තවමත් දේශීයත්වය රකින අපගේ අස්පෘශ උරුමයන් ලොවට නිරාවරණය කරමින් එහි පැවැත්ම තහවුරු කිරීම කාලීන අවශ්‍යතාවක් මෙන්ම වගකීමක් ද වන්නේ ය.

ප්‍රමුඛ පද : දේශියත්වය, පාරම්පරික, නූතනත්වය, ආයුර්වේදය, ප්‍රතිකාර

---

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. mindyasatsarni@gmail.com

සාම්ප්‍රදායික කෘෂිකර්මාන්තය හා බැඳුණු කෙම්ක්‍රම පිළිබඳ මානව විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් (රඹෑව කඩහත ගම්මානය ඇසුරෙන්)

හේමාතිලක ඒ.එම්.ජී.එච්.එම්.[1]

අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයේ රඹෑව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ 103 කඩහත තුලානයේ කාලන්තරයක් මුළුල්ලේ පවත්වාගෙන යන සිරිත් විරිත් රාශියකි. මෙමඟින් මෙම ප්‍රදේශයට සිදුවන සත්ත්ව හානි වැළැක්වීමේ කෙම්ක්‍රම භාවිතා වන්නේ කෙසේ ද? යන්න මෙහි පර්යේෂණ ගැටළුව වේ. ඒ තුළින් කෘෂිකර්මාන්තය හා බැඳි පැරණි කෙම්ක්‍රම හඳුනාගැනීම හා වර්තමානයේ ඒවායෙහි භාවිතය අධ්‍යයනය කිරීම මෙමඟින් අපේක්ෂා කෙරේ. මේ සඳහා සම්මුඛ සාකච්ඡා හා ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයන ක්‍රමවේද පාදක කරගන්නා ලදී. අතීතයේ සිට රජරට වියළි කලාපයේ කෘෂි සංස්කෘතියක් සමඟ පැවති සිරිත් විරිත් තවමත් වෙනස්කම් සහිත ව වර්තමාන භාවිතයේ පවතින බව එම කෙම්ක්‍රම තුළින් හඳුනාගත හැකි ය. සීසෑමට පෙර කාබනික ගොවිතැනක් අපේක්ෂාවෙන් ශාක අතු යොදා ඒවායෙහි පත්‍ර දිරාපත් වීමට තැබීම මෙම ප්‍රදේශයට ආවේණික වූ කෙම් ක්‍රමයකි. පෙරදී මී ගවයන් යොදාගෙන සීසෑමේ නිරත වූව ද අද වන විට එය ක්‍රමයෙන් වියැකී ගොස් ය. තවද පක්ෂීන්, කෘමීන් වැනි සත්ත්වයන්ගෙන් ගොවිතැනට වන හානි වැළැක්වීමට නියරවල පොල්ලෙලි, පොල් අතු සිටවා ඇති අතර දළුක් පත්‍ර ලියැදිවල හා වක්කඩයෙහි දැමීමෙන් කුඩා කෘමී උවදුරුවලින් ආරක්ෂා කිරීම අපේක්ෂා කර ඇත. එමෙන් ම අලු දියකොට බෝලපනා අතු කැබැල්ලකින් කෙත්වතු සඳහා ඉසීම පැරණි සාම්ප්‍රදායික චාරිත්‍රයකි. එසේ ම මානා ශාකයේ හොඳින් පැසුණු මල්වල මකුළුදැල් යොදාගෙන වගාවට හානිකරන කෘමීන්ගෙන් ආරක්ෂාව සපයයි. තවද රාත්‍රී සමයේ වගාවට හානි පමුණුවන සතුන්ගෙන් වගාව ආරක්ෂා කරගැනීමට භූමිතෙල් ලාම්පු තුන්මන් නියරක තබා පොල් අතුවලින් ආවරණය කරයි. මෙය වර්තමානයේ දී ද භාවිතා කෙරෙන කෙම් ක්‍රමයකි. ඒ තුළින් මීයන් වැනි කුඩා සතුන් ලියැද්දට පැමිණීම වැළකේ. තවද වී ඉසීමෙන් පසුව නියරෙහි කෙසෙල් පතුරු තැනින් තැන දමා කුඩා පක්ෂීන්ගෙන් ගොයමට වන හානි මඟහරවා ගෙන ඇත. ඒ සඳහා වර්තමානයේ කඩදාසි ද භාවිතා කිරීම දැකිය හැකි ය. එමෙන් ම වැලි හා අලු මිශ්‍ර කොට දියකර කෙතට ඉසීම හරහා ද අතීතයේ දී කුඩා කෘමීන් වගා පාළුකිරීම වළකාලීමට කටයුතු කර ඇත. ධාන්‍ය ගබඩා කිරීමේ දී ගුල්ලන් වැනි කෘමීන්ගෙන් වන හානි මඟහරවා ගැනීමට කොහොඹ කොළ අතු පුච්චා දුම්ගැසීම හා ඇසුරුම් අසලින් කොහොඹ අතු යෙදීම සිදුකරයි. මේ ආකාරයෙන් මෙම ගම්මානයට අවේණික කෙම්ක්‍රම වගා හානිය වළක්වාලීමට උපයෝගී කරගත්හ. එහෙත් කෙමෙන් වියැකී යන මෙම කෙම්ක්‍රම ආරක්ෂා කිරීම වර්තමානයේ අවශ්‍යතාවයක් බව අධ්‍යයනය තුළින් මනාව පැහැදිලි කරයි.

ප්‍රමුඛ පද : කෘමීන්, කෙම්ක්‍රම, ගොවිතැන, කෘෂිකර්මාන්තය, හානි

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය. ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
hasankamadumali123@gmail.com

වැව හා බැඳුණු සාම්ප්‍රදායික ජීවන වෘත්තීන් ග්‍රාමීය ජන පැවැත්මට සිදු කරන බලපෑම පිළිබඳ මානව විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් (නවගිරියාව වැව් ගම්මානය ආශ්‍රයෙන්)

ගුණවර්ධන ඩී.ඒ.එම්.පී.[1]

අම්පාර දිස්ත්‍රික්කයේ උහන ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ නවගිරියාව ග්‍රාමයේ ගැමියන් කුඩා වැව් ආශ්‍රිත ව සිය ජීවනෝපාය සකසා ගනිමින් සිට ජීවිකාව ගෙන යයි. ග්‍රාමීය ජනයා තම පැවැත්ම සාර්ථක කර ගැනීමට මූලික අඩිතාලම වැවෙන් සලසා ගැනුනේ ද යන්න අධ්‍යයනය කිරීම පර්යේෂණ ගැටලුව වේ. ඒ අනුව අධ්‍යයනයේ අරමුණ වන්නේ වැව හා සම්බන්ධ වූවා වූ සාම්ප්‍රදායික ව කාලාන්තරයක් පුරා පවත්වාගෙන ආ වෘත්තීන් කොතෙක් පුද්ගල ජීවිතයට බද්ධ ව පැවතියේ ද යන්නයි. මේ සඳහා සම්මුඛ සාකච්ඡා මෙන් ම ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණය සිදු කරන ලදී. එලෙස ප්‍රදේශයේ පවත්නා ජීවන වෘත්තීන් අතර ප්‍රධානතම තැනක් ගන්නේ කෘෂිකර්මාන්තය යි. කෙත් යායන්වල යල මහ දෙකන්නයේහි ගොවිතැන් කිරීම උදෙසා ජලය ලබා දීමත් ඒ ඔස්සේ ජීවන පැවැත්ම අතීතයේ සිට ශක්තිමත් වූ බවත් හඳුනාගත හැකි ය. එමෙන් ම අතීතයේ සිට පැවතියා වූ කුලයන් අතුරින් වෙල්ලාල කුලයෙහි වෘත්තිමය කාර්යය මැනවින් කිරීමට ඔවුන් වැව් මංකඩක් වූ රදා මංකඩ භාවිතයට ගෙන ඇත. එහි දී අතීතයේ සිට තම පැවැත්ම උදෙසා වෙනත් කුලයන්හි රෙදි සේදීම කළ මොවුන්ට වේතන ලෙස එදිනෙදා අවශ්‍ය භාණ්ඩ ලබා දුන් බව සඳහන් ය. තවද වැව් ඉහත්තාවේ එක් කොටසකින් කුඹල් කර්මාන්තය කරන පිරිස් විසින් මැටි ලබා ගනී. එමෙන් ම වැව් ආශ්‍රිත පන්වලින් පැදුරු, කුළු, මල් වට්ටි, බුලත් දමන කුර පයිය වැනි දෑ නිර්මාණය කිරීමත් ඒ සමඟ අතීත සංස්කෘතිකාංගයන් වැව ඔස්සේ විද්‍යාමාන වීමට ඒ ආශ්‍රිත සැරසිලි මෝස්තර නිර්මාණයෙන් පිළිබිඹු වේ. තවද ආගමික ස්ථානවල ද වෙළඳාම් කටයුතුවල දී වැවෙන් ලබා ගන්නා නෙළුම්, මානෙල්, ඕලු, කුමුදු වැනි මල් වර්ග යොදා ගනී. ඒ තුළින් ද තම ජීවන පැවැත්ම තහවුරු වේ. තවද ධීවර කර්මාන්තය අතීත සමාජයේ සිට ම ග්‍රාමීය ජනයා විසින් තම ආහාර අවශ්‍යතාවය සපුරා ගැනීම ද සිදු කළේය. ඉකිරිය වැනි ඖෂධ පැළෑටි ද හුණු නිශ්පාදනයට යොදා ගන්නා කුඹුක් වැනි ශාක ද ජීවන වෘත්තිය සවිමත් කර ගැනීමට මහගු පිටිවහලක් ග්‍රාමීය වාපි සංස්කෘතියෙන් සපයයි. වෙල් විදානේවරු හා වැව් රාජකාරී සිදු කරන ගම් ප්‍රධානීන්ගේ සිට වැව් පදනම් කරගෙන තම ජීවන පැවැත්ම සාර්ථක කර ගැනීමට දායක වන ගම්වාසීන් සම්ප්‍රදායික ලෙස වැවේ පෝෂක කලාපය භාවිත කොට ගන්ගොඩ නිර්මාණය කරමින් ජීවත් වූ බව මෙම සාධක තුළින් මනාව පෙනී යයි.

ප්‍රමුඛ පද : වැව, සාම්ප්‍රදායික, වෘත්තීන්, ග්‍රාමීය, ජීවන පැවැත්ම

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය. ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
pereramaduwanthi615@gmail.com

දකුණු ලක සිංහරාජ අඩවිය, මුලටියන රක්ෂිතය, රම්මලේ කන්ද යන සීමාවන් ආශ්‍රිත ජනයා තුළ පවතින්නා වූ රජ්ජුරු බණ්ඩාර බස්නාහිර දේව ඇදහිල්ල පිළිබඳ මානව විද්‍යාත්මක අධ්‍යනයක්

තරුෂිකා එම්.ජී.ආර්.[1]

දකුණු ලක සිංහරාජ අඩවිය, මුලටියන රක්ෂිතය, රම්මලේ කන්ද යන සීමා ප්‍රදේශයන් ආශ්‍රිත ජනයා හා බද්ධ වී ඇති දේව සංකල්ප අතර වන රජ්ජුරු බණ්ඩාර බස්නාහිර දේව සංකල්පය කෙතෙක් දුරට මෙම ජන ජීවිතය තුළ බද්ධ වී ඇති ද යන්න මෙම පර්යේෂණයෙහි අරමුණ වෙයි. මෙහි දී ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යනය සහ සම්මුඛ සාකච්ඡා, ද්විතීයික මූලාශ්‍රයන් ද යොදා ගැනුණි. නෙලුගල ප්‍රදේශයෙහි අතීතයේ ඔටුනු පලන් බණ්ඩාර නම් රජකෙනෙකු විය. ඉතා යහපත්ව ආදර්ශ සම්පන්න පාලනයක් ගෙනගිය ඒ රජ්ජුරු බණ්ඩාරයන්ට මරණින් පසු දේවත්වයක් ආරෝපණය වූ බැව් ජනප්‍රවාදයන්හි දැක්වේ. මෙම බස්නාහිර දේවියන් උදෙසා කරවන ලද ප්‍රධාන දෙවොල ඉදිවූයේ එළමල්දෙණි රාජ මහා විහාරයේ ය. බණ්ඩාර දෙවියන් විෂයෙහි ලෙඩ රෝග සඳහා පිහිට පැතීම, නඩුහබ ජයග්‍රහණ ලබාගැනීම, අලුතින්ගත් රථවාහන ආරක්ෂා කර දෙන ලෙස බාරහාර වීම් වේ. එමෙන් ම අසාධාරණයන් සඳහා සාධාරණත්වයක් ලබාගැනීම සඳහා දෙවියන් ඉදිරියෙහි පලි ගැසීම හෙවත් අවලාද සිදුකෙරේ. පූජා පැවැත්වීමට පෙර මස් මාංශයෙන් වැළකී, කිලිවලට හසුනොවී, ජලස්නානය කර පිරිසිදු විය යුතු ය. පූජාවන් බදාදා, සෙනසුරාදා දිනවල සිදුකරන අතර ඒ සඳහා පලතුරු පස් වර්ගයක්, බුලත් විසි එකක්, පොල් ගෙඩියක්, කපුරු, කැවිලි පස් වර්ගයක්, පඬුරු යන පූජා ද්‍රව්‍යයන් යොදාගනී. මේ ආකාරයෙන් බස්නාහිර දෙවියන් උදෙසා පඬුරු වෙන් කිරීම, පොල් ගැසීම සිදුකිරීමෙන් අනතුරුව තම ප්‍රාර්ථනා තුන්වේල, තුන් දවස්, හත්වේල, හත් දවස් යන්නට පෙර සඵල වන බවට ගැමියන් විශ්වාස කරනු ලබයි. රජ්ජුරු බණ්ඩාර බස්නාහිර දෙවියන් යනු විශාල වන අඩවියකට අරක්ගත්, විශාල බලයක්, තේජසක් ඇති වරදට දඬුවම් ලබාදෙන යහපතට ආශිර්වාද කරන කෙනෙකු බවත්, දේව අඩවියේ දී කටවරද්දා නොගත යුතු බවත් ප්‍රදේශවාසීන්ගේ බහුතර මතය වේ. සෑම වසරක ම දුරුතු පුරපසලොස්වක පොහොය දිනයේ දී සිදුකරන මුරුතැන් පූජාව, යක්දෙහි මඩුව නම් දේවතොවිලය රජ්ජුරු බණ්ඩාර බස්නාහිර දෙවියන් උදෙසා අදටත් සිදුකරයි. මේ ආකාරයට දෙවියන් ඉදිරියේ පුද පූජා පවත්වා දේව තේජස, ශක්තිය පවසා පිහිට සරණ පතන ගැමියෝ රජ්ජුරු බණ්ඩාර දෙවියන්ට විටෙක දක්වන්නේ බියකි. ඒ කෙසේ වුවද දේව වත්පිළිවෙත්, පුදපූජා කිරීමෙන් සහනයක්, සතුටක්, ආශිර්වාදයක් නිතැතින් ම ලැබෙන බව නම් ගැමියෝ දැඩි සේ විශ්වාස කරති. වර්තමානය වන විට ද රජ්ජුරු බණ්ඩාර බස්නාහිර දේව සංකල්පය දකුණු ලක ඉහත කී සීමාවන්හි ජනයා විසින් තම දුක්ගැනවිලි සඳහා පිහිටක් බලාපොරොත්තුවෙන් අදහනු ලබන බව නිගමනය කළ හැකි ය.

මුඛ්‍ය පද : රජ්ජුරු බණ්ඩාර බස්නාහිර දෙවියන් , දේව සංකල්පය, දෙවියන්, පුදපූජා, ගැමියන්

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
roshanitharushika15@gmail.com

පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රය මඟින් අනාවරණය වන අතීත ලාංකේය ආභරණ භාවිතය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්

මදුෂාන් යූ.ඩී.එස්.[1]

අතීත ලාංකේය මානවයා තම එදිනදා ජීවිතයේ දී කලාත්මක අංග ඇසුරු කිරීමට යම් නැඹුරුතාවයක් දක්වා ඇත. පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රය උපයෝගි කර ගනිමින් සමකාලීන ආභරණ කලාව පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යනයක් මෙහි දී සිදු කෙරේ. අතීත මානවයාගේ කලාත්මක ජීවිතයේ එක් පැතිකඩයක් වූ ආභරණ කලාව පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීමේ දී පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රය මගින් ලැබෙන මූලාශ්‍රමය දායකත්වය කෙබඳු ද යන්න මෙහි පර්යේෂණ ගැටලුව වේ. පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රය පිළිබඳ රචනා වූ සාහිත්‍යමය මූලාශ්‍රය අධ්‍යනය කිරිම මෙහි ප්‍රධානතම අධ්‍යන ක්‍රමවේදය යි. දහවැනි සියවසට අයත් පුලියන්කුලම පුවරු ලිපියෙහි රජු විසින් දිළින්දන්ගේ සිත් සතුටු කරවීම සඳහා නොයෙක් රන් රුවන් දන් දුන් බව කියවේ. මහා පරාක්‍රමබාහු රාජ්‍ය සමයට අයත් දෙවනගල ශිලා ලේඛනයෙහි රජවරුන් විසින් නොයෙක් අවස්ථාවන් වල දී තුටු පඩුරු වශයෙන් ජනයාට ආභරණ පිරිනමනු ලැබූ බව එහි සඳහන් වේ. එසේ පිරිනමනු ලැබූ තුටු පඩුරු අතර මැණික්වලින් කළ ආභරණ ඇතුළත් වූ බව කියවේ. එසේ ම ගජබා රජුගේ සෙම්පතියෙකු වූ රක්ඛ හට පරාක්‍රමබාහු රජු විසින් පැළඳ සිටි මැණික් ඔබ්බවන ලද ආභරණ පරිත්‍යාග කළ බව සෙල්ලිපි අනාවරණය කරනු ලබයි. නිශ්ශංකමල්ල රජතුමා ද සිය ගල්පොත ලිපියෙහි රන්, රිදී, මුතු, මැණික් දිළින්දන්ට දුන් බව කියවේ. මේ හරහා අනාවරණය වන්නේ සමකාලීන අවධියේ ආභරණ කලාව දියුණු මට්ටමක පැවත ඇති බව යි. මූර්ති සහ කැටයම්වල ද පුරාණ ආභරණ කලාව පිළිබඳ ඉඟි පහළ කොට ඇත. යධාල දාගැබෙන් සොයාගත් ශෛලමය මිනිස් රුවක ගෙලෙහි ආභරණයක් දක්වා තිබේ. එමෙන් ම රුවන්වැලිසෑයේ කැණීම්වලින් සොයාගත් යක්ෂණී රූපයක මාණික්‍යමය මෙවලමක් දක්වා ඇත. කාන්තා රූප රැසක ම කාන්තාව ආභරණයෙන් සරසා ඇත. සමකාලීන අවධියේ නිර්මිත බෝධිසත්ව රූප මෙන් ම රාජරූපවල ආභරණ බොහෝමයක් දැකගත හැකි ය. එහි මිනිස් රුව අත්‍යාලංකාරයෙන් දක්වා ඇත. උඩුකය ශ්‍රිවාභරණ, කර්ණාභරණ හා වළලු වලින් ද එකාවැල් නමින් හඳුන්වනු ලබන උරහිස හරහා දමන ලද මුතු පොටකින් නිර්මිත ඉන හැඩයක් ද දක්වා ඇත. කලාත්මක ජීවිතයේ දී විචිත්‍රවත් අංගයන් ද ඇතුළත් කරගත් බව පෙනේ. සීගිරිය, වෙස්සගිරිය, ඉසුරුමුණිය ආදී තැන්වල දක්නට ලැබෙන බිතුසිතුවම්වලින් ද කර්ණාභරණ, ශ්‍රිවාභරණ, පා වළලු අන්තර්ගත කොට ඇත. ජේතවන කැණීම්වලින් මතුකරගත් ස්වර්ණාභරණ කැබැල්ලක් සමකාලීන ආභරණ කලාව මනාව විෂද කරයි. අනුරාධපුර මහාපාලි දානශාලාවෙන් හමු වූ දැල්රටා සහිත මාලය, වීදුරු, ටෙරාකොටා හා ලෝහමය පබලු, ඇගේට් වැනි ද්‍රව්‍ය ආභරණ නිපදවීමට යොදාගෙන ඇත. පුරාතන ලංකාව් ආභරණ භාවිතය පිළිබඳව හැදෑරීමේදී පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රයන් මඟින් විශාල පිටිවහලක් ලැබෙන බව පෙන්වාදිය හැකි ය.

ප්‍රමුඛ පද : ආභරණ, රන්-රුවන්, මූර්ති, ශිලාලේඛන, මූලාශ්‍රය

[1] මානවශාස්ත්‍ර අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. udsmadushan@gmail.com

ශ්‍රී ලංකාවේ කෘෂිකර්මාන්තය ආශ්‍රිත ජන කවි පුද්ගල ආකල්ප සංවර්ධනය උදෙසා යොදාගත හැකි අයුරු පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්

ජයසේන එස්.ඩබ්ලිව්.ඒ.ආර්.[1]

ප්‍රාථමික හෝ සංකීර්ණ බවට පත් ජන සමූහයක් අතර කාලයක් පුරාවට මුඛපරම්පරාගත සම්ප්‍රදායෙන් ව්‍යාප්ත වූ ඥාන සම්භාරය ජනශ්‍රැතියක් වේ. ජනශ්‍රැතියේ එක් අංගයක් වශයෙන් ජන කවිය හැඳින්විය හැකි ය. ජන කවිය මිනිසා සමඟ ඉතාමත් බද්ධ ජනශ්‍රැතික අංගයකි. මෙරට තුළ වාපි සංස්කෘතිය බිහිවීමත් සමඟ එදිනෙදා ජීවිතය ඒ හා බද්ධ විය. ඒත් සමඟ ම මෙරට තුළ කෘෂි සංස්කෘතිය වටා ගොඩනැංවුණු ජන සාහිත්‍යයක් ඇති අතර එයින් ජන කවි සුවිශේෂී වේ. මෙහි පර්යේෂණ ගැටළුව වන්නේ කෘෂිකර්මාන්තය ආශ්‍රය කරගනිමින් නිර්මිත ජන කවි තුළින් පුද්ගල ආකල්ප සංවර්ධනය උදෙසා කුමන දායකත්වයක් ලබා දෙන්නේ ද? යන්න වන අතර, මෙහි අධ්‍යයන අරමුණ වූයේ කෘෂිකර්මාන්තය පිළිබඳව සඳහන් වන ජන කවි තුළින් පුද්ගල ආකල්ප සංවර්ධනය උදෙසා ලබාගත හැකි පිටුබලයන් පිළිබඳව අධ්‍යයනය කිරීම යි. මෙම අධ්‍යයනයේ දී තොරතුරු එක්රැස් කරගැනීම සඳහා ක්ෂේත්‍ර හා ක්ෂේත්‍ර නොවන අධ්‍යයන යොදාගන්නා ලදී. ඈත අතීතයේ පටන් කෘෂිකර්මාන්තය ජන ජීවිතය හා සුවිශේෂී බද්ධ වීමක් සිදු ව ඇති අතර ඒ ආශ්‍රිත ව බිහි වූ ජනකවි ද පුද්ගලානුබද්ධ වී ඇත. මෙලෙස බිහි වූ ජන කවි තුළ ග්‍රාමීය ජන සමාජයන් පිළිබඳ පමණක් නොව ඔවුන්ගේ දෛනික ජීවිතයන් පිළිබඳව ද කරුණු අන්තර්ගතව පවතී. එමෙන් ම ජන කවිය සතු ව ඇති නිර්ව්‍යාජ බව මෙන් ම සරල භාෂාවත් සිත් ඇදගන්නා සුළු බවත් තුළින් ජන කවි පුද්ගල ආකල්පයන් හා සංයෝජනය වීමක් සිදු ව තිබේ. කෘෂිකාර්මික ජන ජීවිතයක් ගතකළ අප ආදීතමයෝ ඖෂධ වර්ග, කෙම් ක්‍රම, සිරිත් විරිත්, ආහාරපාන වර්ග පවා තවත් පරම්පරාවකට සන්නිවේදනය කරනු ලැබූවේ මුඛ පරම්පරාගතව ය. ස්වකීය රැකියා භූමිකා සිත් ඇඳගන්නා සුළු ව වර්ණනාත්මක ව ඉදිරිපත් කිරීම ඔස්සේ එකී රැකී රක්ෂා පිළිබඳව තම පිරිස අතර යහපත් ආකල්ප ඇති කිරීමට ඔවුන් ක්‍රියාකර ඇත. මෙම ජන කවි අධ්‍යයනයේ දී ජය පැරදුම, දරාගැනීමේ හැකියාව වර්ධනය කිරීම, සහයෝගය, සමගිය, කණ්ඩායම් සහයෝගය වර්ධනය, ප්‍රබෝධමත් බව යන සාධක ඔස්සේ පුද්ගල ආකල්පයන් සංවර්ධනය වී ඇත. සමස්තයක් වශයෙන් ගෙන සලකා බැලීමේ දී අපට නිගමනය කළ හැකිවන්නේ ආකල්ප සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය උදෙසා කෘෂිකර්මාන්තය හා බැඳි ජන කවිය ප්‍රබල සන්නිවේදන මාධ්‍යයක් වශයෙන් ක්‍රියාකර ඇති බව ය. එමෙන් ම හොඳ සහ නරක යන අන්ත දෙක කෙරෙහි ම ජනකවිය ඔස්සේ ආකල්ප හටගැන්වීම ක්‍රියාත්මක වී ඇති ආකාරයත්, ස්වකීය නිර්මාණශීලී සරල භාෂාව භාවිතයෙන් තත්කාලීන සමාජ සංස්ථාවේ පුද්ගල ආකල්ප සංවර්ධනය කිරීමට ජනකවිය සමත් වී ඇති බවත් මෙම අධ්‍යයනයෙන් පැහැදිලි වේ.

මුඛ්‍ය පද : කෘෂිකර්මාන්තය, ජන කවිය, ජන සමාජය, ආකල්ප සංවර්ධනය

[1]භාෂා අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. ruwanmalianuradha@gmail.com

සාම්ප්‍රදායික කොසු ඉඳල් කර්මාන්තය (පොතුපිටිය ග්‍රාමය ඇසුරින්)

කල්දේරා කේ.ආර්.සී.එස්,[1] ජීවන්තක ජී.වී.ඕ.[2]

ශ්‍රී ලංකාව යනු උරුමයන්ගෙන් පිරුණු භූමියකි. මෙම උරුමයන් අස්පෘෂ හා ස්පෘශ වශයෙන් ආකාර දෙකකි. මෙම පර්යේෂණයෙන් අධ්‍යයනය කරන්නේ පාරම්පරික ව පැවත එන සාම්ප්‍රදායික ගෘහස්ථ කර්මාන්තයක් වන කොසු ඉඳල් කර්මාන්තය පිළිබඳව යි. මෙම කර්මාන්තය තම වටපිටාව පිරිසිදු කර ගැනීමට ඇති වූ අවශ්‍යතාව මත ඉතා සරල ආකාරයෙන් සමාජය තුළ විකාශනය වූවකි. මෙම පර්යේෂණය සඳහා පාදක වන අධ්‍යයන ප්‍රදේශය වන්නේ බස්නාහිර පළාතේ කලුතර දිස්ත්‍රික්කයේ පොතුපිටිය ග්‍රාමය යි. මෙම ග්‍රාමයේ පාරම්පරික ව පැවත එන කොසු ඉඳල් කර්මාන්තයට වසර සියයකට අධික දිගු ඉතිහාසයක් ඇත. මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණු වන්නේ මෙම කර්මාන්තයේ ඉතිහාසය, තාක්ෂණය, වර්තමාන තත්ත්වය අධ්‍යයනය කිරීම සහ මෙහි පැවැත්ම සඳහා අවශ්‍ය යෝජනාවලියක් ඉදිරිපත් කිරීම වේ. මෙම කර්මාන්තයේ ඉතිහාසය 1800 වැනි සියවස දක්වා දිව යයි. පොතුපිටිය ග්‍රාමයේ වාසය කරන පියසිරි මහතාගේ පරම්පරාවේ මුතුන් මිත්තන් මෙම කර්මාන්තයේ ආරම්භක පිරිස් වේ. මේ සඳහා අතීතයේ ඉතා සරල තාක්ෂයක් භාවිතා වී ඇත. වර්තමානය වන විට විවිධ කෘත්‍රිම අමුද්‍රව්‍ය ද මෙම කර්මාන්තයේ දී යොදා ගැනෙයි. ඉඳල් සඳහා පොල් ඉරටු, ලී හා තහඩු භාවිතා කරන අතර කොසු සඳහා පොල් කොහු, ලී, ලණු, තහඩු හා ප්ලාස්ටික් භාවිත කරයි. මෙම කර්මාන්තයේ වර්තමාන තත්ත්වය පිළිබඳ විමසීමේ දී බොහෝ දෙනා සාම්ප්‍රදායික තාක්ෂණයෙන් ඈත් වී ප්ලාස්ටික් භාවිතයෙන් මේවා නිෂ්පාදනය කිරීමට යොමු වී ඇත. අතීතයේ ස්වභාවික පොල්ලෙලි වළවල් ආශ්‍රිත ව සිදු වූ මෙම ගෘහස්ථ හස්ත කර්මාන්තය මේ වන විට නවීන යන්ත්‍ර සූත්‍ර ඇසුරෙන් සිදු වේ. අතීතයේ සිට මේ දක්වා මේ පිළිබඳව අධ්‍යයනය කිරීමේ දී විශාල වෙනසක් හඳුනා ගත හැකි ය. මෙම පර්යේෂණය සඳහා ක්‍රමවේදය වශයෙන් ප්‍රාදේශික ගවේෂණය, ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණය, ක්ෂේත්‍ර නොවන ගවේෂණය, දත්ත විශ්ලේෂණය හා දත්ත ඉදිරිපත් කිරීම සිදු කර ඇත. මෙහි දී ප්‍රාදේශික ගවේෂණය මඟින් මෙම ග්‍රාමයේ ඉතිහාසය හා පාරිසරික තත්ත්වය අධ්‍යනය කර ඇත. ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණය යටතේ එම ක්ෂේත්‍රයට ගොස් තාක්ෂණික ක්‍රමවේදය නිරීක්ෂණය සිදු කළ අතර සම්මුක සාකච්ඡා මඟින් ග්‍රාමයේ හා කර්මාන්තයේ ඉතිහාසය ලබා ගැනීම සිදු කරන ලදී. තව දුරටත් වර්තමානයේ මෙම හස්ත කර්මාන්තයට උදා වී ඇති බේදජනක ඉරණම පිළිබඳව ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණයේ දී දැන ගැනීමට හැකි විය. මෙම පර්යේෂණය අවසානයේ එළඹිය හැකි වූ නිගමනය නම් සාම්ප්‍රදායික කොසු ඉඳල් කර්මාන්තය දේශීය උරුමයක් හා සාම්ප්‍රදායික තාක්ෂණයක් වශයෙන් රටේ දියුණුවට අතිශය වැදගත් වන බවයි.

මුඛ්‍ය පද : උරුමය, කොසු/ඉඳල් කර්මාන්තය, තාක්ෂණය, සාම්ප්‍රදායික, දේශීය

[1]පුරාවිද්‍යා සහ උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
sewwandicharitha97@gmail.com

කටුවරගාලවැව ගම්මානය ආශ්‍රිත හෙළ ගොවිතැන හා බැඳුණු කෙම් ක්‍රම පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

ජයසේන එස්.ඩබ්ලිව්.ඒ.ආර්,[1] චන්ද්‍රපාල සී.ඩී.ඩී.[2]

කෙම් ක්‍රම යනු චිකිත්සක අභිචාරයක්, වාචික සන්නිවේදනයකින් තොර ව රහසිගත ව කරන ලද එක්තරා ගුප්ත පිළිවෙතකි. මේවා කෙනෙකුගෙන් තවත් කෙනෙකුට පවරනු ලබන්නේ එහි ප්‍රත්‍යක්ෂභාවය වටහා ගැනීමෙන් අනතුරුව ය. විශේෂයෙන් ම ගොවිතැන විවිධ උවදුරුවලින් ආරක්ෂා කරගැනීම සඳහා සහ අස්වැන්න වැඩි කරගැනීම සඳහා මෙම කෙම් ක්‍රම භාවිතා කර ඇත. ඖෂධ භාවිත ක්‍රම, යාන්ත්‍රික ක්‍රම, ජෛව විද්‍යාත්මක ක්‍රම ආදී ලෙස මෙම කෙම් ක්‍රම වර්ගීකරණය කළ හැකි ය. එම කෙම්ක්‍රම පිළිබඳව සිදුකරන ලද මෙම අධ්‍යයනයේ අරමුණ වූයේ හෙළ කෙම් ක්‍රම ගොවිතැනට යොදා ගැනීම කෙතරම් තාත්වික ද? යන්න සොයා බැලීම ය. මෙම අධ්‍යයනයේ දී ක්ෂේත්‍ර හා ක්ෂේත්‍ර නොවන ගවේෂණ යොදාගත් අතර පුස්තකාල භාවිතය, කෙම්ක්‍රම පිළිබඳ ජනතාවගේ විශ්වාසය, අත්දැකීම් කෙබඳු ද යන්න ගවේෂණයට කටුවරගාලවැව ගම්මානයේ ජනතාව සමඟ සම්මුඛ සාකච්ඡා පැවැත්වීම සිදුකරන ලදී. ස්වභාවික පළිබෝධනාශක සමඟ කෙම් ක්‍රම යොදාගැනීමෙන් සමාජ සාරධර්ම සුරැකීම හා ජෛව විවිධත්වය හා ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණය තුළින් ශිෂ්ට සම්පන්න සමාජයක් මතු පරපුරට දායාද කිරීම මෙම අධ්‍යයනයේ ප්‍රධාන අරමුණ වේ. කෙම යන්නට විවිධ වූ අර්ථ ඇත. සාමාන්‍ය ව්‍යවහාරයට අනුව කෙම් ක්‍රම භාවිතා කරනුයේ දෛනික ජීවිතයේ විවිධ කාර්යයන්ට මෙන් ම කෘෂිකාර්මික කටයුතුවල දී පැන නඟින උපද්‍රවවලින් අස්වැසිල්ලක් ලබාගැනීමත් පිණිස යි. කෙසේ වුව ද මෙම අධ්‍යයනය මඟින් කටුවරගාලවැව ගම්මානයේ භාවිත කෙම් ක්‍රම වශයෙන් පණු මර්දනයට පෙරමෝන් භාවිතය, අභිමානා පිදීම ආදියත් කෘමි රෝග පාලනයට කොහොඹ තෙල් පන්දම් දැල්වීම, පොල් කෝම්බ සිටුවීම, මැසි මර්දනයට බට ලී වැනීම, අතු සාත්තුව, මීයන් පාලනය කිරීමට අන්නාසි ගොබ ගැසීම, ගොළුබෙල්ලන් මර්ධනයට තැඹිලි මැතිරීම, පැඟිරි දරවලින් ගොළුබෙල්ලකු සහිත දොඩමක් පිළිස්සිම ආදියත් ඇස් වහා කටවහා දෝෂ දුරු කරගැනීම සඳහා පඹයෙක් සිටුවීම, විසිතුරු මල් වර්ග සිටුවීම යනාදී වූ ක්‍රම හඳුනාගැනීමට හැකියාව ලැබුණ අතර, යල කන්නයේ දී කටුවරගාලවැව ගම්මානයේ ජනතාව එම කෙම් ක්‍රම යොදාගෙන ගොවිතැන් කිරීමෙන් සාර්ථක අස්වැන්නක් ලබාගත් බව මෙම අධ්‍යයනයෙන් පැහැදිලි විය. සමස්තයක් වශයෙන් ගත්කළ මෙම අධ්‍යයනයෙන් හඳුනාගත හැකි වූ නිගමනයන් වශයෙන් වර්තමානයේ මෙම ප්‍රදේශයේ ජීවත් වන වැඩිහිටි පරම්පරාව මෙම දේශීය ඥානය රැකගැනීමට මහත් වෙහෙසක් ගන්නා නමුදු තරුණ පරපුර එම ක්‍රමයන් සම්පූර්ණයෙන් ම බැහැර කිරීමක් සිදුකර ඇති බවකි. එබැවින් කෘමිනාශක භාවිතය නිසාවෙන් මේ වන විට වකුගඩු රෝගීන් විශාල පිරිසක් හමුවන අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කය තුළ මෙවැනි දේශීය ඥානයන් සමාජගත කිරීම අපගේ යුතුකමකි.

මුඛ්‍ය පද : ගොවිතැන, කටුවරගාලවැව, කෙම් ක්‍රම, මර්ධනය, පළිබෝධ

[1]භාෂා අධ්‍යයනාංශය, රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. ruwanmalianuradha@gmail.com

ථේරිගාථා තුළින් ඉස්මතුවන භාරතීය කාන්තාවගේ සමාජීය පසුබිම පිළිබඳ විමර්ශනයක්

අංජලිකා ඒ.ඒ.ජී,[1] අයිරාංගනි එම්.කේ.එල්.[2]

ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය සහ කාන්තා අයිතිවාසිකම් වත්මන් සමාජ කතිකාවතෙහි ප්‍රධානතම මාතෘකාවකි. එයට හේතු වී ඇත්තේ ස්ත්‍රියගේ අයිතිවාසිකම් උදෙසා ඇය විසින් මතුකරන හඬ හා ඇගේ බහුවිධ සමාජීයය කාර්යභාරයට නිසි වටිනාකමක් හා ඇගයීමක් ලබා ගැනීමට දරන නිරන්තර උත්සාහය යි. භාරතීය ඉතිහාසයේ විවිධ යුගයන් අධ්‍යයනය කිරීමේ දී කාන්තාවට විවිධ සමාජ අභියෝගයන් හට මුහුණ දීමට සිදු වී ඇති ආකාරය හඳුනාගත හැකි ය. ථේරිගාථා පාළිය තුළින් ඉස්මතුවන බුද්ධකාලීන භාරතීය කාන්තාවගේ සමාජීයය පසුබිම අධ්‍යයනය කිරීම අරමුණු කරගත් මෙම පර්යේෂණයේ දී ප්‍රාථමික මෙන් ම ද්විතීයික මූලාශ්‍රයගත දත්ත භාවිත කරන ලද අතර ඓතිහාසික සංසන්ධනාත්මක ක්‍රමවේදය යටතේ දත්ත විශ්ලේෂණය කරන ලදී. එහිදී සම්මුඛ සාකච්ඡා මෙන් ම ථේරිගාථා පාළිය, සද්ධර්මාලංකාරය, අමාවතුර, සීලප්පදිකාරම් ආදී වූ මූලාශ්‍රයයන් ද, පුර්ව පර්යේෂණ ග්‍රන්ථ, පුවත්පත් සහ සඟරා තුළින් ලබාගත් තොරතුරු ද සංසන්දනාත්මක ව අධ්‍යයනයට ලක්කරනු ලැබී ය. භාරත ඉතිහාසයේ වෛදික අවධිය වන විට කාන්තාවට ඉහළ සමාජීය තත්ත්වයන් හිමි වූ අතර පශ්චාත් වෛදික යුගය වනවිට එය ක්‍රමයෙන් අඩු වී පුරුෂ පක්ෂය යටතේ පමණක් ජීවත්වන වහලියක ලෙසට තම ජීවන ගමන ගෙනයාමට සිදුවී තිබුණි. මෙම තත්ත්වය බුද්ධ කාලීන සමාජය දක්වා පැවති ඇති බව සමකාලීන ව රචනා වූ 'ථේරිගාථා පාළිය' මූලාශ්‍රයෙන් හඳුනාගත හැකි වෙයි. ථෙරීගාථා පාළියෙහි බුද්ධකාලීන භික්ෂුණීන් වහන්සේලාගේ ගිහිජීවිතයේ දී මුහුණදුන් අභියෝග, අරගල සහ ජයග්‍රහණයන් අන්තර්ගත වෙයි. ධෛර්යය සම්පන්න කාන්තාවන්ගේ ගැඹුරු ජීවන පැතිකඩක් නිරූපණය කරන මෙය හද කම්පා කරවන සංවේදී සිදුවීම් ගණනාවකින් යුතු සාහිත්‍යමය සහ ඓතිහාසික වටිනාකමකින් යුතු ග්‍රන්ථයකි. ථේරි ගාථා තුළින් බුදුදහමේ එන සුවිශේෂී චරිත වන පටාචාරා, කිසාගෝතමී යන අයගේ ද අම්බපාලි, විමලා වැනි නගර ශෝභිණියන්ගේ ද, සුමේධා, සේලා වැනි රාජකීය කාන්තාවන්ගේ ද, කුණ්ඩලකේශි, සුජාතා, වැනි වෙළෙඳ පවුල්වල අයවලුගේ ද මුත්තා වැනි දිළිඳු අයවලුන්ගේ සමාජ චර්යාවන් සහ ඔවුන්ට හිමි සමාජ තත්ත්වය ද හෙළිකරයි. පුරුෂ ආධිපත්‍යය හේතුවෙන් ගෘහස්ථය තුළ කාන්තාව විදි හිංසනය, වෘත්තිමය ජීවිතය තුළ ඇය සිදු කළ දාස සේවය, ගණිකා වෘත්තිය ආදි වෘත්තීන් ද, ආර්ථිකමය දුෂ්කරතා හේතුවෙන් කාන්තාවට හිමි නිසිතැන අහිමි වී තිබූ බව ද, දියණියක, බිරිඳක, වැන්දඹුවක ලෙස පුරුෂාධිපත්‍යයෙන් පෙලුනා මෙන් ම කුල භේදයන්, ඇදහිලි හා සිරිත් විරිත් මඟින් එකල කාන්තාවට හිමි වූ පහත් සමාජ තත්ත්වය පිළිබඳ පැතිකඩ ගණනාවක් මේ තුළින් නිරූපණය වේ. මේ අනුව මෙම ග්‍රන්ථය බුද්ධකාලීන භාරතීය සමාජයේ කාන්තාවගේ සමාජීයය පසුබිම අවලෝකනය කරන කැඩපතක් බඳු ය.

ප්‍රමුඛ පද : ථෙරීගාථා, බුද්ධකාලීන භාරතය, කාන්තාව, සමාජීයය පසුබිම, සද්ධර්මාලංකාරය

[1]මානවශාස්ත්‍ර අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. anjuathukorala4@gmail.com

Ancient Architecture and Built Environment

නිකවැරටිය බුදුමුත්තාව රජමහා විහාරයේ පවතින වාස්තුවිද්‍යාත්මක ලක්ෂණ පිළිබඳ විමර්ශනයක්

වන්නිනායක ඩබ්.එම්.පි.ජේ.කේ,[1] ගමගේ එච්.ඩී.[2]

මෙම පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනය ඓතිහාසික බුදුමුත්තාව රජමහා විහාරය සම්බන්ධයෙන් වේ. කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ නිකවැරටිය ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ මාගුල්ඕතොට කෝරළයේ බුදුමුත්තාව රජමහා විහාරය පිහිටා ඇත. බුදුමුත්තාව ටැම්පිට විහාරය සහිත භූමිය 1966 අගෝස්තු මස වැනි දින නිකුත් කරන ලද අංක 14708 දරන රජයේ ගැසට් පත්‍රය මඟින් පුරාවිද්‍යා රක්ෂිත භූමියක් වශයෙන් ප්‍රකාශයට පත් කර තිබේ. මෙහි පුරාවිද්‍යා වටිනාකම් රැසකින් සමන්විත පුරාවස්තු දක්නට ලැබේ. මේ අනුව මෙම පර්යේෂණයේ පර්යේෂණ ගැටළුව ලෙස බෞද්ධ ආරාමික වාස්තු විද්‍යාත්මක ලක්ෂණ නිරූපණය වනවා ද? යන්න පිළිබඳව වේ. මේ අනුව උක්ත පර්යේෂණ ගැටළුව සහභාගී නිරීක්ෂණ ක්‍රමවේදය යටතේ අධ්‍යයනය කොට ඇත. එම ගැටළුව අනුව යමින් මෙම විහාරයේ බෞද්ධ ආරාමික වාස්තු විද්‍යාත්මක ලක්ෂණ නිරූපණය වනවා ද? එසේ නම් එම ලක්ෂණ මෙනවා ද? යන්න දැක්වීම මෙහි අරමුණ වේ. මෙම විහාරස්ථානයේ පවතින්නා වූ වාස්තු විද්‍යාත්මක ලක්ෂණ අධ්‍යයනය කිරීමේ දී පෙනීගිය වැදගත් සාධකයන් ලෙස ශ්‍රී ලංකාවේ වෙනත් විහාරස්ථානයන්හි දැකිය නොහැකි ආකාරයේ වාස්තු විද්‍යාත්මක ලක්ෂණ මෙහි පැවතීම වැදගත් වේ. විශේෂයෙන් ම මෙහි දී වනමල්, ගිරවුන්, හංසයින් වැනි පක්ෂීන්, අටමහා නරකය, සදිව්‍යලෝක, බුද්ධ චරිතය යනාදිය වාස්තු විද්‍යා අංග නිරූපිත සිතුවම්වල දක්නට ලැබේ. ආචාර්ය එඩ්වඩ් මුලර්, එච්.සී.පී. බෙල්, ඒ.එම්. හෝකාට් හා මහාචාර්ය සෙනරත් පරණවිතාන යන පුරාවිද්‍යා කොමසාරිස්වරුන්ගේ අවධානයට ලක් වූ මෙම පුරාවිද්‍යා භූමිය තවදුරටත් විද්වතුන්ගේ පර්යේෂණයන්ට ලක්විය යුතු ව තිබේ. බුදුමුත්තාව රජමහා විහාරස්ථානයේ ද්‍රවිඩ සහ පල්ලව අක්ෂරවලින් ලියැවුණු ලේඛන තුනක් දක්නට ලැබේ. ඉන් දෙකක් පැරණි ටැම්පිට විහාර මන්දිරයේ ගල් කුලුනු දෙකක සටහන් වී ඇත. එම ලිපි දෙක මහාචාර්ය සෙනරත් පරණවිතානයන් විසින් කියවා අර්ථ නිරූපණය කර තිබේ. පොළොන්නරුවේ රජකළ ජයබාහු රාජ්‍ය කාලයේ දී මෙම ස්ථානයේ ඊශ්වර දේවාලයක් තිබූ බවට ඇතැම්හු මත පළ කරන අතර වර්තමානයේ දැකිය හැක්කේ මහනුවර යුගයට අයත් ටැම්පිට විහාරයකි. අද මෙම ටැම්පිට විහාර මන්දිරයේ දක්නට ඇත්තේ වියන් සිතුවම් කිහිපයක් පමණි. මෙම ගොඩනැගිල්ලේ වහලයට යොදා ඇත්තේ පෙති උළු ය. පොළොන්නරු යුගයට අයත් ශිව කෝවිලක් ද මෙම විහාර භූමියේ දී දැකගත හැකි ය. මෙම විහාර භූමියේ දක්නට ඇති පැරණි සංඝාවාසය පුරාවිද්‍යාත්මක සහ වාස්තු විද්‍යාත්මක වටිනාකම් රැසකින් යුතු ගොඩනැගිල්ලකි. කෙසේ නමුත් මෙම විහාරය වැඩිදුරටත් අධ්‍යයනය කිරීමේ දී රජමහා විහාර ක්‍රමයෙහි පවත්නා වූ ආරාමික වාස්තුවිද්‍යා අංග රාශියක් ද පවතින බව දක්නට ලැබේ.

ප්‍රමුඛ පද : බුදුමුත්තාව, වාස්තුවිද්‍යා, ටැම්පිට විහාරය, සංරක්ෂණය, පුස්කොල පොත්

---

[1] පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය. පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය. prasannajayantha2@gmail.com

වෙලගම රජමහා විහාරයේ ඓතිහාසික පසුබිම පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්

ඒකනායක එච්.එම්.එන්.එම්.[1]

මධ්‍යම පළාතේ මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ හතරලියද්ද ප්‍රාදේශීය ලේඛම් කොට්ඨාශයට අයත් වෙලගම ග්‍රාමයෙහි පිහිටි වෙලගම රජමහා විහාරය ඓතිහාසික, පුරාවිද්‍යාත්මක හා කලාත්මක අංශයන්ගෙන් වැදගත් වන විහාරස්ථානයකි. අනුරාධපුර යුගයේ පටන් ලෙන් විහාරයක් ලෙස මෙම විහාරය වැදගත් වූයේ කෙසේ ද යන්න හඳුනා ගැනීම මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණ විය. මූලාශ්‍රයගත කරුණු අනුව හෙළිදරව් වන ඓතිහාසික පසුබිම කෙබඳු ද යන්න මෙහි පර්යේෂණ ගැටලුව වේ. ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික මූලාශ්‍රය අධ්‍යයනය මෙහි අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය වශයෙන් භාවිත කරන ලදී. අනුරාධපුර යුගයේ වළගම්බා රජ දවස එල්ල වූ දකුණු ඉන්දීය ආක්‍රමණවලින් රට මුදවා ගැනීම සඳහා රජු වනගත ස්ථානවල සැඟ වී සිට සේනා සංවිධානය කළේ ය. ජනප්‍රවාදවලට අනුව වෙලගම රජමහා විහාරය ද වලගම්බා රජු සැඟ වී සිටි එවන් එක් විහාරස්ථානයකි. මහාවංසය ආදී මූලාශ්‍රය තුළ සඳහන් වෙලගම යනු වර්තමාන වෙලගම විහාරය යයි උපකල්පනය කළ හැක. කාලයාගේ ඇවෑමෙන් පරිහානියට පත් ව තිබූ විහාරය නැවත නඟා සිටුවන ලද්දේ මහනුවර යුගයේ වැලිවිට සංඝරාජ මාහිමියන් විසිනි. වෙලගම විහාරයේ ඓතිහාසික තත්ත්වය වෙලගම පුණ්‍යානුමෝදනාව නමින් පුස්කොළපතක සඳහන් වේ. සංඝරාජ සාධු චරියාව කෘතියේ මෙන් ම ලෝරි නම් ඉංග්‍රීසි වාර්තාවේ ද වෙලගම විහාරය පිළිබඳ සඳහන් වී තිබේ. විහාරස්ථාන භූමිය තුළ කටාර කෙටූ ගල් ලෙන් 5ක්, ලෙන් විහාරයක්, ස්තූපයක්, බෝධි වෘක්ෂයක්, සීමා මාලකයක් හා සෙල්ලිපියක් දක්නට ලැබේ. 1843 දී දේදුනුපිටියේ ධම්මපාල නම් තෙර නමක් විසින් රටේ මහත්තයකුගේ සහය ඇති ව කළ ප්‍රතිසංස්කරණයක් පිළිබඳ විහාර සෙල්ලිපියේ දැක්වේ. ලෙන් විහාර මන්දිර ත්‍රිත්වය තුළ දක්නට ලැබෙන සිතුවම් කලාව මහනුවර යුගයේ සිතුවම් සම්ප්‍රදායට අයත් වේ. පැරණි බිතුසිතුවම්, ඇතුළත පිහිටි ස්තූපය, මුචලින්ද නාගදරණය, බුද්ධ ප්‍රතිමාවලින් ලෙන් විහාර සමන්විත ය. ලෙන් විහාර අතරින් පල්ලේ විහාරය දඹුලු ලෙන් ආකෘතියට අනුව නිමවා ඇත. තේලපත්ත ජාතකය, සොලොස්මස්ථාන, දේවාරාධනාව, ලියවැල් මෝස්තර ආදී සිතුවම් මෙහි චිත්‍රණය කර ඇත. කැටයම් සහිත ශෛලමය උළුවහු හා ජනේල විශිෂ්ට නිර්මාණයන් වේ. උඩු විහාරයෙහි සංඝරාජ මාහිමියන්ගේ ප්‍රතිමාවක් ද පැරණි පින්තාලියක් ද දක්නට ලැබේ. මූලාශ්‍රයගත කරුණු, ජනප්‍රවාද, කලාත්මක හා වාස්තුවිද්‍යාත්මක නිර්මාණ තුළින් වෙලගම රජමහා විහාරයේ ඓතිහාසික පසුබිම මැනවින් පිළිබිඹු වන බවට නිගමනය කළ හැකි ය.

මුඛ්‍ය පද : කලාත්මක, පුරාවිද්‍යාත්මක, ඓතිහාසික, ලෙන් විහාර, වාස්තුවිද්‍යාව

[1] මානවශාස්ත්‍ර අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. nimeshaekanayake65@gmail.com

කැප්පෙටිපොළ පරපුරෙන් බිහි වූ කැප්පෙටිපොළ ශ්‍රී අභයරාජ විහාරය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්

අබේරත්න ආර්.පී.ඒ.[1]

කෑගල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ මාවනැල්ල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයට අයත් මාවනැල්ල රඹුක්කන ප්‍රධාන මාර්ගයේ, කැප්පෙටිපොළ හන්දියේ කැප්පෙටිපොළ ශ්‍රී අභයරාජ විහාරය පිහිටා ඇත. ඌව දිසාවේ තනතුර දැරූ මොණරවිල කැප්පෙටිපොළ දිසාවේගේ ජන්ම භූමිය වශයෙන් මෙය වැදගත්කමක් උසුලයි. මෙම අධ්‍යයනයේ ප්‍රධාන අරමුණ වන්නේ කැප්පෙටිපොළ ශ්‍රී අභයරාජ විහාරය කැප්පෙටිපොළ පරපුරේ උරුමයක් ද? යන්න සොයා බැලීම යි. සාහිත්‍ය ගවේෂණ, ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනය හා සම්මුඛ සාකච්ඡා මඟින් මූලික දත්ත රැස් කර ගන්නා ලදී. අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රය වශයෙන් කැප්පෙටිපොළ ශ්‍රී අභයරාජ විහාර පරිශ්‍රය හා ටැම්පිට විහාර පරිශ්‍රය තෝරා ගන්නා ලදී. කැප්පෙටිපොළ දිසාව 1818 උඩරට මහ කැරැල්ලේ දී සිංහලයන්ට නායකත්වය ලබා දුන් අතර එම නිසා කැරැල්ල පරාජය වූ පසු ඉංග්‍රීසීන් විසින් මරණයට පත් කරන ලදී. මොණරවිල කැප්පෙටිපොළ මහ දිසාවේගේ සොහොයුරා වූ මද්දුම බණ්ඩාර කැප්පෙටිපොළ වාසය කළේ මෙම ගමේ ය. ඔහු විවාහ වී සිටියේ මොල්ලිගොඩ හතර කෝරළයේ දිසාවගේ නැගණිය වූ අභයකොන් හේරත් වාසල මුදියන්සේ රාළහාමිල්ලාගේ ටිකිරි කුමාරි සමඟ යි. කැප්පෙටිපොළ නිලමේගේ අකල් මරණයෙන් පසු සොයුරා මද්දුම බණ්ඩාර නිලමේ ද අකල් මරණයට පත් විය. ඔවුන්ට දරුවන් නොසිටි නිසා හුදකලාවේ වාසය කළ ඔහු බිරිඳ ටිකිරි කුමාරි පසු ව කැප්පෙටිපොළ පරපුරට අයත් වලව්ව පන්සලක් කර ආසන්නයේ ටැම්පිට විහාරයක් ද ඉදිකර සඟ සතු කරන ලදී. වලව්වේ ඉඩම්වල රාජකාරී කළ පවුල් කිහිපයක් ද සමඟ එම ඉඩම් පූජා කර ඇති අතර වර්තමානයේත් විහාරයට අයත් එම ඉඩම් භුක්ති විඳීමින් රාජකාරිය එම පවුල්වල පිරිස සිදුකරයි. විහාර පූජාව 1855 දී වේකොළදෙණියේ ශ්‍රී සුමන ස්වාමීන් වහන්සේට සිකරන ලදී. මහනුවර යුගයෙන් පසුව ඉදි වූ ටැම්පිට විහාර අතරට කැප්පෙටිපොළ ශ්‍රී අභයරාජ විහාරයේ ටැම්පිට විහාරය එක්වෙයි. අඩි 7ක් උස ගල්ටැම් 21ක් මත මෙය ඉදිකර ඇත. කැප්පෙටිපොළ පරපුරේ උරුමයක් වන නිසාත්, ටැම්පිට විහාරය හා ඒ ආශ්‍රිත ගෘහ නිර්මාණ කලාව නිසාත්, ඉහළ පුරාවිද්‍යාත්මක අගයක් සහිත සිද්ධස්ථානයක් මෙන් ම විශාල ශාසනික සේවයක් කරන විහාරස්ථානයකි.

ප්‍රමුඛ පද : කැප්පෙටිපොළ පරපුර, කැප්පෙටිපොළ විහාරය, පුරාවිද්‍යාත්මක අගය

[1]ඉතිහාස අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. pramali.abeyrathna@gmail.com

බඩගමුව ටැම්පිට විහාරය පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්

නවරත්න එස්.ඒ.එල්.අයි.[1]

මහින්දාගමනයෙන් පසු ඇරඹුණු මෙරට බෞද්ධ වාස්තුවිද්‍යාත්මක ඉදිකිරීම් ඉතිහාසයෙහි ඉතා වැදගත් මෙන් ම, මහනුවර යුගයේ දී වඩාත් ප්‍රචලිත වූ ඉදිකිරීම් සම්ප්‍රදායක් ලෙස ටැම්පිට විහාර හඳුනාගත හැකි ය. ශෛලමය ටැම් මත ඉදිකරන ලද හෙයින්, ටැම්පිට විහාර යන නාමයෙන් හඳුන්වා දී තිබෙන මෙම විහාර බොහොමයක් වයඹ පළාතෙහි සුවිශේෂී ඓතිහාසික දිස්ත්‍රික්කයක් වන කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කය තුළ ද ස්ථානගත ව පවතී. කුරුණෑගල, තෝරයාය වසමට අයත් බඩගමුව ටැම්පිට විහාරය ද මෙම සම්ප්‍රදායට අයත් ඉතා වැදගත් විහාරයක් ලෙස හඳුන්වාදිය හැකි ය. මේ සම්බන්ධයෙන් සිදුකරන ලද අධ්‍යයනයෙහි අධ්‍යයන අරමුණ වන්නේ එම ටැම්පිට විහාරයෙන් හමුවන පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක මොනවා ද? සහ එම සාධක මෙම විහාරයෙහි ඉතිහාසය ප්‍රතිනිර්මාණය කිරීමේ දී කොතෙක් වැදගත් වුවා ද? යන්න අධ්‍යයනය කිරීම ය. මෙහි දී තොරතුරු අනාවරණය කරගැනීම සඳහා ක්ෂේත්‍ර සහ ක්ෂේත්‍ර නොවන ගවේෂණය යොදාගන්නා ලදී. බඩගමුව ටැම්පිට විහාරය ක්‍රි.ව. 1753 දී පමණ කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජතුමාගේ උපදෙස් මත රණවන රාළ නිළමේතුමා විසින් සාදවා වැලවිට සංඝරාජ මාහිමියන්ට පූජා කර තිබේ. සිංහල උළු සෙවිලි කරන ලද වහලයකින් සහ, කැටයම් සහිත දැවමය ලෑලි භාවිතයෙන් නිර්මිත උඩු මහලේ පිහිටුවා ඇති විහාරය, ප්‍රධාන හිඳි බුද්ධ ප්‍රතිමාවක් සහ සෙසු පිළිම වහන්සේලා කිහිපයකින් ද සමන්විත වේ. මීට අමතරව ප්‍රධාන පිළිමයට දකුණු දෙසින් විෂ්ණු දෙවියන්ගේ සිතුවමක් සහ ප්‍රධාන දොරටුව දෙපස වැලිවිට සංඝරාජ මාහිමියන්ගේ සහ කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජුගේ රූපයන් ද විචිත්‍රවත් අයුරින් චිත්‍රණය කර තිබේ. වර්තමානයේ දී සිමෙන්තියෙන් නිර්මාණය කරන ලද ටැම් 8ක් මත පිහිටන ආකාරයට මෙම ටැම්පිට විහාරය ප්‍රතිසංස්කරණය කර තිබුණත් අතීතයේ දී එය ශිලාමය වන්නට ඇත. කෙසේ වුව ද මෙම ටැම්පිට විහාරය ආශ්‍රිත ව හමුවන පුරාවිද්‍යාත්මක වශයෙන් වැදගත් තවත් සාධක ලෙස ප්‍රවිශ්ට දොරටුව දෙපසින් පිහිටුවා ඇති දේව ප්‍රතිමා ද්විත්වය, සීමිත වර්ණ සංඛ්‍යාවක් භාවිතයෙන් අභ්‍යන්තර බිත්තිවල සහ සිවිලිමේ චිත්‍රණය කොට ඇති විවිධ වර්ගයේ සිතුවම් සහ ලී අතුරා සකස් කරන ලද ප්‍රදක්ෂිණා පථය යනාදිය හඳුනාගත හැකි ය. මෙම අධ්‍යයනයෙන් එළඹිය හැකි අවසන් නිගමනය වන්නේ බඩගමුව ටැම්පිට විහාරය පුරාවිද්‍යාත්මක වශයෙන් ගත්කළ ඉතා වැදගත් ස්ථානයක් වන බවයි. ඒ අනුව මෙම විහාරය මතු පරපුර උදෙසා ආරක්ෂා කිරීමත්, එහි පුරාවිද්‍යාත්මක වැදගත්කම පිළිබඳ තොරතුරු ජනගත කිරීමත් අත්‍යයන්තයෙන් ම සිදුකළ යුත්තකි.

මුඛ්‍ය පද : ටැම්පිට විහාර, බඩගමුව ටැම්පිට විහාරය, පුරාවිද්‍යාත්මක වටිනාකම, ප්‍රතිමා, සිතුවම්

[1] පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
lakmaliishara12@gmail.com

A Study on the Panchavasa Temple Complex of the Wattarama Raja MahaViharaya in Kegalle.

Pushpa Kumara R.D.D[1]

Wattarama can be considered an important historical and archaeological site in Sri Lanka. It is situated in Galigamuwa Divisional Secretariat in the Kegalle district. There are many archaeological treasures in the Wattarama temple – some of them are the *Stupa*, *Bodhighara*, *Uposathaghara*, *Patimaghara*, ruins of cascade system and inscriptions. The aim of this research is to study the Panchavasa Temple Complex of the Wattarama Raja MahaViharaya. The research problem of this paper focuses on how the archeological buildings of Wattarama temple can help identify the Panchavasa Vihara complex. The qualitative method has been used as the research methodology. Primary and secondary sources have been studied in this research. The field study is based on field visits and interviews. *Stupa*, *Bodhighara*, *Uposathaghara*, and *Patimaghara* in the Wattarama temple have been examined in field visits. The Uposathaghara of the *Mahavihara*, *Lovamahapaya* and the Uposathaghara of the *Abhayagirivihara*, *Ratnaprasada* especially, were compared with Wattarama *Uposathaghara* using critical and analytical methods. There are five main buildings in the Panchavasa complexes; *Stupa*, *Bodhighara*, *Uposathaghara*, *Patimaghara* and *sabha*. *Stupa*, *Bodhighara*, *Uposathaghara*, and *Patimaghara* can be seen in Wattarama *Udamaluwa*, however, the *Sabha* cannot be seen in Wattarama. The stupa of the Wattarama temple was known as the "*Dematamal Viharaya"* in the past, and the Uposathaghara of Wattarama is called Maliyamahapaya. The ancient *Patimaghara* could be identified through archaeological excavations and it is situated near the Maliyamahapaya. On the other hand, the ancient *Bodhighara* cannot be easily identified. However, the researcher hypothesizes that the ancient *Bodhighara* is situated to the west of the stupa. According to archaeological data gathered, it proved that there is a Panchavasa temple complex in Wattarama *Udamaluwa*. We must find new archaeological data about the Panchavasa complex through excavations.

Key Words : Bodhighara, Panchavasa, Udamaluwa, Uposathaghara, Wattarama

[1]Department of Archaeology, University of Peradeniya**.** dhanushkapushpakumara2069@gmail.com

යාපහු රාජධානිය සීගිරියට දක්වන සමානත්වය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක් (යාපහුවේ ශේෂ ව පවතින ගෘහ නිර්මාණ හා නගර සැලසුම් ස්මාරක ඇසුරෙන්)

බණ්ඩාරවත්ත බී.ජී.ඒ.එච්,[1] ද සිල්වා ඩබ්ලියු.එස්.ඒ.[2]

යාපහුව රාජධානිය පිළිබඳ මුල් ම ලිඛිත සාධක හමුවන්නේ 13 වන සියවසේ දී ය. එනම් සුභ නැමැති සෙනවියා විසින් බලකොටුවක් ගොඩනගා එහි වාසය කළ බව වංශකතා සාහිත්‍යය ප්‍රකාශ කිරීම මඟින් ය. පසුව ක්‍රි.ව 1271 දී පළමුවැනි බුවනෙකබාහු රජු දඹදෙණියේ රජ බවට පත්වූවත් විවිධ දිශාවලින් එල්ල වූ අභියෝග නිසා සතුරාගෙන් මිදීමට ආරක්ෂක මධ්‍යස්ථානයක් ලෙස පැවති යාපහුවට පලා ගොස් ඇති අතර එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාවේ නිරිතදිග ප්‍රදේශයෙන් බිහි වූ දෙවැනි රාජධානිය ලෙස යාපහුව රාජධානිය නිර්මාණය විය. මෙලෙස නිර්මාණය වූ යාපහුව රාජධානිය තුළ ශේෂ ව පවතින ස්මාරක ආශ්‍රයෙන්, යාපහුව රාජධානිය සීගිරියට දක්වන සමානත්වය කෙබඳු ද යන්න පිළිබඳව අධ්‍යයනය කිරීම අධ්‍යයන ගැටලුව වේ. අධ්‍යයනයේ මූලික අරමුණ වශයෙන් අනුරාධපුර යුගයේ නිර්මිත ලෝක උරුමයක් ලෙස සැලකෙන සීගිරි බලකොටුවට බොහෝමයක් කරුණු අතින් සමානත්වයක් දක්වන යාපහුව රාජධානිය, එහි පවතින නගර සැලසුම් සහ ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පයන් හා කලා නිර්මාණ ආශ්‍රයෙන් ඉතා වැදගත් ස්ථානයක් ලංකා ඉතිහාසයයේ උරුමවන බව පෙන්වාදීම මූලික අරමුණ ලෙස පෙන්වා දිය හැකි ය. අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය යටතේ ප්‍රාථමික හා ද්විතියික මූලාශ්‍රය මෙන් ම ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනය මඟින් යාපහුව කලා නිර්මාණ පවතින ක්ෂේත්‍රය අධ්‍යයනයට ලක් විය. හඳුනාගැනීම් තුළ යාපහුව රාජධානිය සීගිරියට දක්වන සමානත්වය, වත්මනෙහි යාපහුව තුළ ශේෂ ව පවතින ස්මාරක ආශ්‍රයෙන් පරීක්ෂා කිරීම තුළ, යාපහුවේ ශේෂ ව පවතින නගර සැලසුම් හා සීගිරිය අතර ඇති සමානත්වය හා යාපහුවේ ශේෂ ව පවතින ගෘහ නිර්මාණ හා සීගිරිය අතර පවතින සමානත්වය යන අංශ දෙක යටතේ යාපහුව සීගිරියට දක්වන සමානත්වය මෙහි දී හඳුනාගත හැකි ය. යාපහුව තුළ ශේෂ ව පවතින නගර සැලසුම් නිර්මාණ ශිල්පයේ දී සීගිරියට දක්වන සමානත්වය විමසීමේ දී ස්වාභාවික ආරක්ෂාව, පිට නගරය, පිට දිය අගල, පිට ප්‍රාකාරය, ඇතුල් නගරය, ඇතුල් අගල හා පවුර පදනම් කරගනිමින් සීගිරියට දක්වන සමානත්වය ද යාපහුවේ ශේෂ ව පවතින ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පය ඇසුරින් සීගිරියට දක්වන සමානත්වය සලකා බැලීමේ දී ද්වාර මණ්ඩපය සහිත විසිතුරු පියගැටපෙළ, සභා ශාලාව, සිංහ මූර්ති යුගලයත් ආශ්‍රයෙන් මෙන් ම යාපහුව හා සීගිරිය බොහෝ ලක්ෂණ අතින් සමාන වීමට පදනම් වන ලක්ෂණ අතර, සීගිරිය මෙන් ම යාපහුවේ භෞතික පිහිටීම, මෙම ද්විත්වයන් ම බලකොටු නගර වීම සහ රාජ්‍ය ආරක්ෂාව යන හේතු සාධක මූලික කරගෙන යාපහුව නිර්මාණය වීම හේතුවෙන් යාපහුව තුළ සීගිරියට සමාන ලක්ෂණ ගොඩනැගී ඇති බව මෙම කරුණු අනුව නිගමනය කළ හැකි ය.

ප්‍රමුඛ පද : යාපහුව රාජධානිය, සීගිරි බලකොටුව, ස්මාරක, ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පය, නගර සැලසුම්

---

[1] ඉතිහාස හා පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය. ayeshabandarawaththa244@gmail.com

ඓතිහාසික තිඹිරිය පුරාණ රජමහා විහාරය පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්

බන්දුසේන පී.ටී.එස්.එස්,[1]තශ්මිලා ඒ.ටී.ඒ.එන්.[2]

ඓතිහාසික හා පුරාවිද්‍යාත්මක වශයෙන් ඉතා වැදගත් තිඹිරිය පුරාණ රජමහා විහාරය මොනරාගල දිස්ත්‍රික්කයේ මැදගම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයට අයත් තිඹිරිය ග්‍රාමයේ පිහිටා ඇති ඉපැරණි විහාරස්ථානයකි. මෙම විහාරයේ ඉතිහාසය අනුරාධපුර යුගයේ මුල් භාගයට අයත් බව එම විහාරස්ථානයෙන් හමු වන පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක මගින් පිළිබිඹු කරයි. තිඹිරිය පුරාණ රජමහා විහාර භූමියෙන් හමු වන පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක මොනවා ද? එම පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක එම විහාරයේ ඉතිහාසය ප්‍රතිනිර්මාණය කිරීමේ දී කොතෙක් වැදගත් වූවා ද යන්න අධ්‍යයනය කිරීම මෙම පර්යේෂණය සිදු කිරීමේ අරමුණ වේ. මේ පිළිබඳ සිදු කරන ලද අධ්‍යයනයේ දී තොරතුරු අනාවරණය කර ගැනීම සඳහා ක්ෂේත්‍ර සහ ක්ෂේත්‍ර නොවන ගවේෂණ ක්‍රමවේද යොදා ගන්නා ලදී. මෙහි දී ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණය වැඩි වශයෙන් යොදා ගත් අතර, එමගින් විහාරස්ථානයෙන් හමු වන පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක පිළිබඳ තොරතුරු රැසක් මෙමගින් අනාවරණය කර ගැනීමට හැකියාව ලැබිණි. තිඹිරිය පුරාණ රජ මහා විහාරයෙන් හමු වන සුවිශේෂී පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක අතර, ඉපැරණි දාගැබ, ඉපැරණි ධර්මශාලාව, දැනට ගරා වැටෙමින් තිබෙන ආවාස ගෙය, ප්‍රතිමා ගෘහය යනාදිය ඉතා වැදගත් වේ. පුරාවෘත්තවලට අනුව ක්‍රි.පූ. 250-210 කාලය අතර දී අනුරාධපුර යුගයේ පාලනය ගෙන ගිය දෙවනපෑතිස් රජුගේ කාලයට අයත් යැයි සැලකෙන මෙම විහාරයෙන් හමු වන තවත් පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක අතර ඕලන්ද කාසි එකසිය හැටක්, තඹ, පිත්තල, මුදු, වීදුරු, පළිඟු කරඬු, කේතුක, පැරණි මැටි බඳුන් ආදියත් අනුරාධපුර අවධියට අයත් නටඹුන් වූ ගොඩනැගිලි, ටැම්පිට විහාරයක් ද තිබුණු බවට තොරතුරු මෙම විහාර භූමියෙන් හමු වේ. එමෙන් ම මෙම විහාරස්ථානයෙහි මහනුවර යුගයට අයත් යැයි සැලකෙන සිතුවම්, මූර්ති හා කැටයම් සහිත දැව නිර්මාණ, අනුරාධපුර සමයට අයත් සෙල්ලිපියක් ද මෙම විහාර භූමියෙන් හමු වී ඇති බවට සාධක ඇත. ඒ අනුව මෙම අධ්‍යයනයෙන් එළඹිය හැකි නිගමනය වන්නේ තිඹිරිය රජ මහා විහාරයෙන් හමු වන පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක මගින් එම විහාරයේ ඉතිහාසය මනාව ප්‍රතිනිර්මාණය කිරීමක් සිදු කළ හැකි බව යි. මේ ආකාරයට මෙමඟින් පැහැදිලි වන්නේ මොනරාගල දිස්ත්‍රික්කය තුළ දක්නට ලැබෙන ඉතා සුවිශේෂීවූත්, පුරාවිද්‍යාත්මක වටිනාකමින් යුත් විහාරස්ථානයක් ලෙස තිඹිරිය පුරාණ රජ මහා විහාරය හැඳින්විය හැකි බව යි. මෙම පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක සියල්ල ම ආරක්ෂා කරගැනීම අප කාගේත් සතු වගකීමකි.

ප්‍රමුඛ පද : තිඹිරිය පුරාණ රජමහා විහාරය, ඉපැරණි, ඉතිහාසය, පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක, ප්‍රතිනිර්මාණය

[1,2] භාෂා අධ්‍යයන අංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. subhashinirusl@gmail.com

බුදුගල පුරාවිද්‍යා ස්ථානය පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්

රත්නසිරි.ඒ.ඒ.කේ.[1]

සබරගමු පළාතේ, රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කයේ, කල්තොට ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ බුදුගල පුරාවිද්‍යා ස්ථානය පිහිටා තිබේ. ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයට අයත් චිත්‍ර පිළිබඳ අධ්‍යයනය කරන විට බුදුගල පුරාවිද්‍යා ස්ථානය ඉතා වැදගත් වේ. එහි ඇති මාළු අල්ලමින් සිටින මිනිසුන් දෙදෙනා, ත්‍රිශූලයක සලකුණ, ස්වස්ථික සලකුණ හා සිංහ රූපය ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයට අයත් වන බව විද්වත්හු විසින් විශ්වාසය එලකර තිබේ. එසේ ම බුදුගල ප්‍රදේශයේ ප්‍රාග් ඓතිහාසික මානවයින් වාසය කළ බවට සාධක රැසක් හඳුනාගැනීමට හැකි වේ. බුදුගල කඳු ශිඛරය වලවේ ගංගා නිම්නයෙන් ඉහළ නැගුනු ආනතියකින් යුතු කුරගල හා හිටුවන්ගල යන ප්‍රධාන කඳු ශිඛරවලට පහළින් පිහිටා තිබේ. කුරගල යනු ප්‍රාග් ඓතිහාසික සාධක රැසක් හමු වූ ස්ථානයකි. මීට අමතරව උඩුපියන් ගල්ගේ, බෙල්ලන්බැදි පැලැස්ස, උඩ රංචමඩම, හෝර්ටන් තැන්න, රාවණා ඇල්ල මීට ආසන්නයෙන් පිහිටි ප්‍රාග් ඓතිහාසික වැදගත්කම් ඇති ස්ථාන වේ. ඓතිහාසික යුගය වන විට බුදුගල පුරාවිද්‍යා ස්ථානය පධානඝර ආරාම සංකීර්ණයක් නිර්මාණය කර තිබේ. වංසකතාවල "පධානඝර" යනුවෙන් ද, ශිලා ලිපිවල "පතනගල" යනුවෙන් ද, මූලාශ්‍රවල "පියංගල්" වශයෙන් ද හඳුන්වන මෙම ආරාම සංකීර්ණය පැරණි වාස්තුවිද්‍යාවේ දියුණුව ලොවට කියාපායි. බුදුගල පධානඝර ආරාම සංකීර්ණය කුමන වකවානුවේ කවුරුන් විසින් නිර්මාණය කළේ ද යන්න නිශ්චිතව ම තහවුරු වී නොමැති අතර ඒ පිළිබඳ විවිධ මතවාද රැසක් පවතී. මහාවංශයේ රුහුණු ප්‍රදේශයේ පැවති පධානඝරයක් පිළිබඳ පනස් තුන්වැනි පරිච්ඡේදයේ සඳහන් වන අතර රුහුණේ මේ වන තෙක් සොයාගෙන ඇති එක ම තපෝවන පධානඝර ආරාම සංකීර්ණය බුදුගල පුරාවිද්‍යා ස්ථානයයි. ඒ අනුව මහාවංසයේ සඳහන් වන්නේ බුදුගල පධානඝර ආරාම සංකීර්ණය පිළිබඳ විය යුතු ය. බුදුගල පුරාවිද්‍යා ස්ථානයේ හමුවන චිත්‍ර හා කැටයම් අතර පහළ මළුවේ සංරක්ෂණය කරන ලද පධානඝරයෙන් හමුවන සංඛය සහිත සලකුණ, ස්වස්ථික සලකුණ සහ අලංකාර ශෛලමය නෙළුම් මල් මෝස්තර කැටයම ද ඉතා වැදගත් වේ. මෙම අධ්‍යයනය තුළින් එනම් බුදුගල පුරාවිද්‍යා ස්ථානය තුළ ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයේ දී මානව ක්‍රියාකාරීත්වය කෙසේ සිදු වී ද, ඓතිහාසික යුගයේ දී පධානඝර ආරාම සංකීර්ණයක් ලෙස එය පරිසරයට අනුගත වෙමින් නිර්මාණය කර ඇත්තේ කෙසේ ද, බුදුගල පධානඝර ආරාම සංකීර්ණය අයත් කාලවකවානු පිළිබඳ මතවාද කෙබඳු ද යන්න මෙම අධ්‍යයනය මඟින් හඳුනාගෙන තිබේ.

මුඛ්‍ය පද : බුදුගල, පධානඝර, මහාවංසය, රුහුණ.

[1] පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය. achinirathnasiri44@gmail.com

පුරාණ විල්ගමු රජමහා විහාරය ආශ්‍රිත ටැම්පිට විහාරය පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

ගිම්හානි ඩී.ඩී.බී.[1]

ගාල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ වඳුරඹ මාබොටුවන ග්‍රාමයේ පිහිටි ශ්‍රී සුමනාරාම පුරාණ විල්ගමු රජමහා විහාරය ක්‍රිස්තු වර්ෂ 1240ට පමණ අයත් යැයි සෙනරත් පරණවිතානයන්ගේ නිර්දේශයට අනුව සැලකේ. දඹදෙණි යුගයේ දෙවැනි පණ්ඩිත පරාක්‍රමබාහු රජ දවස දේවපතිරාජ ඇමතිවරයාගේ මූලිකත්වයෙන් දකුණු පළාතේ කරවූ ටැම්පිට විහාර ත්‍රිත්වය අතරෙහි වූ සුවිශේෂි විහාර කර්මාන්තයක් ලෙස මෙය හඳුනාගනී. ස්ථානීය ගවේෂණ ක්‍රමය තුළ විහාර පරිශ්‍රය අධ්‍යයනය කරන ලද අතර ඊට අමතරව විහාරාධිපති ස්වාමීන් වහන්සේ සමඟ සාකච්ඡා කර දත්ත ඒකරාශී කර ගැනීම හා ඡායාරූපකරණය හරහා දත්ත වාර්තාකරණය සිදු කෙරුණි. කළුගල් 09ක් සහ සක්ක ගලක් උපකාරයෙන් තිරස් හා සිරස් නා කඳන් මත අඟල් තුනක ඝනකමින් යුත් නා ලෑලි අතුරා හුඹස් මැටි බදමයෙන් වරිච්චි බිත්ති බැඳි විහාරයේ දැවමය පිවිසුම් උළුවස්ස, සමන්මල් ලියවැලකින් අලංකෘත වන අතර සම්පූර්ණ උළුවහු කොටස් සතර ම එක්කර තිබීම වැදගත් ය. දෙරටුවෙහි ද කලාත්මක මල් ලියකම් ව්‍යාප්තිත ය. කර්ම විපාක සංකල්පය ප්‍රකට චුල්ල ධර්මපාල ජාතකය පිටත බිත්ති සතර මත සිතුවම් කර ඇත. මෝස්තර අල්ප සරල මකර තොරණ මධ්‍යයෙහි මෛත්‍රී බෝසතුන්ගේ ප්‍රතිමාවකි. සෙසු ටැම්පිට විහාරවල සමාධි ප්‍රතිමා වූව ද මෙහි අඩි 12ක් පමණ උසකින් යුත් හිටි බුද්ධ ප්‍රතිමා ත්‍රිත්වයක් පැවතීම විශේෂත්වයකි. උසින් වැඩි ම ප්‍රධාන බුද්ධ ප්‍රතිමාවෙහි වම් හා දකුණු පසින් අන් ප්‍රතිමා ද්විත්වය කරවා ඇති අතර හුඹස් මැටි, මී හා උක් පැණි මිශ්‍රිත බදමයෙන් කළ ඒවායෙහි දියරළාකාරයේ සිවුර, පාදන්තයට විහිදි බුදුරුස් මාලාව, සිරස්පත ආදී ලක්ෂණ මහනුවර යුගයේ ආභාසය හඟවයි. දෑගසව් ප්‍රමුඛ රහතුන්ගේ සිතුවම් සහිත බුද්ධ මන්දිරය තුළ ම විෂ්ණු, කතරගම දේව ප්‍රතිමා ද සුමන සමන්, ඝන දෙවිවරුන්ගේ සිතුවම් ද දැකගත හැකි අතර සියුම් මෝස්තර සහිත වස්ත්‍රාභරණයන්ගෙන් සමලංකෘත වීම සුවිශේෂිත ය. එමඟින් බුද්ධ වන්දනය හා දේව වන්දනය සම තැන්හිලා සැලකුවේ ද යන්න සංශ්‍යායාත්මක ය. විහාර සිතුකම් තුළ වන හොරණෑකරුගේ සිතුවම දුර්ලභ වූවක් බව පූර්ව පර්යේෂකයන්ගේ අදහස යි. ජ්‍යාමිතික නෙලුම් මල් හා ලියවැල් මඟින් වියන් තලය පූරණය කර ඇත. උක්ත සමස්ත කලා ලක්ෂණ හා වැදගත්කම් මත සුවිශේෂී ඓතිහාසික විහාරස්ථානයක් වශයෙන් පුරාණ විල්ගමු රජමහා ටැම්පිට විහාරය ඇගයිය හැකි ය.

මුඛ්‍ය පද : ටැම්පිට විහාරය, හිටි බුද්ධ/දේව ප්‍රතිමා, හොරණෑකරු

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. bhagyagimhani@06gmail.com

පුරාණ මුතුගල ලෙන් විහාරයේ ඓතිහාසික පසුබිම පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්

සෙනරත් කේ.කේ.ජී.කේ.එම්.[1]

ඓතිහාසික පුලතිසි පුරවරයේ මහවැලි ගංගා නිම්නයේ ඉපැරණි බෞද්ධ උරුමය මනාව විද්‍යාමාන වන මුතුගල ලෙන් විහාරය පොළොන්නරු දිස්ත්‍රික්කයේ වැලිකන්ද ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ මුතුගල ග්‍රාමනිලධාරී වසමේ අක්කර සියගණනක් පුරා ව්‍යාප්ත ව පවතී. භූමිය පුරා ම විහාර සංකීර්ණයේ පුරාවස්තු ව්‍යාප්ත ව පවතින අතර ක්‍රි.පූ 3 සිට ක්‍රි.ව 10 සියවස් දක්වා අනුරාධපුර යුගයේ දී ආරම්භව ක්‍රි.ව 11-13 සියවස දක්වා පොළොන්නරු යුගය තෙක් අඛණ්ඩ ව පැවති බෞද්ධ විහාර සංකීර්ණයක් මේ ආශ්‍රිත ව පැවති බව තහවුරු කෙරෙන පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක බොහෝ ප්‍රමාණයක් පොළොව මතුපිට මෙන් ම ස්ථිරීභූත ව ද වාර්තා වන බව හඳුනා ගෙන ඇත. මහින්දාගමනයත් සමඟ බුදු දහම ලක්දිව මුල් බැසගත් අතර ඒ සඳහා පුරෝගාමී ව කටයුතු කරනු ලැබූ දෙවනපෑතිස් රජු ධර්මාශෝක අධිරාජයා අනුව යමින් රටේ තැනින් තැන අසූහාරදහසක් වෙහෙර විහාර කරවූ බව මහාවංශයේ දැක්වේ. මුතුගල ඓතිහාසික පුදබිම ද දෙවනපෑතිස් රජ දවස ඉදි කරන ලද්දක් බව එහි දැක්වෙන ගිරි ලිපි හා කටාරම් ලිපිවල අන්තර්ගත කරුණු තුළින් අනාවරණය වේ. විහාරස්ථානය පිළිබඳව වන අප්‍රකට තොරතුරුවලට අනුව ''සෑ ගල් ලෙන් විහාරය'' වශයෙන් ද නම් කොට ඇති බව ඇතැම් පුරාවිද්‍යාඥයින්ගේ මතය යි. යටත් විජිත සමයේ ඒ අවට භූමි වගා කොට ඉංග්‍රීසීන්ට බදු ගෙවූ බවත් 1800 ගණන්වල එම බිම් ඒ ආශ්‍රිත ජනයාට ඔප්පු වශයෙන් ලියා දුන් බවත් දමිළ ජනතාවගේ මතය යි. මෙම කාලවකවානුවෙන් අනතුරුව මුතුගල ලෙන් විහාර සංකීර්ණය පිළිබඳව නැවත අවධානය යොමු වනුයේ අපවත් වී වදාළ දිඹුලාගල ආරණ්‍ය සේනාසනාධිපති වූ මාතර කිතලගම ශ්‍රී සීලාලංකාර නාහිමිපාණන් වහන්සේගේ කාල වකවානුව තුළ දී ය. ස්වභාවික ලෙන් විශාල සංඛ්‍යාවක් පිහිටා තිබීම හා අනෙකුත් පාරිසරික ලක්ෂණවලට අනුව මෙහි අනුරාධපුර යුගයට පෙර පැවති ප්‍රාග්, පූර්ව ඓතිහාසික යුගවල මානවයන් විසූ බවට අනුමාන කෙරේ. ස්වභාවික ආපදා සහ නිදන් සොරුන්ගේ ක්‍රියාකලාපයන් හේතුවෙන් භූමිය තුළ පිහිටියා වූ ස්ථූප, පෙතිපිළිම, පිළිමගෙවල්, ලෙන් විහාර හා වෙනත් ගොඩනැගිලි විනාශ වී ගොස් ය. ශේෂ ව ඇති ලෙන් සංකීර්ණ හා පියගැටපෙළ, පාෂාණ කපා වෙන් කරගත් ස්ථාන, යබොර, ගඩොල් හා මැටි බඳුන් කැබලි, ගිරි ලිපි හා ලෙන් ලිපි මෙම පුදබිම හා ඒ අවට පරිසරය පිළිබඳව නොදත් බොහෝ තතු ප්‍රකට කෙරෙන අනර්ඝ පුරාවිද්‍යාත්මක සාධකයන්ගෙන් ආඪ්‍ය භූමියක් ලෙස මුතුගල ලෙන් විහාරය හඳුනා ගනී.

මුඛ්‍ය පද : ලෙන් විහාරය , යුගය , පුරාවිද්‍යාත්මක, විහාර සංකීර්ණය

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය. ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
kushanisenarath966@gmail.com

කිරිඇල්ල නැදුන් රජමහ විහාරය පිළිබඳ ඓතිහාසික අධ්‍යයනයක්

කුමාරි කේ.සී.ඩී.[1]

රත්නපුර දිස්ත්‍රික්කයට අයත් කිරිඇල්ල නගරාසන්නයේ පිහිටා ඇති කිරිඇල්ල නැදුන් රජමහා විහාරය පුරාවිද්‍යාත්මක හා ඓතිහාසික වශයෙන් ඉහළ වටිනාකමකින් යුත් ස්ථානයක් වේ. එම පුරාවිද්‍යාත්මක හා ඓතිහාසික පසුබිම අධ්‍යයනය කිරීම මෙහි අරමුණ වේ. ඒ උදෙසා ක්ෂේත්‍ර හා සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය අධ්‍යයන ක්‍රමවේද ලෙස යොදා ගැණුනි. මෙම විහාරයේ ඉතිහාසය සීතාවක යුගය දක්වා දිව යයි. එනම් සීතාවක රාජසිංහ රජු දවස කරඳුන දේවරක්ෂිත හිමියන් මෙම විහාරස්ථානය සමඟ සම්බන්ධතා පවත්වා ඇති අතර එම හිමියන් මෙම විහාරස්ථානය ඉදිකිරීම උදෙසා මුල් වී ඇත. කරඳන දේවරක්ෂිත හිමියන් විසින් මජ්ඣිම නිකාය අලංකාරවත් අත් අකුරින් පුස්කොළ පොතක ලියා උසස් බණ පොතක් සම්පාදනය කොට සීතාවක රාජසිංහ රජුට පිරිනමා ඇත. එයින් සතුටට පත් රජු රාජකරුණා සෙනවිරත්න වාසල අභයකෝන් මුදියන්සේගේ අත්සනින් යුතු ව අක්කර 8305ක භූමි ප්‍රමාණයක් අයත් වන පරිදි නින්දගමක් ප්‍රදනය කළ බව සඳහන් වේ. එහි දුම්බර නින්දගමකින් ලැබුණු නැදුන් ලී ගෙන්වා ගෙන එම කණු සිටවා ඒ මත නැදුන් ලීයෙන් ම තට්ටුව සාදවා ස්ථානයේ ටැම්පිට විහාරයක් ඉදිකර ඇති අතර පසුව මුල් කාලීනව කිරිඇල්ලේ පන්සල ලෙස හැඳින්වූ මෙම විහාරස්ථානය නැදුන් රජමහා විහාරය ලෙස හඳුන්වා තිබේ. මෙම ටැම්පිට විහාරය තුළින් මහනුවර යුගයේ වාස්තුවිද්‍යාත්මක ලක්ෂණ හඳුනාගත හැකි වේ. වර්තමානයේ දී මෙම ටැම්පිට විහාරය මෙම ස්ථානයේ දැකගැනීමට නොලැබෙන නමුත් වර්තමාන බුද්ධ මන්දිරය එම ස්ථානයේ පිහිටා තිබේ. මෙහි බුද්ධ ප්‍රතිමාව සහ දේව ප්‍රතිමා පිහිටි කුටිය වටා පිටතින් බිත්තියක් බැඳ ඒ දෙපස ප්‍රදක්ෂිණා පථයක් නිර්මාණය කර එම බිත්තිවල වෙස්සන්තර, විදුර වැනි ජාතකකතා සිතුවම් කර තිබේ. මෙම පැරණි මන්දිරයට දකුණු පසින් ඇති විහාර මන්දිරය මෙයට වඩා විශාල මෙන් ම අලුතින් ඉදිකරන ලද්දක් වුවත් ආකෘතියෙන් පැරණි විහාරයේ ලක්ෂණවලට සමානකම් දක්වයි. මෙම පැරණි විහාරයෙහි බුදුපිළිම වහන්සේ දෙපස ඇති සැරියුත් මුගලන් ප්‍රතිමා වෙනුවට විෂ්ණු සහ සමන් දේව ප්‍රතිමා නිරූපණය කර තිබීම විශේෂ ලක්ෂණක් වේ. එනම් විෂ්ණු දෙවියන් ශාසනාරක්ෂක දෙවියන් ලෙසත් සමන් දෙවියන් යනු සබරගමු ප්‍රදේශයට අවේනික වූ දේවියන් නිසාත් මෙසේ ඉදිකරන්නට ඇතැයි පිළිගනී. මෙහි මකර තොරණ ඉදිකර ඇත්තේ වෙනත් ස්ථානවල මෙන් බුදුගෙයට ඇතුළුවන දොරටුවට ඉහලින් නොවන අතර බුදුපිළිමයට ඉහලින් ඡත්‍රයක් ලෙසට දැක්වෙන ලෙස යි. පුරාවිද්‍යාත්මක කාලනිර්ණ අනුව මෙම පැරණි විහාර මන්දිරය වසර 168ක් පමණ පැරණි වන අතර ශ්‍රී ලංකාව තුළ ඇති විශාලතම ඇත් දළ යුගලය මෙම විහාරයේ තබා ඇත. මෙකී දත්ත අනුව නැදුන් රජමහා විහාරය සබරගමුව ප්‍රදේශයේ ඓතිහාසිකත්වය විදහාපාන පුරාවිද්‍යාත්මක ස්ථානයක් ලෙස නිගමනය කළ හැකි වේ.

මුඛ්‍ය පද : නැදුන් රජමහ විහාරය, කරඳන දේවරක්ෂිත හිමි, ටැම්පිට විහාරය

---

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
wickramasighedilrukshi@gmail.com

පුරාණ යටගල රජමහා විහාරයේ ඓතිහාසික පසුබිම අධ්‍යනය පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක ගවේෂණයක්

මදුෂිකා එම්.ජී.එච්.[1]

දකුණුලක අගනුවර ගාලු දිසාවේ අක්මීමණ මැතිවරණ කොට්ඨාසයෙහි අංක 133 බී යටගම ග්‍රාම නිලධාරී වසමට අයත් යටගල රජමහා විහාරය ඓතිහාසික හා පුරාවිද්‍යාත්මක වටිනාකමින් අනූන පුදබිමකි. මෙම විහාරය ආශ්‍රිත ව ඇති පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක මොනවා ද? ඒ ආශ්‍රයෙන් විහාරයෙහි ඓතිහාසික පසුබිම ගොඩනැගී ඇත්තේ කෙසේ ද? යන්න මෙම අධ්‍යයනයේ මූලික අරමුණු වේ. ඒ සඳහා ක්ෂේත්‍ර හා ක්ෂේත්‍ර නොවන ගවේෂණ ක්‍රමවේදයන් උපයෝගී කර ගන්නා ලද අතර ක්ෂේත්‍රයට ගොස් තොරතුරු හා ඡායාරූප ලබා ගැනීම හා විහාරස්ථානය ආශ්‍රිත ව පවතින ලේඛනගත සාධක හා සම්මුඛ සාකච්ඡාවන් වැනි උපක්‍රම අනුගමනය කරගන්නා ලදි. ඒ අනුව විහාරයේ ඓතිහාසික පසුබිම මෙහි දී හමුවන පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රය ඔස්සේ ගම්‍ය වේ. අදින් බු.ව. 2324ක පමණ ඉතිහාසයක් සතු මෙම විහාර භූමිය අනුරාධපුර, පොළොන්නරු හා මහනුවර ආදී යුගයන්හි වැදගත් කරුණු සමුදායක්, මෙහි හමුවන පුරාමය සාධක ඔස්සේ අනාවරණය කරගත හැකි ය. දෙවනපෑතිස් රජ දවස ජය ශ්‍රී මහා බෝධියෙන් හටගත් එලරුහ බෝධි ශාඛාවක් මෙහි රෝපණය කරන ලදුව වර්තමානයෙහි විරාජමානව වැඩසිටින අයුරු දැකගත හැකි ය. දඹදෙණියේ රජ කළ දෙවනපැරකුම් රජුගේ ඇමතිවරයෙකු වූ දේවපතිරාජයන් විසින් මෙහි ස්වභාවික ව පිහිටි ගලෙහි කටාර කොටා අලංකාර ව ඉදි කරන ලද විහාර මන්දිරයකි. එහි දොළොස් රියන් සැතපෙන බුද්ධ ප්‍රතිමාවක් ද හිටි හා හිඳි බුද්ධ ප්‍රතිමාවකි. එම ප්‍රතිමාවන්හි දඹදෙණි යුගයට අයත් කලා ලක්ෂණ හඳුනාගත හැකි ය. එමෙන් ම මහනුවර යුගයට අයත් දැනට හමුවන ලෝකඩයෙන් නිමවන ලද ලංකාවේ උස ම හිටි බුද්ධ ප්‍රතිමාවක් ද (අඩි 5 අගල් 6ක පමණ) මෙම විහාර මන්දිරය තුළ වැඩ සිටී. මෙම ප්‍රතිමාව වෙනුවෙන් ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ රජු විසින් ඉන්ද්‍රනීල මාණික්‍ය දෙකක් ද රංසුණු පිඬක් ද රත්රන් කෙණ්ඩියක් ද ඇත් දළ සතරක් හා රන් පහනක් ද නින්දගමක් පිදූ බව හිනිදුම් පත්තුවේ බටුවංගල ග්‍රාමය තඹ සන්නසක සටහන් කර තිබේ. ඒ බව විහාරගෙයි බිත්තියක ඇති "සිරි සිදුහත් සුමඟුල් වත" නම් බිතු ලිපියෙහි ද දක්වා තිබේ. වසර 600කට පෙරින් එනම් පැරකුම් රජු විසින් ඉදි කරන ලද කුඩා චෛත්‍ය ක්‍රි.ව. 1911 දී කංචුක චෛත්‍යක් ලෙස විශාල කර නිමවා ඇත. විහාර භූමියෙහි ලෙන් ලිපියක් හා කුඩා ගිරි ලිපියක් හමුවන අතර එම ලිපි පාරිසරික සාධක හා නොසැලකිලිමත්භාවය නිසාවෙන් හායනය වෙමින් කියවීමට නොහැකි තත්ත්වයක පවතී. කෙසේ වෙතත් විහාරයෙහි දැනට පවතින පුරාවිද්‍යාත්මක අවශේෂ ඔස්සේ ඓතිහාසික පසුබිම පිළිබඳව අවධීන් ත්‍රිත්වයකට අයත් තොරතුරු රැසක් අනාවරණය කරගත හැකි බවට නිගමනය කළ හැකි ය.

ප්‍රමුඛ පද : පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රය, ඓතිහාසික පසුබිම, විහාර මන්දිරය, ප්‍රතිමා, බුද්ධ

---

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.

harshanimadusika9@gmail.com

ඉඳිකටු සෑය ආශ්‍රිත සුවිශේෂී වාස්තුවිද්‍යා නිර්මාණ පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

පුෂ්පමාලි අයි.ඒ.යු,[1] ගිම්හානි ඩී.ඩී.බී,[2] වීරකෝන් ඒ.එම්.එම්.[3]

අනුරාධපුර මිහින්තලා පුදබිමෙහි ඉදිකොට ඇති ඉඳිකටු සෑය ආශ්‍රිත පරිශ්‍රය සුවිශේෂී වාස්තුවිද්‍යාත්මක නිර්මාණයන්ගෙන් සමන්විත ය. පළමුවැනි සේන රජු දවස ඉදිකර වූවක් බවට සැලකෙන මෙය වර්ෂ 1941 දී පුරාවිද්‍යා රක්ෂිත ස්මාරකයක් ලෙස නම් කර ඇත. විහාර පරිශ්‍රය තුළ ඇති දාගැබ, පංචාවාස ගොඩනැගිලි, ප්‍රථිමාඝරය, ජන්තාඝරය හා මේ සියල්ල වටා ඇති ප්‍රාකාරය යනාදී සුවිශේෂී වාස්තුවිද්‍යා නිර්මාණ පිළිබඳ මෙහිදී අධ්‍යයනයට භාජනය කරන ලද අතර ස්ථානීය ගවේෂණ ක්‍රමවේදය යටතේ දත්ත ඒකරාශි කර ඡායාරූපකරණය හරහා දත්ත වාර්තාකරණය සිදු කෙරුණි. ක්‍රි.ව. 8-9 සියවස්හි මහායානික ගෘහ නිර්මාණ ලක්ෂණ සහිත බුබ්බුලාකාර ස්ථූපය, අඩි 6ක් පමණ උස වේදිකාවක් මත අඩි 20ක් පමණ විශ්කම්භයකින් පාදමේ සිට පේසා වළලු දක්වා කළු ගලින් ද, උපරි භාගය ගඩොලින් ද කරවා ඇත. එකිනෙකට සමාන්තර වූ එක ම ආකෘතියක පංචාවාස ගොඩනැගිලි පියගැටපෙළ, කැටයම් සහිත සඳකඩ පහණ, කොරවක්ගල් හා මුරගල්වලින් යුක්ත ය. බුදු පිළිම වහන්සේගේ ආරක්ෂාව උදෙසා කරවූ ප්‍රථිමාඝරයක ශේෂ සාධක මෙම වාස්තුවිද්‍යා නිර්මාණ අතර දක්නට තිබේ. තනි කළු ගලින් නිමවා ඇති නිර්මාණයක් ලෙසට හඳුනාගත් ජන්තාඝරය මෙම පරිශ්‍රයේ ප්‍රධාන වාස්තුවිද්‍යා නිර්මාණයක් ලෙසට සැලකිය හැකි ය. භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ පැන් පහසු කළ පොකුණක් වන මෙය විවිධ සමේ රෝග ඇතුළු නොයෙකුත් රෝගාදියට ඖෂධ සකස් කළ බෙහෙත් ඔරුවක් ලෙසට ද යොදාගෙන ඇත. මෙහි නිර්මාණ තාක්ෂණය දෙස බැලීමේ දී පොකුණට අවශ්‍ය ජලය කාණු පද්ධතියක් මඟින් ලබාගෙන ඇති අතර පොකුණට පිවිසීම සඳහා පඩිපෙළ නිර්මාණය කිරීමේ දී ඔපමට්ටම් කරන ලද කළුගල් පතුරු පොකුණේ පහළට යත් ම පටුවන අයුරින් ද, ඉහළම කොටස බිම් මට්ටමින් උඩට ශක්තිමත් හා ඝනව තරමක් වක්‍ර ව නිර්මාණය කර තිබෙනු දැකිය හැකි ය. මේ සියල්ල වටා ඇති ප්‍රාකාරය සුවිශාල ගල් කුට්ටි එකිනෙකට වාද්දා නිර්මාණය කර තිබේ. සමස්තයක් වශයෙන් මෙම නිර්මාණ වාස්තුවිද්‍යාත්මක අතින් සුවිශේෂී බව ඇගයිය හැකි අතර මේවායෙහි සංරක්ෂණය හා නඩත්තුව පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීම කාලීන අවශ්‍යතාවයකි.

මූල්‍ය පද : ඉඳිකටු සෑය, වාස්තුවිද්‍යාව, ජන්තාඝරය, පංචාවාස, ප්‍රථිමාඝරය

[1,2,3] පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
ushani.pushpamali@gmail.com

පස්යොදුන් රට ස්තූප පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් (ඓතිහාසික යුගයේ සිට විසිවන සියවසේ මුල් භාගය දක්වා)

සෙනෙවිරත්න ටී.කේ.ඊ.[1]

මිනිසාගේ යටගියාව අතීතයට අයත් ද්‍රව්‍යමය සාධක ඔස්සේ ගොඩනගන පුරාවිද්‍යාවට වාස්තුවිද්‍යාව එක්වෙද්දී වාස්තුවිද්‍යාවේ විපරම් ක්ෂේත්‍රය තවත් පුළුල් වී යයි. ස්තූප යනු වාස්තුවිද්‍යාත්මක ඉදිකිරීම්වල අගනා නිර්මාණයකි. මහින්දාගමනයත් සමඟ ලංකාවේ ස්ථාපිත වූ මෙකී බෞද්ධාගමික සංස්කෘතිය විවිධ යුගවල දී රාජ්‍යත්වයට පත් වූ පාලකයන් විසින් ප්‍රයෝජනයට ගත් අවස්ථාවක් ලෙස අතීතයේ දී ඉදිකරන ලද දැවැන්ත ස්තූපයන් වන ථූපාරාමය, මිරිසවැටිය, රුවන්වැලිසෑය, අභයගිරිය වැනි ස්තූපයන් පෙන්වාදිය හැකි ය. මෙම ස්තූප පිළිබඳව බොහෝ විද්වතුන් විසින් නොයෙක් පර්යේෂණයන් සිදුකර තිබේ. ඒ අතරින් බොහෝ දෙනෙකුට අසන්නට දකින්නට නොලැබෙන පස්යොදුන් රට ස්තූප පිළිබඳ තොරතුරු අනාවරණය කර ගැනීම සඳහා ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණය සිදු කරන ලදී. කලාපය පුරා ම පුරාතන ජනාවාස ව්‍යාප්තිය හා ආරාම ස්ථානගත වී ඇති බව දැකගැනීමට හැකි විය. ඒ අතරින් ඇති ස්තූපවලින් පැරණි ම ස්තූපය පොළොන්නරු යුගය නියෝජනය කළ අතර අනෙක් ස්තූප සමස්තයක් වශයෙන් ගත් කල දහඅට වන සියවසෙන් පසුව ඉදිකරන ලද නිර්මාණ බව තහවුරු විය. ඝණ්ටාකාර ආකෘතිය මෙම ප්‍රදේශයේ ස්තූපවල දක්නට ලැබෙන ප්‍රධාන සැලැස්මකි. ස්තූප නිර්මාණය කිරීම සඳහා දේශීය මෙන් ම විදේශීය ආභාසය ලැබී තිබේ. පස්යොදුන් රටට අයත් ස්තූපවල ඒවාට ආවේණික ඉදිකිරීම් ලක්ෂණ ප්‍රකට වන අතර ස්තූපයේ වේදිකාව, පේසාව, ගර්භය, හතරැස් කොටුව, දේවතා කොටුව හා කොත්කරැල්ල යන ස්ථානයන්හි ඉර, හඳ, නෙළුම් මල, ලියවැල, බෝපත්, පලාපෙති යනාදි වූ සිංහල සැරසිලි අලුත්ගම කන්දේ විහාරයේ ස්තූපය, අලුත්ගම කළ්‍යාණාරාම පුරාණ විහාරයේ ස්තූපය, පයාගල පොතුවිල වෙහෙරගලකන්ද විහාරයේ ස්තූපය හා පයාගල ඇතගම සුමනාරාම විහාරයේ ස්තූපය, බෙල්ලන ශ්‍රී ධර්මපාල පිරිවෙනේ ස්තූපය වැනි ස්තූපවල දැකගත හැකි ය. තවද කඟවේනා වැනි බ්‍රිතාන්‍ය සංකේත බෙල්ලන ශ්‍රී ධර්මපාල පිරිවෙනේ පිහිටි ස්තූපයෙහි දක්නට ලැබෙන අතර ඒ අනුව පැහැදිලි වන්නේ බ්‍රිතාන්‍ය ආභාසය තදින් ම මෙම ප්‍රදේශයෙහි පැතිර ඇති බව යි. තවද කළුගල් නෙළීමේ තාක්ෂණය ඈත අතීතයේ සිට ම මෙම කලාපයේ පැවති බව කළුගල් භාවිතයෙන් ඉදිකර ඇති පොල්ගම්පල වික්‍රමශිලා පිරිවෙනේ ස්තූපය, කළුතර දූව විහාරයේ ස්තූපය, මීගහතැන්න විද්‍යාරාම පිරිවෙනේ ස්තූපය හා කළුගල ආරණ්‍ය සේනාසනයේ පිහිටි ස්තූපය වැනි ස්තූපයන්ගෙන් පෙනී යයි.

මුඛ්‍ය පද : වාස්තුවිද්‍යාව, ස්තූප, ඝණ්ටාකාර, පොළොන්නරු යුගය, කළුගල් නෙළීමේ තාක්ෂණය

[1]ඉතිහාස හා පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය. tkalpani9@gmail.com

දීඝවාපී පුදබිමෙහි ඓතිහාසිකත්වය සහ එහි වර්තමාන තත්ත්වය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්.

ඉන්ද්‍රචාපා ඩී.ඩී.[1] පූජ්‍ය කෝන්කොටන්මුල්ලේ සංකිච්ච හිමි,[2] දිසානායක ඩී.එම්.එන්.ඩබ්.[3]

ශ්‍රී ලංකාවේ දිගාමඩුල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ පිහිටි, වංශකතාවන්හි "දීඝානක" ලෙසත් හඳුන්වා ඇති, දීඝවාපි පුදබිම ක්‍රි.පූ. තුන්වන සියවස දක්වා දිව යයි. පාලි හා සංස්කෘත වදන්වලින් දීඝ යනු " දිග" සහ වාපි යනු "ජලාශ" යන්න වේ. දීඝවාපිය සම්බන්ධ ඉතිහාසමය තොරතුරු මහාවංශය, ථූපවංශය, පරම්පරාගත කථා සහ අනෙකුත් ඓතිහාසික විස්තරයන්හි දැකගත හැකි ය. මහාවංශයට අනුව දීඝවාපිය වෙත බුදුන්වහන්සේ වැඩි බවත්, උන්වහන්සේ භාවනායෝගී ව වැඩ සිටි ස්ථානයේ පසුකාලීනව චෛත්‍යයක් ඉදි වූ බවත් සඳහන් වේ. නැගෙනහිර පළාතේ ප්‍රධාන දාගැබ වශයෙන් සැලකෙන්නේ සොළොස්මස්ථානවලින් එකක් වන දීඝවාපිය යි. එය විශාලත්වයෙන් ලංකාවේ හතර වන දාගැබ ලෙස සැලකේ. "සම්මා සම්බුදු පහසින් පාරිශුද්ධත්වයට පත් වූ මෙම පුදබිමෙහි දුටුගැමුණු මහ රජතුමාට පසුව රජ වූ එතුමාගේ මලණුවන් වූ තිස්ස හෙවත් සද්ධාතිස්ස රජු විසින් දීඝවාපි දාගැබ කරවන ලද බව මහාවංශයේ සඳහන් වේ."(මහාවංශය 33-ගාථා10-13) මෙම පර්යේෂණයේ මූලික අරමුණ වන්නේ, දීඝවාපි පුදබිමේ ඓතිහාසිකත්වය සහ එහි වර්තමාන තත්ත්වය පිළිබඳ විමර්ශනය කර එය සංරක්ෂණය කිරීමේ ඇති වැදගත්කම පෙන්වාදීම යි. මෙම පර්යේෂණයේ ගැටලුව වන්නේ, දීඝවාපි පුදබිමේ ඓතිහාසිකත්වය සහ එහි වර්තමාන තත්ත්වය කෙබඳු ද යන්න පිරික්සීම යි. මෙහි දී අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය වශයෙන්, පුස්තකාල අධ්‍යයනය සහ ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණය ඔස්සේ තොරතුරු රැස් කරන ලදී. දීඝවාපිය පැරණි ජනාවාසය වර්ග කිලෝමීටර් 64 ක භූමියක් පුරා විසිරී තිබේ. මේ භූමි ප්‍රදේශය තුළ ප්‍රධාන ආරක්ෂිත ස්මාරක තිස් අටක් පිහිටා තිබේ. ආයත චතුරස්‍රාකාර මල් ආසනයක් ද මෙහි තිබී හමු වී ඇත. එකල සියලු අංගවලින් පරිපූර්ණ මහා විහාරයක් වූ දීඝවාපි විහාරයට අයත් පුරාවස්තු අක්කර දාහකට ආසන්න පෙදෙසක පැතිරී තිබෙන බව 1996 සිට 1999 දක්වා කරන ලද පුරාවිද්‍යා ගවේෂණවලදී හෙළි විය. වාහල්කඩ, මල් ආසන, කවන්ධ බුද්ධ ප්‍රතිමා, නටබුන් ගොඩනැගිලි, සිරිපතුල් ගල්, සඳකඩ පහණ, කොරවක්ගල්, පා දෝවන, ඡත්‍රගල්, පියගැටපෙළ, පැරණි පොකුණු, දාගැබ් ගොඩනගන ලදී. ප්‍රාකාර බැමි, කටාරම් ලෙන් රාශියක් ද මෙම පුද බිම ආශ්‍රිතව දැකගත හැකි ය. දාගැබට නැගෙනහිරෙන් හමු වූ බෙහෙත් ඔරුවෙන් මෙහි රෝහලක් පැවැති බව හෙළි වේ. ත්‍රස්තවාදී ප්‍රශ්නය හේතුවෙන් පසුගිය තිස් වසර තුළ දීඝවාපී පූජා භූමියට අයත් ප්‍රදේශයට උදා වී තිබුණේ බොහෝ දුෂ්කර කාලයකි. මෙහි නිගමනය වන්නේ, වර්තමානය වන විට දීඝවාපිය ප්‍රධාන වශයෙන් මුස්ලිම් බලය ඇති ප්‍රදේශයක් බවට පත් වී තිබේ. දීඝවාපි පුදබිමෙහි ඇති ඉඩම් බොහෝ පුද්ගලයින් බලයෙන් අයිති කරගෙන එම ප්‍රදේශයේ පදිංචි වී සිටිති. ඔවුහු එහි ඉතිහාසය ගැන තැකීමක් නොකර ඒවා විනාශ මුඛයට ඇද දමා ක්‍රියා කිරීමක් දක්නට ඇත. සංචාරක ව්‍යාපාරය උසස් මට්ටමකින් පවත්වාගෙන යාමට ඇති ඉඩකඩ මෙතෙක් ප්‍රයෝජනයට ගෙන නැතත් එය එසේ කළ යුත්තේ ඓතිහාසික වටිනාකම ලොවට දායාද කරමිනි.

ප්‍රමුඛ පද : දීඝවාපිය, ඓතිහාසිකත්වය, වර්තමාන තත්ත්වය, දාගැබ, මහාවංශය

[1,2,3] පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයනාංශය, රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය. dilhaniindrachapa@gmail.com

ගනේගොඩැල්ල පුරාණ විහාරයේ ඓතිහාසිකත්වය පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්

දිලාන් කේ.ටී.එස්.[1]

ගනේගොඩැල්ල පුරාණ විහාරය බස්නාහිර පළාතේ කළුතර දිස්ත්‍රික්කයට අයත් වන අතර අගලවත්ත මැතිවරණ කොට්ඨාශයෙහි පිහිටා ඇත. මෙම පුරාණ විහාරස්ථානය අයත් වන්නේ 833 කිතුල්ගොඩ ග්‍රාම නිලධාරී වසමට යි. කොළඹ සිට මතුගම හරහා අගලවත්ත නගරයට පැමිණ, අගලවත්ත පැල්වත්ත මාර්ගයේ සැතපුම් 5 ක් පමණ ගමන් කරන විට වම් පසින් මහා මාර්ගය අසල ම විහාරස්ථානය හමුවේ. මහනුවර යුගයේ සිතුවම් හා මූර්ති සම්ප්‍රදායට සමානකම් දක්වන සිතුවම් හා මූර්ති මෙහි දැකිය හැක. විහාර භූමියේ පුරාවිද්‍යාත්මක විශේෂතා මොනවා ද? යන්න මෙහි පර්යේෂණ ගැටලුව වේ. එහි පුරාවිද්‍යාත්මක නටඹුන් මඟින් හෙළිවන ඓතිහාසිකත්වය විමර්ශනය කිරීම හා මෙම භූමිය සංරක්ෂණය සඳහා පෙළඹවීම යන අරමුණ යටතේ මෙම අධ්‍යනය සිදු කරන ලදී. ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනයෙහි නිරත වෙමින් කලින් කලට එම විහාරයේ වැඩ සිටි හිමිවරුන් හා වත්මන් භාරකාරීත්වය සමඟ සම්මුඛ සාකච්ඡා පැවැත්වීම මඟින් දත්ත ඒකරාශී කරන ලදී. මෙම විහාරය ප්‍රතිරාජ නම් රාජ අමාත්‍යවරයෙකුගේ මූලිකත්වයෙන් ආරම්භ වූවක් බව ජනවහරේ එකී වත්මන් විහාරාධිපති ගරු පූජ්‍ය ඕවිටිගල විලධම්ම ස්වාමීන් වහන්සේ ය. මෙම විහාරයේ ටැම්ලිපියක් දක්නට ලැබෙන අතර පුරාවිද්‍යාත්මක වශයෙන් වැදගත් ස්ථානයන් එයට හිමි වේ. මෙය කිතුල්ගොඩ ටැම් ලිපිය ලෙස හඳුන්වයි. මෙම ටැම් ලිපියෙහි උඩ කොටස අස්ථානගත වී ඇත. එහෙත් එයින් ඓතිහාසික තොරතුරු රැසක් අනාවරණය කර ගැනීමට හැකි විය. මෙම ටැම් ලිපියට අනුව පහතරට සහ පරපුර බිහිවන්නේ වේහැල්ලේ ධම්මදින්න වැවගම ඉන්දසාර යන යතිවරුන්ගේ පරම්පරාවෙන් බව යි. උන්වහනේස්ලා ශිෂ්‍යවරයන් වහන්සේලා විසින් වනගත ව තිබූ බෙන්තර ගලපාත විහාර එළිපෙහෙලිකොට ප්‍රතිසංස්කරණය කොට අනතුරුව බෝධිමළුව හා වනවාසයද මතු කරවාගෙන උගත් සඟ පරපුරක් ඇති කර බව මෙහි සඳහන් වේ. කිසිඳු සංරක්ෂණ කටයුත්තක් මෑත කාලයේ දී සිදු නොවීම හේතුවෙන් මෙම පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක ස්වාභාවික ලෙස විනාශවෙමින් පවතී. විහාරස්ථානය අවට සිටින වැඩිහිටියන් සමඟ කරන ලද සම්මුඛ සාකච්ඡා මඟින් විහාරස්ථානයේ හි ඇති වැදගත් පුරාවිද්‍යාත්මක සාධකයන් පිළිබඳව දැනුවත් වීමට මෙයින් අවස්ථාව උදා විය. මෙම විහාරය නුවර යුගයේ දී විහාරස්ථානයක් බවට පත් වූ ආකාරය පිළිබඳව ද විවිධ තොරතුරු සොයා ගැනීමට හැකි විය. ගනේගොඩැල්ල විහාරස්ථානයේ පවතින බෙහෙත් ගල මඟින් ද කියැවෙන්නේ එකී ඓතිහාසික සාධකයි.

මුඛ්‍ය පද : ටැම්ලිපි, වනවාස, සංරක්ෂණය

[1]ආර්ථිකවිද්‍යා අධ්‍යනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. sdilan071@gmail.com

Art of church colored glass

Vaidyakularatne R. [1]

The church building has been an integral part of our communities for several centuries. The ultimate purpose of the church is to bring glory and honor to God. It does this as it fulfills its three purposes related to God's plan for the world - worship, evangelism and edification. Mainly church building and structures are for worship. Church building is constructing under religious architectural theories. Throughout its thousand years history the term stained glass (colored glass) has been applied. Almost exclusively the windows of churches and other significant religious buildings. Although traditionally made in flat panels and used as windows in church buildings. The glasses that are used in church windows are cathedral glass. Cathedral glass is the name given commercially to monochromatic sheet glass. Stained glass is the material and the art form of making colored windows of elaborate or pictorial design. Very early architectural glass was manufactured by glassblowing pipe was in common use and hand – blown sheets were made by the cylinder glass or crown glass method. Today they use modern methods like pouring molten glass onto a metal or graphite table and immediately rolling it into a sheet using a large metal cylinder. So they are traditional and modern methods of making cathedral glass. Stained glass windows goes before the protestant reformation when the lay people didn't have the Bibles only the church priests has Bible with them. So thy portrayed Bible stories in the church windows. Example – the stained glass windows of St. Paul's church kandy. A magnificent stained glass window depicting the crucifixion, the ascension, the angel in the tomb and the nativity and was erected above the high alter. Stained glass windows are made by fitting together within the windows frame with grooved strips of lead hundreds of pieces of translucent glass which are stained in rich colors. Example – all saints church borella. The interior of the church is very colorful with stained glass windows with the main window above the altar depicting mother of perpetual help. The aim of this research is to discuss the art of the church under the principles, meaning and construction concepts of religious architecture with a focus on church glass.

Key words: church, Stained glass, windows, architectural, colored

[1]Department of history and archaeology, University of Sri Jayewardenepura. roshel32125@gmail.com

Industrial and Colonial Archaeology

බ්‍රිතාන්‍ය යුගයේ වතු වගාව හා සම්බන්ධ ප්‍රවාහන පද්ධතිය ඇසුරෙන් ඇති වූ සමාජ, ආර්ථික බලපෑම පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්

[1]දිල්රංග ජී.පී.කේ, [2]ජීවන්තක ජී.වී.ඕ, [3]කල්දේරා කේ.ආර්.සී.එස්.

සාම්ප්‍රදායික ජන ජීවිතය හා සම්බන්ධ ග්‍රාමීය ස්වයංපෝෂිත ආර්ථිකයෙන් ඔබ්බට ගොස් නිර්මාණය වූ වතු වගාවෙහි ව්‍යාප්තිය මෙරට ප්‍රවාහනය ඇරඹීමට අඩිතාලම සපයනු ලැබීය. එමඟින් ඇති වූ සමාජීය හා ආර්ථික පරිවර්තනයන් හඳුනාගැනීම අධ්‍යයනයේ අරමුණ වේ. බ්‍රිතාන්‍ය වතු වගාව හා බැඳි ප්‍රවාහනය මෙරට සමාජීය හැඩගැසීමට සෘජුව ම බලපෑම් වූයේ කෙසේ ද යන්න අධ්‍යයන ගැටළුව වේ. මෙහි දී අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය වශයෙන් ද්විතියික අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය යටතේ පුස්තකාල පරිශීලනය සිදු කෙරිණි. මෙරට පෞද්ගලික ව්‍යවසාය දිරිමත් කිරිමට බ්‍රිතාන්‍යන් විසින් විදේශීය ආයෝජකයන් ගෙන්වාගෙන වතු ආශ්‍රිත කෝපි, තේ, පොල්, රබර්, කුරුඳු ආදිය වගා කළේය. ඒ තුළින් ඒවා අපනයනය කිරීම සඳහා ප්‍රවාහන මාධ්‍යය වැඩිදියුණු කිරීම යටත් විජිත පාලකයාට අවශ්‍ය විය. ඒත් සමඟ එතෙක් පැවති කරත්ත හා තවලම්වලට අමතරව දුම්රිය හා ලොරි ප්‍රවාහනයට එක් කළේය. මංමාවත් හා දුම්රිය මාර්ග නිර්මාණය කිරීමෙන් රට අභ්‍යන්තරයට ප්‍රවාහන පහසුකම් පැවතීම විදේශීය භාණ්ඩ ගම්බද ප්‍රදේශ කරා ගලා ඒමට හේතු සාධක විය. එමඟින් ග්‍රාමීයන්ගේ භාණ්ඩ සඳහා අඩු ඉල්ලුමක් ලැබීම ස්වදේශික ශිල්පියා ආර්ථික වශයෙන් කඩා වැටීමේ ආරම්භය විය. එමෙන් ම විදේශීය ඇඳුම් පැළඳුම්, ආහාර පාන, ගෘහ භාණ්ඩ සඳහා ග්‍රාමීයන් නැඹුරු වීමෙන් එතෙක් පැවති සමාජ සංස්කෘතිය කෙමෙන් බටහිරකරණයට ලක් විය. එතෙක් ගැමියන් නොදැන සිටි ගිනි පෙට්ටි, භූමිතෙල්, මුළුතැන්ගෙයි භාණ්ඩ ගම්වල ව්‍යාප්ත වීම ද වතු වගාව ඔස්සේ සංවර්ධනය වූ ප්‍රවාහනයේ ප්‍රපංචයන් වේ. නගර ආශ්‍රිත බඩු බෑම, පැටවීම, කරත්ත මඟින් භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය, මහමාර්ග මෙන් ම දුම්රිය මාර්ග තැනීම වැනි කටයුතුවලට ස්වදේශිකයන් යොදාගැනීම තුළ එතෙක් පැවති කෘෂි යැපුම් ආර්ථිකය අඩාල වී ගියේ ය. මේ ආකාරයට ප්‍රවාහන පහසුකම්වල ව්‍යාප්තියත් සමග කොළඹ, ගාල්ල වැනි නගරවලින් තවලම්වල පටවාගෙන ගෙන එන භාණ්ඩ අතර දුම්වැටියේ සිට සබන් කැටය දක්වා ග්‍රාමීය කඩපොළවල්වල හා වෙළඳ පොළවල් තුළ වෙළඳාම් සිදු විය. එමෙන් ම ප්‍රවාහන පහසුකම් වර්ධනය තුළ බ්‍රිතාන්‍යයන්ගේ තැබෑරුම්, සමාජ ශාලා, නිවාඩු නිකේතන ආදිය බිහි වූ අතර එමඟින් සමාජයේ ජනයා විවිධ දුරාචාර සඳහා යොමු වීම සිදු විය. ඒ අනුව මෙරට වතු වගාව දියුණු කිරීම හා ඒවා ප්‍රවාහනය කොට අපනයනය කිරීම තුළින් ආර්ථික වාසි ලබා ගැනීමේ අරමුණින් නිර්මාණය වූ ප්‍රවාහනය සෘජුව ම මෙරට සමාජීය හා ආර්ථික පරිවර්තනයට සුවිශාල බලපෑමක් සිදු කර ඇති බව හඳුනාගත හැකි ය.

ප්‍රමුඛ පද : වතු වගාව, ප්‍රවාහනය, සමාජීය, බලපෑම, මාර්ග

[1] පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්ව විද්‍යාලය.
krishmaldilranga1@gmail.com

මාතලේ දුම්රිය මාර්ගය ආශ්‍රිත කාර්මික උරුමය

ජයසිංහ ජේ.එල්.ජී.වී.එම්.එස්.එස්.[1]

බ්‍රිතාන්‍යය පාලන සමය තුළ කෝපි වගා කටයුතු මාතලේ ආශ්‍රිත ප්‍රදේශවල සිදුකිරීමත් සමඟ මාතලේ ප්‍රදේශයේ සිටි වැවිලිකරුවන්හට දුම්රිය මාර්ගයක අවශ්‍යතාවය තදින් දැනෙන්නට විය. ජේම්ස් ලෝඩින් ආණ්ඩුකාරවරයාගේ සමයේ මාතලේ දුම්රිය මාර්ගයේ වැඩකටයුතු ආරම්භ කරන ලද අතර ක්‍රි.ව. 1880 වන විට එහි වැඩකටයුතු අවසන් විය. ඩේවිඩ් රීඩ් සහ සමාගම විසින් මාතලේ දුම්රිය මාර්ගය ගොඩනංවන ලැබූ බවත්, එය අදියර තුනක් යටතේ සිදු වූ බවත් සඳහන් වේ. පේරාදෙණිය හන්දිය සිට මහනුවර හරහා මාතලේ දක්වා ඉදිවුණු මෙම දුම්රිය මාර්ගය ආශ්‍රිත ව බ්‍රිතාන්‍යයන් විසින් සිවිල් ඉංජිනේරුමය හා යාන්ත්‍රික තාක්ෂණික උරුමයන් රැසක් ගොඩනංවනු ලැබූ අතර එම කාර්මික උරුමයන් අනාවරණය කර ගැනීම මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණ වේ. මෙම අධ්‍යයනයේ දී මූලික වශයෙන් දත්ත එක්රැස් කරගැනීමේ දී පූර්ව පර්යේෂණ සඳහා අවධානය යොමුකරමින් පුස්තකාල අධ්‍යයන, ලේඛනාගාර පරිශීලනය හා සිතියම් අධ්‍යයන සිදු කළ අතර පසුව ක්ෂේත්‍රය ගවේෂණය කරමින් නිරීක්ෂණය කිරීම හා සම්මුඛ සාකච්ඡා සිදුකරන ලදී. පේරාදෙණිය, සරසවි උයන, මහනුවර, මහයියාව, කටුගස්තොට, උඩතලවින්න, වත්තේගම, උකුවෙල හා මාතලේ ලෙස මෙම දුම්රිය මාර්ගයේ ප්‍රධාන දුම්රිය ස්ථාන බ්‍රිතාන්‍යය යුගය තුළ ඉදි වූ බවත් ඒ ආශ්‍රිත ව පැරණි දුම්රිය ස්ථාන, පැරණි ගබඩා ගොඩනැගිලි, සංඥා කුළුණු, පැරණි බංගලා නිවාස, වෙඩි බෙහෙත් ගබඩා, දුම්රිය ධාවනාගාර, ජල ස්ථම්භ, වාත්තු යකඩින් කළ ජල බේසම්, දුම්රිය හැරවුම් පීඨිකා, පැරණි දොඹකර, පැරණි තරාදි, පැරණි පහන් කණු, ටෙලිග්‍රාෆ් කණු, ඔරලෝසු, පැරණි දුරකථන, සංඥා ලාම්පු, පැරණි පුටු, මුදල් සේප්පු, ප්‍රවේශ පත්‍ර සඳහා දින සටහන් තබන යන්ත්‍ර, ඇඟිලි සලකුණු මුද්‍රණ යන්ත්‍ර, ගල් අඟුරු දාහක උඳුන්, ටැබ්ලට් උපකරණ, සැමපෝ සංඥා කුළුණු, දුම්රිය ගේට්ටු, වාත්තු යකඩින් කළ සැරසිලි, මගී ගුවන් පාලම් හා පැරණි දුම්රිය එන්ජින් දක්නට ලැබේ. මීට අමතර ව මාතලේ දුම්රිය මාර්ගයෙහි ගඩොලින් තනන ලද ආරුක්කුමය බෝක්කු, යකඩ ග්‍රේඩර් පාලම් හා බිම්ගෙවල් ද වේ. අතීතයේ දී වතු වගා අස්වනු, පොහොර, උපකරණ හා වතුවලට අවශ්‍ය ආහාර ද්‍රව්‍ය ගබඩාකර තබන ස්ථාන, දුම්රිය එන්ජින් නඩත්තුව, ගාල් කර තැබීම හා එන්ජින් සඳහා ජල පහසුකම් සපයන දුම්රිය ස්ථාන මාතලේ මාර්ගයේ වූ බව දක්නට ලැබේ. වර්තමානයේ දී මෙම දුම්රිය මාර්ගයේ පවතින ඉදිකිරීම් විනාශවෙමින් පවතින අතර එම කාර්මික උරුම රැකගැනීම යුතුකමක් වන්නේ ය.

ප්‍රමුඛ පද : කාර්මික උරුම, මාතලේ දුම්රිය මාර්ගය, බ්‍රිතාන්‍යය යුගය, කෝපි වගාව, ජල ස්ථම්භ

[1]පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයන අංශය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය. vishwasrijayasinghe@gmail.com

බණ්ඩාරවෙල දුම්රිය ස්ථානය ආශ්‍රිත කාර්මික පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්

රංගිකා බී.එම්.ටී,[1] නිෂාදි එම්.කේ.පී,[2] ගිම්හානි ඩබ්ලිව්.එල්.[3]

ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය ඉතිහාස කතාවට ඇතුළත් වන බොහෝ අගනා සිහිවටන අපට අහිමි ව ඇත්තේ අපේ ම නොසැලකිල්ලෙනි. දුම්රිය සේවය ස්ථාපනය කිරීම සඳහා මංගල පස් පිඩැල්ල කැපූ ස්ථානය අද සොයා ගැනීමටවත් නොමැත. මුල් ම දුම්රිය එන්ජිම, මුල් ම දුම්රිය මැදිරිය, මෙරට නිපදවූ පළමු ඩීසල් දුම්රිය එන්ජිම, මෙරට නිපදවූ පළමු දුම්රිය මැදිරිය ආදී කිසිවක් අපට දැක බලා ගැනීමටවත් ඉතිරි ව නැත. මේවායේ වටිනාකම ඇත්තේ අදට වඩා මතු අනාගතයට ය. එබැවින් ඒවා සංරක්ෂණය කර තැබීම මතු පරපුරට කරන සේවයකි. මෙම අධ්‍යයනයේ අරමුණ වනුයේ බණ්ඩාරවෙල දුම්රිය ස්ථානයේ පවතින කර්මික පුරාවිද්‍යාත්මක උරුමයක් පිළිබඳව පෙන්වාදීම යි. දත්ත රැස් කිරීමේ දී සම්මුඛ සාකච්ඡා, නිරීක්ෂණ සහ අන්තර්ජාලය මගින් දත්ත ලබාගනු ලැබිණ. මෙම අධ්‍යයනයේ අධ්‍යන ගැටළුව වන්නේ බණ්ඩාරවෙල දුම්රිය ස්ථානය ආශ්‍රිත කාර්මික පුරාවිද්‍යාත්මක උරුමයක් පවතිනවා ද? යන්න සොයා බැලීම යි. මෙහි අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය ලෙස ඓතිහාසික ක්‍රමය යොදාගන්නා ලදී. G2 535 දුම්රිය එන්ජිම සංරක්ෂණය කර බණ්ඩාරවෙල දුම්රිය ස්ථානය ඉදිරිපිට තැනූ වේදිකාවක ස්ථානගත කිරීම සිදුකර තිබේ. ශ්‍රී ලංකාවේ දුම්රිය සේවය විසින් වැඩි වැඩියෙන් ඩීල් එන්ජින් මිල දී ගැනීම අනුව ෂන්ටින කටයුතු සඳහා ද ඩීසල් එන්ජින් යොදාගැනීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කල බවක් පෙනී යන්නේ මෙම G2 ධාවන පන්තිය යටතේ ඩීසල් ෂන්ටින් එන්ජින් 8ක් මිල දී ගැනීමෙනි. දුම්රිය මගින් භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය සඳහා ඉල්ලුම වැඩි වැඩියෙන් පැවති සමයේ භාණ්ඩ ප්‍රවාහන ගැල් ෂන්ටින් කිරීම සඳහා ෂන්ටින් එන්ජින්වල දැඩි අවශ්‍යතාවය පිරිමැසීමට මෙම එන්ජින් ඉවහල් විය. තම සේවය අවසන් වූ පසු විවිධ දුම්රිය අංගනවල අත්හැර දමා තිබූ මෙම වර්ගයේ එන්ජින් බොහෝමයක් පැරණි යකඩ සඳහා කපා අලෙවි කර ඇති අතර මේ වන විට යන්තමින් හෝ ඉතිරි ව ඇත්තේ එන්ජින් දෙකක් පමණි. එයින් අංක 535 එන්ජිම මීට වසර කිහිපයකට පෙර පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලයට ලබාදුන් අතර එය විශ්ව විද්‍යාල භූමියට ප්‍රවාහනය කිරීමේ ඇති අපහසුතාවයන් නිසා කලක් මහනුවර ධාවනාගාරයේ තිබී පසුව බණ්ඩාරවෙල දුම්රිය ස්ථානයේ ස්ථානගත කරන ලදි. ඉතිරි එන්ජිම වන අංකය 536 එන්ජිම මේ වන විට රත්මලාන කර්මාන්තශාලා භූමිය තුල අත්හැරදමා ඇත. දුම්රිය ඉතිහාසය පිළිබඳව සලකා බලන කල මෙය අනිවාර්යයෙන් ම රැකගත යුතු වටිනා සම්පතක් බැවින් එසේ එක් එන්ජිමක් හෝ සංරක්ෂණය වීම නම් ඉතා වටිනා කාරණයකි.

ප්‍රමුඛ පද : බණ්ඩාරවෙල දුම්රිය ස්ථානය, කාර්මික උරුමය, G2 535 දුම්රිය එන්ජිම

[1]සමාජවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. thilinirangika95@gmail.com

පෘතුගීසි පාලන සමයේ දී මෙරට වෙළඳාමට හඳුන්වා දුන් රිදී කාසි ත්‍රිත්වය පිළිබඳ විමර්ශනයක් සිදු කිරීම.

ජයසිංහ ඩී.ඩී.ඩී.එම්[1]

ශ්‍රී ලංකාවේ කෝට්ටේ රාජධානි සමයේ එනම් ක්‍රි.ව. 1505 දී පෘතුගීසීන්ගේ ලංකාගමනය සිදුවිය. පෘතුගීසීන් මෙරට වෙළඳාමට සෘජුවම සම්බන්ධ වූ අතර එමඟින් පෘතුගීසී කාසි භාවිතය මෙරට වෙළඳාමට එක් විය. මෙරට භාවිතය සඳහා පෘතුගීසීන් විසින් රිදී කාසි තුන් වර්ගයක් හඳුන්වා දී ඇත. එම කාසී තුන් වර්ගයේ ගති ලක්ෂණ පිළිබඳව විර්ශනයක් කිරීම මෙහි පර්යේෂණ ගැටළුව වේ. මේ සඳහා සාහිත්‍යමය මූලාශ්‍රය, අන්තර්ජාලය වැනි ක්‍රමවේද භාවිතා කරන ලදි. මෙරට වෙළඳාමට සෘජුවම සම්බන්ධ වූ පෘතුගීසීන් ක්‍රි.ව. 1597 දී කාසි අච්චු ගසන ලදී. එම කාසි අතර රිදී කාසී තෙවර්ගයක් හඳුනාගත හැක. එක් වර්ගයක් ශාන්තුවර කාසියයි. කාසියේ එක් පැත්තක කිරුළු පලන් ප්‍රතිකාල් රාජ්‍ය ලාංඡනයක් ඇත. මෙම කාසි ගෝවේ දී ප්‍රථම වරට මුද්‍රණය කළ ඒවා නිසාවෙන් කාසියේ දෙපස ගෝව හැඳින්වීම සඳහා "ඊ"අකුරු යොදා ඇත. කාසියේ අනෙක්පස හිටගත් ශාන්තුවරයෙකුගේ රූපසටහනකි. එම රූපය දෙපස එය හඳුන්වන්නට ST හෝ SF හෝ SI හෝ යන අකුරු යොදා ඇත. එම අක්ෂර වලින් එක් එක් මුණිවරයන් හඳුන්වා ඇත. මෙම කාසි ක්‍රි.ව. 1632-1656 කාලයේ නිකුත් කොට ඇත. අනෙක් වර්ගය මලක්කා කාසියයි. මෙම කාසියේ උඩ පැත්තෙහි "AM" හෝ "MA" හෝ "DM" යන අකුරු කිරුළු පලන් පෘතුගීසි රාජ්‍ය ලාංඡනයක දෙපසින් සඳහන් වී ඇත. මෙම කාසි වර්ගයද ප්‍රථමයෙන් ගෝවේ නිෂ්පාදනය කර ඇති හෙයින් කාසියේ ඊ යනුවෙන් දක්වා ඇත. ක්‍රි.ව. 1632 - 1649 කාලයේ නිකුත් කළ කාසි මෙරටින් හමු වී තිබේ. අනෙක් රිදී කාසි වර්ගය ගිනිමැස්ස කාසියයි. මෙය කොළඹ නාවිකයන්ට පමණක් නිකුත් කළ කාසියකි. එක් පසෙක පෘතුගීසි රාජ්‍ය ලාංඡනය ද "කඹ" හෝ "ඊ" යන අකුරු ද සඳහන් වේ. අනෙක් පස ගිනිමැස්සක සංකේතයකි. ඒ දෙපස කාසිය නිකුත් කළ වර්ෂය දක්වයි. කොළඹට පැමිණි පෘතුගීසින් කුඩා බලකොටුවක් සාදා එය ලෝරන්ස් සාන්තුවරයාට කැප කොට ආපසු ගියහ. ඉන්පසු එම සාන්තුවරයා ගිනිමැස්සක් මත තබා පිළිස්සීමෙන් මියගිය අතර එය පෘතුගීසින්ගේ කණගාටුවට පුවතක් විය. එම සිද්ධිය ස්මරණය කිරීමට මෙම කාසියට ගිනිමැස්සේ සංකේතය යොදා ඇත. ක්‍රි.ව. 1640-1645 කාලයේ මෙම කාසි නිෂ්පාදනය කර ඇත. මේ අයුරින් මෙරටට පැමිණි පෘතුගීසින් මෙරට භාවිතයට එක් කළ රිදී කාසි තෙවර්ගය පිළිබඳ හඳුනාගත හැකිය. ඒවායේ ගති ලක්ෂණ අනුව එම කාසි මගින් පෘතුගීසින් සිය අනන්‍යතාවය මෙරටට පෙන්වා දීමට ගත් තවත් උත්සහයක් බව අවසාන වශයෙන් නිගමනය කළ හැක.

මුඛ්‍ය පද : කාසි, පෘතුගීසින්, මුද්‍රණය, ගෝව

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
madushandinelka@gmail.com

කාර්මික පුරාවිද්‍යාත්මක උරුමයක් ලෙස සැළකිය හැකි යූරිය තේ කර්මාන්තශාලාව පිලිබඳ අධ්‍යනයක්

දන්දෙනිය ඩී.ජී.ටී.ආර්,[1] පබසරා ඊ.කේ.සී,[2] සෙනවිරත්න පී.එම්.එස්.[3]

බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජිත සමයේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ තේ වගාව කේන්ද්‍ර කරගත් කාර්මික සංස්කෘතිය තුළින් හමුවන තේ කර්මාන්තශාලාවක් වන පස්සර යූරිය තේ කර්මාන්තශාලාව මෙරට කාර්මික පුරාවිද්‍යාත්මක වශයෙන් වැදගත් වන ස්ථානයක් ලෙස සැළකිය හැකියි. එහි ඇති ඓතිහාසික, තාක්ෂණික, සමාජීය සහ ආර්ථික වශයෙන් ඇති වටිනාකම හේතුවෙන් කාර්මික පුරාවිද්‍යාත්මක උරුමයක් ලෙස සැළකිය හැකි බව පෙන්වා දීම මෙම අධ්‍යනයේ අරමුණ විය. ඒ සඳහා ප්‍රාථමික සහ ද්විතියික දත්ත භාවිත කළ අතර සම්මුඛ සාකච්ඡා මඟින් දත්ත රැස්කර ගන්නා ලදී. බ්‍රිතාන්‍ය සමයේ දී ඉදිකරන ලද මෙය පෞද්ගලික දේපළ ජනසතු කිරීමේ දී Janatha Estates Development Board ආයතනය සතු වී ඇත. අධ්‍යනයට යොදා ගත් කර්මාන්තශාලාව, 1909 දී වතු යායක් බවට පත්වී ඇති යූරිය වතුයායේ ඉදි කරන ලද්දේ දශක අටකට පමණ පෙර ය. තාක්ෂණික වශයෙන් සැළකූ විට බ්‍රිතාන්‍යයේ නිශ්පාදනය කරන ලද තරාදි වර්ග, වායු පීඩනයෙන් ක්‍රියාත්මක කළ හැකි යන්ත්‍ර සහ තවත් උපාංග රැසක් මෙහි අන්තර්ගතව තිබීම වැදගත් ය. වාර්ශිකව ඌව පළාතේ තේ කොළ නිශ්පාදනයට මෙමඟින ඉහළ ශ්‍රේණියේ තේ කොළ වැඩි ප්‍රතිශතයක් එක්කරන බැවින් ආර්ථිකමය වශයෙන් ද ප්‍රධාන තැනක් ගන්නා බව තවදුරටත් පැහැදිලි කර ගත හැකි විය. එමෙන්ම යූරිය වතුයායේ ප්‍රජාව වෙත රැකියා අවස්ථා සළසා දී ඔවුන්ගේ යටිතල පහසුකම් සපයා දෙමින් සමාජීය කාර්යභාරයක් ද ඉටු කර දෙනු ලැබේ. ඒ අනුව මෙම අධ්‍යනය තුළින් යූරිය කර්මාන්තශාලාව මෙරටට ඓතිහාසික, තාක්ෂණික, සමාජීය හා ආර්ථික වශයෙන් වටිනාකමක් එක්කරන බවත්, ඒ හේතුවෙන් කාර්මික පුරාවිද්‍යා උරුමයක් ලෙස සැළකිය හැකි වන බවත් නිගමනය කරන ලදී.

මුඛ්‍ය පද : කාර්මික උරුමය, තේ වගාව, යූරි තේ කර්මාන්තශාලාව, බ්‍රිතාන්‍ය පාලනය

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරන අධ්‍යනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
tharushikadandeniya@gmail.com

බ්‍රිතාන්‍ය ගෘහනිර්මාණ ශිල්පයට අයත් කළුතර ඔරලෝසු ස්මාරකය පිළිබඳ සිදු කරනු ලබන අධ්‍යයනයක්

පුෂ්පමාලි අයි.ඒ.යූ.[1]

බස්නාහිර පළාතේ කළුතර නගර මධ්‍යයේ පිහිටි ප්‍රධාන ඔරලෝසු ස්මාරකය කාර්මික පුරාවිද්‍යා උරුමයක් වශයෙන් හැඳින්විය හැකිය. මෙම හෝරා ස්තම්භය 1938 දෙසැම්බර් මස 14 වන දින වී. මාර්කස් සිල්වා විසින් තම දෙමාපියන් වූ මතුගම විසූ වී. පෝල් සිල්වා හා අයි. මේරියා ප්‍රනාන්දු දෙදෙනා සිහිවීම උදෙසා ස්මාරකයක් වශයෙන් ඉදිකර ඇත. සමාජය තුළ වැඩි කතාබහට ලක් නොවන කාර්මික පුරාවිද්‍යා උරුමයන් පිළිබඳ අධ්‍යයනයට මෙන්ම ඒවා පිළිබඳ කරුණු ජනගත කිරීමේ අරමුණින් යුතුව සිදුකරන ලද මෙම අධ්‍යයනයේ පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය වශයෙන් ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයන හා සම්මුඛ සාකච්ඡා පැවැත්විණි. බ්‍රිතාන්‍ය ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පයට අනුව නිර්මිත මෙම ස්මාරකයේ ඔරලෝසු, කේබල් ආධාර කරගත් එනජිමක් ඔස්සේ ක්‍රියාත්මකව ඇත. මෙම ස්මාරකය සම්පූර්ණ ගඩොලින් නිර්මාණය කර ඇති අතර මෙහි අභ්‍යන්තරය මුළුමනින්ම චතුරස්‍රාකාර ස්වරූපයක් ගන්නා අතර එහි වහළය යටත් විජිත සමයේ වාස්තු විද්‍යාත්මක ශෛලිය සිහි ගන්වයි. මෙහි අභ්‍යන්තරයේ ඉහළට නැගීම සඳහා වක්‍රාකාර පඩි පෙළක් යොදා ඇත. ආරම්භයේ දී මෙම ඔරලෝසු කණුව තුළ ඝණ්ඨාර තුනක් පැවති ඇති අතර එය විනාඩි පහළොවෙන් පහළොවට මෑතක් වන තුරුත් නාද කරවා ඇතත් වර්තමානය වන විට එම ඝණ්ඨාර තුන නගර සභාවේ ගබඩාවෙහි තැන්පත් කර ඇත. මීට හේතුව ලෙස පෙරදී සිටි දිසාපතිවරයෙකුට තම නින්ද සඳහා බාධාවක් ගෙන දුන් හෙයින් මෙම ඝණ්ඨාර තුන අක්‍රිය කරන්නට ඇතැයි ජනප්‍රවාදයකි. මෙහි වත්මන් තත්ත්වය ගැන සැළකිල්ලට ගත්විට සක්‍රීය මට්ටමේ පවත්නා වූ මෙම ඔරලෝසු වර්තමානයේ දී ඨජසී ඒකකයක් මඟින් ක්‍රියාත්මක වන අතර එහි පාලනය ස්වයංක්‍රීයව තාක්ෂණික ක්‍රමවේදයන් ඔස්සේ සිදුවේ. ඔරලෝසු කණුවෙහි බාහිර ස්වරූපය ගැන සැලකීමේ දී එහි මුදුනත සිවුකොන කෙළවරේ සිංහ රූප හතරක් පසුකාලීනව නිර්මාණය කර ඇති බව පැහැදිලිය. එතුළින් ගාම්භීරත්වය, තේජස පිළිඹිබු කිරීමට උත්සාහ දරා ඇත. කාර්මික උරුමයක් වන මෙම ඔරලෝසු කණුව පිළිබඳ අධ්‍යයනයේ දී මෙය මනා නඩත්තුවකින් යුතුව පවතින බව පසක් වන අතර ආරම්භක අවධියේ සිට මේ දක්වා වරින් වර බාහිරින් මෙන්ම අභ්‍යන්තරික යාන්ත්‍රික ක්‍රියාවලියේ විවිධ වෙනස්කම් වලට යටත්ව ඇති බව පැහැදිලි ය.

මුඛ්‍ය පද : ඔරලෝසු කණුව, බ්‍රිතාන්‍ය, ගෘහනිර්මාණ, කළුතර

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
ushani.pushpamali@gmail.com

A study on the potential for the Celon tea industry to be conserved and developed as an agricultural heritage

Jayawardhana J.M.S.S.[1]

Sri Lanka has a nearly two-hundred-year-old tea tradition. The country's tea lands include 996 main tea estates in eight major districts of Sri Lanka, which were founded first in 1867 on the 19-acre Loolkandura tea estate by James Taylor. This paper discusses basic concepts such as agriculture as a heritage, value-added through future conservation, and development procedures. Also, the study focuses on the cultural landscapes of Sri Lanka's tea plantations, their historical context, and their approach to implementation. The objective of this study was to examine the socio-cultural and economic implications of preserving Sri Lanka's tea lands as a cultural heritage. Obtained the required secondary data from Hanthana Tea Museum and literature analysis provided the information to examine past and present circumstances. A survey of the current state of Sri Lanka's tea plantations was conducted at the Loolkadura tea estate, which was Sri Lanka's first tea estate. According to the literature review, the tea estate is the primary building unit of tea heritage. The second link in the chain is the tea estate bungalows. The main tea estates in the country's upper and middle regions are over 100 years old and contain cultural, social, and environmental values. According to the findings of this study, many of Sri Lanka's oldest tea estates, including Sri Lanka's first tea estate, the highly biodiverse Loolkadura Estate in Kandy, and other 150-year-old tea estates, can be named as agricultural heritage. In terms of tea flavor and aroma, in mountain areas, it has been discovered to be more important; Dimbula and Nuwara Eliya are the primary areas, according to the study. And all these factors contribute to the Ceylon tea heritage's culinary tradition, which has a unique taste and aroma as a Ceylon tea tradition. It was discovered that those values could be given commercial value by incorporating them into the tourism industry and preserving them as an agricultural heritage. It also recommends preserving the heritage for future generations by gaining widespread attention as an agro-heritage and expanding Sri Lanka's tea-related tourism industry to attract expats.

Keywords: Agricultural heritage, Tea tradition, Conservation, Development, Tourism Industry

[1]Department of Environmental Management, Rajarata University of Sri Lanka. sitharas252@gmail.com

කටුවන ඕලන්ද බලකොටුව ඉදිකිරීමේ ඇති වැදගත්කම පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්

රණවීර.ආර්.ඒ.කේ.එස්,[1] සඳරුවන්.එම්.අයි.ටී,[2] සේනාතිලක.එන්.එච්.ඩී.එම්.ඕ.කේ[3]

ලන්දේසීන් විසින් රට අභ්‍යන්තරයේ ඉදිකරන ලද බලකොටු අතරින් වඩාත් සුරක්ෂිතව පවතින කටුවන කොටුව ඓතිහාසිකමය හා භූගෝලීය වශයෙන් ඉතාමත් වැදගත්කමක් උසුලයි. එය හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ කටුවන ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ පිහිටා ඇත. මෙහි පිහිටීම ඓතිහාසිකමය හා භූගෝලීය වශයෙන් ආරක්ෂිත ස්ථානයක් ලෙස අතීතයේ සිට වැදගත්කමක් උසුලන්නේද යන්න පර්යේෂණ ගැටලුව පාදක කරගනිමින් අධ්‍යයනය සිදු කරයි. මෙම අධ්‍යයනයේ දී වංසකතා සාහිත්‍යයේ එන කරුණු මඟින් පැරණි හා භෞතික පිහිටීම හඳුනාගැනීමෙන් බලකොටුවක් නිර්මාණය කළ බව පෙන්වා දීම අපේක්ෂා කෙරේ. මේ සඳහා ක්ෂේත්‍ර හා ක්ෂේත්‍ර නොවන අධ්‍යයන තුළින් දත්ත රැස්කර ගනු ලැබීය. මෙම කටුවන බලකොටුව ඕලන්දයන් ආරක්ෂිත මධ්‍යස්ථානයක් වශයෙන් ඉදිකිරීමට පෙර පැරණි සිංහල පාලකයින් පවා දැන සිටි ස්ථානයක් බව වංශකතා නිදර්ශන සපයයි. එනම් මහා පරාක්‍රමබාහු රජු සමයේ දී රුහුණු ප්‍රදේශය මුල්කොටගෙන රජුට විරුද්ධව යුධ සංවිධානය කළ සුගලා බිසවගේ බලකොටුවක් බව දක්වා තිබීමෙනි. ''රක්ඛ නම් සෙනෙවි තෙමේ ඒ සේනාව සමග යුධ කෙරෙමින් බොහෝ බලසෙන් මරවමින් ඔවුන් විසින් මාර්ගයෙහි සිද හෙළන ලද රුක් සිදමින් කටුවන නම් තැනට ගොස් මහා බල ඇත්තේ එහි බලකොටුවක් කොටගෙන උන්නාවූ සතුරු සේනාව හා යුධ කොට ඒ කොටුව බිඳ හේ තෙමේ ඇතුල්ව නොයෙක්....'' යනුවෙන් දැක්වීමෙනි. එමෙන් ම භූගෝලීය වශයෙන් ද මෙම ස්ථානය ආරක්ෂිත වූ බව භෞතික සාධක තුළින් විද්‍යාමාන වේ. කෙසේදයත් ඕලන්දයින් තමන්ට සිදුවන සමුද්‍රීය තර්ජන තුළින් ආරක්ෂා වීමට පිහිටුවන ලද අභ්‍යන්තරික බලකොටුවක් ලෙස මෙය වැදගත් වේ. මෙය මුහුදු සීමාවට සැතපුම් 20ක් පමණ දුරින් පිහිටීමත් කොටුවට බටහිරෙන් කටුවන නදිය තිබීමත් හේතුවෙන් ආරක්ෂිත බව තරවී තිබෙන්නට ඇත. එමෙන් ම මෙම ස්ථානයේ බටහිරින් හා වයඹ දිගින් රම්මල් කන්ද, හිගුර කන්ද, කරිවිල කන්ද පිහිටීමෙන් මෙහි බලකොටුවක් තැනීමට සුදුසු පරිසරයක් නිර්මාණය වී ඇතැයි පෙන්වා දිය හැකිය. තව ද ඕලන්දයින් සිංහල හමුදාවගේ ප්‍රහාරයන්ගෙන් ආරක්ෂා වීමට මෙහි කාලතුවක්කු 12ක් සවිකළ හැකි පරිදි බැස්ටියන් දෙකක් නිර්මාණය කොට පිටතින් අඩි 20ක් උස පවුරක් නිර්මාණය කර ඇත. එමෙන් ම කොටුවකට අත්‍යවශ්‍ය යුධ උපකරණ ගබඩාවක්, ශල්‍යාගාරයක් හා ජල අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමට ලිඳක් වැනි ඉදිකිරීම් දක්නට තිබූ බව විදේශීය වාර්තාවල සඳහන් වෙයි. මේ ආකාරයෙන් බලකොටුවක් ඉදි කිරීමට අත්‍යවශ්‍ය වූ සියලු සාධකයන් මෙහි පැවතීමත් භූගෝලීය හා ඓතිහාසිකමය සාධක තහවුරු කර පරිදි ආරක්ෂාවට වැදගත් ස්ථානයක් වීමත් තුළ කටුවන බලකොටුවට ඉතාමත් වැදගත්කමක් හිමි වන බව නිගමනය කළ හැකිය.

ප්‍රමුඛ පද : කටුවන, ඕලන්දය, බලකොටුව, ආරක්ෂාව, ස්ථානය

[1,2,3]පරිසර කළමනාකරණ අධ්‍යයනාශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්ව විද්‍යාලය. kasun.ra95@gmail.com

නිදහසින් පසු කෘෂිකාර්මික ප්‍රතිසංස්කරණ තුළ දේශීය අනන්‍යතාවයේ උපයෝගීතාවය (1948-1977 කාලය පිළිබඳව විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්)

අබේරත්න ආර්.පී.ඒ.,[1] අයිරාංගනී එම්.කේ.එල්.[2]

''අලුත් අලුත් දෑ නොතනන ජාතිය ලොව නොනැසී - හිඟා කෑම බැරිවුණු තැන ලගී ගයා මුරගී'' යන කුමාරතුංග මුනිදාසයන් ගේ ප්‍රකාශය ප්‍රකාරවම ජාතියක් කාලීන අවශ්‍යතා හා විද්‍යාවේ දියුණුව හමුවේ ආර්ථික, සමාජ හා දේශපාලන ක්ෂේත්‍රයන්හි විවිධ වෙනස්කම් සිදු කිරීම අත්‍යාවශ්‍ය සාධකයකි. ශ්‍රී ලාංකේය ඉතිහාසය ගත් කල වෙනස්වන ලෝකය හමුවේ ප්‍රබල වෙනස්කම් සිදු කරන ලද හැරවුම් ලක්ෂ්‍යයන් ගණනාවක් හඳුනා ගත හැකි ය. නමුත් ඕනෑම භූගෝලීය ඒකකයකට එහි වෙසෙන ජනතාවට අනන්‍ය වූ වසර සිය දහස් ගණනක් පුරා පැවත එන එකිනෙකට සම්බන්ධ සංස්කෘතික ප්‍රවාහයන් ඇති බැවින් බාහිරින් ඈඳාගන්නා ඕනෑම වෙනස්කමක් දේශීය රාමුවට ගැළපෙන ලෙස සකස් කර ගත යුතුය. 1948 නිදහස ලබා ගත් පසු ශ්‍රී ලාංකික සමාජය තුළද ආර්ථික, දේශපාලන හා සමාජ වශයෙන් විවිධ පරිවර්තනයන් සිදු කරන ලදී. ඒ අතරින් එක් වැදගත් අංශයක් වූයේ මෙරට කෘෂිකර්මාන්තයේ සිදු වූ ප්‍රතිසංස්කරණයයි. විශේෂයෙන් ම විජිතහරණ ක්‍රියාවලියත් සමඟ අධිරාජ්‍යවාදී බලවතුන් එතෙක් තම යටත්භාවයේ සිටි ආසියානු රටවල අනාගතය පිළිබඳ පුළුල් සංවාදයක සිටි අතරතුර 60 දශකයේ අප සමාජයට හරිත විප්ලවය (Green Revolution) සංකල්පය සමඟින් සුවිශාල කෘෂිකාර්මික පරිවර්තනයක් හඳුන්වා දෙන ලදී. දෙමුහුන් බීජ, වල්නාශක හා කෘමිනාශක භාවිතය, යන්ත්‍රෝපකරණ භාවිතය හා වාරි කෘෂිකර්මාන්තය ඇතුළත් තාක්ෂණික සම්පිණ්ඩනයක් මේ තුළ අන්තර්ගත විය. මෙසේ හඳුන්වා දුන් නව කෘෂිකාර්මික ප්‍රතිසංස්කරණ හරහා එතෙක් පැවැති දේශීය අනන්‍යතාවයට ප්‍රබල වෙනස්කම් රාශියක් සිදු විය. මෙම අධ්‍යයනය හරහා එකී කෘෂිකාර්මික ප්‍රතිසංස්කරණ ඇතුළුව සිදුවූ පරිවර්තන අධ්‍යයනය කිරීම ප්‍රධන අරමුණයි. එහිදී ප්‍රාථමික හා ද්විතික මූලාශ්‍රය මෙන්ම සම්මුඛ සාකච්ඡා හරහා දත්ත එක්රැස් කරන ලදි. මෙසේ ඇති කරන ලද නව ප්‍රතිසංස්කරණ හරහා දේශීය කෘෂිකර්මාන්තයට සිදු වූ බලපෑම කෙසේද යන ගැටලුව පාදක කර ගනිමින් මෙම පර්යේෂණය මෙහෙය වූ අතර එකී ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වා දී අඩසියවසක් ගිය තැන කෘෂිකර්මාන්තයේ සාපේක්ෂ වශයෙන් අයහපත් ප්‍රතිවිපාක රැසක් උද්ගත වී ඇතිබව හඳුනා ගත හැකි විය. එනම්, දේශීය බීජ ලාංකේය සමාජයෙන් ඈත් වීම, දේශීය තාක්ෂණය හා මිනිසුන් අතර තිබූ කෘෂිකාර්මික දැනුම වියැකී යාම, ගොවියාගේ ස්වාධීනත්වය අහිමි වීම, ප්‍රාදේශීය සම්පත් භාවිතය අවමවීම, බහු බෝග වගාව අහිමිවීම, ගොවි ජනතාව ණයකරුවන් බවට පත් වීම හා වකුගඩු රෝගයේ ආරම්භය ආදී අපගමනයන් ගත හැකි ය.

ප්‍රමුඛ පද : හරිත විප්ලවය, කෘෂිකාර්මික පරිවර්තන, ධනාත්මක බලපෑම්, සමාජ සංස්කෘතික හා සෞඛ්‍ය අංශයන්ට වූ බලපෑම, කෘෂිකර්මය ආශ්‍රිත ගැටලු

[1,2] ඉතිහාසය අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. pramali.abeyrathna@gmail.com

පානදුර නගරසභා ගොඩනැගිල්ලේ බ්‍රිතාන්‍ය වාස්තුවිද්‍යාත්මක ලක්ෂණ පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

පෙරේරා එස්.එන්.සී.[1]

බ්‍රිතාන්‍ය පාලන සමය තුළ දී ශ්‍රී ලංකාවේ ඉදි වූ බොහෝ ගොඩනැගිලි සමකාලීන බ්‍රිතාන්‍ය වාස්තුවිද්‍යාත්මක ලක්ෂණ අනුව ඉදිකර තිබීම විශේෂ ලක්ෂණයක් ලෙස දැකිය හැකිය. ඒ අනුව විවිධ පොදු සේවා ආශ්‍රිත ගොඩනැගිලි හා පරිපාලනය සම්බන්ධ ගොඩනැගිලි ඒ අතරින් ප්‍රමුඛ ස්ථානයක් දරයි. එවන් බ්‍රිතාන්‍ය වාස්තුවිද්‍යාත්මක ලක්ෂණ සහිත ගොඩනැගිල්ලක් ලෙස පානදුර නගර සභා ගොඩනැගිල්ල හඳුන්වාදිය හැකිය. එම ගොඩනැගිල්ලේ වාස්තුවිද්‍යාත්මක ලක්ෂණ පිළිබඳව විමර්ශනයක් කිරීම මෙම පත්‍රිකාවෙහි අරමුණ වේ. 20 වැනි සියවසේ මුල් භාගයේ දී ඉදි වූ මෙම ගොඩනැගිලි කෙරෙහි බ්‍රිතාන්‍ය වාස්තුවිද්‍යාත්මක ලක්ෂණ බලපා ඇත්තේ කෙසේ ද? යන්න පිළිබඳ පර්යේෂණ ගැටළුව මූලික කොට ගෙන පානදුර නගර සභා ගොඩනැගිල්ල මෙහි දී අධ්‍යයනයට ලක් කෙරේ. මේ සඳහා මුළුමනින්ම ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනය කිරීම පාදක කර ගන්නා ලදී. ක්‍රි.ව. 1925 දී එවකට රජයේ පරිපාලන නිලධාරි ධූරය හෙබවූ සෙසිල් ක්ලෙමන්ට් විසින් මෙම ගොඩනැගිල්ලට මුල්ගල තැබූ අතර ම ඉන් අනතුරු ව ක්‍රි.ව. 1927 දී සර්. හර්බට් ස්ටැන්ලි ආණ්ඩුකාරවරයා විසින් මෙම ගොඩනැගිල්ල විවෘත කොට තිබේ. සී. ඩොමින්ගෝ ඩයස් මහතා සිහිවීම පිණිස ඉදිකර ඇති මෙම ඉදිකිරීම ඔහුගේ නමින් ම නම් කොට තිබේ. මහල් දෙකකින් යුත් මෙහි ඉදි කිරීම් සඳහා ග්‍රීක, රෝම වාස්තුවිද්‍යාත්මක ලක්ෂණවලින් පෝෂිත වූ බ්‍රිතාන්‍ය වාස්තුවිද්‍යාත්මක ලක්ෂණ ද මනා ලෙස සංකලනය කොට උපයෝගී කරගෙන තිබේ. ටස්කන් (Tuskan) සම්ප්‍රදායේ කුලුණු යුග්මයක් සහිත පෝටිකෝව යුරෝපීය ලියකම් සැරසිලි (Festions), ආරුක්කු හැඩයේ කවුළු මෙන් ම විසිතුරු මුදුනටි (Facade) බැලූ බැල්මට ම සමකාලීන කිතුනු දේවස්ථානයක මුහුණුවරක් විද්‍යමාන කරයි. 20 වන සියවසේ දෙවන දශකය තුළ දී ප්‍රචලිත ව ගිය, එතෙක් භාවිතයේ පැවති වික්ටෝරියා වාස්තුවිද්‍යා සම්ප්‍රදායට වඩාත් මඳ සමානත්වයක් දරන්නා වූ මෙම ලක්ෂණය සමකාලීන දුම්රිය ස්ථාන ඇසුරෙන් ද දැකගත හැකිය. ඒ අනුව එවැනි ස්මාරක අගයකින් (monumental value) යුක්ත ය. පානදුර ප්‍රදේශයේ ඉදිකර ඇති මෙම නගර සභා ගොඩනැගිල්ල ලංකාවේ බ්‍රිතාන්‍ය වාස්තුවිද්‍යාවේ තවත් සම්ප්‍රදායක් නිරූපණය කරන ගොඩනැගිල්ලක් ලෙස පෙන්වා දිය හැකිය.

මුඛ්‍ය පද : පානදුර නගර ශාලාව, බ්‍රිතාන්‍ය වාස්තුවිද්‍යාව, බ්‍රිතාන්‍ය යුගයට අයත් ස්මාරක, ටස්කන් සම්ප්‍රදාය, ග්‍රීක රෝම වාස්තුවිද්‍යා සම්ප්‍රදාය

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්ව විද්‍යාලය.
nirodhachandramali1@gmail.com

Paleography , Epigraphy and Numismatics

පුරාතන ලංකාවේ විහාර ඉඩම්වලට ඇතුළුවීමේදී රාජකීය නිලධාරීන්ට පනවා තිබූ වාරණ පිළිබඳ අත්තාණි ශිලාලේඛන ඇසුරෙන් විමසුමක්

දිල්රංග පී. පි. කේ.[1]

රාජකීයයන් හෝ සාමාන්‍ය ජනතාව විසින් ඕනෑම තරාතිරමක පුද්ගලයෙක් වෙත විහාරාරාම උදෙසා ඉඩම් පරිත්‍යාග කරදීමේ හැකියාවක් පැවති අතර එසේ ප්‍රධානය කරන ලද ඉඩමේ සුරක්ෂාව ද රාජකීයයන් විසින් සැපිරූ බව පෙනෙන්නට තිබේ. මෙමගින් විහාර ඉඩම්වලට ඇතුළුවීමේදී රාජකීය නිලධාරීන්ට පනවා තිබූ වාරණ පිළිබඳ අධ්‍යනය කිරීම අපේක්ෂා මෙහිදී කෙරේ. විහාර සන්තක ඉඩකඩම් ආරක්ෂා වීම සහ ඒවායේ නිදහස් භුක්තිය උදෙසා රාජකීය නිලධාරීන්ගෙන් සිදුවිය හැකි බාධා මැඩපැවැත්වීම උදෙසා සමකාලීන පාලකයන් ගත් ක්‍රියාමාර්ග කොතරම් සාර්ථක වීද යන්න මෙම පර්යේෂණයේ ගැටලුව වේ. අධ්‍යන ක්‍රමවේදය වශයෙන් පුස්තකාල අධ්‍යනය සිදුකෙරිණි. අත්තාණි ශිලාලිපියකින් බොහෝ දුරට සිදුවන්නේ ආගමික හා මහජන ආයතන වලට අයත් හා ඇතැම්විට පුද්ගලයන්ට අයත් ගම්බිම්වලින් බදු අයකිරීම, රජයේ නිලධාරීන් ඒ ගම්බිම් ආදියට ඇතුළුවීම වැළැක්වීම වැනි වරප්‍රසාද ප්‍රදානය කිරීම ය. පළමුවන උදය රජු විසින් අභයගිරි වෙහෙරෙහි සලපිළිම වහන්සේගේ ගෙයි පහන් වැටි දල්වනු පිණිස තෙල් බද්දක් ගෙවමින් භුක්ති විඳින සේ කිතම්බැවැ නම් මහාදිපාද කෙනෙකුට පරිත්‍යාග කරන ලද කොළයුණු නම් ගමකට දුන් නිදහස්කම් ගැන දක්වමින් නෑගම ටැම්ලිපිය ලියවී තිබේ. ''මෙගමට් වැරි පෙරෙනාට්ටු නොවද්නා කොට් ඉසා" ආදී වශයෙන් මෙම ගමට ඇතුළු නොවිය යුතු පුද්ලයන් පිළිබඳ දක්වමින් ගමට නෛතික පදනමක් එක් කිරීමට රජු කටයුතු කර ඇත. මැදිරිගිරි ටැම් ලිපියේ ද මැදිරිගිරි විහාර පියන්ගලට අයත් ඉඩමේ සතර සීමාවට ආණ්ඩුවේ මුලාදෑනීන්ගේ සහ වෙනත් නොවැදියමනා අයගේ ප්‍රවේශය වැලැක්වීමත් අයබදු ගැනීම වැළැක්වීමාදියත් සඳහා ලිපිය පිහිටුවා තිබේ. එහි දක්වන ආකාරයට විහාරය පිහිටි රන්තිසා ගමේ පියන්ගලට අයත් සතර සීමාවට ආණ්ඩුවේ නිලධාරීන් ඇතුළුවීම තහනම් කොට ඇත. කිවුලේකඩ ශිලා ලිපියේ ද පළමු වැනි සේන රජුගේ විධාන පරිදි රාජ්‍ය නිළධාරින්, වාරි බදු හා අතුරු මාර්ග බදු අය කළ නිළධාරින්, රට ලද්දන් හා පස් ලද්දන් රිටිගල විහාරය සතු ඉඩම් වලට ඇතුළු නොවන ලෙස අංගාරක්ෂක නිළධාරියා විසින් වාරණ පනවා ඇත. එමගින් සමකාලීන විහාර ඉඩම් වලට රාජකීයයන්ගෙන් සිදුවිය හැකි බාධක වැළැක්වීමට පවා නිළධාරීන් පත් කර සිටි බව පැහැදිලි වේ. කුමන හෝ තරාතිරමේ පුද්ගලයෙක් වුව මෙකී ගම් වල පනවන ලද නීති ව්‍යවස්ථා හා වාරණ උල්ලංඝනය කිරීම දඬුවම් ලැබිය හැකි වරදක් බවට පත් කර තිබේ. මේ අනුව සාමාන්‍ය ජනතාව වෙත පමණක් නොව රාජකීය නිලධාරදීන්ට පවා යම් යම් වාරණ පනවමින් විහාර ඉඩම් නිදහස්ව භුක්තියේ යෙදවීමට පාලකයන් ගත් ක්‍රියාමාර්ග අත්තානි ශිලා ලේඛන ඇසුරෙන් පැහැදිලි කර ගත හැකිය.

ප්‍රමුඛ පද : අත්තාණි, නිළධාරීන්, රාජකීය, වාරණ, විහාර

---

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
krishmaldilranga1@gmail.com

ඓතිහාසික පැළුණුගල සෙල්ලිපිය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්.

සෙව්වන්දි කේ.ඩී.සී.[1]

කළුතර දිස්ත්‍රික්කයේ දියගම ගම්මානයේ පෞද්ගලික ඉඩමක පිහිටි පැළුණුගල සෙල්ලිපිය මුල් කොට ගෙන මෙම අධ්‍යයනය සිදු කර ඇත. එහිදී පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය වශයෙන් සාහිත්‍ය මූලාශ්‍ර, ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනය හා සම්මුඛ සාකච්ඡා යොදා ගැනුණි. ඓතිහාසික වටිනාකමින් යුත් එම සෙල්ලිපිය පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව යටතේ සංවර්ධනය වුවද අද වන විටත් පෞද්ගලික ඉඩමක පැවතීම ගැටලුවකි. එම සෙල්ලිපියෙහි වැදගත්කම හේතුවෙන් වරින් වර පුද්ගලයින් මෙම ඉඩම වෙත පැමිණෙන අතර ඒ සඳහා ඉඩම් හිමියාගෙන් අවසර ගැනීමේදී ඇති වන අපහසුතාවය මඟහැර ගැනීමට පිළියමක් යෙදීම මෙම අධ්‍යයනයේ අරමුණයි. කලුතර කලුගං මෝදර සිට සැතපුම් තුනක් පමණ කලු නදියේ ඉහළ පැරණි තොටුපළක් අසළ පැළුණු ගල නම් වූ පර්වතයට නුදුරින් පිහිටි ඉඩමක මෙම ශිලා ලේඛනය පිහිටා ඇත. මෙම සෙල්ලිපියේ අක්ෂර පිළිබඳ විවිධ වූ අර්ථකථන පැවතිය ද සමස්ථ අදහස ලෙසින් කලුතර පැවති මහා කාලක නම් විහාරයට කරන ලද පූජාවක් ගැන පවතින්නා වූ සඳහනක් ලෙස දැක්විය හැකිය. කලුතර ප්‍රදේශයේ ඕනෑම ස්ථානයක ඉතිහාසය ගැන අධ්‍යයනය කිරීමේදී මෙම සෙල්ලිපිය වැදගත් මූලාශ්‍රයක් බව කිවයුතු කරුණකි. මෙම ලිපියේ වැදගත්කම වන්නේ අනුරාධපුර යුගය බඳු, දුරාතීතයේ රයිගම් කෝරළය හා පස්දුන් කෝරළය සිංහල බෞද්ධ ජනතාවගේ ජනාවාසව දියුණුව පැවතීමයි. මෙම ලිපිය පළමු වරට සොයා ගෙන ඇත්තේ වස්කඩුවේ ශ්‍රී සුභූති ස්වාමීන් වහන්සේය. 1891දී සෙල්ලිපි පිළිබඳ විශේෂඥයෙකු වූ ජර්මන් ජාතික මියුලර් නැමැත්තා විසින් පළමු වරට එම සෙල්ලිපිය කියවා ඇත. ඔහුගේ මතය අනුව මෙම විහාරයට කරන ලද පරිත්‍යාගයක් පිළිබඳව ලියවූවක් ලෙස දක්වේ. එම අදහස වැරදි බව පෙන්වා දෙමින් සී. ඩබ්ලිව් නිකලස් මහතා විසින් මහා කාලක මහා වෙහෙරක් පැවති බවට අදහස් දක්වයි. මෙම කියවීම අනුව අනුරාධපුර යුගයේ දී කැළණිය කේන්ද්‍රකරගත් මායා රාජධානිය කලු ගඟ දක්වා පැතිර පැවති බව සනාථ වේ. ඉන් පසුව නැවතත් 1991දී සී. ජයසිංහ මහතා විසින් මෙම ලිපිය ක්‍රිස්තු පූර්ව 1 වන සියවසේ ලියවී ඇති බවට අදහසු දක්වා ඇත. මෙය අනුරාධපුර යුගයේදී පිහිටවන්නට ඇතැයි සැක සහිතය. පුරාවිද්‍යා අංශයෙන් දැන්වීම් පුවරු සවිකර තිබියදී ඓතිහාසික වටිනාකමින් හෙබි ජාතික දේපළක් වන මෙය පෞද්ගලික ඉඩමක පැවතීම පිළිබඳව බලධාරීන් සොයා බැලිය යුතුය. එම ඉඩමෙහි සෙල්ලිපිය පිහිටුවා ඇති බිම් කොටස පුරාවිදයා දෙපාර්තමේන්තුව විසින්, එම ඉඩම් හිමියාට ද සාධාරණයක් ඉටුකර රජයේ භාරයට ගැනීමට කටයුතු කරන්නේ නම් එහි ආරක්ෂාව තවත් ශක්තිමත් වනවාසේම ඕනෑම පුද්ගලයෙකුට ඕනෑම අවස්ථාවක එය නරඹා දැනුම ලබා ගැනීමට යාමේදී ඇති වන අවහිරතාවය මඟහැරෙනු ඇත.

ප්‍රමුඛ පද : දියගම ගම්මානය, ඓතිහාසික, පැළුණුගල සෙල්ලිපිය

---

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යන අංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
kdcsewwandi1997@gmail.com

ශ්‍රී ලාංකේය අතීත සමාජයේ ගවයාට හිමි වූ තත්ත්වය පිළිබඳ අභිලේඛන මූලාශ්‍රමය විමසුමක්

සේනානායක එස්.ආර්.එල්.[1]

ලංකාවේ ජීවත් වූ අර්ධ සංචාරක එඬේර ජනයා කිරි ආහාර හා මාංශ සඳහා ගවයින් හීලෑකර ඇත. එමෙන්ම කාලයත් සමඟ ගෘහාශ්‍රිතව කෘෂි කටයුතු සඳහා මෙන්ම ප්‍රවාහන මාධ්‍යක් වශයෙන් ගවයා යොදාගන්නට ඇතැයි සැලකේ. ඒ හා සමකාලීනව සමාජීය හා ආර්ථික වශයෙන් ගවයාට හිමි වූ තත්ත්වය පිළිබඳ අභිලේඛන මූලාශ්‍රමය කරුණු මඟින් විමර්ශනය කිරීම පර්යේෂණයේ අරමුණු වේ. ඒ අනුව ලාංකීය සමාජයේ ගවයාට තිබූ සමාජීය පිළිගැනීම කෙබඳු ද? යන්න පර්යේෂණ ගැටළුව වේ. මෙහිදී අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය වශයෙන් පුස්තකාල අධ්‍යයනය සිදුකෙරිණි. සමකාලීන සෙල්ලිපි සාධක වලට අනුව ගවයා වෙළඳ භාණ්ඩයක් ලෙස භාවිත නොකරන ලෙසටත්, ගවයෙක් මැරුවොත් හෝ සොරකම් කළහොත් දැඩි දඩුවම් පැමිණ වූ බවත් වේවැල්කැටිය පුවරු ලිපිය සාධක සපයයි. එහි ''මීවුන් ගෙරි ගොන් එළුවන් මැරූවන් මරා පට්වනු කොට් ඉසා'' ලෙස සඳහන් කිරීමෙන් පෙනියන්නේ රාජ්‍ය පාලකයා විසින් නෛතික ලේඛනයක් මඟින් ගවයා සුරක්ෂා කිරීමට අනුග්‍රහ දැක්වූ ආකාරයයි. ලීලාවති රැජිනගේ පුලියම්කුලම් පුවරු ලිපියට අනුව දිළින්දන් සඳහා දන්හළක් කරවා ඒ සඳහා "එළ සරක් මී සරකින් යෙළසික්" යනුවෙන් සඳහන් එළ මී හරකුන් 150ක් පරිත්‍යාග කොට එය මතුවටත් පැවත්විය යුතු යැයි දන්වා ඇත. එමගින් පරිත්‍යාගයන් සඳහා ගවයන් යොදාගැනිම තුළ සමකාලීනව සමාජයේ වටිනාකමක් නිරූපණය කොට ඇත. එමෙන්ම සමකාලීනව පිහිටුවා ඇති මොරගොඩ, ඇල්ලෙවැව, රඹෑව වැනි අත්තානි කණු කිහිපයකම විහාරාරාමවලට හා ගම්වලට ''ගැල් මීවුන්, ගම්ගොන්, කිරිගෙරි, මීවුන්'' ඇතුළු කර නොගත යුතු බව දක්වා ඇත. එමගින් පෙනියන්නේ ආගමික කටයුතු සිදුකරන ස්ථාන සඳහා ගවයන් ඇතුලු කිරීමෙන් ඒවායේ කටයුතු සඳහා බාධා ඇති වීමයි. තවද ඊරිපින්නියෑව ලිපියේ සඳහන් "දී හිකිරි තෙල් නොගන්නා කොට් ඉසා" යනු සමකාලීනව ගවයාගෙන් පස්ගෝ රස ගෙන ඇති බව හා සමාජයේ එය ආහාර අතරින් අග්‍ර කොටක් ලෙස පරිභෝජනය කිරීම එකල කළ බවක් පෙන්වා දිය හැකිය. තවද "ගැල් මීවුන්" ලෙස සඳහන් කර ඇත්තේ එකළ ගැල් ඇදීමට යොදාගන්නා මී හරකුන් වේ. එමගින් සමකාලීනව පැවති ප්‍රධානතම ප්‍රවාහන මාධ්‍ය සඳහා යොදාගෙන ඇත්තේ ගවයා බව සනාථ වේ. ඇටවිරගොල්ලෑව සෙල්ලිපියෙන් නියෝග කර ඇත්තේ ගමේ ගවදෙනුන්, එළහරකුන්, ගැල් ගොනුන් වෙනත් ක්‍රියාවන් සඳහා නොගත යුතු බවයි. ඒ තුළින් දැකිය හැක්කේ සමකාලීනව ගවයා සේවයට යොදාගැනීමට නම් බදු ගෙවීමක් කළ යුතු බවත් අනවසරයෙන් ගවයන් රැගෙන නොයා යුතු බවත්ය. මේ ආකාරයට අභිලේඛන මූලාශ්‍රය මඟින් හෙළිවන අන්දමට මිනිසා විසින් හීලෑ කරගත් සතුන් අතර ගවයාට ආර්ථික වශයෙන් මෙන්ම සමාජීය වශයෙන් යම් පිළිගැනීමක් හිමිව තිබෙන බව මනාව පැහැදිලි වේ.

ප්‍රමුඛ පද : අභිලේඛන, මූලාශ්‍ර,ගවයා, සමකාලීන, සමාජීය

---

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. randisenanayaka09@gmail.com

පූර්ව බ්‍රාහ්මී ශිලා ලේඛනවලින් හෙළිවන වර්තමාන මධ්‍යම පළාත හරහා දිවෙන මාර්ගයක් පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

[1]වීරසිංහ ඩී.ඒ.එස්.ඩී.

අගනගර, වෙළඳ නගර, ප්‍රාදේශීය නගර, වරායන්, විහාරාරාම සහ ජනාවාස සම්බන්ධ කෙරෙන විධිමත් මාර්ග පද්ධතියක් අනුරාධපුර යුගයේ සිට පැවති බව සාහිත්‍ය හා පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක මඟින් තහවුරු වී තිබේ. ක්‍රි.පූ.3 ක්‍රි.ව.1 සියවස්වල මධ්‍යම පළාත හරහා මාර්ගයක් පැවැතියේ ද යන ගැටලුව මූලික කරගත් මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණ, මාර්ගයක් සකස් වීමේදී සමකාලීන මධ්‍යම පළාතේ වැදගත්කම අනාවරණය කිරීමයි. ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණය, පුස්තකාල අධ්‍යයනය, සම්මුඛ සාකච්ඡා හා අන්තර්ජාල භාවිතය ඔස්සේ දත්ත රැස් කළ අතර මධ්‍යම පළාතට අයත් පූර්ව බ්‍රාහ්මී ශිලා ලේඛනවල අන්තර්ගතය හා පිහිටීම ඇසුරින් මෙම පර්යේෂණය සිදු කෙරිණි. ශිලා ලේඛන පිහිටි ස්ථාන 30 ක් හඳුනාගත් අතර ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණයෙන් ලබා ගත් ඨිතී ඛණ්ඩාංක සිතියමක් මත සලකුණු කිරීමෙන් මාර්ගයක පිහිටීම අනාවරණය කර ගැනුණි. අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රයන් 30, මාතලේ, මහනුවර සහ නුවරඑළිය දිස්ත්‍රික්ක තුන කේන්ද්‍ර කරගනිමින් උතුරු දකුණු දිශානුගත රේඛාවක පිහිටා ඇති අතර සමකාලීනව භාවිතයට ගත් මාර්ගයක මෙම ක්ෂේත්‍ර සියල්ල ස්ථානගත වී ඇති බව නිරීක්ෂණය විය. පූර්ව බ්‍රාහ්මී ශිලා ලේඛනවල අන්තර්ගතය අනුව තත් කලාපය දේශපාලන, ආර්ථික, ආගමික හා සමාජීය වශයෙන් වැදගත් බව හඳුනාගත හැකි විය. දඹුල්ල සහ තල්ගහගොඩ ලෙන් ලිපිවල අනුරාධපුර පාලකයක් පිළිබඳවත් ඇඹුල්අඹේ සහ බඹරගල ලිපිවල මාගම පාලකයන් පිළිබඳවත් සඳහන් වීමෙන් සමකාලීන අනුරාධපුර හා මාගම ආධිපත්‍යයට නතු ප්‍රදේශයක් ලෙස මධ්‍යම පළාත පැවති බව පැහැදිලි වේ. හමුවූ ශිලා ලේඛනවල මැණික්කරුවන්, කුඹල්කරුවන්, ඇත්දත් ශිල්පීන් පිළිබඳවත් චිතනගර සහ උතකනගර පිළිබඳව සඳහන්වීමත් නිසා ක්‍රි.පූ.3 ක්‍රි.ව.1 සියවස්වල මධ්‍යම පළාත ආර්ථිකමය වශයෙන් වැදගත් කලාපයක් වූ බව සනාත විය. ශිලා ලේඛන ව්‍යාප්ත ක්ෂේත්‍ර 30 න් 29 ක් ම භික්ෂු ආරාම ලෙස භාවිතයට ගත් කටාර ලෙන් පැවතීමත් ඒ ආශ්‍රිතව ජනාවාස පැවතීමත් අනුව ආගමික හා සමාජීය වශයෙන් ද මධ්‍යම පළාත සුවිශේෂී වූ බව පැහැදිලිය. සමකාලීන දේශපාලන ආධිපත්‍යයත්, වෙළඳ කටයුතු, ආගමික ස්ථාන වෙත ගමන් කිරීම, සමාජීය අවශ්‍යතා මත මධ්‍යම පළාත හරහා මාර්ගයක් පැවතීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. තත්කාලීන ප්‍රධාන පාලන මධ්‍යස්ථානය වූ අනුරාධපුරය කේන්ද්‍ර කරගෙන මාර්ග පද්ධතිය සංවිධානය වී තිබූ අතර අනුරාධපුර පාලකයන් සහ දකුණු දෙසින් වූ මාගම පාලකයන් පිළිබඳ සඳහන් ශිලා ලේඛන මධ්‍යම පළාතෙන් හමු වීමත් නිසා මෙම මාර්ගය උතුරින් අනුරාධපුරයත් දකුණු දෙසින් සමකාලීන මාගම රාජධානියත් සම්බන්ධ කරන්නට ඇති බව නිගමනය කළ හැකිය.

මුඛ්‍ය පද : ශිලා ලේඛන, ක්‍රි.පූ.3 ක්‍රි.ව.1, මාර්ගය, අනුරාධපුරය

[1]ඉතිහාස හා පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය. sasdilshan97@gmail.com

ශිලාලේඛන මඟින් හෙළිවන ලක්දිව පුරාණ වෙදකම පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

දසනායක ඩී.එම්.පී.අයි.[1]

නීරෝගිභාවය යනු මානවයාට තම ජීවනාලිය යහපත් අයුරින් පවත්වා ගැනීමට උපකාරී වන්නක් නමුදු සෑම පුද්ගලයෙකුටම විවිධකාර රෝගාබාධ වැළඳීම සාමන්‍ය කරුණකි. මෙලෙස මිනිසාට ඇතිවන්නා වූ විවිධ රෝගාබාධයන් වළක්වා ගැනීම සඳහා මනා පිටුබලයක් පුරාණ වෙදකම තුළින් හිමි වන අතර, වර්තමානයේදී මෙන්ම පුරාතනයේ ද ඒ සඳහා විවිධ වූ වෛද්‍ය ක්‍රමෝපායන් භාවිත කර තිබේ. මෙලෙස භාවිත කරන ලද විවිධ ක්‍රමවේදයන් පිළිබඳ තොරතුරු අන්තර්ගතවන වැදගත් පුරාවිද්‍යා මූලාශ්‍රය විශේෂයක් ලෙස ශිලාලේඛන හඳුන්වාදිය හැකිය. එලෙස හමුවන ශිලාලේඛන කිහිපයක් අධ්‍යයන පරාසය ලෙස යොදාගෙන සිදුකරන ලද මෙම අධ්‍යයනයේ අධ්‍යයන අරමුණ වන්නේ අස්පර්ශීය උරුමයක් ලෙස ද සඳහන් කළහැකි අතීත වෛද්‍ය ශාස්ත්‍රය හඳුනාගෙන ඒවා මතු පරපුර වෙනුවෙන් රැකගැනීමය. මෙම අධ්‍යයනය සිදුකිරීමේදී අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය ලෙස ප්‍රාථමික හා ද්විතියික මූලාශ්‍රය වැදගත් විය. අධ්‍යයනයෙන් හෙළි වූ කරුණු අනුව පාලියෙහි "වෙජ්ජ" ලෙස ද සංස්කෘතෙහි "වෛද්‍ය" ලෙස ද සඳහන් වන වෛද්‍ය වෘත්තිකයන් ගැන සහ පුරාණ වෛද්‍ය ශාස්ත්‍රය පිළිබඳ තොරතුරු සිව්වැනි මිහිඳු රජුගේ මිහින්තලා සෙල්ලිපිය, රාජාංගනය ලිපිය, පස්වැනි කාශ්‍යප රජුගේ පුවරු ලිපිය, දොරබාවිල ටැම් ලිපිය, කිරිබත්වෙහෙර ටැම් ලිපිය යනාදී ලේඛනවල සඳහන් වේ. මෙකල පැවති වෛද්‍ය ක්‍රමයන් පිළිබඳව සහ රජවරු වෙදකමට දැක්වූ අනුග්‍රහයන් පිළිබඳ තොරතුරු සෙල්ලිපිවල සඳහන් කර තිබේ. මෙයින් කිරිබත්වෙහෙර ටැම් ලිපියේ සිව්වැනි කාශ්‍යප රජු තුම්බර තුපාරාම නැමැති බෙහෙත් ශාලාවකට ඉඩම් පරිත්‍යාග කළ බව ද, සිව්වැනි මිහිඳු රජුගේ මැදිරිගිරිය පුවරු ලිපියේ මැදිරිගිරිය ආරාම සංකීර්ණයේ පිහිටි ආරෝග්‍ය ශාලාවක නීතිරීති පිළිබඳව ද තොරතුරු සඳහන්ය. ඊට අමතරව අභයගිරිය රත්න ප්‍රාසාදයට නුදුරින් හමු වූ පස්වැනි කාශ්‍යප රජුගේ සෙල්ලිපියක නුවර මංගල මහා වීදියේ දකුණු දොරටුව ආසන්නයේ වෛද්‍ය ශාලාවක් කරවා රෝග බිය සමනය කළ බව සහ දොරබාවිල ටැම් ලිපියේ සිව් වැනි දප්පුල රජු විසින් ප්‍රධාන වෛද්‍යවරයෙකු වෙත ගම්වරයක් ප්‍රධානය කිරීම පිළිබඳව ද තොරතුරු සඳහන්ය. තවද සිව්වැනි මිහිඳු රජුගේ අභයගිරි ශිලාලේඛනයේ එම රජතුමා විසින් රෝහලක් ඉදිකළ බව සහ පොළොන්නරු රාජසභා මණ්ඩප ශිලාලේඛනයෙහි එක් ඉඩම් හිමියෙකු විසින් වාර්ෂිකව රෝහලකට වියළි ඉඟුරු පැළයක් ලබාදිය යුතු වූ අතර එසේ සිදුනොකළහොත් එය රනින් ගෙවිය යුතු බවට තොරතුරු දැක්වේ. හතරවැනි මිහිඳු රජතුමාගේ මිහින්තලා පුවරු ලිපිවල පැරණි වෙදකම් හා වෙදහල් පිළිබඳව දැක් වේ. ඒ අනුව මෙම අධ්‍යයනයෙන් පැහැදිලි වන්නේ ශිලාලේඛන මඟින් මෙරට පුරාණ වෙදකම පිළිබඳව තොරතුරු රැසක් අනාවරණය වන බවය.

මුඛ්‍ය පද : නීතිරීති, පරිත්‍යාග, පුරාණ, වෙදකම, ශිලාලේඛන

[1] මානවශාස්ත්‍ර අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. ishanipoornima80@gmail.com

කුරුණෑගල රිදී විහාරයේ දීඝ නිකාය පුස්කොළ ග්‍රන්ථය පිළිබඳව කෙරෙන අභිලේඛන විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්

වීරකෝන් ඒ.එම්.එම්.[1]

මානවයාගේ අතීතය හදාරන පුරාවිද්‍යාව තුළ මූලාශ්‍රය යන්න වැදගත් සාධකයකි. පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍රය යටතේ, පැරණි ලේඛන යන අරුත් දෙන අභිලේඛන වලට හිමිවනුයේ සුවිශේෂි ස්ථානයකි. ලේඛනවල අන්තර්ගතය, අයත්වන කාලය, ඉතිහාසය ලිවීමට යොදාගැනීම යනාදිය එහිදී අධ්‍යයනයට බඳුන්වන අතර මෙම අධ්‍යයනයේ දී එවැනි වූ අභිලේඛනයක් වන වයඹ පළාතට අයත් කුරුණෑගල රිදී විහාරයේ ඇති දීඝනිකාය පුස්කොළ ග්‍රන්ථය පිළිබඳ ව අභිලේඛන විද්‍යාත්මකව විමර්ශනය කිරීම අරමුණ වේ. මෙහිදී ස්ථානීය ගවේෂණ ක්‍රමවේදය යටතේ දත්ත ඒකරාශි කර පුස්තකාල අධ්‍යයන මඟින් ද තොරතරු රැස් කරගත් අතර ඒ තුළින් අධ්‍යයනය සාර්ථක කර ගැනීම අභිප්‍රාය විය. බුදුන්ගේ ධර්මය සූත්‍ර, විනය, අභිධර්ම යන ත්‍රිපිටකයකින් සමන්විත මෙහි සූත්‍ර පිටකයට අයත් දීර්ඝ වූ සූත්‍ර වලින් සමන්විත දීඝ නිකාය ශකවර්ෂ 1666 ට හෙවත් ක්‍රි.ව 1744 ට අයත් පැරණිතම පුස්කොළ ග්‍රන්ථයක් වශයෙන් තිබ්බොටුවාවේ සාමණේර හිමියන් විසින් රචිත, වළගම්බා රජු දවස මාතලේ අලුවිහාරයේ දී ග්‍රන්ථාරූඩ කරන්නක් ලෙසට හැඳින්වේ. වර්තමානයේ දී පරිශීලනයට ඉතා හොඳ තත්වයේ පවතින පිටපතක් වන මෙය සාම්ප්‍රදායික සිතුවමින් විසිතුරු වූ කම්බා යුගලකින් සමන්විත මෙහි ආශිර්වාදයත්, පිටු අංකයත් දක්වමින් බ්‍රාහ්මජාල සූත්‍රයෙන් ඇරඹී අගනා පුස්කොළ පිටපතක් වශයෙන් දැක්විය හැකිය. බොහෝ පුස්කොළ රචකයින් එකල පැවති සමාජ තත්වය විග්‍රහා කළ අතර මෙහිදී ශ්‍රී විජය රාජසිංහ රජු සමයෙහි ශාසනය පිරිහී තිබුණු හෙයින් ශාසනයේ පිනට පහළ වූ සරණංකර හිමියන්ගේ ශිෂ්‍ය තිබ්බොටුවාවේ සාමණේර හිමියන් විසින් මෙම දීඝනිකාය ලියා අවසන් කළ බවත් දැක්වේ. මූලික කොටස් තුනකින්, සූත්‍ර 33 කින් සමන්විත මෙහි අක්ෂර පිළිබඳව සැලකීමේ දී තුඩු සහිත, සිහින්, පටු, හංසාක්ෂර ශෛලියෙන් යුතුව, කුණ්ඩලය, පෙයියාලම, කාකපාදය යන විරාම ලක්ෂණයන්ගේ භාවිතය ද දැකීමට පුළුවන. මෙහි අභිලේඛන විද්‍යාත්මක බව සැලකීමේදී අතීතය හා වර්තමානය අතර සබැඳියාවක් එනම් සමකාලීන වීමක් දැකිය හැකි අතර, මෙම දීඝනිකායේ සෑම සූත්‍රයක්ම ත්‍රිවිධ ශීලයෙන් යුක්තව බුද්ධ කාලයේ සමාජ, ආර්ථික, ආගමික, දේශපාලනික කරුණු වර්තමානයට ගලපා, ඒ අනුව ක්‍රියා කිරීමට මිනිසුන් පෙළඹවීම තුළ එය සමාජයේ දියුණුවට මෙන්ම සංවර්ධනයට ද රුකුලක් වූ බව අග්ගඤ්ඤ සූත්‍රය, චක්කවත්තිසීහනාද සූත්‍රය, සිඟාලෝවාද සූත්‍රය වැනි සූත්‍ර තුළින් නිදසුන් සපයනු ලබයි. මේ අනුව බැලීමේ දී මෙහි අන්තර්ගත කරුණු අතින් ගත්කළ බුදුන්ගේ ධර්මය එක්තැන් වූවක් මෙන්ම සමාජයට ආදර්ශයක් ගෙන දෙන්නක් ලෙසට මෙම පුස්කොළ පිටපත සාක්ෂි සපයනු ලබයි.

මුඛ්‍ය පද : දීඝනිකාය, අභිලේඛන, රිදී විහාරය, පුස්කොළ, ත්‍රිපිටක

---

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
maheshika552@gmail.com

මලිදුව ග්‍රාමයේ එකල පැවැති සමාජ පසුබිම පිළිබඳ පුස්කොළපොත් ආශ්‍රයෙන් අධ්‍යනයක්

රණසිංහ එම්.ඩී.[1]

දකුණු පළාතේ මාතර දිස්ත්‍රික්කයේ අකුරැස්ස ප්‍රාදේශිය ලේකම් කොට්ඨාසයට අයත් මලිදුව ග්‍රාමසේවා වසමට අයත් මලිදුව ග්‍රාමය ස්වභාව සෞන්දර්යයෙන් අනූන වටපිටාවක පිහිටා ඇත. මලිදුව ග්‍රාමයේ තුළ පැවැති පුස්කොළපොත් ආශ්‍රයෙන් ආගමික ඇදහිලි හා විශ්වාසයන්, සෞඛ්‍ය යනාදි ක්ෂේත්‍ර ඔස්සේ සමාජ පසුබිම අධ්‍යනය කිරීම මෙම පර්යේෂණයේ මූලික අරමුණ වනඅතර මලිදුව ග්‍රාමයේ එකල පැවැති සමාජ පසුබිම කුමන ස්වරූපයකින් පැවතියේද යන්න අධ්‍යනය කිරීම පර්යේෂණයේ ගැටලුව ලෙස පෙන්වා දිය හැකිය.මෙම පර්යේෂණය සඳහා දත්ත එක්රැස් කිරීම සඳහා මලිදුව ග්‍රාමය තුළ වර්තමානය වනවිට ඉතිරිව ඇති පුස්කොළපොත් පමණක් අධ්‍යනයට ලක්කළ අතර ප්‍රධාන වශයෙන් ගමෙහි කේන්ද්‍රීය ස්ථානයවූ මලිදුව ශ්‍රී විජයානන්ද විහාරස්ථානයේ පැවති පුස්කොලපොත් ද, මීට අමතරව අතීතයේ සිටම පාරම්පරික වශයෙන් පුස්කොළපොත් භාවිතයෙහි ගමෙහි ප්‍රචලිත පුද්ගලයින් වූ පේමචන්ද්‍ර රණසිංහ,ජයතිස්ස ඇල්ලලගොඩ, සෝමදාස කටුවන්දෙණිය මහතා, චාර්ලිස් රණසිංහ මහතා ,අල්විස් රත්නායක මහතාගේ පුස්කොළපොත් මේ සඳහා යොදා ගත්අතර පුස්කොළපොත් අධ්‍යනයේදි මෙම ග්‍රාමය තුළ ගුප්ත විද්‍යාව ආශ්‍රිත කටයුතු වන යාගහෝම, බලිතොවිල් යනාදිය ඉතා ඉහළ අන්දමින් ක්‍රියාත්මක වී ඇතිබැව් පසක් වේ. ඒ කෙසේදයත් අධ්‍යනයට ලක් කරන ලද පුස්කොළපොත් රාශියක බුදුගුණ වර්ණනා කොට ඉන් අනතුරුව මන්ත්‍ර සඳහන් වීමය. පේමචන්ද්‍ර රණසිංහ මහතාගේ පුස්කොළපොතක සඳහන් මන්ත්‍රයක පළමුව නමෝබුද්ධාය ඕතමෝ විසාලාමහනුවරදත් උදියාසිඟාකල පාපයෙන්ගල්ව ඉපිද යනාදි වශයෙන් බුද්ධ චරිතය දක්වා පසුව ඕංහ්‍රීංමහමන්ද නපිලහේවිෂනු ගිනිහරහරාඩිසන් යනුවෙන් මන්ත්‍ර දැක්වීම නිදසුන් ලෙස පෙන්වා දිය හැකිය. එසේම නක්ෂත්‍ර කටයුතුද එකල ගැමි ජනතාවගේ ජීවිත සමග බද්ධ වී ඇති බව පෙන්වා දිය හැකි අතර ඒ සූර්ය මාස,චන්ද්‍රමාස භාවිතා කොට එකල ජනයා ජන්ම පත්‍රය පුස්කොළපොත් භාවිතා කොට නිර්මාණය කිරීම නිසාවෙනි.මෙහිදි චාර්ලිස් රණසිංහ මහතාගේ ජන්ම පත්‍රය අධ්‍යනයට ලක්කළ විට පුවපුට නැකත,අටවක යනාදිය දක්වා තිබීම පෙන්වා දියහැකිය. එකල දියුණු සෞඛ්‍ය පහසුකම් පැවැති බව දැක්විය හැකි අතර ඒඅක්ෂි රෝග සඳහා පාරම්පරික වෛද්‍ය ක්‍රම ඇතුළත් පුස්කොළපොත් සෝමදාස කටුවන්දෙණිය මහතා සතුව පැවතීම නිසාවෙනි.එපමණක් නොව මලිදුව ශ්‍රී විජයානන්ද විහාරස්ථානය තුළ පැවති පුස්කොලපොත් රාශිය මගින් ධර්ම කරුණු රාශියක් ඇතුළත් වන අතර එහි සූත්‍ර,ගාථා සහ විනය ඇතුළත් වන අතර ඒ අනුව මෙම ග්‍රාමය තුළ බුදුදහම ප්‍රධාන අංගයක් වීඇති බවට පසක් වේ. මලිදුව ග්‍රාමයේ සමාජ පසුබිම පිළිබඳ පුස්කොළපොත් ආශ්‍රිතව අධ්‍යනයේදි බුදුදහම, ගුප්ත විද්‍යාව ප්‍රධාන අංග වීඇති බවත් දියුණු වෛද්‍යක්‍රම සහිතව සාමකාමී පරිපූර්ණ සමාජ පසුබිමක් මලිදුව ග්‍රාමයේ එකල පැවැති බව දැක්විය හැකිය.

මුඛ්‍ය පද : මලිදුව ග්‍රාමය, සමාජ පසුබිම, පුස්කොළපොත් ගුප්ත විද්‍යාව, බුදුදහම

---

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. madunidil@gmail.com

පුස්කොළ පොත්වල දැකිය හැකි සෞන්දර්යාත්මක අංග හා කලාත්මක අංග පිළිබඳව අධ්‍යයනයක්

කුසුම්ලතා පී.බී.අයි.කේ.[1]

පුස්කොළ පොත්වල අනෙකුත් අංශයන් මෙන්ම ඒ හා බද්ධ උත්කෘෂ්ඨ සෞන්දර්යාත්මක හා කලාත්මක අංග රාශියක් හඳුනාගත හැකි වේ. අපගේ පර්යේෂණ ගැටලුව බවට පත් වූයේ පුස්කොළ පොත් කලාවේ දී යොදා ගනු ලබන සෞන්දර්යාත්මක හා කලාත්මක අංග එක් කිරීමට හේතුව කුමක්ද යන්නයි. මෙම අංග පිළිබඳව පුලුල් අවබෝධයක් ලැබීම හා ඒ පිළිබඳ හඳුනා ගැනීම යන අරමුණු මුල් කර ගෙන මෙම අධ්‍යයනය සිදු කරනු ලැබේ. මෙහිදී පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය වශයෙන් ප්‍රාථමික මූලාශ්‍ර ලෙස සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රත් ද්විතීක මූලාශ්‍ර ලෙස අන්තර්ජාලයත් යොදා ගැණිනි. පුස්කොළ පොත්වල සෞන්දර්යාත්මක හා කලාත්මක අංග විමසීමේ දී විශේෂයෙන් කැටයම් වැදගත් වන අතර එහි දී දැව කැටයම්, ඇත් දත් කැටයම් ලෝහ කැටයම් හා වාත්තු වැඩ විශේෂ තැනක් ගනී. පොත් කම්බා තුලින් මේවා ඉතා උසස් ලෙස හඳුනාගත හැකි වේ. මෙකී විවිධ කැටයම් මගින් කලාත්මක, ඓතිහාසික හා සිත්ගන්නාසුලු ස්වභාවය ඔප්නංවාලීම සිදුව ඇත. එසේම සෞන්දර්‍යාත්මක හා කලාත්මක අංග අතර ලාක්ෂා සැරසිලි වැඩ ද ඇති අතර එමගින් පුස්කොළ පොත් අලංකරණයේදී,පාඨක රුචිකත්වය ඇද ගැනීමට පමණක් නොව සාම්ප්‍රධායික ක්‍රම තවදුරටත් ආරක්ෂා කර ගැනීම,පොතේ කල් පැවැත්ම ආදියට ද හේතු ව වී ඇත. පුස්කොළ සිතුවම් කලාව ද සුවිශේෂී අතර ස්වභාවික වර්ණයක් හෝ ලාක්ෂා භාවිතයෙක් සිතුවම් කර තිබේ. පුස්කොළ පොත්වල මෙකී සියලුම අලංකාර අංග සඳහා ආවේණික දේශීය සාම්ප්‍රධායික හා පාරම්පරික මෝස්තර රටා යොදා ගෙන තිබේ. ඒවා බුද්ධි ගෝචර වනවාට වඩා අක්ෂි ගෝචර සැරසිලි කලාවක් ලෙස සැලකීම උචිතය. පුස්කොළ පොත් කෙරෙහි මෙකී සෞන්දර්යාත්මක හා කලාත්මක අංග සම්බන්ධ කිරීමේ අපේක්ෂිතාර්ථය හුදෙක් ඒවායේ අලංකාරය ,විචිත්‍රත්වය ඇති කිරීම පමණක්ම නොව පාඨකයින්ගේ කියවීමේ රුචිය වර්ධනය , විෂයානු බද්ධ කරුණු පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා දීම, පොත් කෙරෙහි භක්ති පූර්වක ගෞරවයක් ඇති කිරීම,පරිහරණය කෙරෙහි ප්‍රසන්න හැඟීම් උද්දීපනය වැනි විවිධ අරමුණු මූල් කරගෙන තිබේ. උක්ත කරුණු අනුව නිගමනය කළ හැක්කේ පුස්කොළ පොත්වල වූ මෙකී සෞන්දර්යාත්මක හා කලාත්මක අංගයන් තුලින් එහි අලංකාරත්වයත් පාඨක රුචිකත්වයත්,ඓතිහාසිකත්වයත් රැක ගෙන ඇති බවයි.

මුඛ්‍ය පද : පුස්කොළ පොත්, සෞන්දර්‍යාත්මක හා කලාත්මක අංග, කැටයම්, සිතුවම්

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය,ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
indrakumari9760@gmail.com

මිහින්තලා ලෙන්ලිපි මගින් හෙළිවන ස්ත්‍රීයගේ සමාජ තත්ත්වය.

කුමාරසේකර සී.එල්.කේ.එස්.ටී,[1] චන්ද්‍රපාල සී.ඩී.ඩී.[2]

ශ්‍රී ලංකාවේ බුදු දහමේ කේන්ද්‍රස්ථානයක් ලෙස මිහින්තලාව හැඳින්විය හැකිය. මිහින්තලාව කේන්ද්‍ර කොටගෙන ලංකාවේ ඓතිහාසික සිදුවීම් රැසක් සිදු විය. ඒ අතර භික්ෂූන් වහන්සේලාහට ලෙන් පූජා කිරීම සුවිශේෂී වේ. එහිදී සමාජයේ විවිධ පුද්ගලයින් ලෙන් පූජා කළ අතර ඔවුන් සිය අනන්‍යතාව සන්නිවේදනය කරනු වස් විවිධ සටහන් තබන ලදි. එම සටහන් ලෙන්ලිපිය. කාල නිර්ණයට අනුව මේවා මූල බ්‍රාහ්මීය ලිපි වේ. මෙම ලෙන්ලිපි සන්නිවේදනය අරමුණු කොටගෙන කෙටුවත් එමගින් තත්කාලීන සමාජ තොරතුරු අනාවරණය වේ. එම තොරතුරු අතර කාන්තාවට හිමි වූ සමාජ තත්ත්වය පිළිබඳව විමර්ශනය කිරීම මෙහි අධ්‍යයන අරමුණයි. තත්කාලීන සමාජය තුළ කාන්තාව ආගමික හා සමාජ සංස්කෘතිකමය වශයෙන් කවර වරප්‍රසාද භුක්ති විඳිමින් ජීවත් වුවාද යන්න විමර්ශනය කිරීම මෙම අධ්‍යනයෙහි අරමුණයි. මේ සඳහා පුස්තකාල ගවේෂණය හා අන්තර්ජාලය තුළින් දත්ත රැස් කරගන්නා ලදි. තත්කාලීන සමාජය තුළ කාන්තාව ආගමික හා සමාජ සංස්කෘතිකමය වශයෙන් වරප්‍රසාද රැසක් භුක්ති විඳිමින් ජීවත් වූ බව මෙහිදී උපකල්පනය කෙරේ. මිහින්තලා ලෙන්ලිපි විමර්ශනයේ දී තත්කාලීන කාන්තාව බෞද්ධාගමික කාන්තාවක් වශයෙන් නිදහස භුක්ති විඳි බව පැහැදිලි වේ. එහිදී කාන්තාව බෞද්ධාගමික වශයෙන් ලබාගත හැකි උසස්ම ඵලය වන භික්ෂුණීත්වය ලබාගත් බව මෙහෙණින් වහන්සේලා ලෙන් පූජා කිරීමට දායක වීමෙන් පැහැදිලි වේ. තවද උපාසිකාවක් වශයෙන් ලෙන් පූජා කිරීමට සේම බුදු දහම ඇදහීමට පවා නිදහසක් කාන්තාවට හිමි වූ බව පැහැදිලි වේ. මිහින්තලා ලෙන්ලිපි දෙස බලන විට රජවරුන්ගේ, ප්‍රාදේශීය රජවරුන්ගේ බිසෝවරු හා දියණිවරු මෙන්ම පරුමක, ගමික, භාණ්ඩාගාරික, අශ්වාරෝහක හා ගපති ආදී විවිධ සමාජ මට්ටම්වල කාන්තාවන් ද ලෙන් පූජා කිරීමට දායක වී ඇති බව හෙළි වේ. ඒ අනුව සමාජයේ කවර තරාතිරමක සිටි කාන්තාවකට වුවද ආගම ඇදහීමේ හා ලෙන් පූජා කිරීමේ නිදහස පැවති බව පැහැදිලි වේ. එමගින් කාන්තාව සමාජ සංස්කෘතිකමය වශයෙන් පුළුල් නිදහසක් භුක්ති විඳි බව පෙනේ. මිහින්තලය ලෙන් ලිපි දෙස විමර්ශනාත්මකව බලන විට කාන්තාව ලෙන් පූජා කිරීමට දායක වූ බව සටහන් කරන විට බොහොමයක් ලිපි තුළ පුරුෂයකුගේ හෝ පරම්පරාවක් පිළිබඳව දක්වා කාන්තාවගේ නම සඳහන් කර තිබේ. ඒ අනුව ඇය කෙතරම් සමාජ නිදහසක් භුක්ති වින්දා වුවද පුරුෂ මූලික සමාජ රටාවක් පැවති බව නිගමනය කිරීමට හැකි ය. මේ අනුව කාන්තාව ආගමික වශයෙන් හා සමාජ සංස්කෘතිමය වශයෙන් වරප්‍රසාද රැසක් භුක්ති විඳිමින් පුරුෂ මූලික සමාජ ක්‍රමයක ජීවත් වූ බව නිගමනය කළ හැකි ය.

මූල්‍ය පද : සංස්කෘතිය, බෞද්ධාගම, සෙල්ලිපි, අභිලේඛන, කාන්තාව

[1,2] භාෂා අධ්‍යයන අංශය, රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. tharukaclks@gmail.com

පූර්ව හා අපර බ්‍රාහ්මී ශිලාලේඛනවලින් හෙළිවන පැරණි සිංහල භාෂාව පිළිබඳ විමර්ශනයක්

ප්‍රනාන්දු ටී.කේ.[1]

ශ්‍රී ලාංකේය මුල් ම අක්ෂර පද්ධතිය බ්‍රාහ්මී අක්ෂර වේ. මෙම අධ්‍යයනයේ දී පූර්ව හා අපර බ්‍රාහ්මී ශිලා ලිපිවලින් හෙළිවන පැරණි සිංහල භාෂාව පිළිබඳ සාකච්ඡා කෙරේ. මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණු වන්නේ පූර්ව හා අපර බ්‍රාහ්මී ශිලා ලිපිවලින් හෙළිවන පැරණි සිංහල භාෂාව පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීම, සිංහල භාෂාවේ වර්ධනය හඳුනා ගැනීම, හුදු හෙල භාෂාව අවබෝධ කර ගැනීම, ලංකාවට ම ආවේණික වූ අක්ෂර හා භාෂාව හඳුනා ගැනීම ආදිය යි. මෙම පර්යේෂණය ගුණාත්මක පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය අනුගමනය කරමින් සිදු කරන ලද්දකි. මෙහි දී ප්‍රථමයෙන් ම සෙල්ලිපි විස්තරාර්ථ සඳහන් වන ලිපිපත්, සංස්කරණ කෘති ඇසුරින් පෙළ අධ්‍යයනය කළ අතර, පැරණි සිංහල භාෂාව පිළිබඳ සොයා ගනිමින් දත්ත විශ්ලේෂණය කර ප්‍රතිඵල ඉදිරිපත් කරන ලදී. මිහින්තලා ලිපිය, රාජගිරි ලිපිය, අනයික්කුට්ටි ආදී ලිපි පමණක් නොව ලිපි රාශියක් පැරණි බ්‍රාහ්මී අක්ෂරවලින් කොටවා ඇත. ලංකාවට ම ආවේණික වූ අක්ෂර දක්නට ලැබේ. කේවල අක්ෂර දීර්ඝාස්වර හෝ ව්‍යඤ්ජනාශිත දීර්ඝාස්වර දක්නට ලැබේ. සංයුක්තාක්ෂර හෝ මහා ප්‍රාණාක්ෂර ද විරල වශයෙන් දක්නට ලැබේ. එකල යුගවලට අයත් ලිපිවල පවා එකම වචනයේ විකල්ප රූප දක්නට ලැබේ. මෙහි දී නිගමනය කළ හැකි වන්නේ විනයධර, බහුශ්‍රැත, ව්‍යක්තධර භික්ෂූන් වහන්සේලා සිටි නිසා එකල ලක්වැසි ජනතාව ද විහාරස්ථාන කේන්ද්‍ර කොටගෙන අකුරු ලිවීමට හා කියවීමට උත්සුක වූවා විය හැකි ය. එමෙන් ම ලංකාවට ම අනන්‍ය වූ භාෂා රටාව උපයෝගී කර ගනිමින් ශිලා ලිපි නිර්මාණයට උත්සහ ගත් බැව් ද නිගමනය කළ හැකි වේ. මෙම අධ්‍යයන සිදු කරනු ලැබුවේ "පූර්ව හා අපර බ්‍රාහ්මී ශිලා ලිපිවලින් හෙළිවන පැරණි සිංහල භාෂාව කෙබඳු ද?" යන පර්යේෂණ ගැටලුව කේන්ද්‍ර කොට ගෙන ය. සාහිත්‍යය විමර්ශන පරීක්ෂා කිරීමේ දී පූර්ව හා අපර බ්‍රහ්මී ශිලා ලිපි ඇසුරු කරමින් සිදු කරන ලද පූර්ව අධ්‍යයන හමු වූ අතර එහි දී භාෂා ලක්ෂණ, සමාජීය ලක්ෂණ ආදිය කෙරෙහි අවධානය යොමු වුව ද පැරණි සිංහල භාෂාව පිළිබඳ අධ්‍යයන සීමිත වේ.

ප්‍රමුඛ පද : පූර්ව, අපර, ශිලා ලිපි, පැරණි, සිංහල ලිපි

[1]සිංහල අධ්‍යනාංශය, රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය. kalyanikf25@gmail.com

සමරු කාසි නිකුත් කිරීම සහ එහි සන්නිවේදන ලක්ෂණ (ආගමික අවස්ථාවන් සැමරීම වෙනුවෙන් නිකුත් කරන ලද සමරු කාසි ඇසුරින්)

මඩකුඹුර එන්.ඩබ්.එම්.එන්.එස්.කේ.එන්.[1]

පුරාණයේ සිට ශ්‍රී ලංකාව පාලනය කළ නරපතියන් විවිධ ආර්ථික ප්‍රතිපත්තීන් අනුගමනය කරන ලදී. එහිදී ක්‍රි.පූ.4-6 වැනි ශතවර්ෂයන්ගේ සිට මේ දක්වා ම ලංකාවේ කාසි භාවිත වූ බව හඳුනාගත හැකිය. සමරු කාසි විශේෂ ආගමික උත්සව, සිද්ධීන් හා පුද්ගල සැමරීම් උදෙසාත් ශ්‍රී ලංකාවට දේශීයව හා ජාත්‍යන්තර වශයෙන් වැදගත් වන සිද්ධීන් සැමරීම උදෙසාත් ශ්‍රී ලංකා මහබැංකුව සමරු කාසි නිකුත් කරනු ලැබේ. මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණ වන්නේ ආගමික අවස්ථාවන් සැමරීම වෙනුවෙන් නිකුත් කරන ලද සමරු කාසි හා ඒවායේ සන්නිවේදන ලක්ෂණයන් පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීමයි. මෙම පර්යේෂණය සඳහා තොරතුරු රැස් කිරීමේදී ද්විතියික දත්ත රැස්කිරීමේ ක්‍රමවේදයන් භාවිතා කරන ලදි. ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රථම සමරු කාසිය 1957 වර්ෂයේ බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් වසර 2500ක් සපිරෙන අවස්ථාවේදී රුපියල් පහ සහ රුපියල වශයෙන් වූ කාසි යුගලයක් නිකුත් කරන ලදි. රුපියල් පහේ කාසියේ ප්‍රතිමුඛයේ ද අනුරාධපුර යුගයේ සඳකඩපහණත් අභිමුඛයේ පිච්ච මල් මෝස්තරයක් හා නෙලුම් මලක් සහිතය. රුපියලේ කාසි ප්‍රතිමුඛයේ ධර්ම චක්‍රය මත චෛත්‍යයක් ද අභිමුඛයේ සිංහල අන්නාසි මල් මෝස්තරයක් ද සහිතය. අනුබුදු මිහිදු හිමි වැඩමකොට වසර 2300ක් පිරීම නිමිත්තෙන් 1993 වර්ෂයේදී රුපියල් 500ක් නාමික අගය වූ රිදී කාසියක් නිකුත් කරන ලදි. මෙහි ප්‍රතිමුඛයේ මිහින්තලා කන්දට උඩින් ධර්ම චක්‍රයක් ද නිරූපණය කර තිබේ. අභිමුඛයේ බෝධි වෘක්ෂයේ රූපයකි. ස්‍යාමෝපාලි මහා නිකායේ 250වන සංවත්සරය සැමරීම උදෙසා රුපියල් පහේ අගයෙන් යුත් කාසි 2ක් නිකුත් කරන ලදී. එක් කාසියක ප්‍රතිමුඛයේ ප්‍රවර උපාලි හිමියන්ගේ රුව ද අනෙක් කාසි ප්‍රතිමුඛයේ ශ්‍රී සරණංකර මාහිමියන්ගේ උඩුකය පින්තූරයක් ද දැක්වේ. 2550 බුද්ධ ජයන්ති සැමරුම වෙනුවෙන් 2006දී නිකුත් කරන ලද කාසි රුපියල් 2000, 1500, 5 නාමික අගයන්ගෙන් යුක්ත වේ. මින් 2000 කාසිය රිදී කාසියක් වන අතර එහි මුහුණතෙහි සිද්ධාර්ථ කුමාරයාගේ උත්පත්තිය ද පිටුපස නෙලුම් විලක සහ අශෝක ස්ථම්භයේ ධර්ම චක්‍රයේ අනුරුවක් ද දක්වා ඇත. 1500 කාසිය ද 2000 කාසියට සමාන වූ සන්නිවේදන ලක්ෂණ වලින් යුක්තවේ. 5 කාසිය තුළ මුහුණත පැතිකඩෙහි ශ්‍රී පාදස්ථානය හා එහි මුදුනත ධර්ම චක්‍රය නිරූපිතය. බෞද්ධාගමික ලක්ෂණ ඉස්මතු කර දැක්වීමටත් ඊට උචිත සංකේත යොදා තිබීමත් එම සංකේත ඇසුරින් සංකේතාත්මක සන්නිවේදනයක් සිදු කිරීමට ගත් ප්‍රයත්නය සාර්ථක වී ඇතිබව නිගමනය කළ හැකිය.

ප්‍රමුඛ පද : සමරු කාසි, සන්නිවේදන ලක්ෂණ, ආගමික අවස්ථා

[1]ආර්ථිකවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. snadeesha356@gmail.com

හස්එබූ කාසිවල දක්නට ලැබෙන සංකේත පිළිබඳ මූලාශ්‍රය භාවිතයෙන් අධ්‍යයනයක්

මදුෂානි ආර්.ඩබ්ලිව්.සී[1]

අතීත මානවයාට මුල් කාලයේදී එදිනෙදා ජීවිතයේ අවශ්‍යතා පරිපූර්ණ කර ගැනීම සඳහා මුදල් අත්‍යවශ්‍ය සාධකයක් වූයේ නැත. ඔවුන් තමාට අවශ්‍ය ආහාරපාන, ඇඳුම් ආදී මූලික අවශ්‍යතා තමා විසින්ම නිපදවා ගනු ලැබූ අතර භාණ්ඩ හුවමාරුව මත ද තමාට අවශ්‍ය දෑ සපුරා ගැනීමට හුරුපුරුදු විය. මෙසේ ආරම්භ වූ භාණ්ඩ හුවමාරු ක්‍රමය කල්යත්ම මුදල් හුවමාරු ක්‍රමයක් දක්වාම වර්ධනය විය. එසේ කාසි භාවිතය නිසා නාණක විද්‍යාව ආරම්භ විය. ලංකාවේ හස්එබූ කාසි පිළිබඳ ඉතිහාසය ක්‍රිස්තු පූර්ව තුන්වන සියවසට අයත් අනුරාධපුර ගෙඩිගේ කැණීමෙන් හමුවූ පැරණි කාසි අච්චු මගින් සනාථ වේ. හස්එබූ කාසි සුවණ්ණ, කහපණ යන නම්වලින් හැඳින්වූ බව විසුද්ධිමග්ගයේ සඳහන් වේ. මෙම පර්යේෂණයේ මූලික අරමුණ වන්නේ හස්එබූ කාසි වල දක්නට ලැබෙන සංකේත පිළිබඳ හඳුනා ගැනීමයි. මෙහිදී දත්ත රැස් කිරීම සඳහා මූලාශ්‍රයගත තොරතුරු සහ අන්තර්ජාලය උපයෝගී කර ගන්නා ලදී. මෙම කාසි ක්‍රිස්තු පූර්ව හයවන සියවසේ දී භාවිතා කර ඇති බව එස්.එස්. සින් මහතා සඳහන් කරන අතර උතුරු ඉන්දියාවෙන් හෝ වෙළඳ, දේශපාලන සබඳතා නිසා ඒවා ලංකාවට ලැබෙන්නට ඇතැයි විශ්වාස කරයි. තඹ, රිදී වැනි මාධ්‍ය මේවා නිර්මාණය කිරීම සඳහා උපයෝගී කරගෙන ඇත. ලංකාවේ අනුරාධපුර අවධියේ ද ඉන්දියාවේ ද භාවිතා වූ කාසි වර්ගයක් ලෙස හස්එබූ කාසි පෙන්වා දිය හැක. මෙම කාසි පිළිබඳව අධ්‍යනයේ දී ඒවායේ දක්නට ලැබෙන සංකේතයන් ආගමික සංකේත, ස්වභාවධර්මයට අයත් නොයෙකුත් වස්තූන් වල සංකේත, විවිධ ශ්‍රේණි වලට අයත් සංකේත ආදී වශයෙන් විවිධ අංශ යටතේ යොදාගෙන ඇති බව පෙනේ. ඉන් කීපයක් ලෙස ඉර හඳ සංකේත, කඳු සංකේතය, ගොඩනැගිලි සංකේතය, වෘක්ෂ සංකේතය, ජලය නිරූපිත සංකේතය, ජාමිතික රටා සංකේතය, ත්‍රිශූල සංකේත, ස්වස්තික හා කතිර සංකේත පෙන්වා දිය හැකිය. මෙම සංකේත වලට පාදක වූ කරුණු දෙස සොයා බැලීමේදී ආදිකාලීන මිනිසාගේ ජීවිතය හා ජීවන පැවැත්ම කෙරෙහි බලපෑමක් ඇති කළ වස්තූන් කෙරෙහි ඔවුන් යම් පූජනීයත්වයකින් හා ගරුත්වයකින් කටයුතු කිරීම නිසා ඔවුන් නිතර ගැවසුණු ඒ පරිසරයේ සංකේත කාසි නිෂ්පාදනයේ දී උපයෝගී කරගන්නට ඇති බව නිගමනය කළ හැකිය. මෙම සංකේත පිළිබඳ නාණක විද්‍යාඥයින් නොයෙකුත් අදහස් දරා ඇත. ඒ අතර දුර්ගා ප්‍රසාද්, කෝෂම්බි, බෂාම් වැනි විද්වතුන් වැදගත් වේ. ඒ අනුව හස්එබූ කාසිවල යොදාගෙන ඇති සංකේත දෙස අවධානය යොමු කිරීමේදී අතීත මිනිසා එම යුගවල පැවති දේශපාලන, සමාජ, ආර්ථික රටාවන් පිළිබඳ මනා අවබෝධයෙන් කටයුතු කර ඇති ආකාරයත් ඔවුන් කලාකාමී දක්ෂතාවයන්ගෙන් පිරිපුන් පිරිසක් වූ බවත් නිගමනය කළ හැකිය.

ප්‍රමුඛ පද : නාණක විද්‍යාව, හස්එබූ කාසි, සංකේත

---

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
chathurikam658@gmail.com

Environmental and Irrigation Archaeology

අනුරාධපුර යුගයේ කෘෂි ආර්ථිකය පිළිබඳ විමර්ශනයක් (තෝරාගත් කෘති කිහිපයක් ඇසුරින්)

තාරිකා ඩබ්.ඩී.ආර්.[1]

අනුරාධපුර යුගයේ ආර්ථික ප්‍රවාහය තුළ ප්‍රධාන අංශයක් වශයෙන් කෘෂිකර්මාන්තය දැක්විය හැකිය. අනුරාධපුර යුගයේ කෘෂි ආර්ථික පසුබිම පිළිබඳ විමර්ශනය සිදුකිරීම මෙම පර්යේෂණයේ මූලික අරමුණයි. මූලික වශයෙන් දත්ත එක්රැස් කරගැනීමේදී මූලිකව ම ක්ෂේත්‍ර නොවන ගවේෂණය භාවිතා කරන ලදී. මෙහිදී පුස්තකාල අධ්‍යයනය හා අන්තර්ජාලය මඟින් තොරතුරු ලබාගැනීම සිදුවිය. අනුරාධපුර රාජ්‍ය සමයේදී පැවති පාරිසරික පසුබිම මත එකල කෘෂිකර්මාන්තයේ ස්වරූපය පිළිබඳ සාධක හමුවේ. මෙම පාරිසරික පසුබිම තුළ කෘෂිකාර්මික කටයුතු සශ්‍රීක ලෙස ව්‍යාප්ත වන්නට විය. මෙහිදී වර්ෂාව හා වාරිමාර්ග ආශ්‍රයෙන් ගොඩ - මඩ ද්විත්වයේම වගා කටයුතු සිදුවූ අතර මෙලෙස අනුරාධපුර සමයේදී වගා කටයුතු විශාල වශයෙන් සිදුකරන්නට වූයෙන් එකී ක්‍රියාවලිය සංකීර්ණ මුහුණුවරක් ගන්නා ලදී. එමෙන්ම කෘෂිකර්මාන්තය වාණිජමය වශයෙන් ද බෙහෙවින්ම වැදගත් වූවක් විය. අනුරාධපුර යුගයේ කෘෂි ආර්ථිකය පිළිබඳ කරුණු ඇතුළත් ලිඛිත මූලාශ්‍රයන් තුළින් එකල කෘෂිකාර්මික කටයුතු සිදුකෙරුණු කන්න ක්‍රමයන්, වගා කළ බෝග වර්ගයන්, ගොවිතැන් කටයුතු සිදුකළ ආකාරයන්, භාවිතා කළ උපකරණ හා මෙවලම්, ශ්‍රම භාවිතය, එකල පැවති ස්වයංපෝෂී පසුබිම, රාජ්‍ය හා කෘෂිකර්මාන්තය අතර පැවති සබඳතාවය, සමාජයේ කෘෂිකර්මාන්තය සඳහා ලැබුණු තත්ත්වය, කෘෂිකර්මාන්තයේ යෙදී සිටි වැසියාගේ මානව ආකල්පයන්, කෘෂිකර්මාන්තය හා ගවපාලනය අතර සබඳතාවය, ජල සම්පාදනයන් සිදුවූ ආකාරය මෙන්ම කෘෂිකාර්මික බඳු, කෘෂිකාර්මික කටයුතු පවත්වාගෙන යාම සඳහා වූ නිලධාරීන්, නීති සම්ප්‍රදායන් ආදී මැදිහත්වීම් පිළිබඳව ද වටහා ගැනීමට උපකාරී වන්නේය. පර්යේෂණ කාර්යය සාර්ථක කරගැනීම අරභයා එහිදී පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය ලෙස ප්‍රධාන වශයෙන් අනුරාධපුර සමය පිළිබඳ සාධක ඇතුළත් සීහලවත්ථුප්පකරණය, විසුද්ධිමාර්ගය, සද්ධර්මාලංකාරය ආදී ප්‍රාථමික සාහිත්‍යමය මූලාශ්‍ර ත්‍රිත්වයක් තෝරාගනිමින් පරිශීලනය සිදුකරන ලදී. එමෙන්ම ඒවායේ සඳහන් කරුණු සනාථ කිරීමටත්, තවදුරටත් අධ්‍යයනයන් සිදුකරලීමටත්, අනෙකුත් ප්‍රාථමික සාහිත්‍යයමය මූලාශ්‍ර මෙන්ම ශිලාලේඛන සාධක ද උපයෝගී කරගනිමින් ද්විතියික මූලාශ්‍රයන් ද පරිශීලනය සිදුකරන ලදී. මේ අනුව මෙම පර්යේෂණයේ පර්යේෂණ ගැටළුව වන්නේ තෝරාගත් මූලාශ්‍ර ඔස්සේ අනුරාධපුර යුගයේ කෘෂි ආර්ථික පසුබිම පිළිබඳ නිශ්චිත සාධක කෙතරම් දුරට පිළිඹිබුවේ ද? එකී තොරතුරු අනෙකුත් මූලාශ්‍ර ඔස්සේ සනාථ වේද? අනුරාධපුර යුගයේ කෘෂිකාර්මික පසුබිමෙහි පාරිසරික පසුබිම කුමනාකාර වේද? මෙන්ම අනුරාධපුර යුගයේ පැවති කෘෂිකාර්මික වටපිටාව අනාවරණය කර ගැනීමයි. සමස්තයක් වශයෙන් අනුරාධපුර යුගයේ දියුණු ස්වයංපෝෂී කෘෂි ආර්ථික පසුබිමක් පැවති බව නිගමනය කළ හැකිය.

ප්‍රමුඛ පද : අනුරාධපුර යුගය, කෘෂිකර්මාන්තය, කෘෂි ආර්ථිකය, ස්වංයපෝෂී, ජල සම්පාදනය

[1]පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයන අංශය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය. rasithari1996@gmail.com

රඹකැන්ඔය පුරාණ ද්විත්ව වාරිඇළ පිළිබඳ වාස්තු විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්

දනන්ජිත් බී.එම්.ඒ.[1]

අම්පාර දිස්ත්‍රික්කයේ මහඔය ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ පොල්ලෙබැද්ද ග්‍රාමසේවා වසමට අයත් රඹකැන්ඔය ජලාශයට මීටර් 700ක් පමණ උතුරින් පිහිටි අක්කර 12ක පමණ පුරාවිද්‍යා ඉඩමක් තුළ මෙම ගලින් නිර්මිත ද්විත්ව වාරි ඇළ පිහිටා තිබෙන අතර නිරිතදිග සිට ඊසාන දක්වා විහිදී ගොස් තිබේ. මෙම ඇළ මාර්ගයේ ඇති සුවිශේෂ වාස්තු විද්‍යාත්මක ලක්ෂණ මොනවාදැයි අධ්‍යයනය කිරීම පර්යේෂණ ගැටළුව ලෙස ගෙන ක්ෂේත්‍ර හා ක්ෂේත්‍ර නොවන ගවේෂණ අධ්‍යයන ක්‍රමවේද භාවිතා කරමින් මෙහි අධ්‍යයන කටයුතු සිදුකරන ලදී. ඇළ මාර්ගය දිගින් මීටර් 115ක් පමණ දිගින් යුතුවන අතර යම්කිසි හේතුවක් මත මෙහි වැඩ අතරමඟ නතර වී ඇති බව පෙනේ. ප්‍රදේශයේ පවතින වියළි දේශගුණය හේතුකොට ගෙන සහ පසේ ජලය නොරඳන ස්වභාවය අධ්‍යයනය කරමින් මෙසේ කළුගල් යොදාගනිමින් ඇළ මාර්ගය ඉදිකරන්නට ඇතැයි උපකල්පනය හැක. එහිදී ඇළ පාදමට අඩි 1. 5ක පමණ උසින් යුතු කළුගල් පුවරු අතුරා එහි ගැඹුරු කට්ටයක් කපා ඒ මත බැමි පුවරු සවිකර ඇත. බැමි පුවරු එක පෙළට කට්ටයන් කපා වද්දවා සවිකර ඇත. සකස් කළ කොටසේ මුල් කොටස වඩාත් සුමට නිමාවකින් යුක්ත වන අතර ප්‍රමාණය අඩි 11.5 x 2x 3.5 වේ. නමුත් අවසාන කොටසේ කළුගල් පුවරු රළු නිමාවකින් යුතු සේම මුල් කොටසට වඩා ප්‍රමාණයෙන් විශාල ද වේ. ඒවා දිගින් අඩි 18ක් පමණ වන අතර උසින් අඩි 6ක් පමණ වේ. පුරාවිද්‍යා භූමියේ අක්කර 12ක වපසරිය තුළ ඇළ මාර්ගය ඉදිකිරීමට ගෙන ආ දිගින් වැඩි ගල් පුවරු විශාල ප්‍රමාණයක් විසිර ඇත. ඉදිකළ කොටසේ මධ්‍යයට වන්නට ක්‍රි. ව. 12-13 සියවස්වලට අයත් සෙල්ලිපියක් පිහිටුවා ඇති අතර එමගින් කාලවකවානුව හා ඉදිකළ පුද්ගලයින් පිළිබඳ තොරතුරු හමුවේ. මීට අමතරව ඇළට බටහිරින් ඇළට සමාන්තරව තවත් ක්‍රමානුකූලව ගල් පුවරු ඇතිරූ කොටසක් දක්නට ලැබේ. ඇළ මාර්ගයට දකුණු දෙසින් රඹකැන්ඔය ජලාශයේ පුරාණ වැව් බැම්මක කොටසක් දක්නට ලැබෙන අතර එහි පැරණි රළපනාව අදටත් සුරක්ෂිත ය. එම බැම්මට මෙම ඇළ මාර්ගය සම්බන්ධ කිරීම බලාපොරොත්තු වන්නට ඇත. මේ අනුව වාස්තු විද්‍යත්මක ලක්ෂණවලින් පරිපූර්ණ රඹකැන්ඔය පුරාණ වාරි ඇළ මෙරට වාරි තාක්ෂණයේ මහිමය පෙන්වන සාධකයක් ලෙසින් දැක්විය හැක.

මුඛ්‍ය පද : වාරි තාක්ෂණය, වාස්තු විද්‍යාව, රඹකැන්ඔය, ඇළ මාර්ග, ජල කළමනාකරණය

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
anjuladananjith20@gmail.com

වියළි කලාපීය වැව් ආශ්‍රිතව සාම්ප්‍රදායික රීති පද්ධතියෙහි වර්තමාන අනාගත ප්‍රවණතා පිරික්සීමක්.

කුමාරි අයි.ඒ.වී.පී.කේ.[1]

ස්වාභාව ධර්මයාගෙන් වියළි කලාපීය ජනයාගේ ජල අවශ්‍යතාවයට එල්ල වූ අභියෝගයට අතීත ජනයා සාර්ථකව මුහුණ දුන්නේ වාරිමාර්ග පද්ධතිය නම් විශ්මිත නිර්මාණය නිමවීමෙනි. රජරටවාසීන් සෑම ගමක් සතුවම තිබුණු වැව තම දිවිහිමියෙන් ආරක්ෂා කර තිබේ. වැව නම් වටිනා නිර්මාණය තිරසාරව පවත්වා ගැනීම වෙනුවෙන් පැරණි ජනයා සාම්ප්‍රදායිකව රීති පද්ධතියක් පවත්වාගෙන එනු ලබයි. ව්‍යවහාරයේ දී තහංචි නම්වන මෙම රීති පද්ධතිය සමාජය ලද අත්දැකීම් මත ඔවුන් විසින්ම ගොඩනගා ගන්නා ලද්දක් බව පැහැදිලිය. උක්ත පර්යේෂණයේ ප්‍රධානතම අරමුණු වශයෙන් වැව හා සම්බන්ධව අතීතයේ සිට ගොඩනැගී පැවත එන්නා වූ සාම්ප්‍රදායික රීති පද්ධතිය හඳුනාගැනීම හා එහි වර්තමාන අනාගත ප්‍රවණතා පිරික්සීමයි. මෙහි උප අරමුණු වශයෙන් අදාල රීති පද්ධතියෙන් අපේක්ෂිත අරමුණු හඳුනාගැනීම හා අදාල රීති පද්ධතියෙහි ඇති වටිනාකම සමාජගත කිරීමත් අපේක්ෂා කරනු ලබයි. දත්ත ලබා ගැනීම සඳහා ද්විතියික ක්‍රමවේදයන් හා ප්‍රාථමික ක්‍රමවේදයන් අනුගමනය කරන ලදී. මූලික වශයෙන් තොරතුරු රැස් කර ගැනීම සඳහා ද්විතියික ක්‍රමවේද යටතේ පුස්තකාල අධ්‍යනයේ යෙදුනු අතර ප්‍රාථමික ක්‍රමවේද යටතේ සම්මුඛ සාකච්ඡාවන්හි නියලෙන ලදී. වැවෙහි හා වැව් දියෙහි වටිනාකම වටහා ගන්නා ලද අතීත ලාංකිකයා සිය දැනුම උපයෝගී කර ගනිමින් වැව හා වැව් ජලය ආරක්ෂා කර ගැනීමට, මත්ස්‍ය සම්පත රැකගැනීමට මෙන්ම වැවේ පැවැත්ම වෙනුවෙන් විවිධ වූ ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කර තිබේ. මංකඩ වෙන් කිරීම හා ඒ ආශ්‍රිත තහංචි, කට්ට කැපීම හා වනාත් කෙටීම වැනි වැව පිළිසකර කිරීමේ ක්‍රමවේද, වැව් තාවුල්ලේ හා කට්ටකඩුව ආශ්‍රිත ක්‍රමවේද මෙන්ම අණබෝල බැඳීම වැනි ක්‍රියාපිළිවෙත් ඒ අතර ප්‍රධාන වෙයි. මෙම රීති පද්ධතිය කිසිවෙකුට හානිදායක් නොවූ වැව තිරසාර ලෙසින් භාවිත කිරීමට ගන්නා ලද වටිනා පියවරක් වශයෙන් පෙන්වාදිය හැකිය. වර්තමාන සමාජ, ආර්ථික හා දේශපාලනිකමය ක්‍රියාවලින්හි සිදුව ඇති වෙනස්කම් හා සංවර්ධන ව්‍යාපෘති හේතුවෙන් මෙම රීති පද්ධති බෙහෙවින් සමාජයෙන් ගිලිහී යන බවක් හඳුනාගත හැකිය. එමෙන්ම අද වනවිට විදානේ, ගමරාල යන තනතුරු දැරුවන් නාමික තනතුරු දරන්නන් බවට පත්ව ඇති අතර සාම්ප්‍රදායික දැනුම උකහා ගැනීමට වර්තමාන සමාජය වැඩි අවදානයක් යොමු නොකරන බවද හඳුනාගත හැකි කාරණයකි.

ප්‍රමුඛ පද : වියළි කලාපය, වැව්, සාම්ප්‍රදායික, රීති පද්ධතිය, ප්‍රවණතා

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය , ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
priyamalikalani@gmail.com

ආඩියාගල ප්‍රදේශය ආශ්‍රිත ජල උල්පත්වලින් නිර්මාණය වූ පැරණි වැව් කිහිපයක් පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්

කරුණාරත්න බී.එම්.එස්.ජ්,[1] සේනානායක එස්.එම්.අයි.එන්,[2] කුමාරි යු.බී.ජී.එන්.එස්[3]

ඉපැරණි මානව නිර්මාණයන් අතරින් උත්තුංග සේවයක් කරන තාක්ෂණික මෙවලමක් ලෙස වාරි කර්මාන්තය පෙන්වාදිය හැකිය. ඈත අතීතයේ මුතුන් මිත්තන්ගේ ශික්ෂණ විද්‍යාත්මක උරුමයක් ලෙස වාරි තාක්ෂණය බිහි විය. ලාංකීය වාරි ශිෂ්ටාචාරය අතර නුවර කලාවිය වැව් අමුණු ප්‍රධාන තැනක් ගනී. එනම් ස්වයංපෝෂිත කෘෂි ආර්ථික රටාවකට උරුමකම් කියන ජාතියක් වෙසෙන හෙළයන්ගේ දීපයක් වූ බැවිනි. උල්පත් ආශ්‍රිතව බිහි වූ වැව් විශාල ප්‍රමාණයක් පලාගල කොට්ඨාසයේ ආඩියාගල ප්‍රදේශය ආශ්‍රිතව දක්නට හැකි වේ. මේ අනුව අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රය ලෙස කහල්ල, පරවහගම, උපුල්වැහැර ප්‍රදේශයන් තුළ නිර්මාණය වී ඇති උල්පත් ආශ්‍රය කරගත් වැව් තුනක් පවතී. එම වැව් ලෙස කහල්ල උල්පතේ වැව, උපුල්වෙහෙර උල්පතේ වැව, දල්පත කපුවාගම වැව යනාදි වැව් පෙන්වාදිය හැකිය. වාරි පුරාවිද්‍යා ක්ෂේත්‍රය තුළ න්‍යායාත්මක තත්ත්වය ප්‍රායෝගික ආකාරයෙන් ක්‍රියාත්මක කර ඇති ආකාරය හා එහි තාක්ෂණය කෙබඳු ද? ඒ ආශ්‍රිතව පවතින උරුම වටිනාකම් සොයා බැලීම මෙම අධ්‍යනයේ මූලික අරමුණ ලෙස පෙන්වාදිය හැකිය. මේ පිළිබඳ තොරතුරු එක්රැස් කිරීමේ ක්‍රමවේදය ලෙස ක්ෂේත්‍ර සහ ක්ෂේත්‍ර නොවන ගවේෂණ යොදාගත් අතර අධ්‍යන ක්ෂේත්‍රය ලෙස යොදාගත් ආඩියාගල ග්‍රාමයේ වැඩිහිටියන් සමඟ සිදු කළ සම්මුඛ සාකච්ඡා ක්‍රමය යොදා ගන්නා ලදි. මෙම අධ්‍යනයේ දී සොයාගත් කරුණු අතර උල්පත් ජලයෙන් පෝෂණය වන වැව් මඟින් සැදුම්ලත් එල්ලංගා පද්ධතියේ තාක්ෂණික ක්‍රමවේද, ජනප්‍රවාද ඉතා වැදගත් වේ. වාරි පුරාවිද්‍යාවේ න්‍යායාත්මක තත්ත්වය මෙම ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ සඳහා කෙබඳු ආකාරයට බලපෑවේද යන්න මෙම අධ්‍යනය සිදු කිරීමේ දී අවබෝධ විය. ආඩියාගල ග්‍රාමයේ ජනතාවගේ උල්පත් ආශ්‍රිතව ඇති වී තිබෙන විශ්වාසයන් පිළිබඳව ද මෙහිදී අවධානය යොමු විය. මෙම අධ්‍යයනය තුළින් අවධානය යොමු වූයේ ආඩියාගල ප්‍රදේශයේ ජනතාව කොතෙක් දුරට උල්පත් පරිහරණය කරන්නේ ද විශ්වාසයන් ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ අතර ව්‍යාප්ත කළේ කෙසේද යන්න අධ්‍යනය කිරීමේ දී නව්‍යකරණයත් සමඟ උල්පත් ජලය පරිහරණය කිරීම අවම වූ බැවින් එම වැව් පද්ධති නඩත්තු කිරීම පවා සිදු නොකළ බැව් පෙන්වාදිය හැකිය. මේ නිසා වැව් පද්ධතියම පරිහානියට ලක් වී ඇති බැව් දක්නට හැකි විය. මේ තුළින් පෙන්වාදිය හැකි නිගමනය වන්නේ ජනගහනයේ සාක්ෂරතාවය වැඩිවත්ම එදා පැවති ජන විඥානය මුළුමනින් ම විනාශ මුඛයට පත් වී ඇති බවයි.

මුඛ්‍ය පද ; උල්පත් එල්ලංගාපද්ධතිය, ජනප්‍රවාද, තාක්ෂණය, වැව්

[1,2,3] පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, භාෂා අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
2017shashini@gmail.com

An Investigation of the applicability of ancient hydrological and water resource management techniques to the present urban planning; A case study on Ranmasu Uyana, Anuradhapura.

Haputhanthri C.H, [1] Sandeepani M.S, [2] Jayarathna W.D.S. [3]

Ranmasu Uyana is a Royal water park that enriched with indigenous water resource management techniques which situated in Anuradhapura. The study conducted on the applicability of ancient hydrological and water resource management techniques to the present urban planning. The objective of the study is to investigate the applicability of ancient hydrological and water resource management techniques to the present, with special reference to Ranmasu Uyana. Data collected through field observations and as well as secondary data sources like journal articles, ancient inscriptions and web. Vessagiriya slab inscription of King Mihindu IV, reveals many details of the unique constructional techniques if the Ranmasu Uyana, which is considered to be a marvel of ancient water management in Sri Lanka. According to the epigraphic disclosure, water through the main sluice gate is first taken to the gold fish park and then it was diverted to the play house and then to the garden pond. Finally, it was released to the paddy fields in the surrounding area of the Isurumuni Viharaya. The study made it clear that there are specific features such as transport water by tunnel system, open water distribution canal made from bricks, infiltration of water at low pressure in to the interior of the pond, avoiding rainwater collection in ponds and systematically transport water to the water moat. According to The Mahavamsa water collected in the interior of the city and water fountain were used to enhance beauty and the aesthetic value of the city environment. Further used underline pipe system to produce water pressure and used earth's gravity to speedup water distribution. Thus, it can be concluded that the past water management methods used in Ranmasu Uyana can be applied to present urban planning to reduce current negative impacts of Urban Planning.

Key Words : Hydrological techniques, Water moat, Urban planning, Water management, Tunnel system.

[1,2,3] Faculty of Social Sciences & Humanities, Rajarata University of Sri Lanka. chamikahaputhanthri@gmail.com

Art History

බුද්ධ ප්‍රතිමා හා දේව ප්‍රතිමා ආශ්‍රිතව හඳුනාගත හැකි මුද්‍රාවන්හී සමවිෂමතාවයන් පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

කුමාරි අයි.ඒ.වී.පී.කේ.[1] කුමාරි බී.එස්.පී.[2] සෙව්වන්දි කේ. ඩී. සි.[3]

සංස්කෘතිකාංගයක් වන ප්‍රතිමාවන් හඳුන්වනු ලබන්නේ සැබෑ ලෝකය තුළ දැක ඇති හෝ සංකල්පනාත්මක ලෝකය තුළ මිනිසුන් ගොඩනගාගත් කල්පිත රූපකායක අනුරූවකි. මෙම ප්‍රතිමා සංකල්පය ශිෂ්ටාචාරික අවධියේ ප්‍රාග් ආගමික සංකල්පය හා බැඳී පවතින්නක් වූවකි. ලංකාව තුළ මුල් කාලීනව පැවති ප්‍රතිමා සංකල්පයන් පිළිබඳ නිශ්චිත හඳුනාගැනීමක් නෙමැති වූවත්, බුද්ධ ප්‍රතිමා, දේව ප්‍රතිමා හා බෝධිසත්ව ප්‍රතිමා පිළිබඳ සාධක සුලභව හඳුනාගත හැකිය. බුද්ධ ප්‍රතිමා හා හින්දු දේව ප්‍රතිමා ආශ්‍රිතව හඳුනාගත හැකි මූලික අංග අතර අහින සහ මුද්‍රා සඳහා සුවිශේෂී බවක් හිමි වේ. මුද්‍රා යනු සංකේතාත්මක ප්‍රතිමාවක එන භාව ප්‍රකාශනය සඳහා අතක් ආශ්‍රිතව සන්නිවේදනය කරනු ලබන්නා වූ ක්‍රමවේදයයි. මෙම අධ්‍යනයේදී බුද්ධ ප්‍රතිමා හා දේව ප්‍රතිමා ආශ්‍රිතව හඳුනාගත හැකි මුද්‍රාවන්හී සමවිෂමතාවයන් පිළිබඳ අධ්‍යයනයට ලක්කරනු ඇත. උක්ත අධ්‍යයනයේ ප්‍රධාන වශයෙන් හින්දු දේව ප්‍රතිමාවල හා බුද්ධ ප්‍රතිමා ආශ්‍රිතව හඳුනාගත හැකි මුද්‍රා හඳුනාගැනීමත්, ඒවායෙහි එකිනෙකට හඳුනාගත හැකි සමවිෂමතා අධ්‍යයනය කිරීමත් අරමුණු ලෙස ක්‍රියාත්මක වේ. මෙම අධ්‍යයනයට අදාළ දත්ත රැස්කර ගැනීම වෙනුවෙන් ප්‍රාථමික ක්‍රමවේදය යටතේ කෞතුකාගාර අධ්‍යනයේ හා සහභාගීත්ව නිරීක්ෂණ සිදු කරන ලදී. එමෙන්ම ද්විතියික ක්‍රමවේද වශයෙන් පුස්තකාල අධ්‍යනයේ නියෙලෙන ලදී. බුද්ධ ප්‍රතිමා හා හින්දු දේව ප්‍රතිමා අධ්‍යයනයේදී වරද මුද්‍රාව, විතර්ක මුද්‍රාව, අභය මුද්‍රාව, කටක හස්ත මුද්‍රාව යන මුද්‍රාවන් ප්‍රතිමා දෙවර්ගයේදී ම හඳුනාගත හැකිය. ධ්‍යාන මුද්‍රාව, භූමිස්පර්ෂ මුද්‍රාව, පරදුක්ඛ දුක්ඛිත මුද්‍රාව, ධම්මචක්ක මුද්‍රාව යන මුද්‍රා බුද්ධ ප්‍රතිමා ආශ්‍රිතව පමණක් හඳුනාගත හැකි මුද්‍රා ලෙස පෙන්වා දිය හැකිය. ගජ හස්ත මුද්‍රාව, නමස්කාර මුද්‍රාව හෙවත් අංජලී මුද්‍රාව යන මුද්‍රාවන් හඳුනාගත හැක්කේ හින්දු දේව ප්‍රතිමා ආශ්‍රිතව පමණකි. මෙම මුද්‍රාවන්ගෙන් ප්‍රකාශිත භාවමය සංඥාවන් ප්‍රතිමා විශේෂ ද්විත්වයේ දී වෙනස් වන බවක් හඳුනාගත නොහැකිය. ඒ ඒ ආගමානුකූලව අදාළ මුද්‍රාවන් නිරූපණය කර ඇති බවක් මෙහිදී හඳුනාගත හැකි විය.

ප්‍රමුඛ පද : සංස්කෘතික අංග, බුද්ධ ප්‍රතිමා, හින්දු දේව ප්‍රතිමා, මුද්‍රා, සමවිෂමතා

[1,2,3] පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
sachiprabha1997330@gmail.com

රිදී විහාරයේ සිතුවම් හායනය සහ සංරක්ෂණය පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්

වන්නිනායක ඩබ්.එම්.පි.ජේ.කේ.[1]

මෙම පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනය ඓතිහාසික රිදී විහාරයේ පවතින්නා වූ ඉපැරණි බිතු සිතුවම් හායනය හා සංරක්ෂණය සම්බන්ධයෙන් වේ. කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ රිදීගම ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ රිදීගම ග්‍රාමයේ රිදී විහාරය පිහිටා ඇත. මේ අනුව වසර 2300කටත් වඩා පැරණි ඉතිහාසයක් පවතින මෙම විහාරස්ථානයේ මහනුවර යුගයට අයත්වන වටිනා සිතුවම් රාශියක් දැකගත හැකිය. මේ අනුව මෙම අධ්‍යයනයේදී රිදී විහාරයේ සිතුවම් හායනය ඇත්තේ කෙබඳු ලෙසින් ද යන්න පිළිබඳව විමර්ෂණය කිරීම සිදුවේ. එම ගැටළුව අනුව යමින් මෙම සිතුවම් හායනය වීමට බලපා ඇති හේතුකාරණා විමසා ඒ සඳහා සුදුසු සංරක්ෂණ ක්‍රමවේදයක් හඳුන්වාදීම මෙහි අරමුණ වේ. මෙම විහාරස්ථානයේ පවතින්නා වූ සිතුවම් අධ්‍යයනය කිරීමේ දී පෙනීගිය වැදගත් සාධකයන් ලෙස ශ්‍රී ලංකාවේ වෙනත් විහාරස්ථානයන් හි දැකිය නොහැකි ආකාරයේ සිතුවම් රාශියක් මෙහි පැවතීම වැදගත් වේ. උඩරට ශිල්පියා සිතුවම් සඳහා තේමා කරගනු ලැබූයේ ජාතක කථා, බුද්ධ චරිතයේ සිද්ධි හා ඓතිහාසික සිද්ධීන් වේ. එනමුත් රිදී විහාරයේ ජාතක කථා එකක්වත් ඇඳ නොතිබීම විශේෂත්වයක් ගනී. සත්සතිය, සොළොස්මස්ථාන, සූවිසි විවරණය, සත්ත්ව රූප රිදී විහාරයේ සිතුවම් අතර ප්‍රධාන වේ. ශිල්පීය පරම්පරා දෙකක් මෙම විහාරයේ චිත්‍ර ඇඳ ඇත. මුල්ම සිතුවම් ඇඳ ඇත්තේ දෙවරගම්පොළ සිල්වත් තැන නම් භික්ෂූන් වහන්සේ විසිනි. පසු කලක නීලගම පරම්පරාවේ ශිල්පීන් විසින් එම කාර්යය අවසන් කර ඇත. රිදී විහාරයේ මහා විහාරයෙන් හමුවන විශේෂ නිර්මාණයක් වනුයේ ක්‍රිස්තුස් වහන්සේගේ චිත්‍ර හමු වීම වේ. මෙවැනි සිතුවම් බෞද්ධ විහාරස්ථානයකින් හමුවීම දුර්ලභ කරුණක් වේ. එමෙන්ම එම සිතුවම් වර්තමානය වනවිට දැඩි ලෙසින් හායනයට ලක්ව ඇත. එහිදී ප්‍රධාන වශයෙන් ස්වාභාවික, මානව හා සත්ත්ව ක්‍රියාකාරකම් මත මෙම සිතුවම් හානි වී ඇති බවට සාධක පවතී. මෙම මාධ්‍යයන් ක්‍රිත්වය හේතු කර ගෙන ඇති වන හානිය අවම කරගැනීම සඳහා සංරක්ෂණ ක්‍රමවේදයන් යොදා ගැනීම අනිවාර්යෙන්ම කළ යුතු කාර්යයක්ව පවතී. ඒ අනුව රසායණික සංරක්ෂණය, වායුගෝලීය පීඩන තත්ත්ව පාලනය, මානව ක්‍රියාකාරකම් පාලනය, කෘමි නාශක යෙදීම වැනි සංරක්ෂණ ක්‍රමවේදයන් භාවිතය තුළින් මෙම සිතුවම් ආරක්ෂා කර ගැනීමට හැකියාව ඇත.

ප්‍රමුඛ පද : රිදී විහාරය, හායනය, සංරක්ෂණය, රසායනික සංරක්ෂණය, සිතුවම්

[1]පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය. prasannajayantha639@gmail.com

අරණායක සැලව විහාරයේ කලාත්මක අගය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්

දිසානායක ඩී. එම්.වී.[1]

කෑගල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ අරණායක සිට කිලෝමීටර් 5ක් පමණ දුරින් රහල දෙසට වන්නට දිස්ත්‍රික් මායිමේ සුන්දර සැලව ග්‍රාමයේ පිහිටි මෙම ලෙන් විහාරය සබරගමු පළාතේ පිහිටි පැරණිම ලෙන් විහාර අතරින් එකකි. වර්තමානය වන විට මෙහි පුරාවිද්‍යාත්මක වටිනාකම් විනාශ වෙමින් පවතී. මෙහි ඇති කලාත්මක වටිනාකම හඳුනා ගැනීමත් සිදුවන විනාශයන් අවම කොට ගැනීම සඳහා දැනුවත් කිරීමත් මෙහි අරමුණ වන අතර ක්ෂේත්‍ර මෙන්ම ක්ෂේත්‍ර නොවන ගවේෂණය මේ සඳහා යොදා ගන්නා ලදී. මෙහි ඉතිහාසය හෙළිදරව් කරන ප්‍රධාන සාධකය වන්නේ ලෙන් විහාර බිත්තියට සවි වන සේ කොටා ඇති පර්වත ලිපියයි. එයට අනුව මෙය කරවා ඇත්තේ කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජ සමයෙහි රාජගුරු අනුනායක මොරතොට ධම්මකන්ද හිමියන් විසිනි. බු.ව. 1771 දී ආරම්භ කළ විහාර කර්මාන්තය නිමකර ඇත්තේ බු.ව. 2349 දී බව සෙල්ලිපියේ සඳහන්ය. සැලව ලෙනේ දිග අඩි 118කි. පළල අඩි 18-22 අතර වේ. මෙහි විහාරයේ දකුණු පසින් හා බටහිරින් ගලෙන් බැඳි කණුමත පිහිටි බරාදේ කොටස් දෙකකි. විහාර ලෙන, උඩ කුඩා විහාරය, කොනේ විහාරය හා ගබඩාව හෝ පරිවාර කාමරය ආදී වශයෙන් කොටස් හතරකි. විහාර මන්දිරය තුළ දකුණුපසින් අඩි 8ක් උසැති වේදිකාවක් මත පිහිටුවා ඇති සැතපෙන බුදු පිළිමයක් හා හිඳි හා හිටි පිළිම ඇත. බිත්තිවල අවකාශය මහනුවර යුගයේ හිඳි බුද්ධ රූපාවලියකින් සරසා ඇත. දෙවන ලෙනට ඇතුළු වීමට උළුවහු දෙකකි. මෙහි ඇති ප්‍රතිමා හා චිත්‍රකර්ම පසුකාලීන නවකම් නිසා ඓතිහාසික වටිනාකමින් හීන වී ඇත. මෙම විහාරය ජරාවාස වී තිබී බු.ව. 2471දී එවකට විහාරාධිපති වූ මහනුවර පුෂ්පරාම විහාරවාසී යටිවාවල ධම්මකන්ද රජගුරු හිමියන් විසින් අලුත්වැඩියා කළ බව බිත්තියේ සඳහන් කර තිබේ. එම අලුත්වැඩියාවේදී පැරණි ස්වරූපය වෙනස් කරන්නට ඇති බව පැහැදිලිය. එච්. සී. පී. බෙල්ගේ 1892 කෑගලු දිස්ත්‍රික් පුරාවිදු වාර්තාවේ මෙහි පැරණි චිත්‍ර හා ප්‍රතිමා ගැන සඳහන් කර තිබුණද ඒවායේ පැරණි ස්වභාවය විනාශ වී ගොස්ය. නැතහොත් ඒවා මත අලුතින් සායම් කොට ඇත. මෙහි විශාල සැතපෙන පිළිමයක් හිඳි හා හිටි බුද්ධ ප්‍රතිමා දෙකක් දැක ගැනීමට පුළුවන. නාථදේව ප්‍රතිමාවක් හා මොරතොට ධම්මකන්ද හිමිගේ චිත්‍රයක්ද මෙහි සිත්තම් කොට ඇත. තුන්වැනි ලෙන ගබඩාවක් වශයෙන් බෙල්ගේ වාර්තාවේ සඳහන් කර තිබුණද දැන් එය විහාරයක් බවට පත් කොට ඇත. සැලව රජමහ විහාරය ඉපැරණි සිතුවම් හා ඓතිහාසික වටිනාකමින් යුත් විහාරයක් ලෙස මෙහිදී පෙන්වාදිය හැකිය.

ප්‍රමුඛ පද : විහාරය, ලෙන, සිතුවම්, සැලව, ප්‍රතිමා

[1]ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. disanayakavishaka@gmail.com

හාරිස්පත්තුව අත්තරගම රජමහා විහාරයේ පවතින ශිලා කැටයම් පිළිබඳ විමර්ශනයක්

ජයසිංහ ජේ.එල්.ජී.වී.එම්.එස්.එස්.[1]

මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ හාරිස්පත්තුව මැදසියපත්තුවේ අත්තරගම ග්‍රාමසේවා වසමේ පිහිටි අත්තරගම රජමහ විහාරය පෞරාණිකත්වය පිළිඹිබු වන පුරාවිද්‍යාත්මක අගයෙන් යුත් විහාරස්ථානයක් වන අතර විහාර භූමියේ විසිරි පවතින ශිලා කැටයම් පිළිබඳව විමර්ශනය කිරීම මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණ වේ. මූලික වශයෙන් දත්ත එක්රැස් කරගැනිමේදී පූර්ව පර්යේෂණ සඳහා අවධානය යොමුකරමින් පුස්තකාල අධ්‍යයන සිදුකළ අතර පසුව ක්ෂේත්‍රය ගවේෂණය කරමින් නිරීක්ෂණය කිරීම හා සම්මුඛ සාකච්ඡා සිදුකරන ලදී. විහාර භූමියේ පවතින ශිලා කැටයම් මෙහි ස්ථාපිත වීමට හේතු වශයෙන් ප්‍රදේශය පුරා ප්‍රචලිතව පවතින ජනප්‍රවාදයන් රැසකි. මෙම ශිලා කැටයම් පිළිබඳව අධ්‍යයනය කිරීමේදී සමස්ත කැටයම් පුවරුවල හැඩය, වස්තු විෂය, කැටයම්වල නිරූපිත වස්තූන් හා හැඩතල පිළිබඳව අවධානය යොමු කරන ලදී. දිගු සතරැස් හැඩ, ඕවලාකාර හැඩ, අර්ධ වෘත්තාකාර හැඩ, වෘත්තාකාර හැඩ හා අක්‍රමවත් හැඩ සහිත ශිලා කැටයම් පුවරු මෙහි වන අතර මල් වර්ග, ලියවැල් රටා, විවිධ සත්ව රූප, මනඃකල්පිත සත්ව රූප, ජ්‍යාමිතික හැඩතල හා සාම්ප්‍රදායික මෝස්තර එම කැටයම් පුවරු සඳහා යොදාගෙන ඇත. නෙළුම් මල හා වෙනත් මල් වර්ග මෙම ශිලා කැටයම් පුවරුවල බහුලව දක්නට ලැබෙන අතර ලියවැල්, පලාපෙති මෙන්ම විවිධ ශාක පත්‍ර ද කැටයම්කරණය කර ඇත. අර්ධ වෘත්තාකාර සඳකඩපහන්වල හා කැටයම් පුවරුවල එකපෙළට දිවයන හා දෙපසට දිවයන හංස, ඇත් හා සිංහ රූප වන අතර මුහුණින් මුහුණ බලා සිටින ඇත්, සුනඛ හෝ හිවල් රූප, සිංහ හා මොනර රූප මෙන්ම වානර රූපයක් ද මෙහි කැටයම් තුළ වේ. මහනුවර යුගයේ නිර්මිත සඳකඩපහණ බොහෝවිට ත්‍රිකෝණාකාර හැඩයක් ගන්නා අතර එහි දෙපස පිරිහුණු වකරටා වැනි රූකම් දක්නට ලැබේ. මෙම විහාරයේ පවතින කැටයම් පුවරු අතර ද එම හැඩයන් දක්නට ලැබේ. ඒ අනුව මෙම අත්තරගම රජමහ විහාරයේ පවතින ශිලා කැටයම් අතර උසස් නිර්මාණ ලක්ෂණ ප්‍රකට කරවන කැටයම් පුවරු කිහිපයක් පවතින අතර බොහෝ නිර්මාණයන් අවසන් නොකළ බවක් දක්නට ලැබේ. අදවන විට බොහෝ නිර්මාණයන් විනාශ වී ඇති අතරම මෙම විහාරය සතුවන ශිලා කැටයම් පිළිබඳ තොරතුරු අල්ප වන බැවින් පුරාවිද්‍යාත්මක වටිනාකමක් ඇති මෙම උරුමයන් ආරක්ෂා කිරීම ඉතා වැදගත් වන්නේය.

ප්‍රමුඛ පද : අත්තරගම, මහනුවර යුගය, ශිලා කැටයම්, සඳකඩපහණ, නෙළුම් මල

[1]පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය, vishwasrijayasinghe@gmail.com

ඓතිහාසික පොකුණුවිට කිත්සිරිමෙවන් රජමහා විහාරයේ සිතුවම් හායන ක්‍රියාවලිය සඳහා බලපාන හායනකාරක පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

හර්ෂණ එච්. ඒ. එස්.[1]

බස්නාහිර පළාතේ කළුතර දිස්ත්‍රික්කයේ හොරණ ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ, පොකුණුවිට ග්‍රාමයේ පිහිටා ඇති ඓතිහාසික පොකුණුවිට කිත්සිරිමෙවන් රජමහා විහාරය අනුරාධපුර යුගයේ රජ කළ කීර්ති ශ්‍රී මේඝවර්ණ රජුගේ කාලයට අයත් වන බව විහාරබිමේ පිහිටි ශිලාලිපියෙන් පැහැදිලි වේ. අක්කර හතක පමණ භූමි ප්‍රදේශයක ව්‍යාප්ත වී ඇති මෙම විහාරයේ අඩි පනහක් තරම් උස ගල්තලාවක් මත පැරණි ලෙන් විහාර මන්දිරය, ස්තූපය හා බෝ මළුව පිහිටා තිබේ. ඒ අනුව ලෙන් විහාරයේ අභ්‍යන්තර සිවිලිමේ හා බිත්තිවල දක්නට ලැබෙන සිතුවම් මෙම පර්යේෂණය සඳහා උපයුක්ත කරගන්නා ලදි. එහිදී අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය වශයෙන් ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනය යටතේ කරුණු සම්පාදනය සිදුකරනු ලැබීය. එම සිතුවම් බ්‍රිතාන්‍ය පාලන සමයේ දී චිත්‍රණය කළ දකුණු ශෛලියේ සිතුවම් බවට හඳුනාගෙන තිබෙන අතර බුද්ධ රූප, දේව රූප, සංඝයා වහන්සේලාගේ රූප, නර්තන හා වාදන ඉරියව්වලින් සමන්විත ස්ත්‍රී-පුරුෂ රූප, බිනර මල් මෝස්තර, නෙළුම් මෝස්තර හා ලියවැල් මෝස්තර එම සිතුවම් අතර පැවතිය ද ඇතැම් සිතුවම් හඳුනාගත නොහැකි තත්ත්වයට ම හායනය වී තිබේ. ආර්ද්‍රතාවය, පෙඳපාසි බැඳී තිබීම, ලයිකනවල බලපෑම, බිත්ති ඉරි තැලීම, නව ඉදිකිරීම්වල බලපෑම හා මානව ක්‍රියාකාරකම් මෙම හායනක්‍රියාවලිය සඳහා බලපා ඇති ආකාරය හඳුනාගත හැකිය. මෙකී සිතුවම්වල තත් පුරාවිද්‍යාත්මක අගය විනාශ වීමට හේතුවන හායනකාරක කෙබඳුද? යන්න අධ්‍යයනය කිරීම හා ඒවාට සංරක්ෂණ විසඳුම් යෝජනා කිරීම මෙහි මූලික අරමුණයි. පර්යේෂණය සඳහා දත්ත රැස් කිරීමේදී ක්ෂේත්‍ර හා ක්ෂේත්‍ර නොවන ගවේෂණ ක්‍රමවේද අනුගමනය කරන ලදි. ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණය යටතේ මූලිකව ම ස්ථානීය නිරීක්ෂණයක් සිදු කළ අතර එහිදි අදාළ දත්ත වාර්තා කරගැනීම හා ඡායාරූපගත කිරීම සිදු කරන ලදි. ක්ෂේත්‍ර නොවන ගවේෂණ ක්‍රමවේදය යටතේ පුස්තකාල ගවේෂණයක නිරත වූ අතර එහිදි උක්ත විහාරය සම්බන්ධ ව තොරතුරු අන්තර්ගත ප්‍රාථමික හා ද්විතියික මූලාශ්‍රය පරිශීලනය කරන ලදි. මූලිකව ම පොකුණුවිට කිත්සිරිමෙවන් රජමහා විහාරය සම්බන්ධ ව නිරීක්ෂණ වාර්තාවක් නොමැති හෙයින් එවැනි නිරීක්ෂණ වාර්තාවක් සකස් කිරීමේ අවශ්‍යතාව පවතින බවත්, වේගයෙන් හායනය වෙමින් පවතින සිතුවම් කඩිනමින් සංරක්ෂණය කළ යුතු බවත්, සිතුවම්වල තැම්පත් වී ඇති බැක්ටීරියා, ලවණ හා ඇල්ගී ඉවත් කිරීමට රසායනික හා යාන්ත්‍රික යොදාගත හැකි බවත්, ලෙන් විහාරයේ ඇතුළත වාතාශ්‍රය නිසි පරිදි කළමණාකරනය කළ යුතු බවත් නිගමනය විය.

ප්‍රමුඛ පද : කිත්සිරිමෙවන් රජමහා විහාරය, ලෙන් විහාරයේ සිතුවම්, හායනකාරක, හායන ක්‍රියාවලිය

[1]ඉතිහාසය හා පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය. har5323sampath@gmail.com

Challenges Due To Modernization Away From Traditional Mask Art (Based On Olaboduwa Mask Village)

Punsarani K.A.P, [1] Hettiarachchi D.T.B, [2] Jayasinhe W.A.L.P. [3]

Low country dance tradition holds a prominent place among the dance traditions of Sri Lanka. Accordingly, this dance tradition is still alive in the Raigam Korale and the village of Olaboduwa, which belongs to it, has been famous for its mask art and low country dance since ancient times. However, the art of mask, which occupies a special place among the cultural identities of Sri Lanka, has become a mere commodity in the tourism industry and its tradition is being lost over time. The main objective of this study is to identify the challenges posed by the modernization of traditional masks and the sub-objectives of studying, innovating and identifying challenges in the design of traditional masks. The Olaboduwa Mask Village was selected as the study area and its overall population was taken into consideration. Questionnaire interviews and observations were used as primary data sources, and research reports were used as secondary data sources. The data were analyzed using software such as EXCEL, SPSS and GIS and the results were presented using tables, charts and maps. According to the results of the research, there are currently eighteen families creating traditional masks in the village itself, and very few people are still in the industry after the death of an older generation. Due to the environmental policies of the government, obtaining timber for the mask industry has become a problem. Also, people live in the village who do not even know how to create a traditional mask. More than 95% of the Questionnaires and interviews confirmed that the art was now extinct and difficult to practice. Due to the high cost of masks, they are no longer a commodity that the general public buys. It was also revealed that the desire to buy an innovative mask rather than a traditional one has led to the creation of masks to suit it. The research also concludes that the traditional mask artist has not been able to cope with these challenges and has left his job to pursue other careers and that the traditional mask art is on the verge of extinction.

Key Words : Traditional mask art, Low country dance tradition, Modernization, Challenges, Mask Villages

[1"2"3] Department of Geography, University of Colombo. rabodhpapunsarani@gmail.com

දෙවනගල ටැම්පිට විහාරයේ කලාත්මක අංග පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

ජයසිංහ එම්.පී.එන්.එන්. [1]

ටැම් හෙවත් කුළු මත ඉදිකල සුවිශේෂී විහාර ගෙවල් විශේෂයක් ලෙස ටැම්පිට විහාර හැඳින්විය හැකිය. ශ්‍රී ලංකාවේ මේ වන විට 204 කට ආසන්න ටැම්පිට විහාර ප්‍රමාණයක් හඳුනාගෙන ඇති අතර ඒවා වැඩි වශයෙන් පිහිටි දිස්ත්‍රික්කයක් ලෙස සබරගමු පළාතේ කෑගල්ල දිස්ත්‍රික්කය හඳුනාගත හැකිවේ. මේ අතරින් අරණායක ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයට අයත් දෙවනගල ටැම්පිට විහාරය කලාත්මක අතින් ඉතා සුවිශේෂී විහාරයකි. මෙය කලා අංගයන්ගෙන් සපිරුණු කුඩා කලාගාරයක් බඳුය. දෙවනගල ටැම්පිට විහාරයේ ඇති මෙම කලා අංග අධ්‍යනයේ අරමුණ වන්නේ එම කලාත්මක අංග හඳුනා ගෙන එහි වටිනාකම සමාජගත කිරීමයි. මේ සඳහා පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය ලෙස මූලාශ්‍ර අධ්‍යනය හා ක්ෂේත්‍ර ගවේශණය යොදා ගැණිනි. දෙවනගල ටැම්පිට විහාරගෙයි කලා අංග කාණ්ඩ තුනක් ඔස්සේ හඳුනාගත හැකිය. එනම් දැව කැටයම්, සිතුවම් සහ ප්‍රතිමා වශයෙනි. මෙම දැව කැටයම් දැකගත හැක්කේ ටැම්පිට විහාරගෙයි පේකඩවල, විහාරගෙයි උලුවස්සේ සහා දොර පියනෙහිය. මෙම කැටයම් සියල්ලම මහනුවර යුගයෙහි කැටයම්හි ලක්ෂණ සහිත නෙලුම් මල, පලාපෙති මෝස්තර, ලියවැල්, ඇත් රූප ආදී නිර්මාණ වලින් සමන්විත වේ. දෙවනගල ටැම්පිට විහාර තුළ සිතුවම් දැකගත හැක්කේ වියන් තලයෙහි, බාල්කවල සහ විහාරගෙයි බිත්ති මතයි. ඉතා කුඩා ඉඩකඩක මනා ලෙස කළමණාකරනය කර ගනිමින් මෙම සිතුවම් ඇද ඇත. මහනුවර යුගයේ සිතුවම් ආර නියෝජනය කරන මෙම සිතුවම් අතර සුවිසි විවරණ, සොලොස්මස්ථාන, උද්හිත සහ මානව රූප සිතුවම් දැකගත හැකිය. රතු සහ සුදු පසුබිමෙහි කලු, කොළ වැනි වර්ණ උපයෝගී කර ගනිමින් ඉතා සරලව මෙම සිතුවම් ඇද ඇත. දෙවනගල ප්‍රතිමා ගෘහය අභ්‍යන්තරයේ විසිතුරු මකර තොරණකට යටින් අලංකාර හිටි බුද්ධ ප්‍රතිමාවක් හා හිඳි පිළිමයක් අසලම දක්නට ලැබේ. දෙවිවරුන්ගේ ප්‍රතිමා දෙක සහ එකිනෙකට මුහුණලා සිටින බුද්ධ ප්‍රතිමා දෙක දක්නට ලැබේ. මෙම පිළිම වහන්සේලා සඳහා කහ, රතු සහ කලු යන වර්ණය යොදා ගෙන ඇත. හිටි ඉරියව්ව සහ හිඳි ඉරියව්ව මෙම ප්‍රතිමා සඳහා යොදා ගෙන ඇති අතර වීරාසන ක්‍රමය සහ අභය මුද්‍රාව යොදාගනිමින් එම ප්‍රතිමා නිර්මාණය කර ඇත. ඒ අනුව මෙම විහාර ගෙයි සිතුවම්, ලී කැටයම් සහ ප්‍රතිමා යන කලා අංගයන් මානව ක්‍රියාකාරකම් සහ ස්වාභාවික හේතුන් මත විනාශය කරා ගොස් ඇති බව වර්තමානයේදී හඳුනාගත හැකිය.

මුඛ්‍ය පද : ටැම්පිට විහාරය, සිතුවම්, ලී කැටයම්, ප්‍රතිමා, කලා අංග

[1] ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය, මිහින්තලය, nimalshajayasinghe@gmail.com

කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ තෝරාගත් ටැම්පිට විහාර කිහිපයක සිතුවම්හි වර්තමාන තත්ත්වය පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

රත්නායක ආර්.එම්.එස්.කේ.[1]

වයඹ පළාතෙහි සුවිශේෂී ඓතිහාසික දිස්ත්‍රික්කයක් වන කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කය තුළ ටැම්පිට විහාර විශාල ප්‍රමාණයක් විසිර පවතින අතර, එලෙස එම ස්ථාපිතව පවතින ටැම්පිට විහාර තුළ වාස්තුවිද්‍යාත්මක වටිනාකමක් පමණක් නොව කලාත්මක වටිනාකමක්ද ගැබ්ව පවතී. මහනුවර සම්ප්‍රදායට අයත් සිතුවම් කලාව මේ ආශ්‍රිතව දැකගැනීමට ලැබෙන වැදගත්ම සහ වටිනාම කලාත්මක අංග ලක්ෂණයකි. එවන් සුවිශේෂි කලාත්මක පරාසයක විහිදෙන ටැම්පිට විහාර පිළිබඳව වන මෙම අධ්‍යයනය සිදුකිරීමේ ප්‍රධානම අරමුණ වන්නේ එම බිතුසිතුවම්වල වර්තමාන තත්ත්වය පිළිබඳව අධ්‍යයනය කිරීමයි. මේ පිළිබඳ සිදුකරන ලද අධ්‍යයනයේදී තොරතුරු අනාවරණය කරගැනීම සඳහා ක්ෂේත්‍ර සහ ක්ෂේත්‍ර නොවන ගවේෂණය යොදාගන්නා ලද අතර මෙහිදී ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණය වැඩි වශයෙන් යොදාගන්නා ලදී. මෙහිදී අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රය වශයෙන් කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයට අයත් ටැම්පිට විහාර ත්‍රිත්වයක් යොදාගත් අතර ඒ යටතේ ඓතිහාසික බිහල්පොල වෙහෙරගල ශ්‍රී පාදස්ථාන රජමහා විහාරයේ ස්ථාපිත ටැම්පිට විහාරයත්, පඬුවස්නුවර ශ්‍රී සුමනාරාම රජමහා විහාරයේ පිහිටා ඇති ටැම්පිට විහාරය සහ මාඋනාව ශ්‍රී සුගතාරාම විහාරස්ථානයේ පිහිටා ඇති ටැම්පිට විහාරය යන ස්ථානයන්හි හමුවන පැරණි සිතුවම් යොදාගන්නා ලදී. පොදුවේ ගත් කළ අධ්‍යයනයට පාදක කරගත් මෙම ටැම්පිට විහාර ත්‍රිත්වයම මහනුවර යුගයට අයත් ඒවා වූ අතර, විවිධ වර්ගයේ සිතුවම් මේ ආශ්‍රිතව දක්නට ලැබිණි. බුද්ධ චරිතය හා සබැඳි විවිධ කතා පුවත් මෙන්ම ජාතක කතා ආදිය ද මේ සිතුවම්කරණය සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් පාදක කොටගෙන තිබේ. කෙසේ නමුදු මේ සිතුවම්වල වර්තමාන තත්ත්වය පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීමේදී පැහැදිලිවන්නේ මෙම සිතුවම් විවිධ හායනකාරකයන්ගේ ග්‍රහණයට නතු වී ඇති බවකි. මෙහිදී ප්‍රධාන වශයෙන්ම යථෝක්ත ප්‍රදේශය ආශ්‍රිත දේශගුණය පදනම් කරගත් හායන ක්‍රියාවලිය සහ මෙන්ම මෙම සිතුවම් සහිත පරිශ්‍රය සිය වාසභූමිය කරගත් කුඩා කෘමි සතුන්ගේ ක්‍රියාකාරකම් මෙන්ම මානුෂ ක්‍රියාකාරකම් ද මෙම හායනකාරක ක්‍රියාවලිය වේගවත් කිරීමට හේතුසාධක වී තිබේ. කෙසේ නමුදු මෙම අධ්‍යයනයෙන් එළඹිය හැකි අවසන් නිගමනය වූයේ මෙම හායනකාරකවල බලපෑම නිසා මෙන්ම තවත් විවිධ හේතු සාධකයන්ගේ බලපෑම මත මෙම සිතුවම්වලට විශාල බලපෑමක් එල්ල වී ඇති බවකි. එහෙයින් මෙම සිතුවම් අනාගත පරපුර සඳහා ආරක්ෂා කිරීම මෙන්ම ඒවාගේ කලාත්මක අගය සහ වත්මන් තත්ත්වය පිළිබඳ තොරතුරු ජනගත කිරීමත් අත්‍යයන්තයෙන්ම සිදුකළ යුත්තකි.

මූල්‍ය පද : ටැම්පිට විහාර, කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කය, කලාත්මක අගය, හායනකාරක

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය
sanjeekumarirathnayakes@gmail.com

පිළිකුත්තුව රජමහා විහාරයේ සිතුවම්වල විශේෂත්වය හා වත්මන් ස්වභාවය පිළිබඳව විමර්ශනයක්

පබසරා ඊ.කේ.සී.[1]

ලාංකේය ඉතිහාසයේ යුග ගණනාවක් නියෝජනය කරන්නා වූ පිළිකුත්තුව රජමහා විහාරය පුරාවිද්‍යා ක්ෂේත්‍රය, කටාරම් කොටන ලද ලෙන් විශාල ප්‍රමාණයක් හා සෙල්ලිපි හතරකින් ද සමන්විත වේ. ඉන් කටාරම් කොටන ලද එක් ලෙනෙක් තුළ විහාර මන්දිරය ඉදිකරවා ඇති අතර එහි දක්නට ඇති සිතුවම්වල විශේෂත්වය හා ඒවාහී වත්මන් ස්වභාවය පිළිබඳව විමර්ශණය කිරීම මෙම අධ්‍යයනයේ අරමුණයි. එහිදී සිතුවම් කෙරෙහි හායනකාරක මඟින් සිදු වී ඇති බලපෑම පිළිබඳව විමර්ශනය කරන ලදි. ඒ සඳහා ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණයන්, සම්මුඛ සාකච්ඡා හා සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයන් මඟින් දත්ත රැස් කරගන්නා ලදි. මෙම විහාරය 19වන සිවසේ ඉදිකරවා ඇති නමුත් මහනුවර යුගයේ දක්නට ඇති ශෛලීගත සිතුවම් කලාවෙන් බැහැරව යමින් ස්වභාවික ලක්ෂණයන් පෙන්වා දීමට සිතුවම් ශිල්පියා උත්සහගෙන තිබේ. ගසක් වූවද පහසුවෙන් හඳුනා ගැනීමට හැකිවන සේ ඒවාට ආවේණික ලක්ෂණයන් හැකිතාක් හසුකර ගනිමින් සිතුවම් නිර්මාණය කිරීම කෙරෙහි ශිල්පියාගේ අවධානය යොමු වී ඇත. මෙම සිතුවම් තුළ ඇති විශේෂත්වය වන්නේ මෙහි ඇති ඇතැම් සිතුවම්, ලංකාවේ විහාර මන්දිරයක් තුළ දැකගත හැකි එකම ස්ථානය මෙය වීමයි. විහාරය තුළ ඇති ජාතක කතා නිරූපිත සිතුවම් කෙරෙහි පෘතුගීසි වස්ත්‍රාභරණයන්ගේ බලපෑමක් දක්නට ලැබීමෙන් ප්‍රදේශය තුළ සමකාලීනව පැවතියා වූ ජන ජීවිතයේ ස්භාවය මනාව ඉස්මතු වේ. එමෙන්ම විහාරය අභ්‍යන්තරයේ භික්ෂුණීන් වහස්සේලාගේ සිතුවම් කිහිපයක් ද දක්නට ඇති අතර එවැන්නක් දැක ගත හැකි ලංකාවේ එකම ස්ථාන වන්නේ ද පිළිකුත්තුව පුරාවිද්‍යා ක්ෂේත්‍රය යි. මෙවැනි වටිනාකම් කිහිපයකින් ම පරිපූර්ණ වූ මෙම විහාරය අභ්‍යයන්තරය හා එහි සිතුවම්; මේ වන විට බොහෝ වශයෙන් විනාශයට ලක්වෙමින් පවතින ආකාරයක් නිරීක්ෂණය වූ අතර එම සිතුවම්වල ආරක්ෂාව සඳහා හෝ එහි දීර්ඝකාලීන පැවැත්ම සඳහා ලබා දී ඇති අවධානය ඉතාමත් අවම මට්මටක පවතින ආකාරයක් ද ප්‍රදර්ශනය විය. වැසි දිය කාන්දුවීමෙන් හා රිලවුන් වැනි සතුන්ගෙන් සිදුවන හානි මෙන්ම සංචාරකයන්ගේ ස්පර්ශයන්ට නිරන්තරයෙන් ගොදුරු වීමෙන් මෙම සිතුවම්වල පැවති මුල් ස්වභාවය පවා වෙනස් වෙමින් යන ආකාරයක් දක්නට ඇති අතර, දීර්ඝ කාලයක් මුළුල්ලේ සිදුවන මෙම තත්ත්වය පාලනය සඳහා කිසිදු පියවරක් නොගෙන තිබීම ද කැපී පෙනුණි. මෙහිදී නිරීක්ෂණයට ලක් වූ සියළු කරුණු අනුව; ස්වාභාවික හා මානව ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් පරිහානියට පත් වී ඇති විශාල වටිනාකම් කිහිපයකින් සමන්විත මෙම පුරාවිද්‍යා ක්ෂේත්‍රය, සංරක්ෂණය කළ යුතු පුරාවිද්‍යා භූමියක් ලෙස අවසන් වශයෙන් හඳුනාගත හැකි වූ අතර අධ්‍යයනය අවසානයේ දී, මෙම ක්ෂේත්‍රයේ පැවැත්ම සඳහා සුදුසු යෝජනාවලියක් ද සකස් කරන ලදි.

මූල්‍ය පද : පිළිකුත්තුව, සිතුවම්, විහාරය, වත්මන්, ස්වභාවය

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. ekcp1997@gmail.com

දේශීය ශාන්තිකර්ම හා බැඳි සැරසිලි කලාව සහ වාස්තු ශාස්ත්‍රය අතර ඇති සබඳතාවය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්

පෙරේරා ඒ.ඒ.ජී.ඒ.[1]

දේශීය ශාන්තිකර්ම යනු ප්‍රධාන වශයෙන්ම නීරෝගී බව සහ සෞභාග්‍ය අරමුණු කරගනිමින් සිදුකරනු ලබන සාම්ප්‍රදායික අභිචාරමය අංගයකි. ලංකාව තුළදී මෙම දේශීය ශාන්තිකර්මයන් ප්‍රදේශ පදනම් කොටගෙන බෙදා දක්වා තිබෙන නමුදු එම සියල්ලෙහිම අරමුණ යටකී පරිදි නිරෝගී බව සහ සෞභාග්‍ය අත්කර ගැනීමය. මෙම දේශීය ශාන්තිකර්ම හා බැඳි සැරසිලි කලාව යනු ප්‍රධාන වශයෙන් රංග භූමි අලංකරණය පදනම් කොටගෙන ගොඩනැගුනක් වන අතර, මේවා නිර්මාණය කිරීම සඳහා මූලික වශයෙන්ම වාස්තු ශාස්ත්‍රය භාවිතා කර ඇත. මේ ක්ෂේත්‍රයන් ද්විත්වය අතර සියුම් සබඳතාවයක් පවතින අතර, එම සබඳතාවය කුමක්ද? යන්න හඳුනාගැනීම මෙම අධ්‍යයනය සිදුකිරීමේ මූලික අරමුණ වේ. මෙහිදී තොරතුරු අනාවරණය කරගැනීම සඳහා ක්ෂේත්‍ර සහ ක්ෂේත්‍ර නොවන අධ්‍යයනය යොදාගන්නා ලද අතර, ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනය වැඩි වශයෙන් යොදාගන්නා ලදී. වාස්තු ශාස්ත්‍රය සහ ශාන්තිකර්ම හා බැඳි සැරසිලි කලාව යන අංග ද්විත්වය මඟින්ම අරමුණු කර ඇත්තේ ශුභ නිමිති, නක්ෂත්‍රය සහ යහපත් චාරිත්‍රවාරිත්‍ර විධි මඟින් යහපත් ජීවිතයක් ගොඩනංවා ගැනීමය. දේශීය ශාන්තිකර්ම හා බැඳි සැරසිලි අතර මූලිකම ස්ථානයක් රංග භූමියට ලැබෙන අතර, යටකී පරිදි ප්‍රදේශයන් අනුව ශාන්තිකර්මයන් වෙනස්වන ලෙසම සැරසිලිද වෙනස් ස්වරූපයෙන් නිර්මාණය කිරීම සිදුකරනුයේ වාස්තු ශාස්ත්‍රයට අනුවය. මෙහිදී සැලසුම, වින්‍යාසය, අවකාශීය සංවිධානය කිරීම යනාදී අංග කෙරෙහි සුවිශේෂී අවධානයක් යොමුකර තිබේ. උදාහරණයක් ලෙස උඩරට සම්ප්‍රදායික කොහොඹා කංකාරිය සහ උඩරට ගම්මඩුවත්, පහතරට සාම්ප්‍රදායික සබරගමු මඩු ශාන්තිකර්මයන් සඳහා පුරාණයේ සිට සම්මත නිශ්චිත දිග, පළල සහ උස භාවිතා කරනු ලැබේ. සතරවරම් දෙවිවරුන්ගෙන් පිහිට ආරක්ෂාව ලබාගැනීමේ පටන් නවග්‍රහ දෝෂ, යක්ෂ භූත දෝෂ ආදී වූ බලවේගවලින් ආරක්ෂා වීම සඳහා ද යොදාගන්නා මෙම දේශීය ශාන්තිකර්ම හා ඒ ආශ්‍රිත සැරසිලි නිර්මාණ ඉදිකිරීම සඳහා භාවිතා කරනු ලබන වාස්තු ශාස්ත්‍රය යන අංග ද්විත්වයෙහිම අරමුණ ද එක හා සමාන බව පැහැදිලි වේ. වාස්තු ශිල්පියා හා ශාන්තිකර්ම ශිල්පියා මෙම පූර්වෝක්ත කටයුතුවල නිර්මාපකයා වන අතර වාස්තු ශිල්පියා වාස්තු නිර්මාණයක් නියමිත වූ නියමයන්ට ඉදිකරනවා හා සමානම කාර්යභාරයක් ශාන්තිකර්ම ශිල්පියා විසින් ශාන්තිකර්මයට අවශ්‍ය භූමිය නියම කර සරසා සැරසිලි කරගැනීමේ පටන් යාගය අවසාන වන තෙක් සිදුකරනු ලැබේ. කෙසේ වුවද මේ අනුව පැහැදිලි වන්නේ දේශීය ශාන්තකර්ම හා බැඳි සැරසිලි කලාව හා වාස්තු ශාස්ත්‍රීය අංග අතර සුවිශේෂී සබඳතාවයක් පවතින බවය.

මුඛ්‍ය පද : වාස්තු ශාස්ත්‍රය, ශාන්තිකර්ම, රංග භූමිය, සැරසිලි, ශිල්පියා

[1]මානවශාස්ත්‍ර අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. anjuathukorala4@gmail.com

පාදෙණිය රජමහා විහාරයේ සිතුවම් පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

දසනායක ඩී.එම්.පී.අයි,[1] හේමචන්ද්‍ර පී.ඩී.ඒ.එස්.[2]

පාදෙණිය රජමහා විහාරය වයඹ පළාතේ කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ වාරියපොල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ පාදෙණිය ග්‍රාමයේ පිහිටි ඓතිහාසික විහාරයකි. මූලාශ්‍රගත තොරතුරු අනුව මෙම විහාරය ආරම්භ කර ඇත්තේ ක්‍රි.පූ 3 වැනි සියවසේ දෙවනපෑතිස් රජු දවස අනුරාධපුරයෙන් ගෙන ආ ජය ශ්‍රී මහා බෝධි අංකුරයක් සිටුවීමත් සමඟය. මෙම විහාරයේ බිතු සිතුවම්වල දක්නට ලැබෙන ශෛලිය, සම්ප්‍රදාය සහ ශිල්ප ක්‍රමවල සුවිශේෂීතාවයක් පවතීද යන්න හඳුනාගැනීම මෙම පර්යේෂණයේ ගැටලුව වේ. විහාර සිතුවම් ආරක්ෂා කරගැනීම උදෙසා බලධාරීන්ගේ අවධානය යොමු කරවීම පර්යේෂණ අරමුණයි. පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය වශයෙන් ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනය හා සබැඳි සිතුවම් පරීක්ෂා කිරීම මත සිදුකරනු ලැබේ. මෙම විහාරයේ බිතු සිතුවම්වලින් මහනුවර යුගයේ ලක්ෂණ මැනෙවින් කැපී පෙනේ. මෙම සිතුවම් අතර හෙල්ලක් වැනි ආයුධයක් අතින් ගත් දේශීය සෙබළෙකුගේ යැයි සිතිය හැකි රූපයක්, කඩුවක් අතින් ගත් සෙබළෙක් සහ කෙටේරියක් කරමත තබා ගෙන සිටින සෙබළෙක් වේ. මොහුගේ යටි කයට අලංකාරවත් ජෝතියක් අන්දවා තිබේ. ඔහුගේ උඩුකයට අන්දවා තිබෙන හැට්ටය අතින් රූපවල දක්නට නොලැබෙන සේ අත දිගට යොදා තිබේ. මීට ඉහළින් බුද්ධ චරිතයේ වැදගත් අවස්ථාවක් වන සත් සතිය දක්වා තිබේ. මෙම තීරු අතර දක්නට ලැබෙන බුදුන් වහන්සේ හයවන සතියේ බෝධි මූලයේ වැඩ සිටින අයුරු දැක්වෙන සිත්තමේ තිබෙන විශේෂත්වය වන්නේ කොළ පැහැ වර්ණය භාවිතා කරමින් බෝධීන් වහන්සේ සිත්තම් කර තිබීමයි. මෙකල ඇඳ ඇති සිතුවම්වල වර්ණ භාවිතය සීමිත වූ අතර කොළ වර්ණය භාවිතා කර ඇත්තේ කලාතුරකිනි. තවද සැරියුත් මහරහතන් වහන්සේ යැයි සිතිය හැකි වළාකුළු මත වැඩ සිටින ඉරියව්වෙන් යුත් සිතුවමක්ද, මුගලන් මහරහතන් වහන්සේගේ යැයි සිතිය හැකි චිත්‍රයක්ද වේ. මෙහි එක් භික්ෂු රූපයන් වැඳගෙන සිටින ඉරියව්වෙන් නිරූපිත වේ. ඉන්පසුව අලංකාරවත් ඇඳුමින් සරසා තිබෙන සමාජයේ උසස් ප්‍රභුවරයෙක් යැයි සිතිය හැකි සිත්තමකි. මහනුවර යුගයේ ප්‍රධාන වශයෙන් වර්ධනය වූ මෙම සිතුවම් සම්ප්‍රදාය එම යුගයේ සිතුවම් ඇසුරින් බිහි වූ සම්ප්‍රදායක් ලෙස හැඳින්විය හැකිය. මෙම සිතුවම් අධ්‍යයනය කිරීමේදී සිත්තම් මත දක්නට ලැබෙන සීමිත වර්ණ භාවිතය, ශෛලීගත ස්වරූපයක් අනුගමනය කිරීම, රේඛාවන් සඳහා ප්‍රමුඛත්වයක් ලබා දීම, පසුබිම හිස්ව නොතිබීම, කෙටි වැකියකින් අවස්ථා පැහැදිලි කරලීම වැනි සුවිශේෂී ලක්ෂණයන් හඳුනාගැනීමට හැකියාව ලැබුණි.

ප්‍රමුඛ පද : පාදෙණිය, බිතු, වර්ණ, විහාරය, සිතුවම්

[1,2] ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය, ishanipoornima80@gmail.com

තත්කාලීන ජනතාව බුදුදහම කෙරෙහි නැඹුරුකරවා ගැනීමෙහි ලා මහනුවර සම්ප්‍රදායේ අපාය සිතුසිතුවම්වල දායකත්වය පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්

කල්පනී ඩබ්.ඩී.[1]

මහනුවර සම්ප්‍රදායේ සිතුවම් වලට තෝරාගැණුනු තේමාවන් රාශිය අතරේ අපාය; සිතුවම්කරණයෙහිලා යොදාගෙන තිබෙන අතිශය සුවිශේෂ තේමාවක් බව සැළකිය හැකිය. මෙම සිතුවම් ශ්‍රී ලංකාවේ සිතුවම් කලාවේ එක්තරා කාල වකවානුවක් නියෝජනය කරන අතර මෙම සිතුවම් මගින් සමකාලීන සමාජීය ලක්ෂණ පැහැදිලිව මූර්තිමත් වීම විශේෂත්වයකි. මහනුවර යුගයේ ලක්ෂණ සහිත බැවින් මෙම සිතුවම් මහනුවර සම්ප්‍රදායට අයත් වන අතර මෙම සිතුවම් පහතරට විහාරස්ථානවල වැඩි වශයෙන් දැකිය හැකිය. 18 වන සියවස වන විට ශ්‍රී ලංකාවේ උඩරට රාජධානිය ද්‍රවිඩ බලපෑමට ලක්වීම හා පහතරට ප්‍රදේශ විදේශිකයන්ගේ ග්‍රහණයට නතුවීම, ශ්‍රී ලංකීය සංස්කෘතිය, කලාව, බුදුදහම පිරිහීමට හේතු විය. උඩරට රාජ්‍ය තුළ හින්දු දේව සංකල්පය පැතිර ගිය අතර බෞද්ධාගම කෙරෙහි නායක්කාර් වංශික පාලකයන්ගේ අවධානය හීන වී යාම උඩරට ප්‍රදේශවල බුදුසසුන බරපතල ලෙස හානියට පත්වීමට හේතු වුණි. මීට සමගාමීව මුහුදුබඩ ප්‍රදේශ පාලනය කළ විදේශිකයන් සිය ආගම ප්‍රචාරය කිරීමට දරන ලද ප්‍රයත්නයන් හමුවේ පහතරට ප්‍රදේශ වලද බුදුදහම සිඳ්‍ර ලෙස පරිහානියට පත් වුණි. ශ්‍රී ලංකාව යටත් කරගත් විදේශිකයන් සිය බලය යොදාගෙන සිංහලයන් බලෙන් ක්‍රිස්තියානි ආගම ඇදහීමට පොළඹවා ගන්නා ලදි. ඔවුන් සිංහලයන් තුළ පස් පව් වලට තිබූ බිය නැති කර දමන ලද අතර බීමට හා සල්ලාලකමට ඇබ්බැහි කරන ලදි. පිරිහුණු සමාජයක සිටි තත්කාලීන ජනතාව අපාය සිතුවම් මගින් නැවත බුදුදහම කෙරෙහි නැඹුරු කරවා ගැනීම කෙසේ සිදු වූයේද යන්න මෙහි පර්යේෂණ ගැටලුව ලෙස හඳුනාගත හැකිය. 18 වන සියවසේ මැද භාගයේ වැලිවිට සංඝරාජ හිමියන්ගේ මූලිකත්වය මත ආරම්භ වූ බෞද්ධ පුනර්ජීවන ව්‍යාපාරයේ බලපෑම විදේශිකයන්ගේ පාලනය මධ්‍යයේ වුවද පහතරට ප්‍රදේශවලටද ගලා එන ලදි. මෙහි බලපෑම මත පහතරට ප්‍රදේශයන්හි දුශ්ශීලයන්ව සිටි ජනතාව ඉන් මුදවා ගැනීමට, පස් පවෙහි, දස අකුසලයෙහි ආදීනව දැක්වීමට වක්‍රාකාරයෙන් දැරූ ප්‍රයත්නයක සේයාවන් අපාය දර්ශන වලින් විද්‍යාමාන වේ. මෙම සිතුවම් වල දැක්වෙන අපාය දර්ශන සැළකීමේදී සුරාපානය කිරීම හා පරදාර සේවනයට අදාළව බෞද්ධ ධර්මයේ එන අපාගත වීම්; එනම් ලෝකඹු නරකය හා ඉඹුල්වන නරකය බහුලව දක්නට ලැබීමෙන්, ජනයා පස් පවෙන් මුදවීම මෙහි අරමුණ වූ බව පැහැදිලි වේ. බෞද්ධයන් මෙන්ම අන්‍යාගමිකයන් වුවද අපාය දර්ශන දැකීමෙන් බියපත් වන තරම් භයංකර අයුරින් අපාය දර්ශන සිතුවම් කොට ඇත. විහාර ගෙයෙහි බිත්ති තීරුවලට බෙදා පහළම තීරුවේ පමණක් අපාය සිතුවම් කොට තිබීමෙන් අපාය සිතුවම් වලට පහත් තත්ත්වයක් ලබා දී තිබෙන බව පැහැදිලිය.

ප්‍රමුඛ පද : අපාය දර්ශන, පහතරට විහාරස්ථාන, පිරිහුණු සමාජය, බියගැන්වීම, මහනුවර සම්ප්‍රදාය

[1]ඉතිහාස හා පුරාවිද්‍යා අධ්‍යනාංශය ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය. wdkalpani@gmail.com

ඉසුරුමුණිය ආශ්‍රිතව හමුවන්නා වූ කැටයම් වල ගැටෙන්නා වූ ලෝකෝත්තර හා ලෞකික හැඟීම් පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

ඉෂාරා පී.ඩී.,[1] කීර්තිරත්න එන්.පී.එස්.ඩබ්,[2] විජේසේකර ඩී.ටී.[3]

ඉසුරුමුණිය දේවානම්පියතිස්ස සමයට දිවයන අතීතයක් හිමි ආරාමයකි. සමකාලීනව බුදුදහම ප්‍රචලිත වීමට විවිධ ක්‍රමයන් මෙකල පාලකයන් ඉටු කළහ. ඉසුරුමුණිය තුළ දක්නට ඇති කැටයම් අතර ලෝකෝත්තරයට වඩා ලෞකිකත්වයට බර කැටයම් දක්නට ලැබේ. ඉසුරුමුණිය ආශ්‍රිතව හමුවන කැටයම් වලින් ලෝකෝත්තර හැඟීම් උද්දීපනය කෙරේ ද නොඑසේ නම් ලෞකික හැඟීම් උද්දීපනය කෙරේද යන්න මෙම පර්යේෂණය තුළින් සිදු කෙරේ. ලංකාව තුළ පවතින ආරාමික බෞද්ධ සංකල්පය තුළ ආරාමයක් වන ඉසුරුමුණියෙහි කැටයම් ලෞකිකත්වය විදහාපානු ලබන්නේ ඇයි දැයි යන්න මෙහි පර්යේෂණ ගැටලුව වේ. ලංකාවේ ආරාමික කැටයම් කලාවට ලෞකිකත්වය හා ලෝකෝත්තර හැඟීම් ඇඳා ගැනීම තුළින් බෞද්ධ ගිහි සබඳතාවය රැක ගැනීමට ගත් උත්සාහය හඳුනාගැනීම මෙහි පර්යේෂණ අරමුණ වේ. ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික මූලාශ්‍ර අධ්‍යනය හා ඉසුරුමුණි විහාරාශ්‍රිත කැටයම් අධ්‍යනය කරමින් නිගමනයන්ට එළඹීම මෙහි පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය වේ. ඉසුරුමුණි පෙම් යුවල මගින් ශෘංගාරය ද, රජ පවුල කැටයමින් ගෘහස්ථ ජීවිතය ද, කිඳුරු කැටයමින් බැඳීම හා වින්දනය ද, ඇත් කැටයමින් සැපය හා සුවයද, මිනිසා හා අශ්ව හිස කැටයමින් මනුෂ්‍යයා හා සත්ත්ව ගෘහ බැඳීම ද උද්දීපනය කරනු ලබයි. ලෝකෝත්තර අදහස් උද්දීපනය කරනු ලැබිය යුතු ආරාමයක ලෞකිකත්වයට නැඹුරු අදහස් උද්දීපනය කරනුයේ මන්දැයි සොයා විමර්ශනයේදී හමු වූ දත්ත වලට අනුව පෙනී යනුයේ, මෙය බුදුදහම තුළට ගිහියන් කාවද්දා ගැනීම උදෙසා ආරාමික භික්ෂූන් වහන්සේලා හා පාලකවරුන් ගෙනගියා වූ සියුම් උපක්‍රමයක් බවයි. බුදුදහම ලෞකිකත්වය ප්‍රතික්ෂේප නොකරන අතර මෙහිදී කැටයම් මගින් ලෞකිකත්වය උද්දීපනය කොට යටි අරුතින් ලෞකිකත්වයේ පිරිහීමත්, ලෝකෝත්තරත්වයේ පිබිදීමත් අදහස් කොට දක්වයි. ඒ අනුව ඉසුරුමුණියේ පෙම් යුවල කැටයමින් වියපත් වැඩිහිටියන්ට හිරි ඔත්තප්පය ද, රජ පවුල කැටයමින් අස්ථිර වූ බැඳීම් ද, කිඳුරු කැටයමින් අස්ථිර වූ වින්දනය ද හා දුක ද, ඇත් කැටයමින් දුක්ඛ භාවය හා බුදුන් පිළිබඳව ද, මිනිසා හා අශ්ව හිස කැටයමින් මනුෂ්‍ය හා තිරිසන් ලොව ද අර්ථ දක්වනු ලබයි. මින් විහාරාරාමයට පැමිණෙන ජනයා යථාර්ථවාදීව ලෝකෝත්තර ඥාණය පහදා ගනු ලබන අතර බුදුදහමට එක්කර ගනු ලැබීම උදෙසා සියුම් කැටයම් තුළින් චිත්තාකර්ෂණීය වූ ලෞකික හැඟීම් ද දනවනු ලබයි. මේ අනුව ඉසුරුමුණි කැටයම්හි භාව ලක්ෂණයෝ ද ගත් කළ බොහෝ සෙයින් ලෞකිකත්වයට බරව කැටයම් කොට ඇත්තේ ලෞකික හැඟීම් උද්දීපනයෙන් ලෝකෝත්තර බව සලසා ගැනීමට හා ආගමික සංකල්පයන්ට ජනතාව නැඹුරු කර ගැනීම උදෙසා බව මේ ආකාරයෙන් නිගමනය කළ හැකි වේ.

ප්‍රමුඛ පද : ලෞකික, ලෝකෝත්තර, යථාර්ථවාදී, කැටයම්, ඉසුරුමුණිය

[1,2,3] මානවශාස්ත්‍ර අධ්‍යයනාංශය,ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්ව විද්‍යාලය. isharadushlani1996@gmail.com

මහනුවර යුගයේ පිළිමගෙය තුළ අනිවාර්යය අංගයක් වූ මකර තොරණේ සුවිශේෂීත්වය පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් (දනකිරිගල පුරාණ ලෙන් විහාරය ආශ්‍රයෙන්)

නිශ්ශංක.ඊ.ඒ.එන්,[1] කුමාරි.ආර්.එම්.ටී.බී,[2] වික්‍රමරත්න.ඩබ්ලිව්.එස්.එන්.[3]

මහින්දාගමනයෙන් පසු මෙරටට හඳුන්වාදුන් බෞද්ධ කැටයම් කලාවේ සුවිශේෂීත්වයක් හිමිවන මකර තොරණ වෙහෙර විහාරස්ථානවල සහ විහාර මන්දිර අභියස ප්‍රවිෂ්ට දොරටුවේ දක්නට ලැබේ. ගම්පොළ යුගයෙන් ඇරඹි පිළිම ගෙය තුළට මකර තොරණ පිවිසීම මහනුවර යුගය වනවිට අනිවාර්යය වාස්තු විද්‍යාත්මක අංගයක් බවට පත්විය. මහනුවර යුගයේ විහාරස්ථානවල විහාර මන්දිරයේ ප්‍රවිෂ්ට ද්වාරයන්හි උපුල්වන් දෙවියන්ගේ ආරක්ෂාව පතා ඉදිකළ මකර තොරණ ප්‍රවිෂ්ට ද්වාර හැරුණුවිට ප්‍රතිමා ගෘහයේ පසුතලයේ උදාරත්වය හා පෞරුෂත්වය ප්‍රකට කරවන අනිවාර්යය අංගයක් විය. මැටි බදාමවලට අමතරව ලී හා ශෛලමය වශයෙන් මෙකී මකර තොරණ් නිර්මාණය කෙරිණි. මහනුවර යුගයේ නායක්කර් රාජ්‍ය වංශික බලපෑම මත මකර තොරණ දෙපස මකරුන් දෙදෙනා කීර්තිමුඛ නම් වූ රෞද්‍ර මුහුණකින් මුදුනේදී එකට සම්බන්ධ වේ. මෙහි පර්යේෂණ ගැටළුව වන්නේ මහනුවර යුගයේ මකර තොරණ්හි සුවිශේෂීත්වය කුමක්ද යන්න අධ්‍යයනය කිරීමයි. මෙම පර්යේෂණය ක්ෂේත්‍ර හා ක්ෂේත්‍ර නොවන අධ්‍යයන ක්‍රමවේදයන් ඔස්සේ අධ්‍යයනයට බඳුන් කරනු ලැබේ. මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණ වන්නේ මහනුවර යුගයේ මකර තොරණ්වල සුවිශේෂීත්වය දනකිරිගල පුරාණ ලෙන් විහාරය ආශ්‍රයෙන් හඳුනා ගැනීමයි. මහනුවර යුගයේ මෙකී සුවිශේෂීත්වය විදහාපාන පෞරාණික විහාරස්ථානයක් ලෙස කෑගල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ මාවනැල්ල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයේ පාට්ටගම ග්‍රාමයේ කඳු ගැටයක පිහිටි දනකිරිගල පුරාණ ලෙන් විහාරය හඳුනා ගත හැකිය. කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජ සමයේ සිත්තරෙකු වූ දෙවරගම්පළ සිල්වත් තැන නම් හිමිනම විසින් නිර්මිත චිත්‍ර හා මූර්තීහි අංග සම්පූර්ණ බව හා විචිත්‍රවත් බව මෙහි මකර තොරණ් තුළින් මනාවට දැක්වේ. මහනුවර යුගයේ මකර තොරණ්හි ලක්ෂණ කියාපාමින් මැටි බදාමවලට අමතරව දැවයෙන් කරන ලද විශිෂ්ට ගණයේ මකර තොරණක් දනකිරිගල විහාරයේ ප්‍රවේශ ද්වාරයේ දක්නට ලැබුණි. මැටියෙන් කළ, හුණු බදාම ආලේප කළ, හිඳි බුද්ධ ප්‍රතිමා තෙනමක ඉහළින් ඊටම කුඩා කවාකාර හැඩයක් තුළ වූ කුඩා පාරාසයක නිර්මිත මෙම මකර තොරණ්හී දෙපස නීල වර්ණ දේව රූප දෙකක් සහ සතරවරම් දෙවිවරු දැක්වේ. හිස් අවකාශය විවිධ රටාවන්ගෙන් යුක්ත වන මෙහි නිල්, කහ සහ රතු වර්ණ ත්‍රිත්වයෙන් වර්ණවත්ව තිබේ. ප්‍රවිශ්ඨ ද්වාරයෙන් ඔබ්බට ගොස් බුද්ධ ප්‍රතිමාවලට අනිවාර්යය අංගයක් වූත් සීමිත වර්ණ සංකලනයකින් විචිත්‍රවත් වූත් දකනිරිගල ලෙන් විහාරයේ මකර තොරණ් තුළින් මහනුවර යුගයේ මකර තොරණ්හි විශිෂ්ටත්වය මනාව විදහා දැක්වෙන අතර ඒවා වර්තමානය වනවිටත් ප්‍රතිසංස්කරණය නොවීම මත මෙහි පුරාවිද්‍යාත්මක අගයද ඉහළ ගොස් තිබේ.

මුඛ්‍ය පද : මහනුවර යුගය, මකර තොරණ, දනකිරිගල, බුද්ධ ප්‍රතිමා, ද්වාර

[1,2,3] සමාජ විද්‍යා අධ්‍යයන අංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරටවිශ්ව විද්‍යාලය. nimashanishshanka@gmail.com

සීගිරි සිතුවම් තුළින් හෙළිවන සමකාලීන නිරූපණ ශිල්පය පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

හේමචන්ද්‍ර පී.ඩී.ඒ.එස්.[1]

මානවයා ශිෂ්ටාචාරගතවත්ම ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතාද ක්‍රමයෙන් වර්ධනය විය. එහි එක් සුවිශේෂී ලක්ෂණයක් වූයේ ඇඳුම් පැළඳුම් භාවිතයට හුරුවීමයි. මුල් යුගයේ ඇඳුම ඇඳීම ශරීරයේ ආරක්ෂාවට පමණක් සීමා වුවත් සිතීමේ ශක්තිය දියුණුවත්ම ඇඳුම් සහ ආභරණ පැළඳීම විලාසිතාවක් හෙවත් නිරූපණ ශිල්පයක් දක්වා වර්ධනය විය. මෙම නිරූපණ ශිල්පයට උදාහරණ සපයන ප්‍රධාන ස්ථානයක් ලෙස සීගිරිය හඳුන්වාදිය හැකිය. සීගිරිය පුරාවිද්‍යා ක්ෂේත්‍රය ආශ්‍රිතව හමුවන සිතුවම් තුළින් හෙළිවන නිරූපණ ශිල්පීය දැනුම නූතන ආර්ථික සංවර්ධන ක්‍රියාවලිය සඳහා යොදාගත හැක්කේ කෙසේද? යන්න මෙම අධ්‍යයනයේ අධ්‍යයන ගැටලුව වූ අතර අධ්‍යයන අරමුණ වූයේ සමකාලීන අවධියේ පැවති සමාජ, ආර්ථික පසුබිම පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීම හා නිරූපණ ශිල්පීය දැනුම සමාජගත කිරීමය. මේ සඳහා දත්ත එක්රැස් කිරීමේදී ක්ෂේත්‍ර සහ ක්ෂේත්‍ර නොවන අධ්‍යයනය පාදක කරගන්නා ලදී. සීගිරි සිතුවම් සියල්ලම කාන්තා රූප වන අතර රජ බිසෝවරු සහ සේවිකාවන් නිරූපණය කරයි. සිතුවම් බොහොමයක උඩුකය පමණක් දිස්වන අතර ඇතැම් සිතුවම්හි යටිකය තරමක් දුරට නිරූපණය වේ. එමෙන්ම උඩුකය වැසෙන සේ දුහුල්, ඇඟට ඇලුණු ආකාරයෙන් නිමාකළ අත්කොට කංචුකයක් බෙල්ල ලඟින් සිරවූ සහ පිටුපසට ඇමිණිය හැකි ලෙස නිමා කර ඇත. ඇතැම් සිතුවමක බිසෝවරු මෙන්ම සේවිකාවන්ද පයෝධරයන් වැසෙන සේ චෝලියක් ඇඳ ඇති අතර ඇතැම් ලළනාවන් හැට්ටයට උඩින් තනපටක් බැඳීම දක්නට ලැබේ. ශරීර වර්ණයට සමානත්වයක් දක්වන ඇඳුම මෙන්ම තද පැහැති වර්ණයන්ගෙන් ඇඳුම් නිර්මාණය කර ඇත. මෙම ඇඳුම් විලාසිතාවන් රතු, කොළ හා කහ මිශ්‍රව ඇඳ ඇති අතර තනි පාටින් යුක්තය. ආභරණ පැළඳීමේදී මණිවළලු සහ කුණ්ඩලාභරණ ආදිය පැළඳ තිබෙන අතර සිතුවමට නඟා ඇති ලළනාවන් තාලිපොට, අෂ්ඨිකාමාලය, චෛකක්ෂක මාලය ආදී ආභරණද පැළඳ සිටියි. මීට අමතරව හිස් අලංකාරය සඳහා දිගු කේෂ කලාපය මුහුලක් කර බැඳ කිරීටයකින් සරසා ඇත. මල් සහිත රනින් තැනූ ඔටුන්නක් හැඩයට තැනූ සැරසිල්ලක් බැඳ තිබේ. නොයෙක් ආකාරයෙන් කෙස් කළඹ ඉහළට කර බැඳ වෛවර්ණ පළඳනා භාවිතා කර ඇත. මේ සැරසිලි හිස් වැසුම් ලෙස නොව කේෂාභරණ ලෙස හඳුනාගත හැක. මේ අනුව මෙම ලළනාවන් සාමන්‍ය කාන්තාවන් නොව සමාජයේ ඉහළ තැනක සිටි කාන්තාවන් බව හඳුනාගත හැක. ඒ අනුව සමකාලීන සමාජය තුළ පැවති නිරූපණ ශිල්පය සීගිරි සිතුවම් තුළින් හඳුනාගත හැකි බව මෙම පර්යේෂණයේ නිගමනය විය.

මුඛ්‍ය පද : සීගිරි සිතුවම්, ඇඳුම් පැළඳුම්, ආභරණ, සමකාලීන සමාජය

[1]මානවශාස්ත්‍ර අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. ayeshasanjeewani04@gmail.com

ගණේගොඩ රාජ මහා විහාරය සහ දිවයිනේ තෝරාගත් පුරාවිද්‍යා ක්ෂේත්‍ර කිහිපයක ඇති මූර්ති සහ කැටයම් අතර සංසන්දනාත්මක අධ්‍යයනයක්

පුෂ්ප කුමාර ආර්.ඩී.ඩී.[1]

කෑගල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ බුලත්කොහුපිටිය ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයේ අලවතුර ග්‍රාමයේ පිහිටා ඇති අලවතුර ගණේගොඩ රජමහා විහාරය පැරණි ලෙන් විහාරයකි. මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණ වන්නේ, ගණේගොඩ විහාරයේ මූර්ති සහ කැටයම්, තෝරාගත් ක්ෂේත්‍ර කිහිපයක් සමඟ සංසන්දනාත්මක අධ්‍යයනයක් සිදු කිරීමයි. ගණේගොඩ සහ තෝරාගත් ක්ෂේත්‍රවල මූර්ති සහ කැටයම් අතර ඇති සම්බන්ධතාව, පුරාවිද්‍යාත්මක අර්ථකථන සඳහා ඉවහල් වන්නේ කෙසේද? යන්න පර්යේෂණ ගැටලුව වේ. පර්යේෂණ ක්‍රමවේදයේ දී ගුණාත්මක පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය යොදා ග්න්නා ලදී. ගණේගොඩ විහාරයට යාපහුව, කුරුණෑගල සහ ගම්පොළ යුගවල බලපෑම එල්ල වී ඇති නිසා පුළුල් ආකාරයට සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය පරිශීලනය කිරීමට සිදු විය. අනතුරුව ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනය සිදු කළ අතර එහිදී ගඩලාදෙණිය, නියම්ගම්පාය, යාපහුව, මාවනැල්ල කප්පාගොඩ (බ්‍රහ්මවර්ධනපාය) සහ ලංකාතිලකය යන තෝරාගත් ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනය කරන ලදී. තෝරාගත් ක්ෂේත්‍රවල ගජසිංහ රූප සහිත කොරවක්ගල් සහ ශෛලමය කැටයම්,මූර්ති වෙන් වෙන් වශයෙන් අධ්‍යයනය කොට පසුව ගණේගොඩ සමඟ සංසන්දනය කරන ලදී.ගණේගොඩ මූර්ති අතර ගජසිංහ රූපය සහිත කොරවක්ගල සුවිශේෂී වේ. ගණේගොඩ කොරවක්ගල සහ යාපහුව, කප්පාගොඩ කොරවක්ගල් අතර සමානකමක් තිබේ. නමුත් ගජසිංහ රූපයක දැකිය හැකි ඇත් හිස ගණේගොඩ නොමැති අතර එහි ව්‍යාළ හිසක් අන්තර්ගත වේ. මේ ලක්ෂණය ගඩලාදෙණිය, කප්පාගොඩ, යාපහුව සහ ලංකාතිලක කොරවක්ගල්වල දැකීමට අපහසුය. එබැවින් ගජසිංහ රූපයට ව්‍යාළ හිසක් යොදා ගැනීම මුල් වරට දැකිය හැකි වන්නේ ගණේගොඩ කොරවක්ගල ඇසුරිනි. මේ අනුව අර්ථකථනය කළ හැකි වන්නේ, ගණේගොඩ විහාරය ඉදි වී ඇත්තේ ගම්පොළ යුගයට පූර්වයෙන් බවයි. විහාරස්ථානය කුරුණෑගල සහ ගම්පොළ යුග අතර සංක්‍රාන්ති සමයක ඉදි වුණු බවට වන විද්වත් මතය පැහැදිලි කිරීමට ඉහත සාධකය වැදගත් වේ. ගණේගොඩ ශෛලමය කැටයම් අතර සිංහ, ත්‍රිනාටක ස්ත්‍රී රූප, නර්තනයේ යෙදෙන්නන් සහ සංගීත භාණ්ඩ වාදනය කරන ශිල්පීන් දැකිය හැකිය. මීට සමාන කැටයම් යාපහුව, ගඩලාදෙණිය සහ නියම්ගම්පාය ස්ථානවල තිබේ. ගණේගොඩ විහාරය, ස්ථානීය වශයෙන් යාපහුව, කුරුණෑගල සහ ගම්පොළ ප්‍රදේශවලට දුරින් පිහිටිය ද කලාපීය වශයෙන් පොදු ලක්ෂණ අන්තර්ගත වන බව මේ අනුව පෙනී යයි. ගණේගොඩ විහාරය සහ දිවයිනේ ප්‍රධාන රාජධානි අතර සමීප සම්බන්ධතාවක් පැවතුණු බව මේ අනුව නිගමනය කළ හැකිය.

මුඛ්‍ය පද : කැටයම්, ගඩලාදෙණිය, ගණේගොඩ, නියම්ගම්පාය, මූර්ති

---

[1]පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය dhanushkapushpakumara2069@gmail.com

පනාවිටිය අම්බලමේ ලී කැටයම් පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

රත්නායක ආර්.එම්.යු.එන්.[1]

වයඹ පළාතේ කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ දේවමැදි හත්පත්තුවේ මයුරාවතී කෝරළයේ පිහිටි පනාවිටිය නම් ගම්මානයෙහි සොඳුරු වෙල්යායක ඉස්මත්තෙහි පනාවිටිය අම්බලම පිහිටා ඇත. පනාවිටිය අම්බලම වඩාත් ප්‍රසිද්ධියට පත් ව ඇත්තේ එහි දක්නට ලැබෙන කැටයම් අලංකරණ හේතුවෙනි. ගැමි ජනයාගේ දෛනික ජීවිතයෙහි විවිධ අවස්ථා මෙම කැටයම් මඟින් විදහාපායි. උදාහරණ ලෙස ආචාර සමාචාර දැක්වීම, පෙරහැර, නළඟන, මල්ලවපොර ශිල්පීන් හා බෙරකරුවන් ආදී නිර්මාණ සැකැස්මක පාර්ශවකරුවන් ඉතා උසස් ලෙස සැළකේ. කැටයම් කරන ලද පරාල තිස්දෙකක් මඩොල් කුරුපාව නමින් හැඳින්වෙන කැටයම්වලින් සමලංකෘත විශාල ලී ඇණය මඟින් එකට සම්බන්ධ වී අලංකාර කැණිමඩලක් වහළය මත නිමවා ඇත. වර්තමානයේ දක්නට ලැබෙන අම්බලමේ වහලය සෙවිලි කර ඇත්තේ පෙති උළුවලිනි. කැටයම් අතරෙහි මිනිස් රූප හා සත්ත්ව රූප ද මල් හා කොළ ආදිය ද වේ. අම්බලමේ ලී කැටයම්වල නාග රූපයට විශේෂත්වයක් හිමිවූයේ ප්‍රධාන කණුවෙහි ජනේලයට ඉහළින් කැටයම්වල තිබෙන දඟර ගැසෙමින් යන නාගයන් සිව්දෙනාගේ කැටයමිනුත් නාග දඟරය කැටයමිනුත් පෙනේ. මෙහි නාග කැටයම් 45කි. ඉදිරිපස බාල්කයේ වෙස් නැට්ටුවා, ගැටබෙරය හා වයන බෙරකරු උඩරට කලා සම්ප්‍රදායන් විදහාපායි. ක්‍රියාශීලීත්වය හා සමබර බව මනාව විදහාපාලන මල්ලවපොර ශිල්පීන් දෙදෙනාගේ කැටයම උඩයට මාරු කර බැලුවත් එකම අයුරින් සිටින පරිදි කැටයම් කිරීම මෙහි නිර්මාණ ශිල්පියෙකුගේ කෘතහස්තභාවය විදහාපාන්නකි. අම්බලමේ ජනේල කැටයම්වල සත්ත්ව රූප අතර සිංහයා, නාගයා ,මුවා, මුවදෙන, මොනරා, සෙබඩ හා ඇතා වැනි කල්පිත සත්ත්ව මෝස්තර වේ. ගරුඬ පක්ෂියාගේ කැටයම මෙහි එකම මනංකල්පිත රූපය වේ. මෙහි මෝස්තරකරණ කැටයම් කරන අතර මල් මෝස්තරයන්ට ද විශේෂත්වයක් හිමිවන්නේ ය. ඒ අතරින් නෙළුම් මල ප්‍රමුඛස්ථානයෙහි ලා ගැනෙන අතර අම්බලමේ දක්නට ලැබෙන මුළු නෙළුම් මල් කැටයම් හතලිස් පහකි. ඒ අතර පිපුණ මල් පොහොට්ටු , පෙති හැලුණු නෙළුම් මල සහිත පේකඩ සැරසිලි ද අම්බලමේ කැටයම් අතර විශිෂ්ට නිර්මාණාත්මක නිර්මාණ ලෙස සැළකේ. ලියවැල, ලණුගැටය ආදී සංකේත දැකිය හැකි කැටයම් මෝස්තර ද පනේල කැටයම් අතර දක්නට ලැබේ. අම්බලමේ කැටයම් අතර මිනිස් රූපයක්, සක් පිඹින්නන්, නලා පිඹින්නන්, ඇත් ගොව්වන් දෙදෙනෙක්, කාන්තාවන් දෙදෙනෙක්, අංගම්පොර දෙදෙනෙක්, නාට්‍යකරුවන් හතරක්, නැට්ටුවන් දෙදෙනෙක් ලෙස වර්ගීකරණය කළ හැකිය. නයිගැට කැටයම් ආදි කැටයම් මඟින් අම්බලමේ ලී කැටයම්වල විශිෂ්ටත්වය මනා ලෙස කියාපායි.

මුඛ්‍ය පද : ගරුඬ රූපය, මල්ලවපොර, බොරදම්, ගැටබෙරය, නළඟන රුව

[1] ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. sanurathna123@gmail.com

මිහින්තලය ධාතු ගර්භ චිත්‍ර තුළින් නිරූපිත සමකාලීන මහායාන ඇදහිලි පිළිබඳව විමර්ශනාත්මක අධ්‍යනයක්

තුෂිර කේ.එස්,[1] නවරත්න එස්.ඒ.එල්.අයි,[2] හර්ෂණ පී.එල්.සී.[3]

මිහින්තලය ධාතු ගර්භ චිත්‍ර තුළින් නිරූපිත සමකාලීන මහායාන ඇදහිලි පිළිබඳව විමර්ශනාත්මක අධ්‍යනයක් මෙම පර්යේෂණයෙන් සිදු කෙරේ. මිහින්තලය ධාතු ගර්භ චිත්‍ර උදෙසා මහායානය මගින් සිදු කළ බලපෑම හඳුනා ගැනීම මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණ විය. මිහින්තලය තත් සිතුවම් විෂයෙහි මහායානිකයන් මගින් සිදු කළ බලපෑම කෙබඳු ද යන්න මෙහි පර්යේෂණ ගැටලුව වේ. මෙහිදී අධ්‍යන ක්‍රමවේදය වශයෙන් පුස්තකාල අධ්‍යනය හා ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යනය සිදුවූ අතර ප්‍රස්තුතය විචාරාත්මක ප්‍රවේශයකින් සාකච්ඡා කිරීම මෙහි ක්‍රමවේදය වෙයි. ''බෝසතුන් සහිත අප්සරාවන්'' මෙම සිතුවම් තුළින් නිරූපිත බව පිළිගත් මතයකි. එම අදහස තව දුරටත් විමසා බැලුවහොත් මෙම සිතුවම් හා මහායාන බුදුසමය අතර යම් සබඳතාවයක් පැවතිය හැකිද යන ගැටලුව මෙහිදී පැන නගියි. ඒවා විමසා බැලිය යුත්තේ තත්කාලීන ආගමික ප්‍රවනතාවයන් හා බැඳී වෙනත් සාධක මගිනි. චුල්ලවග්ගපාලියට අයත් සේනාසන ඛන්දකයේ ඡබ්බග්ගිය භික්ෂූන් විසින් විහාරයෙහි චිත්‍රණය කර තිබූ ස්ත්‍රී රූප හා පුරුෂ රූප නිසා විහාර චාරිකාවේ නියුතු මිනිසුන් විසින් භික්ෂූන් හට පරිභව කරන ලද පුවතක් සඳහන්ව ඇත. මේ අනුව මුල්කාලීනව විහාරය තුළ ස්ත්‍රී, පුරුෂ රූප චිත්‍රණය නොකළ යුතු බවට නීති පැනවී ඇති අකාරයක් ද හඳුනා ගත හැකිය. සමන්තපාසාදිකා විනය අට්ඨ කතාවෙහි ද ස්ත්‍රී හා පුරුෂ රූප ඇඳීම නොකළ යුතු ස්ථාන පිළිබඳව අවධාරණය කර තිබේ. බෝධිසත්ත්ව සංකල්පයට ප්‍රමුඛස්ථානයක් ලැබුණු මහායාන දර්ශනය තුළ ස්ත්‍රී රූප ප්‍රතික්ෂේප කිරීමක් දක්නට නොලැබේ. ක්‍රි.ව 05-10 සියවස් අතර මහායාන අදහස් ලක්දිව බෙහෙවින් පැතිර ගොස් ඇත. විචාරාත්මක ප්‍රවේශයකින් සාකච්ඡා වන තත් සිතුවම් දැකිය හැකි මිහින්තලා පුදබිම මධ්‍ය හා පශ්චාත් ඓතිහාසික සමයන් අතරතුර මහායාන බලයට නතු වූ බවට සාධක පවතී. මිහින්තලයෙන් හමුවන ක්‍රි.ව 07-08 සියවස්වලට ගැනෙන සංස්කෘත ලිපිය සුප්‍රකට මහායාන සංකල්පයක් ගුරුකොට ගත්තකි. ක්‍රි.ව 05-07 සියවස්වලට අයත්විය හැකි ගොනාගොල්ල, කරඹගල හා කුඩගල යන ස්ථානයෙහි නිරූපිත සිතුවම් මගින් බෝධිසත්ත්වයන් නිරූපණය වෙතැයි අදහස් ගොඩනැගී ඇත. මෙම සාධක දෙස බලනවිට මිහින්තලා ධාතු ගර්භ සිතුවම්හී කාල අවකාශය, ශෛලිය අතින් මෙන්ම සංකල්ප අතින් ද අනෙකුත් සිතුවම් හා සම්‍යක්ව පැවතීමට ඉඩ ඇත. මිහින්තලා සංස්කෘත ලිපිය ක්‍රි.ව 07-08 සියවස්වලට ගැනෙන නිසාත් ධාතු ගර්භ සිතුවම්හී කාල වකවානුව ඒ කාල පරාසයටම යන බැවින් මෙම සිතුවම් උදෙසා මහායාන ආගමෙහි යම් බලපෑමක් එල්ල වන්නට ඇති බව සිතිය හැකිය. එ නිසා මිහින්තලා ධාතු ගර්භ සිතුවම් උදෙසා වස්තු විෂය ලෙස මහායානික මතවාදයක් වන බෝධිසත්ත්ව සංකල්පය ගුරුව ඇති බව මනාව සනාථ වේ.

ප්‍රමුඛ පද : බෝධිසත්ත්ව, අප්සරාවන්, චුල්ලවග්ගපාලිය, ඡබ්බග්ගිය, භික්ෂුව

[1,2,3] සමාජීය විද්‍යා හා මානවශාස්ත්‍ර පීඨය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. shehanthushira@gmail.com

අනුරාධපුර, පොළොන්නරුව, මහනුවර රාජධානි අවධීන් වල බුද්ධ ප්‍රතිමා නෙළීමේ තාක්ෂණික පැතිකඩ පිළිබඳ අධ්‍යයනක්

ප්‍රේමරත්න ජී.ඩී.වී.[1]

පුරාතන මානව කෘති අතර බුද්ධ ප්‍රතිමාවට හිමි වන්නේ වැදගත් තැනකි. මෙලෙස බුදු පිළිම නිපදවීමේදී විවිධ යුග වල බුද්ධ ප්‍රතිමා නෙළා ඇති තාක්ෂණය කුමක්ද, ඒවා එකම තාක්ෂණයකට එකම ක්‍රමයකට නිපදවා ඇතිද යන්න සොයා බැලීම ඉතා වැදගත් වේ. මෙහිදී ලංකාව තුළ ව්‍යාප්තව ඇති බුද්ධ ප්‍රතිමා නිරීක්ෂණය කිරීමේදී ඒවා ලංකාවේ පැවති ඇතැම් යුගයන්ට ආවේණික ලෙස නිර්මානය කර ඇති බව පෙන්වා දිය හැකිය. ඒ අනුව ප්‍රධාන වශයෙන්ම ලංකාවේ පැරණි රාජධානි තුනක් වූ අනුරාධපුර, පොළොන්නරුව, මහනුවර රාජධානි වල බුද්ධ ප්‍රතිමා නෙළීමේ තාක්ෂණය පිළිබඳව කරුණු අධ්‍යයනයක් සිදු කිරීම මෙම පර්යේෂණ පත්‍රිකාවේ පර්යේෂණ ගැටළුව වශයෙන් ගෙන ඇත. මෙම යුග තුන සඳහා එක් යුගයකට අයත් බුද්ධ ප්‍රතිමා හෝ විහාර දෙකක් පමණ යොදා ගෙන ඇත. ඒ අනුව බුද්ධ ප්‍රතිමාව නිර්මාණය කිරීම සඳහ යොදා ගත් මාධ්‍යන්, බුද්ධ ප්‍රතිමාවේ ලක්ෂණයන්, ව්‍යුහය අනුව පර්යේෂණය සිදු වේ. මේ අනුව යමින් ලංකාවේ ඉහත සඳහන් කල යුග වල බුද්ධ ප්‍රතිමා නිරීක්ෂණයේදී යොදාගත් තාක්ෂනයේ එකිනෙකට විශාල වෙනසක් ඇති බවට හඳුනාගන්නා ලදී. ඒ අනුව අනුරාධපුර සම්ප්‍රදායේ බුද්ධ ප්‍රතිමා නිර්ක්ෂණයේදී ප්‍රතිමා නෙළීමට බහුලව යොදාගෙන ඇත්තේ පාෂාණ වේ. නෙළීමට ග්‍රැනයිට් පාෂාන යොදගෙන ඇත. එම ප්‍රතිමා වල සිවුර ඇගට ඇළුණු ස්වභාවයක් පෙන්නුම් කරනු ලබයි. රැලි රහිතයි. බුදු පිළිමය හොඳින් නිරීක්ෂනය කිරීමේදි අතීතයේ මතුපිට බදාම තට්ටුවක් තිබූ බවට සාක්ෂි හමුවේ. එමෙන්ම පොළොන්නරුව යුගයේ බුද්ධ ප්‍රතිමා නිරීක්ෂණයේදී ඒවා ගලින් හා ගඩොල් වලින් නිර්මාණය කර ඇති බවට සාධක හමු වේ. එම බුදු පිළිම සම්පූර්න පිහිටි ගලෙහි නිර්මානය කර ඇති අතර ඒවායේ සිවුර පෙන්වීමට සමාන්තර ඉරි උපයෝගී කොටගෙන ඇත. එමෙන්ම මෙම කාල වකවානුවේ මහායාන ආභාෂය ලැබී ඇති බවට තිවංක පිළිමයෙහි යට කොටසේ ඇත් වජ්‍ර සංකේතයෙන් අනුමාන කල හැකිය. ඊට අමතරව මහනුවර යුගයේ බුද්ධ ප්‍රතිමා නිරික්ෂණයේදී වරිච්චි ක්‍රමයට බුද්ධ ප්‍රතිමා ඉදි කර ඇති බව පෙන්වා දිය හැකිය. එමෙන්ම සිවුරේ රැළි දිය රැළි ආකාරයට නිරූපනය කර ඇත. මෙහිදි ඇතැම් පිළිම විනාශ වෙමින් පවතින බවද නිරීක්ෂණය විය. මේ අනුව පැමිණිය හැකි පැහැදිලි නිගමනය වන්නෙ අනුරාධපුර යුගයේ සිට මහනුවර යුගය දක්වා බුදු පිළිම කලාව පැමිණිමේදී එහි තාක්ෂණික පසුබිම විශාල වශයෙන් වෙනස් වී ඇතිබවයි. එය තවත් විග්‍රහ කල හොත් බුදු පිළිම නිර්මාණයේදී කල් පැවැත්ම අතින් ගත් කල ඒවායේ ඇති ගුණාත්මක භාවය කෙමෙන් අඩු වි ඇති බවට නිගමනය කල හැකිය.

මුඛ්‍ය පද : තාක්ෂණික ක්‍රම, තාක්ෂණික පැතිකඩ, මාධ්‍ය, අනුරාධපුර යුගය, පොළොන්නරු යුගය, මහනුවර යුගය

[1]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
wishwa98.dulmini@gmail.com

Heritage and Tourism

A study on the impacts of culture tourism for the residents lives in Anuradhapura district

Karunarathne.W.N. [1]

Tourism industry is a fast developing industry in the current world. This industry mainly depends on the cultural and natural attractions. Among them, cultural attractions include the traditions, aesthetics, folk arts, religions and etc. In Sri Lanka, Anuradhapura is the famous city for culture tourism. There are lots of cultural attractions in the area based on religious places. Therefore, every year a large number of local and foreign visitors come to Anuradhapura district. This study is investigated the impacts of cultural tourism for the residents' lives in Anuradhapura district. The researcher has used 40 residents as the sample. And, questionnaires and interview methods have used to collect primary data. This is a qualitative study and data analysis is done through the word and excel softwares. Data representation was done through the graphs, charts, tables and maps. According to the findings, the researcher has identified some of good impacts such as increasing the residents' income, businesses, development of the infrastructure facilities, etc. As well as, there are some of bad impacts such as environmental pollution, social problems, and cultural problems. At the end of the study, the researcher gives some of recommendations to mitigate the bad effects and increase the good effects with the improvement of the culture tourism industry.

Key words : Culture, Tourism, Impacts, Residents, Anuradhapura

[1]Department of Languages, Rajarata University of Sri Lanka.

මිහින්තලේ ස්පර්ශීය සංස්කෘතික උරුමය කෙරෙහි සංචාරක ව්‍යාපාරයේ බලපෑම

සමරවීර එස්.එම්.පී.එච්,[1] පෙරේරා පී.කේ.යූ.[2]

ශ්‍රී ලංකාව යනු ස්පර්ශීය සහ අස්පර්ශීය සංස්කෘතික උරුම වටිනාකම් සහිත ආකර්ශනීය ස්ථාන දහස් ගණනක් ඇති රටකි. මෙම සංස්කෘතික උරුමයන් කෙරෙහි සංචාරක කර්මාන්තයේ බලපෑම් ද නිතර වාර්තා වේ. එබැවින් සංචාරක ව්‍යාපාරය ශ්‍රී ලංකාවේ සංස්කෘතික උරුමයන් කෙරෙහි බලපාන ආකාරය හඳුනා ගැනීමට ක්‍රමානුකූල විමර්ශනයක් අවශ්‍ය වේ. ගුණාත්මක පර්යේෂණ ප්‍රවේශයක් අනුගමනය කරමින්, මෙම අධ්‍යනය ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන උරුම ස්ථාන වලින් එකක් වන මිහින්තලයේ ස්පර්ශීය සංස්කෘතික උරුම වටිනාකම් කෙරෙහි සංචාරක ව්‍යාපාරයේ බලපෑම පිළිබඳ අවධානය යොමු කරයි. පහසු සහ අරමුණු සහිත නියැදි ක්‍රම භාවිතා කරමින් මිහින්තලේ පුරාවිද්‍යා කාර්යාලයේ සහ පොලිස් ස්ථානයේ නිලධාරීන් සමඟ සම්මුඛ සාකච්ඡා, ස්ථානීය හා සහභාගීත්ව නිරීක්ෂණ මෙන්ම පර්යේෂකයා විසින් ගන්නා ලද ඡායාරූප වැනි විවිධ මූලාශ්‍ර වලින් දත්ත රැස් කරන ලදී. අදාළ පරිදි තේමාත්මක, අන්තර්ගත, රූප සහ විස්තරාත්මක විශ්ලේෂණ ශිල්පීය ක්‍රමය භාවිතා කරමින් දත්ත විශ්ලේෂණය කරන ලදී. ප්‍රතිඵල වලින් පෙනී යන්නේ සංචාරක ව්‍යාපාරය මගින් උරුම දේපළ වලට භෞතික හානි, උරුමයන් නශ්‍ය වීම, සංස්කෘතික උරුමයන් විකෘති කිරීම හා විනාශ කිරීම, උරුම දේපළ අස්ථානගත කිරීම සහ පූජනීය ස්ථානවල අහිතකර සංචාරක හැසිරීම් වැනි සෘනාත්මක බලපෑම් ඇති වන බවයි. එමෙන්ම උපකල්පිත යොදා ගනිමින් මෙම අහිතකර බලපෑම් සඳහා හේතු පාදක වන සාධක ද මෙම අධ්‍යනය මඟින් හඳුනාගන්නා ලදී. එනම් උරුම දේපල වල භෞතික ස්වරූපය, අධික භක්තිය, අතීත සංචාරකයින්ගේ හැසිරීම්, උරුම දේපල වල වටිනාකම වැනි දෑ මෙම බලපෑම් සඳහා බලපාන බවයි. සංස්කෘතික උරුම ස්ථානවල සංචාරක ව්‍යාපාරයේ ප්‍රතිවිපාකවල සන්දර්භය පිළිබඳ නිසි අවබෝධයක් මෙම අධ්‍යනයේ ප්‍රතිඵල මගින් ලබා දේ. මෙම අධ්‍යනයේ ප්‍රතිඵල අනුව මේ හා සමාන බලපෑමක් ශ්‍රී ලංකාවේ අනෙකුත් උරුම භූමි කෙරෙහි ද සංචාරක ව්‍යාපාරයෙන් සිදු වන බව උපකල්පනය කළ හැක.

මුඛ්‍ය පද : සංස්කෘතික උරුමය, සංස්කෘතික සංචරනය, සංචාරක බලපෑම, සෘනාත්මක බලපෑම.

[1,2] පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, සංචාරක හා සත්කාරක සේවා කලමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය,ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. smpiyumi@gmail.com

Contribution of Handloom Textiles Industry to Reduce Rural Poverty in Sri Lanka. (A Case Study in Gampaha district)

Gamage G.P.S.[1]

Sri Lanka also has a rich history of traditional handloom textiles industry. The industry has helped to showcase the indelible creativity of bringing generations of Sri Lankans to the international stage. Inspired by the colorful patterns of the local landscape, the history of Sri Lankan craftsmanship dates back thousands of years. According to the Mahawanshaya, when Prince Vijaya arrived in Ceylon, Sri Lankan-born Princess Kuveni was weaving. According to reports, cotton traded between Sri Lanka and other countries has been going on since ancient times. The handloom textile industry is a labor-intensive export-oriented rural industry. It can also be seen as an ecological alternative to economic growth. The handloom industry in Sri Lanka consists of three main divisions, namely community handloom, provincial handloom and private enterprise. The main objective of this study is to study how the handloom industry contributes to reduce rural poverty in Gampaha district. This study is based on qualitative data. Mainly, the secondary data collection method was used to interpret the results of the published research paper, national and international documents. Handloom industry generate a sustainable household income and find employement opportunities for the rural community in Gampaha district.Thus shows that there is a large skilled workforce for the handloom textiles industry. It has created a lot of direct and indirect jobs handloom industry has been able to invade the local and foreign market .Due to the countries close association with the global fashion and apparel industry, handloom industry is once again gaining prominence globally. Due to the high demand for environmentally friendly products, local manufacturers are able to supply high quality products to the global market. As a developing country, Sri Lanka can achieve rapid economic growth, low unemployment rate by increasing investment in local industries and introduction new technology.

Key words : Rural poverty, Handloom industry, Unemployment, Economic growth, Export market

[1]Department of Economics,Rajarata University of Sri Lanka. pshashigamage@gmail.com

සාම්ප්‍රදායික සංචරණයෙන් ඔබ්බට සංස්කෘතික සංචරණය දියත් කිරීම පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

සමරදිවාකර ආර්.[1]

ශ්‍රී ලංකාව ඉහළ සංචාරක ආකර්ෂණයක් සහිත රාජ්‍යකි. එහි ගාලු පුරවරය යනු සංචාරක කර්මාන්තය ප්‍රධාන වශයෙන් වෙරළ තීරය හා ගාලු ඕලන්ද බලකොටුව පදනම් කොටගෙන නිර්මාණය වූවකි. එහෙත් මෙම සාම්ප්‍රදායික ක්‍රමයෙන් ඔබ්බට සංචාරක කර්මාන්තය ව්‍යාප්ත කිරීම තුළින් අප්‍රසිද්ධ සංස්කෘතික සංචාරක ස්ථානයන් කෙරෙහි ද අවධානය යොමු වේ. සජීවී ලෝක උරුම නගරයක් වන ගාල්ලෙහි, කඩවත්සතර කලාපය තුළ පමණක් ම විවිධ වූ අගනාකම් සහිත උරුම ස්ථානයන් වෙත අවම සංචාරක අවධානයක් යොමු වී ඇති බව පෙනේ. ඒ අනුව ඓතිහාසික ගාලු පුරවරය ඉලක්ක කොට ගනිමින් සංස්කෘතික උරුමයන් නැරඹීමට පැමිණෙන සංචාරකයින්හට තෝරාගත් උරුම ස්ථානයන් ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා, සංචාරක කළමනාකරණ සැලැස්මක් යටතේ සංස්කෘතික උරුමය මනා සැලැස්මකට අනුව නිර්මාණය කරන්නේ කෙසේ ද යන පර්යේෂණ ගැටලුව කෙරෙහි මෙහිදී අවධානය යොමු කෙරෙයි. පර්යේෂණය සඳහා ගාලු කොටුව තුළ බහුතර සංචාරක අවධානයට ලක් නොවුණු කළු කොටුව සහ මෙම බලකොටුවේ සිට පහසුවෙන් ළඟා විය හැකි සමුද්‍රීය උරුම ක්ෂේත්‍රයන් හා මිනුවන්ගොඩ පරමානන්ද පුරාණ විහාරය, තුවක්කුගලවත්ත රජමහ විහාරය කෙරෙහි අවධානය යොමු කොට අධ්‍යයනය සිදු කරන ලදි. මෙම සංස්කෘතික උරුම ස්ථාන කරා සංචාරක ආකර්ෂණය ප්‍රවර්ධනය කිරීම, මේ ආශ්‍රිත උරුමයන් ඇගයීම හා සංචාරකයින්ට ඔබින ආකාරයට සංචාරක කළමනාකරණ සැලැස්මක් ක්‍රියාත්මක කිරීම මෙහිදී ප්‍රමුඛ අරමුණු වේ. මෙම පර්යේෂණය සඳහා ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනය, සම්මුඛ සාකච්ඡා, ප්‍රශ්නාවලි ඉදිරිපත් කර තොරතුරු ලබා ගැනීම, අන්තර්ජාල භාවිතය ඔස්සේ තොරතුරු අධ්‍යනය සිදු කරන ලදි. මෙහිදී තෝරාගත් උරුම ස්ථානයන්ගේ අගයන් හඳුනා ගැනීම යටතේ මෙම උරුම ස්ථානයන් සියල්ලක්ම පාහේ මෙරට අධිරාජ්‍යවාදී යුගයන් සමඟ මොනයම් හෝ සබඳතාවක් තිබී ඇති බව පසක් විය. වාස්තු විද්‍යාත්මක, කලාත්මත හා සෞන්දර්‍යාත්මක සුවිශේෂී අගයන් මෙම උරුමයන් සතු වේ. මෙවැනි සංචාරක ආකර්ෂණයක් දිනා ගත හැකි ස්ථානයන් පිළිබඳව සංචාරකයින්ගේ දැනුවත් භාවය ඉතා අල්ප බව මෙම පර්යේෂණයේ දී හෙළි විය. මේ සඳහා හඳුනාගත් සුවිශේෂී අගයන් නිසි පරිදි කළමනාකරණය, වගකිව යුතු ආයතනයන්ගේ මැදිහත් වීම මේ සඳහා යොමු කිරීම මෙන්ම සංස්කෘතික සංචාරක උපායමාර්ග සැලසුම්කරණය, සංචාරක සංවර්ධන ප්‍රතිපත්ති ගොඩනැගීම කෙරහි අවධානය යොමු කරනු ලැබීය. තවද තෝරාගත් සංස්කෘතික උරුම ස්ථානයන් පිළිබඳ ප්‍රචාරණ කටයුතු සිදු කිරීම, සංචාරක ආකර්ෂණය වැඩි වන ආකාරයේ ක්‍රියාකාරකම් සිදු කිරීම පිළිබඳව නව උපක්‍රමයන් දැක්වීම මෙම පර්යේෂණයේදී සිදු කරනු ලැබුණි. මෙලෙස මෙම උපායමාර්ගයන් අනුගමනය කිරීම හරහා මෙම බහුතර සංචාරක අවධානය ලක් නොවුණු උරුම ක්ෂේත්‍රයන් වෙත සංචාරක ආකර්ෂණය යොමු වීම, එම උරුමයන් නඩත්තු වීම හා ආර්ථිකමය වශයෙන් විශාල විදේශ විනිමයක් ඉපැයීමේ හැකියාව ලැබේ.

ප්‍රමුඛ පද 💻 සංචාරක කර්මාන්තය, උපායමාර්ග, සැලසුම්කරණය, ප්‍රවර්ධනය, ආකර්ෂණය

[1]ඉතිහාස හා පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය. vihangaravindi97@gmail.com

උඩගම්පහ කෝරළයේ හුරීකඩුව ගල්පිහිල්ල (සංස්කෘතික උරුම වටිනාකම් පිළිබඳ අධ්‍යනයක්)

අබේසේකර එච්.එම්.එච්.එච්.[1]

හුරීකඩුව ගල්පිහිල්ල, මධ්‍යම පළාතේ මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ පාතදුම්බර උඩගම්පහ කෝරළයේ පිහිටා තිබේ. හුරීකඩුව ග්‍රාමයේ පිහිටි පිටවල කුඹුරු යායට මැදිව ගලා යන ස්වාභාවික ජල උල්පතෙන් ජලය ලබා ගැනීම සඳහා මෙම පිහිල්ල නිර්මාණය කර ඇත. මෙම අධ්‍යයනයේ පර්යේෂණ ගැටලුව වන්නේ පාතදුම්බර උඩගම්පහ කෝරළේ නිර්මිත ඓතිහාසික ජල මූලාශ්‍රය හඳුනා ගැනීමේදී හුරීකඩුව ගල්පිහිල්ල සහිත උල්පතට හිමිවන ස්ථානය කෙබඳුද යන්න හඳුනා ගැනීමයි. ගල්පිහිල්ල උල්පත හා බැඳුණු සංස්කෘතික සන්දර්භය අධ්‍යනය කිරීම මෙහි අරමුණ වේ. දත්තරැස් කිරීම සඳහා ඓතිහාසික මූලාශ්‍රය පරිශීලනය, සම්මුඛ සාකච්ඡා, ක්ෂේත්‍ර නිරීක්ෂණය, කේවල අධ්‍යනය ආදී ගුණාත්මක දත්ත රැස්කිරීමේ විධික්‍රමය යොදා ගැණිනි.ග්‍රැනයිට් පාෂාණයෙන් නිර්මිත ගල්පිහිල්ල මීටර් 2.55ක් පමණ දිගින් යුක්තය. එහි පළල සෙ.මී.32ක් පමණ වන අතර පිහිල්ලේ ඝනත්වය සෙ.මී.15කි. ගල්පිහිල්ල සහිත දිය උල්පතෙහි උපයෝගීතාව පිළිබඳ අදහස් කීපයක් පවති. දිය උල්පතට මීටර් 50ක් පමණ දුරින් පුරාණ ටැම්පිට විහාරයක් පිහිටා තිබේ. විහාරයේ පූජනීය හා අර්ධ පූජනීය ජල අවශ්‍යතා සඳහා පිහිල්ල භාවිතා කළ බව කියවේ. එම ටැම්පිට විහාර පරිශ්‍රය වර්තමානයේ දක්නට නොලැබෙන අතර එහි දැනට ශේෂව පවතින්නේ අවශේෂ කීපයක් පමණි. දිය උල්පතට මීටර් 200ක් පමණ ඊසාන දිගින් පිහිටි මීගස්තැන්න වලව්ව පසුකාලීනව විහාරස්ථානයක් බවට පත්ව තිබේ. නව විහාරස්ථානය හඳුන්වන්නේ ද හුරීකඩුව ගල්පිහිල්ල රජමහා විහාරස්ථානය යනුවෙනි. ටැම්පිට විහාර පරිශ්‍රය ගරා වැටීමට ලක්වීම හේතුවෙන් නව විහාරස්ථානය ගොඩනගන්නට ඇති බව උපකල්පනය කළ හැකිය. මෙම විහාරස්ථානයේ ද වැඩවාසය කළ භික්ෂූන් වහනසේලාගේ ජල අවශ්‍යතා සඳහා උල්පත යොදාගෙන තිබේ. විහාරස්ථානයේ පරිභෝජනයෙන් පසුව ගලායන ජලය බණ්ඩාර ඇළ සහ රත්මල් ඔයට සම්බන්ධ කර ඇත. ඔය ආශ්‍රිතව පුරාණයේ ගම් වැවක් තිබූ බවට ද අදහසක් පවති. වර්තමානයේ ඒ ආශ්‍රිතව සිදුකර ඇති වගා කටයුතු හේතුවෙන් වැවේ සාධක දක්නට නොලැබේ. එහෙත් ජල උල්පත ආශ්‍රිතව පිහිටි නිතුලේතැන්න, පිටවල ආදී කුඹුරු අස්වැද්දීම සඳහා මෙම මූලාශ්‍රය යොදාගත් බවට අදහසක් පවති. ඒ අනුව ඓතිහාසික හුරීකඩුව ගල්පිහිල්ල කලාපීය ආර්ථික, ආගමික, සමාජීය වටිනාකම් සහිත සංස්කෘතික උරුම එකතුවක් ලෙස හැඳින්විය හැකිය.

මුඛ්‍ය පද : හුරීකඩුව ග්‍රාමය, ගල්පිහිල්ල, ජලාශ්‍රිත ශිෂ්ටාචාරය, ජනශ්‍රැති, සංස්කෘතික වටිනාකම්

[1]ශ්‍රී ලංකා බෞද්ධ හා පාලි විශ්වවිද්‍යාලය. hiruniherathabeysekara@gmail.com

විනාශවෙමින් පවතින උපුල් වෙහෙර පුරාණ රජමහා විහාරයේ ඓතිහාසික වටිනාකම් අනාගතයට උරුමකරදීමේ අවශ්‍යතාව පිළිබඳ විමසුමක්

ලක්ෂ්මන් එච්.ඩී.ඩී.ඩී. [1]

වර්තමානය වන විට විනාශවීමේ තර්ජනයට ලක්ව ඇති උපුල්වෙහෙර පුරාණ රජමහා විහාරස්ථානයෙහි ඓතිහාසික වටිනාකම් පිළිබඳ විමසුමක් මෙම පර්යේෂණයෙන් සිදු කෙරේ. උපුල්වෙහෙර රජ මහා විහාරයෙහි ඓතිහාසික උරුමය කළමනාකරණය කොට අනාගතයට දායාද කිරීමේ උපයෝගීතාව කෙබඳුද යන්න මෙහි පර්යේෂණ ගැටලුව වේ. මේ සඳහා ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනය සහ සම්මුඛ සාකච්ඡා ක්‍රමය භාවිතා කරන ලද අතර ලබා ගත් දත්ත සන්සන්දනාත්මකව සහ විශ්ලේෂණාතමකව අධ්‍යයනය කරමින් නිගමනවලට එළඹී තිබේ. උතුරුමැද පළාතේ අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයේ පලාගල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ටාශයේ අංක 664 උපුල් වෙහෙර ග්‍රාමයේ මෙම විහාරස්ථානය පිහිටා ඇත. ක්‍රි.පූ. 1¸ 2 සියවසට අයත් පුවරු ලිපියක් මෙම විහාරස්ථානයේ දක්නට ලැබේ. සතුන්ට ආහාර දැමීම වැනි අනාරක්ෂිත භාවිතාවන් හේතුවෙන් වර්තමානය වන විට මෙහි අක්ෂර කිහිපයක් හැර සෙසු කොටස් විනාශ වී ගොසිනි. ගඩොලින් සිදුකරන ලද ස්තූප, ගල් කණු හා ගල් කණු පාදම්, පියන සහිත ඇඹරුම් ගල, ගඩොල් බන්දේසියක කොටස් ආදී පෞරාණික අංග රැසක්ම මෙහි පවතී. මෙහි ගඩොලින් කරන ලද ස්තූපය ආශ්‍රිතව ද හානිකර තත්වයන් හඳුනාගත හැකිවිය. මුළු භූමිය පුරාම විහිදී පවතින ගල්කණු හා ගල් පාදම් අනුව මෙහි පෞරාණික ගොඩනැඟිලි තුනක ඉදිකිරීම් අවශේෂ පවතී. විහාරස්ථානයේ කඳු වැටිය මුදුනෙහි ද ස්තූපයක් පවතින අතර වර්තමානයේ එය වනාන්තර ගත වූ පස් ගොඩැල්ලක් ලෙස දිස්වේ. අනවබෝධයෙන් සිදුකරන නඩත්තු කටයුතු මෙන්ම නිදන් සොරුන්ගේ තර්ජනයට ලක්වීම එහි පැවැත්මට එල්ල වී ඇති තර්ජනයක් ලෙස පැහැදිලි විය. හායන කාරකයන්ට ගොදුරු වීම සහ ඊට පිළියම් නොයෙදීම ආදිය මෙහි ඓතිහාසික උරුමයට එල්ල වී ඇති තර්ජනයන් ලෙස පැහැදිලි විය. ඒ සඳහා වගකිව යුත්තන්ගේ අවධානය යොමු වී මෙහි අවශ්‍ය සංරක්ෂණ කටයුතු ඉතා ඉක්මනින් ආරම්භ කිරීම ඉතා වැදගත් වේ.

ප්‍රමුඛ පද : හායනකාරක, උරුමය, කළමනාකරණය, අවශේෂ, සංරක්ෂණ

[1]ශ්‍රී ලංකා බෞද්ධ හා පාලි විශ්වවිද්‍යාලය. hiruniherathabeysekara@gmail.com

ශ්‍රී ලංකාවේ ලෝක උරුම ආශ්‍රිතව ගොඩනැගී ඇති රැකියා අවස්ථා මගින් ලංකාවේ ආර්ථික වර්ධනයට සහ සමාජ සුබසාධනයට දක්වන දායකත්වය කෙසේද?

කොඩිතුවක්කු කේ.එච්.ඒ.ඩී.ඒ.පී.[1]

අතීත මානවයාගේ පතැවැත්ම සහ ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳව මූලික වාර්තාවක් සැපයෙන් පුරාවිද්‍යාත්මක සාධකය උරුම ලෙස නම් වේ. සැබැවින්ම රටකට පුරාවස්තු (උරුම) යනු සම්පත් ආකරයකි. ශ්‍රී ලංකාව වනාහි වසර දහස් ගණනක ප්‍රෞඩ ඉතිහාසයකට උරුමකම් පවතින රටක් සහ පුරාණ ඉතිහාසගත හා සංස්කෘතික උරුමයන් ගෙන් පිරී ඇති දූපතකි. මෙම උරුමයන්ගෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ සංස්කෘතික, ආගමික, සමාජයීය, ආර්ථික, සහ දේශපාලනික ලක්ෂණයන් විදහා දක්වන නිසාවෙන්ද, අනෙකුත් රටවලට නොමැති සංස්කෘතික, සමාජයීය, ආගමික අංගයන් ශ්‍රී ලංකාවේ දක්නට ලැබෙන නිසාද, ලොව වටා සංචාරකයින්ගේ විශාල ආකර්ෂණයක් ගොඩනැගී තිබීම සුවිශේෂී වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රකාශයට පත්කර ඇති ලෝක උරුමයන් වන මහනුවර නගරය, සීගිරිය පෞරාණික පුරවරය, අනුරාධපුරය සහ පොලොන්නරුව පූජනීය පුරවරය, ගාලු කොටුව සහ ඒ ආශ්‍රිත ප්‍රදේශය, සිංහරාජ රක්ෂිත වනාන්තරය, රංගිරි දඹුලු විහාරය සහ ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍යම කඳුකර ප්‍රදේශය යනාදිය ආශ්‍රිතව සංචාරක ආකර්ෂණය ඉතාමත් ඉහළ අගයක් ගනී. මේ නිසාවෙන් මෙම ලෝක උරුමයන් කේන්ද්‍ර කොටගෙන විශාල සංචාරක ව්‍යාපාර පද්ධතියක් සහ ආර්ථික පද්ධතියක් ගොඩ නැගී ඇති අතර සුළු පරිමාණ ව්‍යාපාරිකයින් ගේ සිට මහා පරිමාණ ව්‍යාපාර දක්වා ව්‍යාපාර ජාලයක් ගොඩනැගී ඇත. මේ හරහා ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකයට දක්වන මෙහෙය අති විශාලය. මෙම ව්‍යාපාරික ක්ෂේත්‍ර හරහා ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකයට දක්වන දායකත්වය කෙසේද? යන්න සහ මේ හරහා සමාජයේ ඇතිවන සුභසාධනය කෙසේද? යන්න මෙම පර්යේෂණයේ ගැටලුව ලෙස සඳහන් කළ යුතුය. ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ සංචාරක කේන්ද්‍රස්ථාන ලෙස ප්‍රධාන වශයෙන් ලෝක උරුමයන් පර්යේෂණ ක්ෂේත්‍රය ලෙස යොදා ගනිමින් ශ්‍රී ලංකා සංචාරක කටයුතු අමාත්‍යංශය, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වාර්තා ආදි ද්විතීක මූලාශ්‍ර මගින් ප්‍රධාන වශයෙන් දත්ත රැස් කිරීම සිදු කරන ලදි. කෙසේ වෙතත් සංචාරක ව්‍යාපාරය යනු ශ්‍රී ලංකාවේ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ බරපැන විශාල වශයෙන් වශයෙන් උසුලන ක්ෂේත්‍රයකි. කුඩා පරිමානයේ විසිතුරු භාණ්ඩ අලෙවි කරන පුද්ගලයා ද, මහා පරිමාන හෝටල් හිමියා ද ගත් විට ඔවුන්ගේ ආර්ථිකය සංවර්ධනය වන්නේ මෙම රැකියාව හේතුවෙනි. සංචාරකයින් නොමැතිනම් සංචාරක ස්ථාන නොමැති නම් ඔවුන්ට රැකියාව අහිමි වී යයි. එම නිසා මෙම සංචාරක කේන්ද්‍රස්ථාන ආශ්‍රිතව ගොඩනැගී ඇති රැකියා හරහා ආර්ථිකයට මෙන්ම සමාජ සුබසාධනයට ද දක්වන දායකත්වය අති විශාල බව ගම්‍යමාන කිරීම මෙම පර්යේෂණයේ ප්‍රතිඵලය ලෙස හඳුන්වා දිය හැකිය. මන්දයත් මේ නිසාවෙන් විශාල පවුල් සංඛ්‍යාවකගේ දරිද්‍රතාව, විරැකියාව ආදී වූ ආර්ථික ගැටලු මෙන්ම මිනිසාගේ ආර්ථික තත්වය යහපත් නම් හොරකම, පවුල් ආරවුල්, වංචා, දූෂණ, මංකොල්ලකෑම් ආදී සමාජ අකටයුතුකම්ද අවම වන නිසාවෙනි.

මුඛ්‍ය පද : ලෝක උරුම, සංචාරක ව්‍යාපාරය, ආර්ථික සංවර්ධනය , විරැකියාව , දරිද්‍රතාවය

---

[1] ආර්ථික විද්‍යා අධ්‍යයන අංශය, රජරට විශ්ව විශ්වවිද්‍යාලය.

දඹුලු විහාරය ලෝක උරුමයක් වීමට බලපෑ හේතු සාධකවල වත්මන් තත්ත්වය පිළිබඳ විමර්ශනයක්

ජයතිලක.ආර්.ඒ.ටී.එම්,[1] ඉලංගරත්න.පී.පී.එන්.එල්.[2]

ඓතිහාසික දඹුලු විහාරය යනු අතීතයේ ජම්බුකෝල නමින් හැඳින්වූ ශ්‍රී ලංකාවේ ඇති විශාලතම බෞද්ධ ලෙන් විහාරයයි. ද්‍රවිඩ ආක්‍රමණ හමුවේ වසර 14ක් සැඟව සිටි වළගම්බා රජුහට මෙහි ධ්‍යාන පුරමින් සිටි භික්ෂූන් වහන්සේලා රැකවරණය සැපයූහ. වළගම්භා රජු නැවත රජයට පැමිණ භික්ෂූන් වහන්සේලාට කළගුණ සැලකීමක් වශයෙන් දඹුලු විහාරය කරවා ඇත. පසුකල නිශ්ශංකමල්ල රජු ලෙන පිළිසකර කර පිළිමවල රන් ආලේප කර 'ස්වර්ණගිරි' නාමය ආරූඪ කළේය. 1991 දී යුනෙස්කෝව විසින් මෙම ලෙන් සංකීර්ණයෙහි ඇති වැදගත්කම සළකා එය ලෝක උරුමයක් බවට ප්‍රකාශ කරන ලදි. මෙය ලෝක උරුමයක් බවට පත්වීමට බලපෑ නිර්ණායකයන්හි ස්වරූපය හා වත්මනේ ඒවා කෙතෙක් දුරට ආරක්ෂා වී ඇද්දැයි විමසීම මෙම පර්යේෂණය මඟින් සිදුවේ. එහිදී ක්ෂේත්‍රය ගවේෂණය කිරීමත්, පුස්තකාල පරිශීලනය මගින් ප්‍රාථමික හා ද්විතියික මූලාශ්‍රය පිරික්සීමත් අධ්‍යයනය ක්‍රමවේදය ලෙස යොදා ගැනුණි. දඹුලු විහාරය සංස්කෘතික ලෝක උරුමයක් වීමට ලෝක උරුම නිර්ණායක 10න් 2ක් පාදක වී ඇත. එනම්, "මානව නිර්මාණාත්මක ප්‍රතිඵල විදහා දැක්වෙන අග්‍රගන්‍ය කලා නිර්මාණයක් වීම" හා "සාම්ප්‍රදායිකව පැවත එන සජීවී සම්ප්‍රදායක් හෝ සිදුවීම් අංග දැක්වෙන ස්ථානයක් වීම" යන ඒවාය. දඹුල්ලේ ලෙන් සංකීර්ණය ලෝකයේ වඩාත් ප්‍රසිද්ධ වූයේ අලංකාර බුද්ධ ප්‍රතිමා, දේව ප්‍රතිමා, ගුහා බිත්තිවල සිතුවම් කර ඇති චිත්‍ර සහ දැවමය පිළිම රාශියක් පැවතීම නිසාය. එම චිත්‍රවලින් බොහොමයක් 17-18 වන සියවස්වලට අයත් බව හඳුනාගෙන ඇත. දඹුලු විහාරය සාම්ප්‍රදායිකව පැවත එන මානව ක්‍රියාකාරකම් නිසා වන්දනීයත්වයට ලක්ව ඇති ස්ථානයකි. විශේෂයෙන් සැදැහවතුන් විසින් එහි ඇති බුදුපිළිම වන්දනාමාන කිරීම, එහි ඇති දේවාල වන්දනාමාන කිරීම හා විවිධ චාරිත්‍රානුකූල වතාවත් සිදු කිරීම අතීතයේ සිට පැවත එන්නකි. මේ හේතු සාධක දඹුල්ල විහාරය ලෝක උරුමයක් බවට පත්වීමට බලපා ඇති අතර සංරක්ෂණය කිරීම, නඩත්තුව හා ආරක්ෂා කිරීම පැවරී ඇත්තේ පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව හා මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදල වෙතය. නමුත් ලෙන් විහාරයේ සිතුවම් හා පිළිම විනාශ වීම, බෝහෝ කලකින් එහි සංරක්ෂණ කටයුතු සිදු නොවීම, නඩත්තු කටයුතුවල ඇති වන විවිධ ගැටලු, එහි ඇති ඓතිහාසික අගයන්ට හානි වන ලෙස නව ඉදිකිරීම් සිදුකිරීම යනාදිය නිසා ලෝක උරුම නිර්ණායකයන්හි රඳාපැවැත්ම ගිලිහෙමින් පවතී. දඹුල්ල ලෙන් ආරාමය ලෝක උරුම ලැයිස්තුවෙන් ඉවත් කළහොත් එහි ගොලීය වටිනානම නිශ්ප්‍රභ වනු ඇත. ඒ නිසා මේ පුදබිම රැක ගැනීම අප සැමගේ වගකීමක් වී ඇත.

ප්‍රමුඛ පද : දඹුලු විහාරය, ලෝක උරුමය, ලෝක උරුම ලැයිස්තුව

[1,2]ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. thilinamjayathilaka@gmail.com

ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලයේ පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයන කෞතුකාගාරය සඳහා ස්මාර්ට් ජංගම දුරකථන යෙදුමක ඇති වැදගත්කම පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

තෙන්නකෝන් ටී.එම්.එස්.එම්.[1]

නූතන මානව සමාජය ඩිජිටල්කරණය වීමත් සමඟ ලෝකය සිසාරා සන්නිවේදනය කරමින් තොරතුරු බෙදාගැනීමට මානවයාට මං විවර වී ඇත. සන්නිවේදන කාර්යය හරහා මානවයා තුළ ආකල්ප හා හැසිරීම් රටා ඔස්සේ කැපී පෙනෙන වෙනසක් සිදු කිරීමෙහි ලා ස්මාර්ට් ජංගම දුරකථනය පාදක වී ඇති අතර එහි යෙදුම් භාවිතයෙන් දුරස්ථව සිටිමින් වුව ද විවිධ සම්පත් පිළිබඳ තොරතුරු අධ්‍යයනය කිරීමේ හැකියාව පවතී. ලෝකයේ බොහෝ කෞතුකාගාර සඳහා ද ඩිජිටල් අවකාශය තුළ මෙවැනි ආකාරයේ යෙදුම් දැකගත හැකි වේ. ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලයේ පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශයේ අධ්‍යයන කෞතුකාගාරය සඳහා මෙවැනි ස්මාර්ට් ජංගම දුරකථන යෙදුමක් යෝජනා කිරීම හා එහි දළ සැලැස්මක් ඉදිරිපත් කිරීම මෙම පර්යේෂණයේ ප්‍රධාන අරමුණ වූ අතර අධ්‍යයන කෞතුකාගාරයක ඩිජිටල් භාවිතාව පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීම, අධ්‍යයන කෞතුකාගාර යෙදුමක් ඔස්සේ විශ්වවිද්‍යාලයට අමතර ආදායමක් උපයාගැනීම, විශ්වවිද්‍යාල විද්‍යාර්ථීන්ට හා වෙනත් ප්‍රජාවන්ට දුරස්ථව සිට වුව ද මේ ඔස්සේ දැනුම සපයාගැනීමට අවස්ථාව ලබාදීම හා සමස්ත විශ්වවිද්‍යාල පද්ධතියේ ම අධ්‍යයන කෞතුකාගාර සඳහා ස්මාර්ට් ජංගම දුරකථන යෙදුම් නිර්මාණය සඳහා කථිකාවතක් නිර්මාණය කිරීම යනාදිය මෙම පර්යේෂණයේ උප අරමුණු විය. ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලයේ පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශයේ අධ්‍යයන කෞතුකාගාරය අධ්‍යයනය කිරීම සඳහා ජංගම දුරකථන යෙදුමක් වැදගත් වන්නේ ද? යන්න මෙහි පර්යේෂණ ගැටලුව වූ අතර මේ ඔස්සේ යෝජනා කරනු ලබන අධ්‍යයන කෞතුකාගාර යෙදුම සඳහා අවශ්‍ය දළ සැලැස්මක් ඉදිරිපත්කොට ඇත. මෙම පර්යේෂණය සඳහා ගුණාත්මක පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය යොදාගත් අතර එහි දී පුරාවිද්‍යා ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳ ප්‍රාමාණික දැනුම ඇති විද්වතුන් හා පුරාවිද්‍යාව හදාරන විද්‍යාර්ථීන් වෙන වෙන ම සම්මුඛ සාකච්ඡාවට බඳුන්කර ඇත. ද්විතියික දත්ත ලෙස පර්යේෂණ වාර්තා, පුවත්පත් හා අන්තර්ජාල තොරතුරු යටතේ විවිධ අධ්‍යයන කෞතුකාගාර යෙදුම් හා ලිපි ද අධ්‍යයනය කරන ලදී. පර්යේෂණ යෝජනා වශයෙන් මෙම ව්‍යාපෘතිය උදෙසා තාක්ෂණික සහය හා අරමුදල් සපයාගත යුතු බව යෝජනා කෙරේ. සදාචාරාත්මක රාමු ලෙස පුරාවිද්‍යා විෂය ක්ෂේත්‍රයට සම්බන්ධ විද්වතුන්ගේ හා විශ්වවිද්‍යාල විද්‍යාර්ථීන්ගේ අවසරයකින් යුතුව ඔවුන් සපයන තොරතුරු පටිගත කෙරිණි. සමස්තයක් වශයෙන් අධ්‍යයන කෞතුකාගාර යෙදුම් සංකල්පය ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලයේ පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශයේ අධ්‍යයන කෞතුකාගාරය සඳහා ඵලදායී ලෙස යොදාගත හැකි බව අනාවරණය කරගන්නා ලදී.

මුඛ්‍ය පද : අධ්‍යයන කෞතුකාගාර, යෙදුම්, ඩිජිටල්කරණය, ආදායම, පුරාවිද්‍යාව

[1]ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. shanika.thennakoon1994@gmail.com

ශ්‍රී ලංකාවේ වත්මන් කෞතුකාගාර පද්ධතිය තුළ ගොඩනැංවිය යුතු නවාංගයන් පිළිබඳ විමර්ශනයක්

ලත්හාරි යූ.සී.[1]

පුරාවස්තු රැසකින් සමන්විත කෞතුකාගාර පද්ධතියේ අංශ ගණනාවක් යටතේ නිදර්ශන රැසක් වේ. මෙකී පුරාවස්තූන් නැරඹීමට දේශීයවූත් විදේශීයවූත් විවිධ වයස් පරතරයන්ගෙන් යුත් ජන පිරිස් පැමිණේ. විවිධ අංශයන් යටතේ පවත්නා වූ උරුම නිදර්ශනයන්හි මහජන දර්ශනයේ ඵලදායීතාවය ඉහළ නංවනු වස් උපයෝගී කරගන්නා නව මූලධර්ම රැසක් පවතී. ලාංකීය කෞතුකාගාර පද්ධතිය තුළ උරුම නිදර්ශනයන්හි මතු උන්නතිය උදෙසා ගොඩනැංවිය යුතු නවාංගයන් මොනවා ද? යන පර්යේෂණ ගැටලුවත් අරමුණ වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ වත්මන් කෞතුකාගාර පද්ධතිය තුළ ගොඩනැංවිය යුතු නවාංගයන් සංචාරක ප්‍රවර්ධනය, අධ්‍යාපනික ප්‍රවර්ධනය, සෞන්දර්යාත්මක ප්‍රවර්ධනය සහ පර්යේෂණ ක්‍රම ප්‍රවර්ධනය යන ප්‍රභේදයන් යටතේ හඳුනාගැනීමත් පෙන්වා දිය හැක. දත්ත එක්රැස් කරගැනීමට ප්‍රාථමික මූලාශ්‍ර වශයෙන් සම්මුඛ සාකච්ඡා ද ද්විතීයික මූලාශ්‍රය වශයෙන් සාහිත්‍යමය හා අන්තර්ජාල මූලාශ්‍රයන් ද යොදා ගැනිණි. ලොව බොහෝමයක් කෞතුකාගාර ආශ්‍රිතව තිරසාර උරුම සංචාරක ව්‍යාපාරය ප්‍රවර්ධනය සහ සමාජ වෙනස්කම් ගෙන ඒමටත් කෞතුකාගාර නරඹන්නන් දිරිමත් කිරීමටත් විවිධ සේවා සැපයේ. ඒ අතරින් තවමත් ලාංකීය කෞතුකාගාර ආශ්‍රිතව ගොඩනැංවී නැති නවාංගයන් රැසකි. මෙහිදී සංචාරක ප්‍රවර්ධනය සඳහා කෞතුකාගාර ආශ්‍රිතව සිදු කරන්නාවූ මඟ පෙන්වන චාරිකාවන් සහ අමුත්තන් සඳහා කෞතුකාගාර සමාජත් කෞතුකාගාර සඳහා සංචාරක ප්‍රදර්ශනත් විවිධ අබාධ සහිත අමුත්තන් සඳහා විශේෂ දේශනත් සාමාන්‍ය අමුත්තන් සඳහා කාසි, කෞතුක වස්තු, පොත් සහ සිතුවම් නිවාරණ සංරක්ෂණ වැඩමුළුත් සිදු කළ හැක. අධ්‍යාපනික ප්‍රවර්ධනයට දරුවන් සඳහා අධ්‍යාපන වැඩමුළුත් විශේෂ අවශ්‍යතාවන් සහිත දරුවන් සඳහා විශේෂ වැඩමුළුත් ඊට ළමා ක්‍රියාකාරකම් සහ වැඩසටහන් කෞතුකාගාරය තුළම ක්‍රියාවට නැංවීමටත් ප්‍රයෝගික දැනුම, උරුම හැඳිනීම, පුරාණ තාක්ෂණයේ නව භාවිතාවන් හැඳිනීමටත් හැකි වේ. සෞන්දර්යාත්මක ප්‍රවර්ධනයේදී පවුලක් වශයෙන් පැමිණෙන්නන්ට කලාව හෝ විද්‍යාව සම්බන්ධයෙන් පවුලේ වැඩමුළුත් වාචික ඉතිහාසය වාර්තාගතකරණය, කලා උත්සව විශේෂාංගයන් සහ විනෝදාංශ කඳවුරු යනාදීන් මඟින් ඒකාකාරිත්වයෙන් තොරව දැනුම ගවේෂණයට ඉඩ සැළසේ. ලන්ඩනයේ බ්‍රිතාන්‍ය කෞතුකාගාරය සහ නිව්යෝක්හි මෙට්‍රොපොලිටන් කෞතුකාගාරය මීට නිදසුන් වේ. පර්යේෂණ ක්‍රම ප්‍රවර්ධනයේදී ස්වේච්ඡා සේවකයන් සමඟ ක්ෂේත්‍ර වැඩ කටයුතු කිරීමත් උරුමය සඳහා දේශන- තාවකාලික ප්‍රදර්ශනත් අස්පෘශ්‍ය සංස්කෘතික උරුමයේ සංරක්ෂණය පිළිබඳ ප්‍රදර්ශන යනාදී විශේෂාංගයන් හරහා අමුත්තන් කෙරෙහි රුචිකත්වයක් ඇති කළ හැක. ලාංකීය කෞතුකාගාර පද්ධතියේ මෙකී නවාංගයන් දියුණු කිරීමෙන් ලක් උරුමය ජාත්‍යන්තරයට ගෙන යාමටත් අනාගත සංචාරක ආකර්ෂණය වැඩි දියුණු කර ගැනීමටත් හැකියාව ලැබේ.

මුඛ්‍ය පද : ලාංකීය, කෞතුකාගාර, පද්ධතිය, සංචාරක, ප්‍රදර්ශන

[1]ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය, lathharic@gmail.com

නූතන කෞතුකාගාර සංකල්පය යටතේ ශ්‍රී ලංකාවේ කෞතුකාගාර ප්‍රවර්ධනය තුළින් සංචාරක ආකර්ශනය ළඟා කර ගැනීම

මැණිකේ ඩී.ඒ.එස්.එම්,[1] හර්ෂණී එම්.එම්.එම්.[2]

ශිෂ්ටාචාරයන්හි මෙන්ම ජීවයේ ඉතිහාසය ඇරඹුනු දා පටන්ම යුගයන් අතික්‍රමණය කරමින් වර්තමානය දක්වාම මිනිසා පසුකළ අවධීන් හා මානවයා මෙන්ම මානවයාගේ පරිණාමය හා සම්බන්ධ ද්‍රව්‍යාත්මක ඉතිහාසය පිළිඹිබු කරන්නා වූද ක්‍රමානුකූලව ගබඩාකොට ප්‍රදර්ශනය කරන ස්ථානයක් ලෙස කෞතුකාගාරය පෙන්වාදිය හැකිය. නූතන කෞතුකාගාර සංකල්පය යටතේ ලෝකයේ කෞතුකාගාර තාක්ෂණික අතින් දියුණුවක් ලැබුවද ලංකාව තුළ බොහොමයක් කෞතුකාගාර තවමත් පවතින්නේ පැරණි සංකල්පයටම රාමු වී තාක්ෂණික වශයෙන් දියුනුවක් නොලද මට්ටමේය. මේ නිසාම ශ්‍රී ලංකාවේ කෞතුකාගාර රැසක් පැවතුන ද ඒ පිළිබඳව දෙස් විදෙස් සංචාරකයින් ඉතා සුළු ප්‍රමාණයක් පමණක් දැනුවත් වී ඇත. මෙම අධ්‍යනයේදී අවධානය යොමු කරන්නේ ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින කෞතුකාගාර නූතන තාත්ෂණික සංකල්පය යටතේ ප්‍රවර්ධනය කර ඒ තුළින් සංචාරක ආකර්ශනය ලගා කර ගැනීමයි. මේ සඳහා ගතහැකි ක්‍රියා මාර්ග බොහෝය. කෞතුකාගාර මගින් ප්‍රවර්ධන වැඩසටහන් දියත් කිරීම, අධනපනික වැඩමුළු සංවිධානය කිරීම, විනෝදාස්වාදය අරමුණු කරගත් ක්‍රියාකාරකම් පැවැත්වීම, තාවකාලික හා ජංගම ප්‍රදර්ශන පැවැත්වීම, කෞතුකාගාර තුළ නූතන තාක්ෂණික උපකරණ භාවිතා කිරීම, කෞතුකාගාර ප්‍රවේශපත් අන්තර්ජාලය හරහා ලබා ගැනීමට සැලසීම, කෞතුකාගාර පිළිබද තොරතුරු සංචාරකයන්ට දැන ගැනීම උදෙසා වෙබ් අඩවියක් හා අන්තර්ජාල පිටුවක් නිර්මාණය කිර්ම, ශ්‍රව්‍ය හා දෘශ්‍ය මාධ්‍ය භාවිතා කිරීම ආදිය පෙන්වා දිය හැකිය. මේ අන්දමට වර්තමාන නව ප්‍රවර්ධන ක්‍රමයක් ලෙස අන්තර්ජාලය හා සමාජ වෙබ්අඩවි මගින් සංචාරකයන්ට කෞතුකාගාරයක ඇති වැදගත්කම හා වටිනාකම් පිළිබද ශ්‍රව්‍ය හා දාශ්‍ය මාධ්‍යයෙන් අවබෝධයක් ලබා දීම තුළින් සංචාරකයන් කෞතුකාගාර කෙරෙහි ගෙන්වා ගැනිමට හැකියාවක් තිබේ. ශ්‍රී ලංකාව තුළ විහිදී පවතින බොහෝ කෞතුකාගාර පැරණි සංකල්පය යටතේම පැවතීම හා තාක්ෂණික වශයෙන් දියුණුවක් නොලැබීමත් ඒ සමග ශ්‍රී ලංකාව කෙරෙහි සංචාරක ආකර්ශනය අඩුවීමත් දක්නට ලැබේ.. මේ ආකාරයට කෞතුකාගාර ප්‍රවර්ධනය තුළින් ශ්‍රී ලංකාව් කෞතුකාගාර පිළිබද සංචාරකයා තුල පවතින ප්‍රතිරූපය වෙනස් කර නව ප්‍රතිරූපයක් නිර්මාණය කිරීමට හැකි වේ. සංචාරක අවශ්‍යතා සපුරා ගැනිමට හැකිවන පරිදි නව තාක්ෂණික ශිල්පීය ක්‍රම මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ සංචාරක කර්මාන්යේ දියුණුව හා සංචාරක ආකර්ශනය ලගාකර ගත හැකිය.

මුඛ්‍ය පද : කෞතුකාගාර, සංචාරක, ප්‍රවර්ධනය, තාක්ෂණික

[1,2]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
sarojanimanel5@gmail.com

History, Literature and Miscellaneous

1803 බ්‍රිතාන්‍යයන්ගේ උඩරට ආක්‍රමණය පිළිබඳ ඓතිහාසික විමසුමක්

අතුකෝරාල ඒ.සී.එච්.[1]

1803 උඩරට ආක්‍රමණය බ්‍රිතාන්‍යයන් ශ්‍රී ලංකාව තුළ සිදුකරන ලද පළමු යුදමය අතපෙවීම වශයෙන් පෙන්වාදිය හැකිය. එම යුදමය තත්ත්වය ඇතිවීමත් එහි විකාශනයත් ඒ ඔස්සේ දේශීය සමාජය තුළ සිදුවූ විචල්‍යයන් පිළිබඳත් අධ්‍යයනය කිරීම ප්‍රධාන අරමුණයි. ඓතිහාසික මූලාශ්‍ර ගණයට අයත් බ්‍රිතාන්‍යයන්ගේ වාර්තා සහ දේශීය සාහිත්‍ය හා පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍ර තුළින් ලබාගන්නා තොරතුරු ඔස්සේ මෙම පර්යේෂණය සිදුකිරීමට කටයුතු කරයි. 1796 දී ශ්‍රී ලංකාවේ මුහුදුබඩ ප්‍රදේශ බ්‍රිතාන්‍යයන්ගේ ග්‍රහණයට ලක්වීමත් සමඟ උඩරට හා පහතරට ප්‍රදේශ අතර යම් මතභේදාත්මක තත්ත්වයන් වර්ධනය විය. මුහුදුබඩ කලාපයේ 1797 දී ඇතිවූ කැරලි සඳහා උඩරට පාලකයන්ගේ සහය වක්‍රාකාරයෙන් ලැබූ නමුත් උඩරට යටත් කරගැනීමට උත්සාහ දරමින් සිටි බ්‍රිතාන්‍යයන්ට එය යුධ වැදීමට තරම් ප්‍රමාණවත් කරුණක් නොවිණි. 1798 දී රාජාධිරාජසිංහ රජුගේ අභාවයත් සමග උඩරට රාජ්‍යත්වය පිළිබඳ ඇතිවූ ගැටලුවත් එහිදී කන්නසාමි කුමරු පිළිමතලව්වේ අධිකාරමගේ සහයෙන් ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ නමින් බලයට පත්වීමත් බ්‍රිතාන්‍යයන්ගේ දැඩි අවධානයට ලක්විය. මේ සමගම ඇතිවූ උඩරට රදල සහ නායක්කර් වංශික මත ගැටුම උඩරටට ආක්‍රමණයක් එල්ලකිරීම සඳහා සුදුසු පසුබිමක් සකසන බව බ්‍රිතාන්‍ය ආණ්ඩුකාර ප්‍රෙඩ්රික් නෝර්ත් අවබෝධ කරගන්නා ලදී. යුද්ධයක් සඳහා හේතුවක් සොයමින් සිටි බ්‍රිතාන්‍යයන්ට 1802 ජූලි මස පහතරට මුස්ලිම් වෙලළෙඳුන් පිරිසකට පිලිමතලව්වේ හිරිහැර කිරීම පාදක කරගෙන 1803 ජනවාරි 31 දින උඩරට රාජ්‍යයට එරෙහිව යුධ ප්‍රකාශ කරන ලදී. කොළඹින් හා ත්‍රිකුණාමලයෙන් සේනාංක දෙකක් මහනුවරට ආක්‍රමණ දියත් කළ අතර ඔවුන් 1803 පෙබරවාරි මස මහනුවරට ඇතුළු විය. මහනුවර නගරය සියතට ගත් බ්‍රිතාන්‍යයන් මුත්තුසාමි කුමරු රාජ්‍යත්වයට පත් කරන ලදී. නමුත් උඩරට රාජ්‍යයේ දේශගුණය නුපුරුදු වීම මත බ්‍රිතාන්‍ය සොල්දාදුවන් අපහසුතාවලට ලක්වූ අතර වටපුළුව ප්‍රදේශයේදී ඇති වූ සටනින් බ්‍රිතාන්‍ය සොල්දාදුවන් සමූල ඝාතනය කරමින් ලබාගත් මෙම ජයග්‍රහණයෙන් පසුව ඉංග්‍රීසි සේනා ලුහුබැඳ හංවැල්ල දක්වා සියසේනා මෙහෙයවූ ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ රජු යළිත් සිය අණසක උඩරට රාජ්‍යය තුළ ප්‍රතිෂ්ඨාපනය කරන ලදී. මෙම සිදුවීම වන කාලපරාසය තුල උඩරට රාජ්‍යයේ සමාජ, දේශපාලන පසුබිම පිළිබඳවත් උඩරට ජනයා සතුව පැවති රාජපාක්ෂිකභාවය පිළිබඳවත් උඩරට පාර්ශ්වය ජය ගැනීමට හා බලසම්පන්න බ්‍රිතාන්‍යයන් පරාජය වීමට බලපෑ හේතු පිළිබඳවත් ලාංකිකයන් ජයග්‍රහණය කළ මෙම ගැටුම සම්භාවනාවට පාත්‍ර නොවීමට හේතුවූ කරුණු ගණනාවක් හඳුනාගත හැකිය. ඒ අනුව 1803 පළමු උඩරට අරගලය බ්‍රිතාන්‍යයන් ශ්‍රී ලංකාවේ දී ලද ප්‍රථම සහ එකම පරාජය ලෙස පෙන්වාදිය හැකිය.

මුඛ්‍ය පද : උඩරට රාජධානිය, බ්‍රිතාන්‍යයන්, මහනුවර, ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ රජතුමා, ප්‍රෙඩ්රික් නෝර්ත් ආණ්ඩුකාරවරයා

[1]පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය. chamiathukorala97@gmail.com

1818 නිදහස් අරගලය තුළ ඇල්ලේපොල දිසාවගේ ක්‍රියාකාරිත්වය පිළිබඳව ඓතිහාසික විමර්ශනයක්

මධුවන්ති ආර්.එම්.එස්.අයි.[1]

ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතිහාසය පිළිබඳව අධ්‍යයනය කිරීමේ දී ශ්‍රී ලාංකිකයන් විසින් ඉංග්‍රීසින්ට විරුද්ධව නැඟී සිටි පළමු අරගලය ලෙස සැලකෙන්නේ ක්‍රි.ව. 1818 දී ඇති වූ නිදහස් අරගලයයි. මෙම කැරැල්ල තුළ ප්‍රධාන ස්ථානයක් හිමිකොට ගනිමින් කටයුතු කළ අතීත සිංහල වීරවරයෙකු ලෙස ඇල්ලේපොල මහ නිලමේ චරිතය හඳුනාගත හැකිය. මාතලේ ඇල්ලේපොල නමින් හැඳින්වෙන පරපුරින් පැවත එන කහඳ මහන්තේ නවරත්න වික්‍රමසිංහ මුදියන්සේ සහ කහදේ දිසාව යන නාමයන්ගෙන් ද ඇල්ලේපොල නිලමේ හැඳින්වෙන අතර රාජද්‍රෝහියෙකු වශයෙන් මරණීය දණ්ඩනයට නියමව සිටි මොහු ශ්‍රී වික්‍රම රාජසිංහ රජු යටතේ තුන්කෝරල දිසාවේ සහ දෙවන අධිකාරම් යනාදී වශයෙන් උසස් තනතුරු හෙබවූවකු මෙන් ම මුල් කාලීනව ඉංග්‍රීසින්ගේ ද අවධානය දිනා ගනිමින් අධිකාරම්වරයෙකු හට පමණක් ම හෙබවිය හැකි තනතුරු ලෙස සැලකූ සැතපෙනගේ මුහන්දිරම්, අතපත්තු මුරපොලේ මුහන්දිරම් සහ රන් ආයුධ මඩමේ ලේකම් යන තනතුරු හෙබවූ වැඩිහිටි රදළ ප්‍රධානියෙකු වූ මොහු මහනුවර නාථ දේවාලයෙහි බස්නායක නිලමේ තනතුර ද හෙබවූවෙකි. ඉංග්‍රීසින් යටතේ කොතෙක් නම්බු නාමයන් ලැබුන ද එකී තානාන්තර පසෙකලමින් නිදහස් සටන වෙනුවෙන් සටන් කර සිංහලයන්ගේ අවාසනාවට මෙන් සටන පරාජයට පත් වූ අවස්ථාවේදී ඉංග්‍රීසින් අතට පත් ප්‍රථම සිංහල කැරලි නායකයා ලෙස ද ඇල්ලේපොල සැලකේ. ඓතිහාසික වශයෙන් උදාර සේවයක් කළ මෙම චරිතය පිළිබඳව මෙතෙක් පැහැදිලි විමර්ෂණයක් සිදුව ඇති ආකාරය දක්නට නොලැබෙන අතර විශේෂත්වය වන්නේ උඩරට සිටි රදළ ප්‍රධානීන් අතුරින් ඉතාමත් ශූර විචක්ෂණ බුද්ධියකින් යුක්ත වූ ජාතික හැඟීම වෙනුවෙන් ඉංග්‍රීසින්ගේ නම්බු නාම ඉදිරියේ හිස නොනැමූ ජාතික වීරයන් සමඟ එක්ව පුරෝගාමීව කටයුතු කළ නායකයෙකු වීමයි. කැරැල්ලට නායකත්වය ලබා දීමට ඉදිරිපත් වීමත් සමග මොහු මාතලේ දිසාවේ ලෙසට කටයුතු කර තිබේ. ඉංග්‍රීසින්ට විරුද්ධව කටයුතු කළ නිසා ඔවුන්ගේ දැඩි ක්‍රෝධයට ලක්ව සිටි ඇල්ලේපොල පිළිබඳව ඉංග්‍රීසින් නිරන්තර අවධානයෙන් සිටි අතර මෙවන් පසුබිමක කාර්යශූර වුවද වයෝවෘද්ධව සිටි මෙතුමා සිංහලයන්ගේ අවාසනාවකට මෙන් උඩුදුම්බර ගම්පහ කෝරළයේ බඹරබැද්ද නම් ප්‍රදේශයේ දී ඉංග්‍රීසින්ගේ ග්‍රහණයට නතු වූයේ කුමාරිහාමි ද සමගිණි. නිදහස් අරගලය තුළ දැඩි දායකත්වයක් ලබා දුන් මොහුගේ කාර්යයභාරය ඇගයීමට ලක් වී නොමැති බැවින් 1818 නිදහස් අරගලය තුළ ඇල්ලේපොල දිසාවගේ ක්‍රියාකාරීත්වය හා දායකත්වය ප්‍රමාණය කිරීම වැදගත් වේ. ඓතිහාසික පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය අනුගමනය කිරීමෙන් මෙම අරමුණ සඵල කරගැනීම මෙමඟින් අපේක්ෂා කෙරේ.

මුඛ්‍ය පද : 1818 නිදහස් අරගලය, රදළ, ඇල්ලේපොළ දිසාව, ක්‍රියාකාරීත්වය, දායකත්වය

[1]ඉතිහාසය අධ්‍යයන අංශය, පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය, isharas089@gmail.com

කුරුණෑගල ඇතාගල කඳුවැටිය හා සබැඳි ඓතිහාසික ජනප්‍රවාද හා ලිඛිත සාධක පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

දිල්රුක්ෂි ඩී.එම්.ටී.[1]

වයඹ පළාතේ කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ පිහිටා තිබෙන ඇතෙකුගේ හැඩය ගත් ඇතුගල හෙවත් ඇතාගල බොහොම ප්‍රසිද්ධියට පත් ස්ථානයකි. ඇතාගල පිළිබඳව අධ්‍යයනය කරන විට එහි ඉතිහාසය විජය රජුගේ රාජ්‍ය කාලය දක්වා දිවෙයි. ඇතාගල සම්බන්ධයෙන් පවතින එක් ජනප්‍රවාදයක් නම් ඒ අසල පිහිටා තිබෙන ඉබ්බාගල, එළුගල, කුරුමිණියාගල, ආදාගල ආදී සත්ව හැඩය නිසා නම්පට බැඳුනු පර්වත සහ කුවේණිය සමඟ බැඳේ. විජය රජු විසින් නෙරපා හරින කුවේණිය ඉතාමත් දුකින් සහ විශාල කෝපයකින් යම් ශාපයක් සිදුකළ බවත් ඒ ශාපය සිදුකළ ස්ථානයේ රැඳී සිටි ඇතෙක්, කුරුමිණියෙක්, ඉබ්බෙක්, එළුවෙක් සහ ආදෙක් ගල් පර්වත හැඩයට පරිවර්තනය වූ බවත් මේ ජනප්‍රවාදයේ සඳහන් වේ. ජනප්‍රවාද හා කුරුණෑගලට සම්බන්ධ ඉතිහාසය පිරික්සීමේදී ඇතාගලේ පිහිටා තිබුණා යැයි සැලකෙන දේවානම්පියතිස්ස රජු විසින් කරවූ බව සඳහන් ඇතුගල විහාරය පිළිබඳ කතාපුවත හඳුනාගත හැකිය. ඇතාගල පිහිටා තිබෙන පොකුණ වනවාසී භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ ප්‍රයෝජනය සඳහා හෝ රාජකීය පරිහරණය සඳහා ඉදිවූවක් යැයි සැලකේ. ඇතාගල සම්බන්ධ තවත් ජනප්‍රවාදයක් ලෙස වත්හිමි කුමාරයා සම්බන්ධ ජනප්‍රවාදය පෙන්වාදිය හැකිය. තුන්වන විජයබාහු රජුට මුස්ලිම් ජාතික බිසවකට දාව උපන් කුමාරයා මේ වත්හිමි කුමරු බවත් ජනප්‍රවාදයේ එයි. තුන්වන විජයබාහු රජුගේ ඇවැමෙන් රාජ්‍යයත්වයය පත්වුණු කුමාරයාට සිංහල අමාත්‍යවරුන්ගෙන් හොඳ ප්‍රතිචාරයක් ලැබී නැත. ඒ සඳහා ඔහුගේ අසාධාරණ ප්‍රතිපත්ති හා බෞද්ධ විරෝධි ක්‍රියාපිළිවෙත හේතු වූ බව කියවේ. ඒ හේතුවෙන් ඇතාගල මුදුනේ පිරිත් සජ්ඣායනාවක් කරවා පිරිත් ශ්‍රවණය කරන අතරතුර කුමාරයා සිටි මණ්ඩපය හෙල පහළට වැටෙන්න සලස්සවා ඔහුව ජීවිතාක්ෂයට පත් කරන්න මේ පිරිස සමත් විය. වත්හිමි කුමාරයාගේ සිරුර ඇතාගල පාමුලට වැටුන බව ජනප්‍රවාදයේ එයි. ඇතාගල කඳුවැටිය පාමුල ඇත්කඳ විහාරය පිහිටා තිබේ. මහාවංශය, පූජාවලිය, රසවාහිනිය වැනි ග්‍රන්ථයන්හි ඍජුවම නම සඳහන් වන කුරුණෑගල ඇති එකම විහාරස්ථානය මෙයයි. රසවාහිනියේ එන මලියදේව මහ රහතන් වහන්සේ හා සුළුගුලු උපාසක සම්බන්ධ කතාවේ ද ඇත්කඳ විහාරය පිළිබඳ සඳහන් වේ. මෙසේ ඇතාගල කඳුවැටිය හා සබැඳි ඓතිහාසික ජනප්‍රවාද හා ලිඛිත සාධක අධ්‍යයනයෙන් ඇතාගල හා තදාශ්‍රිතව ඇති තවත් ඓතිහාසික හා පුරාවිද්‍යාත්මක වැදගත්කමක් ඇති ස්ථාන වන ඇත්කඳ විහාරය, ගලේ බංඩාර දේවාලය, රාජ මාළිගය, දළදා මැදුර ආදී බොහෝ ස්ථාන පිළිබඳ තොරතුරුද හෙළි වේ.

ප්‍රමුඛ පද : ඇතාගල, වත්හිමි කුමරු, ඇත්කඳ විහාරය, ජනප්‍රවාදය, ඉතිහාසය

[1] thakshila.dilrukshi716@gmail.com

ජනප්‍රවාද වලින් හෙළිවන කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ ඓතිහාසික ස්ථාන

දිල්රුක්ෂි ඩී.එම්.ටී.[1]

ශ්‍රී ලංකා ඉතිහාසයේ සිව්වන රාජධානිය බිහිවන්නේ කුරුණෑගලයි. කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කය ඓතිහාසික හා පුරාවිද්‍යාත්මක වශයෙන් පුළුල් වැදගත්කමකින් යුක්ත භූ ප්‍රදේශයකි. කුරුණෑගල හා සබැඳි බොහෝ ජනප්‍රවාද පවතින අතර එම ජනප්‍රවාද වලින් හෙළිවන මෙම භූමි ප්‍රදේශයට අයත් ඓතිහාසික ස්ථාන කිහිපයක් පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීම මෙම පර්යේෂණයේ ප්‍රධාන අරමුණ වන අතර ඒ තුළින් එම ස්ථාන සංරක්ෂණයට හා නිසි කළමනාකරණයකට ලක් කිරීමට අදාළ බලධාරීන්ව යොමු කිරීම උප අරමුණක් වේ. පර්යේෂණ ක්‍රමවේද ලෙස ප්‍රදේශයේ ජනතාව සමඟ සම්මුඛ සාකච්ඡා පැවැත්වීම හා සාහිත්‍ය අධ්‍යයනය යොදා ගන්නා ලදී. විජය කුවේණිය හා සබැඳි ජනප්‍රවාදයක් වේ. විජය රජු විසින් නෙරපා හරින කුවේණිය ඉතාමත් දුකින් හා කෝපයෙන් ශාපයක් කළ බවත් ඒ ශාපය සිදු කළ ස්ථානයේ සිටි සතුන් කිහිපදෙනෙක් ගල් පර්වත හැඩයට පරිවර්තන වූ බව ජනප්‍රවාදයේ එයි. මෙම ජනප්‍රවාදයෙන් හෙළිවන ඓතිහාසික ස්ථාන කිහිපයක්ම වේ. එක් ස්ථානයක් වන්නේ ඉබ්බාගල රජමහා විහාරයයි. මෙය පුරාණ ලෙන් විහාරයක් මෙන්ම උඩරට සම්ප්‍රදායට අයත් ප්‍රතිමා සහ බිතිසිතුවම් ද සහිත ස්ථානයකි. එම ජනප්‍රවාදයෙන් හෙළිවන තවත් ස්ථානයක් ලෙස ආඳාගල පෙන්වාදිය හැකිය. මෙය පුරාවිද්‍යාත්මක වශයෙන් වැදගත්කමක් සහිත ස්ථානයකි. ඉතිහාසගත බොහෝ තොරතුරු හෙළිවන ආඳාගල තඹ සන්නස මෙහි වේ. ඉහත ජනප්‍රවාදයෙන් හෙළිවන තවත් ස්ථානයක් වන්නේ ඇතාගලයි. ඇතාගල ආශ්‍රය කරගෙන ඇත්කඳ විහාරය නිර්මාණය වී ඇත. මෙහි කුරුණෑගල යුගයට අයත් යැයි සැලකෙන මුරගල්, සිරිපතුලක්, විවිධ සිතුවම් ආදී නටබුන් රැසක් වේ. කුරුණෑගල ප්‍රදේශයට අරක් ගෙන සිටින එම ප්‍රදේශය ආරක්ෂා කරන දෙවියන් වන්නේ ගලේ බංඩාර දෙවියන් බව ජනතාව විශ්වාස කරයි. ගලේ බංඩාර දෙවියන් නමින් දේවත්වයට පත් වූයේ කුරුණෑගල රජ කළ වත්හිමි කුමරු බව ජනප්‍රවාදයේ එයි. ඒ අනුව බිහි වූ ගලේ බංඩාර දේවාලයක් ඇත. කුවේණිය තමන් සමඟ ආරෝවකට පැමිණි අයෙකුට අංගමං පිම්බ අතර එම ස්ථානය අංගංගල රජමහා විහාරය පිහිටා ඇති බව ජනප්‍රවාදයේ එයි. මෙම විහාරයේ තිබී වසර සියයක් පමණ පැරණි දාන ශාලාවක නටඹුන් ද ගල්ලෙනක්, ඉපැරණි පිළිම ගෙයක්, සිරිපතුලක්, ඉපැරණි සිතුවම් යන වැදගත් පුරාවිද්‍යාත්මක වටිනාකමක් සහිත අංග හමු වී ඇත. තවද රාජ භටයන් මුරලූ පර්වතය "මරළුවාව" වූ බව ජනප්‍රවාදයේ එයි. එම ස්ථානය ද ඓතිහාසික හා පුරාවිද්‍යාත්මක වශයෙන් වැදගත් ස්ථානයකි. කුරුණෑගල නගරය සම්බන්ධව ඇති මෙම ජනප්‍රවාද වලින් හෙළිවන දීර්ඝ ඉතිහාසයක් හා ඓතිහාසික වටිනාකමක් ඇති සඳහන් කළ නොකළ ස්ථාන රාශියක් ඇති අතර එම ස්ථාන නිසි කළමනාකරණයකට යොමු වුවහොත් එය සංචාරක ව්‍යාපාරය දියුණු කිරීමට හොඳ තෝතැන්නක් වනු නොඅනුමානය.

ප්‍රමුඛ පද : කුරුණෑගල, ජනප්‍රවාද, පුරාවිද්‍යාත්මක, රජමහා විහාරය, ස්ථානයක්

[1] thakshila.dilrukshi716@gmail.com

අතීතයේ රජුට හිමිව තිබූ ඉඩම් අයිතිය හා බලතල පිළිබඳ සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය භාවිතයෙන් සිදු කෙරෙන අධ්‍යනයක්

වික්‍රමසිංහ වයි.පී.එම්.එස්,[1] දිල්හාරා පී.ඩී.පී,[2] මදුෂානි ආර්.ඩබ්ලිව්.සී.[3]

භූපති හෙවත් භූමියේ අධිපති සංකල්පයෙන් රාජ්‍යයේ මහජනයාගේ ප්‍රධාන නියෝජිතවරයා වූ රජුට ජනයා ආරක්ෂා කිරීමේ වගකීම හිමිවිය. රාජ්‍යයේ සියළුම බලතල හිමි රාජප්‍රකාරව රාජ්‍යයේ ඉඩම් සම්බන්ධව විශේෂ අයිතියක් රජුට උරුම විය. ඉඩම් භුක්ති රටාව රාජ්‍යයේ සමාරම්භයේ පටන් විවිධ වෙනස්කම් ඔස්සේ ක්‍රමවත්ව සංවිධානය වුවද අපට නිශ්චිත සාධක ලැබෙනුයේ ක්‍රිස්තු වර්ෂ 9 වැනි සියවසෙන් පමණ පසුවුය. රාජ්‍යයේ ඉඩම් සම්බන්ධව රජුට පැවරුණු අයිතීන් හා බලතල කෙබඳුදැයි මෙම ලිපිය මගින් අධ්‍යනය කිරීම ප්‍රධාන අරමුණ වේ. මෙම අධ්‍යනයේදී මූලිකව සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රය පරිශීලනයෙන් දත්ත රැස් කරගන්නා ලදි. දේශීය රාජ්‍යත්වයේ දී ඉඩම් භුක්තිය රාජ්‍යය පාලන තන්ත්‍රය සමග දැඩිව බද්ධ විය. එච්.ඩබ්ලිව්. කොඩ්රින්ටන්, විල්හෙම් ගයිගර්, එම්.බී ආරියපාල හා ටිකිරි අබේසිංහ වැනි උගතුන් ඉඩම් සම්බන්ධ රජුගේ අයිතිය පිළිබඳ අදහස් දක්වා ඇත. රජුට වගා කරනු ලැබූ සියළු ඉඩම්වලින් බද්දක් එකතු කිරීමේ අයිතිය හිමිවිය. එමෙන්ම එළි නොකළ කැලෑ ඉඩම්ද, භාවිතයට නොගත් ඉඩම්වල අයිතිය රජු සතුවිය. රජුගේ ප්‍රධාන ආදායම් මාර්ගයක් වූ වගාකළ ඉඩම්වල බද්දෙන් රාජ්‍යය ආදායම තරවිය. පදිංචිව හෝ අත්හැර ගිය ඉඩම් ගොඩනැගිලි සංකීර්ණ රාජසන්තක විය. මහාවිහාර නිකාය භේදයේ දී භික්ෂූන් මහාවිහාරය අතහැර ගිය විට මහාවිහාර විරෝධී සංඝමිත්‍ර භික්ෂුව "අස්වාමික ඉඩම් රජය සතුය." යනුවෙන් පවසා එම ඉඩම් රාජසන්තක කර ගැනීමට රජු පොළඹවා ඇත. ඉඩම් ප්‍රධානය කිරීමේ මූලිකයා ලෙස කටයුතු කළ රජතුමා රාජ්‍යය තුළ පැවති ඉඩම්වලින්ම කොටසක් රජ පවුලේ ප්‍රයෝජනය සඳහා වෙන් කරනු ලබයි. මේවා 'ගබඩාගම්' නමින් ව්‍යවහාර කරනු ලැබේ. රජෙකුගේ මරණයකදී හෝ රාජ්‍යත්වයෙන් නෙරපීමේදී ඔහුගේ පවුලේ නඩත්තුව උදෙසා දේපළ පැවතීම විශේෂ කරුණකි. රජකම දැරූවන්ට ද පෞද්ගලිකව අයිති වූ ඉඩම් පැවතිණි. කුටකණ්ණතිස්ස රජ පවුල සතු (කුල සන්තක) ඉඩමක් ගැන මහාවංශයේ සඳහන් කරයි. මෙම කරුණු තුළින් රාජ්‍යයේ පරමාධිකාරී බලය හිමි ආරක්ෂකයා ලෙසත් සියළු ඉඩම් සම්බන්ධව සැලකිය යුතු බලයකින් හා අයිතියකින් රජු ක්‍රියා කළ බවත් පැහැදිලි වේ. රජුගේ අභිමතය මත විවිධාකාරයෙන් එම බලය ඉඩම් භුක්තිය සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියාවට නංවා ඇති බවත් පැහැදිලි වේ.

ප්‍රමුඛ පද : රජු, ඉඩම් අයිතිය, බලතල

[1,2,3]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.
mindyasatsarani@gmail.com

CAKKAVATTI CONCEPT IN BUDDHIST DISCOURSES

Dissanayake I.S.[1]

Historically Buddhism expressed very positively concerns about the actual society, politics and economic problems. Particularly, such thought is well expressed in the idea of Chakravarty or Universal Emperor who can realize the ideal empire through governing according to the Dharma, that is, the highest Truth. In Indian religions, the term *chakravarti* , Pali: *cakkavatti*) refers to an ideal universal ruler. The first references to a *Chakravartin* appear in monuments from the time of the early Maurya Empire, in the 4th to 3rd century BCE, in reference to Chandragupta Maurya and his grandson Ashoka. In Buddhism, the Chakravarti came to be considered the secular counterpart of a Buddha. The information about the concept of *Chakravarti* is mentioned in the *Tripitaka Canon* written in Lanka. Moreover, various discussions in the *Jātaka Tales* about the ten duties of the righteous king (the *Rajādhamma*). In addition to, *Cakkavatti-Sīhanāda* Sutta, *Aggaññ*a *Sutta, and Mahāparinibbāna Sutta* are the some *Suttas* in *Tripitaka* Canon which carry information about *Chakravarti* kings. In general, the term applies to temporal as well as spiritual kingship and leadership, particularly in Buddhism and Jainism. In Hinduism, the term generally denotes a powerful ruler whose dominion extended to the entire earth. Chakravarty is not different from the Buddha, in other words, we can say that Chakravarty reflects the secular aspect of Buddha. These descriptions of Buddha are illustrated in the vast literature written in various periods from the *Nikāyas* to later commentaries. When we attempt to study the political thought of Buddhism, a knowledge of Chakravarty is very necessary.

Key Words : Cakkavatti Concept, Universal Emperor, Kingship, Buddhist Discourses, Tripitaka Canon

[1]Department of History, University of Peradeniya. dissanayakeishini996@gmail.com

සිපිරි මාලය කාව්‍ය කෘතියෙන් හෙළිවන ආහාර රටාවන් හා බැඳි දඬුවම් ක්‍රම පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

කාංචනමාලි එස්.ඒ.එස්.[1]

දහම් ගැට මාලය සිංහල මාල කවි සාහිත්‍යයේ විද්‍යමාන පළමු මාල කාව්‍ය කෘතියයි . පසු කාලීන ව මෙම මාල කවි සාහිත්‍ය ජනප්‍රිය සාහිත්‍යාංගයක් බවට පත් විය එයට අයත් වන කෘතියක් ලෙස සිපිරි මාලය කෘතිය හැඳින්විය හැකිය . මෙම කෘතිය ඒ . ආර් . පී . ජේමිස් අප්පුහාමි නම් රචකයෙකුගේ කෘතියකි . මෙහි කවි 95 ක් පමණ අන්තර්ගත වේ . මෙයට පදනම් වී ඇත්තේ සිපිරි ගෙයක දඬුවම් විඳින සිරකරුවෙක් තම අද්දැකීම් පදනම් කර ගනිමින් සිදු කරන ලද කාව්‍ය නිර්මාණයකි . සිපිරි ගෙයෙහි ඇඳුම්පැළඳුම් ආහාර රටාවන් ගතිපැවතුම් , තනතුරු , ගෘහ නිර්මාණ ආදී තොරතුරු මෙහි අන්තර්ගත වේ . සිපිරි ගෙයෙහි ගෘහ නිර්මාණයෙන් ආරම්භ වී ක්‍රමයෙන් සියලු අංශ වෙත අවධානය යොමු වන ආකාරයෙන් කාව්‍ය රචනා කර තිබේ . ඒ අනුව , මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණ වන්නේ සිපිරි සංස්කෘතියේ ආහාර රටාවන් හා බැඳි දඬුවම් ක්‍රම පිළිබඳ විමසා බැලීමයි . මෙම අධ්‍යයනයේ ගැටලුව වන්නේ සමකාලීන සිපිරි සංකෘතියේ ආහාර රටාවන් , දඬුවම් ක්‍රම සමඟ පවත්නා සම්බන්ධය කෙබඳු ද යන්න අධ්‍යයනය කිරීමයි . මෙය ගුණාත්මක පර්යේෂණ ක්‍රමවේදයට අනුව සිදු කරන ලද අධ්‍යයනයකි . කාව්‍ය ආරම්භයේ දී ඉංග්‍රීසි ජාතිකයන් විසින් ආරම්භ කළ සිර මැදිරි දෙකක් පිළිබඳ සඳහන් කරන රචකයා මෙම කාව්‍යයට පාදක වන්නේ බෝගම්බර බන්ධනාගාරය බව ද සඳහන් කර තිබේ . කවි අධ්‍යයනයේ දී සිර කරුවන් කාණ්ඩ හතරක් සිටි බව නිගමනය කළ හැකිය . එනම් , සාමාන්‍ය සිරකරුවන් , සැහැල්ලු වැඩ ඇති සිරකරුවන් , බරපතල සිරකරුවන් , රෝගී සිරකරුවන් ලෙසයි . බරපතල වැඩ සහිත සිරකරුවන්හට ලුණු සහ බත් දෛනික ආහාර වේල සඳහා නිර්දේශ කර තිබේ . සිරකරුවන් නිරන්තරයෙන් ගල් කැඩීම සඳහා යොමු කර තිබෙන අතර එම කාර්යයේ ප්‍රමිතිය පරීක්ෂා කර බලා තීරණය කරයි . එය නිසි පරිදි ඉටු කර නොමැති නම් ආහාර අඩු කරමින් ලුණු සහ බත් පමණක් දින තුනක් ලබා දේ . දඬුවම් ලෙස ආහාර අඩුවෙන් බලා දීම සහ ඒ සඳහා දින නියම කිරීම ද දක්නට ලැබේ . ආහාර ලබා දීමේ දී විවිධ ආකාරයේ වර්ගීකරණ දක්නට ලැබේ . ලුණු සහ බත් ලබා දීම මස් මාළු සහිත සහ මස් මාළු රහිත ආහාර රටාවන් ය . ආහාර මිනිසාගේ ප්‍රධාන ම අවශ්‍යතාවක් වන බැවින් මෙවැනි උපක්‍රම භාවිත කිරීමෙන් සමකාලීන සමාජයේ මිනිසා වරදින් මුදවා ගැනීමට අපේක්ෂා කරන්නට ඇති බව නිගමනය කළ හැකිය.

ප්‍රමුඛ පද : ආහාර රටා , දඬුවම් ක්‍රම , මාල කාව්‍යය , සිපිරි මාලය , සිපිරි සංස්කෘතිය

[1]රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය. sandyakanchanamali@gmail.com

පොළොන්නරු යුගයේ සිට පෘතුගීසි අවධිය තෙක් පස්යොදුන් රට පාලකයන් පිළිබඳ විමසීමක්

රන්දික කේ.ජී.එච්,[1] ඉෂිණි ආර්.එම්.[2]

පස්යොදුන් රට ලෙස අද දක්වන්නේ කළු ගඟත්, බෙන්තර ගඟත් අතර මුහුදු වෙරළ සිට රට මධ්‍යයෙහි පිහිටි ප්‍රදේශයයි. සරුසාර භූමියක් හිමි පස්යොදුන් රට අනුරාධපුර පොළොන්නරු යුගවල දී දක්ඛිණ දේශයටත්, තෙවන විජයබාහු රජ සමයෙන් පසු භාවිතා වූ මායා රටටත් අයත් විය. ඒ අනුව ඔටුන්න හිමි කුමරු එනම් යුවරාජගේ පාලන ප්‍රදේශයට මෙම භූමිභාගය අයත් විය. ක්‍රමිකව ජනාවාස වූ පස්යොදුන් රට පිළිබඳව පළමුවෙන් මූලාශ්‍රයක් ලෙස චූලවංශයේ දැක්වෙන අතර ඒ "පංච යෝජනා රට්ඨාදී" ලෙසිනුත් පළමුවෙන් දක්වා ඇති සෙල්ලිපිය ලෙස ගලපාතවිහාර ශිලා ලිපියේ එන "පස්යොදුන් වග කාරිය කොටැ සිටි " ලෙසත් දැක්විය හැක. අනුරාධපුර අගභාගය හා පොළොන්නරු මුල් කාලයේ සිට පස්දුන් රට පිළිබඳ මූලාශ්‍ර තතු අපට හමුවේ. ඒ තුළින් එම කාලයේ සිට පෘතුගීසීන් කෝට්ටේ රාජධානිය පාලනය අල්ලා ගත් සමය තෙක් පස්දුන් රට පාලනය කළ පාලකයන් කවුරුන් ද යන පර්යේෂණ ගැටළුව මුල් කරගෙන පස්දුන් රට පාලනය කළ පාලකයන් පිළිබඳ විමසීමට සාහිත්‍යමය හා පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍ර දක්වන දායකත්වය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීම අරමුණයි. මේ පිළිබඳ හදාරනු වස් ගලපාත විහාරය, පවුරකන්ද විහාරය ආදී විහාර ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනයත්, පස්යොදුන් රට ඉතිහාස කෘතියත්, පස්යොදුන් රට සංස්කෘතික ඉතිහාස සඟරාවත්, චූලවංශය, පූජාවලිය මෙන් ම අන්තර්ජාලය ද උපකාරී විය. මූලාශ්‍ර තොරතුරු අනුව ගත්කල ප්‍රස්තුත ගත කාල පරාසය තුළ පස්දුන් රට ප්‍රථම පාලකයා ලෙස ලක්දිව එක්සේසත් කරන ලද මහා විජයබාහු රජුගේ සිට සීතාවක ටිකිරි බණ්ඩාර තෙක් පස්යොදුන් රට පාලකයන් පිළිබඳ තොරතුරු විවිධ මූලාශ්‍ර තුළින් අපට හෙළිවේ. ඒ අනුව මහාවිජයබාහු, මනාහරණ, කීර්ති ශ්‍රී මේඝ, පළමු පැරකුම්, තිස්සමාරනාවන්, කේශධාතුලෝක, කේශධාතු දේවරාජ, කහම්බල්කුළුමින්දල්නා, දෙවන පැරකුම්, දේවපතිරාජ, ප්‍රභුරාජ අලගක්කෝනාර, කුමාර අලකේශ්වර, හයවෙනි පරාක්‍රමබාහු, අගලවත්තේ කැකුළන්දොළ ශ්‍රී වර්ධනප්‍රතිරාජ, වීදාගම මහා මෛත්‍රී හිමි, රයිගම් බණ්ඩාර, මායාදුන්නේ, වීදිය බණ්ඩාර, පලමුවෙනි රාජසිංහ ලෙස ඔවුන් පෙලගැස්විය හැක. පොළොන්නරු යුගයේ සිට සීතාවක තෙක් රට එක්සේසත් කළ නරපතීන් තිදෙනෙකු ද ඇතුළුව පාලකයන් රැසක් පාලනය කළ අතර ද්‍රවිඩ අධිකාරීවරයෙකු පස්යොදුන් රට පාලනය ගෙන ගිය අයුරුත්, ඉතිහාසයේ එන හිමිනමක් ප්‍රාදේශීය පාලකයෙකු ලෙස කටයුතු කළ එකම අවස්ථාවක් ද මෙම ප්‍රදේශය මුල් කරගනිමින් හෙළි වීම කැපී පෙනේ. මෙසේ පාලකයන් රැසක් යටතේ සුඛිත, දුක්ඛිත කාල වකවානු ඔස්සේ ප්‍රාදේශීය වශයෙන් වැදගත් ඉතිහාසයක් පස්යොදුන් රට මුල්කොට ගොඩනැඟී ඇති බව අවසාන ලෙස නිගමනය කළ හැක.

ප්‍රමුඛ පද : පස්යොදුන් රට, පාලකයන්, පොළොන්නරු යුගය, පෘතුගීසි අවධිය

[1,2]පුරාවිද්‍යා හා උරුම කළමනාකරණ අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්ව විද්‍යාලය.
hasithrandika1998@gmail.com

පැරණි ලංකාවේ මානව හිමිකම් සුරක්ෂාව පිළිබඳ රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති සැකසුම තිරසර සංවර්ධනය උදෙසා සිදුකළ බලපෑම පිළිබඳ විමසුමක් (රජරට සභ්‍යත්වය ඇසුරින්)

මධුෂාණි ඩබ්ලිව්.ඒ.ඩී.වී.[1]

අපේ රටේ පාලකයන් මානව හිමිකම් සුරක්ෂිත කිරීමේ ක්‍රියාවලියේදී අතීතයට මෙන්ම වර්තමානයට හා අනාගතයට ද එකසේ වැදගත් වන පරිදි ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කරන ලදී. පැරණි ලංකාවේ මානව හිමිකම් සුරක්ෂාව පිළිබඳ රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති සැකසුම තිරසර සංවර්ධනය උදෙසා සිදුකළ බලපෑම පිළිබඳ විමසුමක් මෙම අධ්‍යනයෙන් සිදු කෙරේ. නූතන නීති ක්‍රමයන්ගේ අතීත භාවිතාව හා ඒවා රටේ සංවර්ධනයට යොදා ගත හැකි ආකාරය විමසා බැලීම මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණ වේ. තිරසාර සංවර්ධනය සඳහා මානව අයිතින් පදනම් කරගත් රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය මගින් සිදු වන බලපෑම කෙබඳු ද යන්න මෙහි පර්යේෂණ ගැටලුව වේ. මෙහිදී පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය ලෙස ඓතිහාසික පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය යොදා ගත් අතර සපයාගත් දත්ත සන්සන්දනාත්මකව හා විශ්ලේෂණාත්මකව අධ්‍යයනය කරමින් නිගමනවලට එළඹී තිබේ. මානව අයිතීන් මිනිසාට උපතින්ම හිමිවන්නකි. පුරාතන මිනිසාගේ සාගින්න තුරන් කිරීම උදෙසා මූලික අවශ්‍යතාවයක් වන ආහාර නිෂ්පාදනය කිරීමට, ආහාර සුරක්ෂිත කිරීමට, ආහාර සැමට ප්‍රමාණවත් ලෙස බෙදී යෑම උදෙසා විවිධ වූ රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තීන් රජරට අවධිය තුල ක්‍රියාත්මක වූ බවට සාධක මහාවංශයේ මෙන්ම තෝනිගල, බදුලු ටැම් ලිපිය ආදී සෙල්ලිපි මූලාශ්‍රයයන් තුලින් සාධක හමුවේ. තවද දරිද්‍රතාව දුරලීම උදෙසා රැකියා අවස්ථා තිබූ බව ජේතවනාරාම සංස්කෘතික ලිපියේ " ආරාමාභ්‍යන්තර කර්ම (කාරකෞ) පඤ්චකොලිකොරව ප - රිච්ඡිද්‍ය කර්ම ග්‍රහීතව්‍යම්" පාඨයෙන් තහවුරුවේ. තවද මෙකල ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානාත්මතාවය ද පැවති බව මහාවංශයෙන් සාධක හමුවේ එනම් රාජ්‍යයත්වය ස්ථාවර කිරීමට උපදෙස් ලබාදීම, රාජ්‍යයත්වය සඳහා පාලකයෙකු නොමැති වූ අවස්ථා වලදී රාජ්‍ය ස්ථාවර කිරීමට රාජකීය කාන්තාවන් විසින් සිදු කර ඇත. එකල සියලු දෙනාටම අධ්‍යාපනය ලැබීමේ අයිතිය තිබූ බව වසභ රජුගේ බිසවගේ උපස්ථායිකාවක් ප්‍රථිකර්ම දැන ගැනීම උදෙසා මහා පදුම තෙරුන් වෙත පිටත් කළ බව සමන්තපාසාදිකාවේ සඳහන් වීමෙන් අනාවරණය වේ. තවද යුක්තිය හා නීතිය ද, සෞඛය සම්පන්න හා යහපත් ජීවිතයක් ගත කිරීම උදෙසා රෝහල් පහසුකම් තිබූ බවත් සුරක්ෂිත පානීය ජලය ලබා ගැනීමට අයිතින් රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තින් තුළින් සලසා තිබූ බවට වෙස්සගිරිය පුවරු ලිපියෙන් සාධක හමුවේ. දේශපාලන අර්බුද වැනි අර්බුද කොතෙරම් පැවතිය ද රාජ්‍යයේ තිරසර සංවර්ධනට උදෙසා ගෙන ගිය රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තින් ඒ අයුරින්ම ක්‍රියාත්මක වූ බව මෙමඟින් පැහැදිලි වේ.

මුඛ්‍ය පද : ආර්ථික, ආහාර, මානව අයිතින්, තිරසර සංවර්ධනය, රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තින්

[1]මානවශාස්ත්‍ර අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. vasana.madushani@gmail.com

දළදා වහන්සේගේ ආරක්ෂාව උදෙසා වේලෛක්කාරවරුන් විසින් අනුගමනය කළ ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක් (වේලෛක්කාර ශිලා ලේඛනය ඇසුරින්)

කුමාරවංශ ඩබ්ලිව්.එච්.ඩී.එම්,[1] නවෝද්‍යා පී.එන්,[2] ඒකනායක එච්.එම්.එන්.එම්.[3]

අතීත ලංකාවේ රාජ්‍යත්වය තහවුරු කිරීම කෙරෙහි ප්‍රබල සාධයක් වූයේ දළදා වහන්සේ ය. පොළොන්නරුව් පැවති ව්‍යාකූල දේශපාලන පරිසරය මධ්‍යයේ දළදා වහන්සේ තැන්පත් කර තිබූ දළදා මාළිගාව ආරක්ෂා කිරීම සඳහා වේලෛක්කාර සේනාවට භාර කළ බව මූලාශ්‍රයවල සඳහන් ය. වේලෛක්කාර්වරුන් විසින් දළදා වහන්සේ ආරක්ෂා කිරීමට අනුගමනය කළ ක්‍රියාමාර්ගයන්ගේ ස්වරූපය පිළිබඳව හඳුනාගැනීම මෙහි අරමුණ වේ. අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය ලෙස අන්තර්ජාලයෙන් හා පුස්තකාල පරිශීලනය මගින් ප්‍රාථමික හා ද්විතීක මූලාශ්‍රය භාවිතා කර ඇත. වේලෛක්කාර්වරුන් පිළිබඳ පැරණිතම සාධකය හමු වන්නේ ක්‍රි:ව 9 වන සියවසේ හතරවන කාශ්‍යප රජුගේ කාලයට අයත් ඔහුගේ ශිලා ලේඛනයක ය. එහි 'වේළක්කා' නැමැත්තෙකු පිළිබඳව විස්තර හමු වී ඇත. වේලෛක්කාර්වරු දකුණු ඉන්දියානු රාජ්‍යවල වෙළඳ ශ්‍රේණි සඳහා සේවය කළ ප්‍රබල හමුදාවකි. විජයබාහු රජුගේ අණ පරිදි දේව නම් සේනාපතියෙකු විසින් පෙළොන්නරුවේ තනවා ඇති දන්ත ධාතු මන්දිරය වේලෛක්කාරයන් විසින් ආරක්ෂා කළ බව වේලෛක්කාර දමිළ අභිලේඛනයේ සඳහන් ය. උත්තර මූලයේ මොග්ගල්ලාන හිමියන් දළදාව හා පාදාව තැන්පත් කර ඇති ශුද්ධ වූ දළදා මාළිගයත් ඊට අයත් දේපළත් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා වේලෛක්කාරයන්ට පැවරූ බව මෙම අභිලේඛනයේ දක්වා ඇත. එහි දී දන්තධාතු මන්දිරයට 'මුන්රූ කයිත්තිරු වේලෛක්කාරයන් දළදායිප්පේ පෙරුම්පල්ලි' යන ශුද්ධ නාමය ලබාදුන් බව ද සඳහන් ය. දළදා මාළිගාව ආරක්ෂා කිරීම පමණක් නොව දළදා මාළිගාවට අයත් ගබඩාගම්, ගම්වැසියන්, සේවකයන් ඇතුළුව සියළු දේපළ ආරක්ෂා කිරීමට ද එම වේලෛක්කාර්වරු බැඳී සිට ඇත. මෙම අභිලේඛනයෙන් දළදා මාළිගයට ආරවුලක් කළහොත් එසේ කිරීම වේලෛක්කාර සේනාවට, මහා ස්ථවීරයන්ට හා බුද්ධ ශාසනයට කරනු ලබන වරදක් වශයෙන් පාලකයන් දක්වන ලද බව සඳහන් ය. මෙම අභිලේඛනය දෙමළ කතා කළ වේලෛක්කාර ජන සමූහයා සමඟ ඇති කරගත් ගිවිසුමක් බව නන්දසේන මුදියන්සේ මහතාගේ ද්‍රවිඩ සිහිවටනය යන කෘතියේ සඳහන් කර ඇත. දළදා මාළිගයෙහි ආරක්ෂාවට වේලෛක්කාර්වරුන් විසින් වළංකයි හා පරිවාරක්කෝන්තම් යන හමුදා ඒකක අටට ලබා දී ඇත්තේ නිශ්චිත කාලසටහනකට අනුව බව සඳහන් ය. මේ ආකාරයට මෙරට බෞද්ධයින්ගේ මුදුන්මල්කඩ වූ දළදා වහන්සේ ආරක්ෂා කිරීම උදෙසා වේලෛක්කාර්වරුන් කැප වී ක්‍රියා කළ බව වේලෛක්කාර අභිලේඛනය තුළින් හඳුනාගත හැකි ය.

ප්‍රමුඛ පදඃ ආරක්ෂාව, ක්‍රියාමාර්ග, දළදා මාළිගය, ශාසනය, වේලෛක්කාර්වරු

[1]ඉතිහාසය අධ්‍යයනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. whdeepthi@gmail.com

දැදුරු ඔය මධ්‍යය නිම්නය ආශ්‍රිතව නිර්මාණය වූ ප්‍රාදේශීය පාලන ඒකක පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක් (ආරම්භයේ සිට දොළොස්වන සියවස දක්වා)

වීරසිංහ ඩබ්.පී.ආර්.එම්.එස්.[1]

ශ්‍රී ලංකාවේ සතර දිශාවන්ගේ ගලා බසින ගංගා හා ඔයවල් රාශියක් දක්නට ඇත. එහිදී දිගින් 147km ක් වන දැදුරු ඔය පුරාණ දක්බිණ දේශය වෙන් කරනු ලබන සීමාවයි. පාලි මූලාශ්‍ර වල ජප්ජර නදිය නමින් හඳුන්වනු ලබන්නේ ද දැදුරු ඔයයි. දැදුරු ඔය වර්ෂය පුරාම ඒකාකාරි ලෙස ගලා බසින ගංගාවක් නොවේ. දිස්ත්‍රික්ක තුනක් හරහා ගලා බසින දැදුරු ඔය අතු ගංගාවන් කිහිපයකින් පෝෂණය වන ගංගාවකි. ප්‍රාදේශීය පාලන ඒකක නිර්මාණය වීම කෙරෙහි දැදුරු ඔය මධ්‍යය නිම්නයෙහි පිහිටීම බලපෑවේ කෙසේද? යන්න මෙම අධ්‍යයනයේ පර්යේෂණ ගැටලුව වේ. දැදුරු ඔය මධ්‍යය නිම්නය පදනම් කරගෙන බිහි වූ පාලන මධ්‍යස්ථාන මොනවාද යන්න හඳුනා ගැනීම මෙම අධ්‍යයනයේ ප්‍රමුඛ අරමුණ විය. දැදුරු ඔය මධ්‍යය නිම්නයෙහි භූගෝලීය පිහිටීම පාලන මධ්‍යස්ථාන නිර්මාණය වීමට දායක වූ ආකාරය හඳුනා ගැනීම හා දැදුරු ඔය මධ්‍යය නිම්නයෙහි දේශපාලන තත්ත්වය හඳුනා ගැනීම මෙම අධ්‍යයනයේ සෙසු අරමුණු විය. මෙම අධ්‍යයනය සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් ක්ෂේත්‍ර නොවන අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය හෙවත් පුස්තකාල අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය භාවිතා කරන ලදි. එහිදී ප්‍රාථමික හා ද්විතියික මූලාශ්‍ර යොදා ගනිමින් පර්යේෂණය සිදු කරන ලදි. දැදුරු ඔය මධ්‍යය නිම්නය ආශ්‍රිත ප්‍රදේශය ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයේ පටන්ම ජනාවාසකරණයට ලක් වූ ප්‍රදේශයකි. මධ්‍යය නිම්නය භූගෝලීය අතින් තැනිතලා භූමියක් වන අතර කෘෂිකර්මාන්තය හා වාරිකර්මාන්ත ඉදිකිරීමට යෝග්‍ය පාංශු තත්ත්වයක්ද ඇත. දැදුරු ඔය මධ්‍යය නිම්නයෙහි ප්‍රාග් ඓතිහාසික අවධියේ පටන්ම ජනාවාසකරණයට ලක් වූ ප්‍රදේශයක් වීම විශේෂ ලක්ෂණයකි. පූර්ව ඓතිහාසික අවධිය වන විට ජනපද රැසක් බිහිවීම දක්නට ලැබේ. එහිදී පසුකලීන වන්නට දැදුරු ඔය මධ්‍යය නිම්නය මුල් කර ගෙන ප්‍රාදේශීය පරිපාලන ඒකක ගොඩ නංවා ඇත. පරාක්‍රමපුර, නුවරකන්ද, යාපහුව වැනි පරිපාලන මධ්‍යස්ථාන දැදුරු ඔය මධ්‍යය නිම්නයෙහි ස්ථාපිත කර ඇත. පුරාණ දක්බිණ දේශයේ අගනගරය වූයේද පරක්‍රමපුර නැතහොත් පඩුවස් නුවරයි. දැදුරු ඔය මධ්‍යය නිම්නය තැනිතලා භූමියක් වීමත්, හුදෙකලාභාවයකින් යුක්ත වීමත්, අරක්ෂිත ප්‍රදේශයක් වීමත් ප්‍රදේශීය පරිපාලන ඒකක ගොඩ නැගීමට හේතු වන්නට ඇතැයි නිගමනය කළ හැකි ය.

ප්‍රමුඛ පද : පරාක්‍රමපුර, නුවරකන්ද. යාපහුව, දැදුරු ඔය, ජනාවාසකරණය

[1]ඉතිහාසය හා පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය. rohanmayurasampthweerasinghe@gmail.com

ඓතිහාසික රිදී විහාරයෙන් හමුවන ක්‍රිස්තු චරිතය පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යයනයක්

කුමාරි කේ.එච්.එන්.ආර්.[1]

කුරුණෑගල දිස්ත්‍රික්කයේ වෑඋඩවිල්ලි හත්පත්තුවේ මාදුරේ කෝරළේ රිදීගම ග්‍රාමයේ පිහිටා ඇති ඓතිහාසික රිදී විහාරය අනුරාධපුර යුගයේදී නිර්මාණය කෙරුණු ඉතා විශිෂ්ඨ නිර්මාණකි. අනුරාධපුර, පොළොන්නරු සහ මහනුවර යන යුග තුනටම අයත් කලා නිර්මාණ රැසක් වර්තමානය දක්වාම ආරක්ෂා වී ඇති මෙම ඓතිහාසික විහාරයේ ඉතා දුර්ලභ ගනයේ පෞරාණික වටිනාකමකින් යුත් පිඟන් ගඩොල් එකසියඅටක් මත නිරූපිත ක්‍රිස්තු චරිතයේ විවිධ විශේෂ අවස්ථාවන් දක්නට ලැබේ. මේ සම්බන්ධයෙන් ඇති විවිධ තොරතුරු අධ්‍යයනය කිරීමත්, ආගමික සහජීවනයෙන් යුත් ශ්‍රී ලාංකේය සමාජ පසුබිම පෙන්වා දීමත් මෙම පර්යේෂනයේ අරමුණයි. මේ හා සම්බන්ධ පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය ලෙස පුරාවිද්‍යාත්මක මූලාශ්‍ර, සාහිත්‍ය මූලාශ්‍ර පරිශීලනය කෙරෙන අතර වාර්ථා සහ සම්මුඛ සාකච්ඡා භාවිතයට ගැනේ. රිදී විහාරයේ "මහා විහාරය" යනුවෙන් හැඳින්වෙන ප්‍රධාන ලෙන් විහාරයේ සැතපෙන බුද්ධ ප්‍රතිමාව සහිත පීඨිකාවේ ඉදිරිපස මලසුනට මෙම පිඟන් ගඩොල් අල්ලා තිබේ. එහි අඟල් අටක ප්‍රමාණයෙන් යුතු සමචතුරස්‍රාකාර පිඟන් ගඩොල් එකසියඅටක් පමණ දක්නට ලැබේ. මෙම පිඟන් ගඩොල් රිදී විහාරයට ලැබීම පිළිබඳ පවත්නා අදහස වන්නේ මේවා ඕලන්ද ආණ්ඩුකාරවරයකු විසින් රිදී විහාරයේ නායක හිමියන් වෙත ප්‍රදානය කරන ලද බවය. සමහරවිට ඕලන්ද ආණ්ඩුකාරවරයා මෙම විහාරය හා විශේෂ සම්බන්ධතාවයක් මහනුවර යුගයේදී ඇති කරගෙන තිබූ බව මෙයින් පැහැදිලි ය. මේ වෙනුවෙන් නාවික පහසුකම් සලසන ලද්දේ ද ඕලන්ද ආණ්ඩුකාරවරයාගේ අනුග්‍රහයෙන් වීම සැලකිය යුත්තකි. මෙම පිඟන් ගඩොල් ඕලන්දයේ නිෂ්පාදිත බව තහවුරුව ඇති අතර එවා මලසුනට අල්ලා ඇත්තේ අක්‍රමවත් අයුරිනි. ඊට හේතුව වන්නට ඇත්තේ එහි අන්තර්ගතය හා පිළිවෙළ පිළිබඳව පෙදරේරුවන් තුළ අනවබෝධය විය හැකිය. එසේ වුවද එකල රිදී විහාරයේ වැඩ සිටි භික්ෂූන් මෙහි අන්තර්ගතය කිස්තු ධර්මය හා සම්බන්ධ වන බව නොදැන සිටීමට හේතුවක් නැත. ඒ අනුව මෙය බෞද්ධ භික්ෂූන්ගේ අන්‍ය ආගමික සහනශීලීත්වය පිළිබිඹුවන්නක් ලෙසද ඇගැයීමට ලක්ව තිබේ. ඕලන්ද, බිතාන්‍ය අවධිවලට අයත් පිඟන් ගඩොල් ලක්දිව මුහුදුබඩ ප්‍රදේශවල විහාරස්ථානවලින් ලැබී ඇතත් කුරුසිය සහිත ජේසු බිළිදාගේ උපත දක්වන රූ රටාව ඇති පිඟන් ගඩොල් සහිත එකම විහාරගෙය රිදී විහාරය ලෙස සැලකේ. මෙම පිඟන් ගඩොල්වල සුදු පසුබිමේ නිල් පැහැයෙන් කිස්තු චරිතයේ අවස්ථා මෙන්ම විවිධ සැරසිලිද දක්නට ලැබේ.

ප්‍රමුඛ පද : ඕලන්දය, ක්‍රිස්තු චරිතය, පිඟන් ගඩොල්, භික්ෂූන්, රිදී විහාරය

[1]ඉතිහාසය හා පුරාවිද්‍යා අධ්‍යයනාංශය, රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය. nadeesharuwanthika9@gmail.com

History of Muslim Settlements with special reference to the Archaeological Evidences; A study based on Madawala Madige.

Aseesa M.N.F. [1]

Madawala Madige is one of the Muslim settlement in Udagampaha Korale in the capital of hill country which has a large family of Muslim population even though the total population density is less. This Historical place is one of the divisions of Pathadumbara which is situated in the valley of Mahaweli river it contains Madawala - Madige, Gunnepana - Madige, Nappana – Madige, Gunnepana kapadagama. archaeological sources of Madawala Madige settlement confirms the fact that the muslims maintained good relationship with the King and people of the Kingdom of Kandy through the contribution of transport and trade. Archaeological evidences of Settlements of Madawala Madige are the main sources of proof of its origin and historical antiquity. The problem of this research is to explain to what extent Madawala Madige has the origin and historical antiquity. By this way, The objective of this research was to intended to find out the history of Muslim settlements in Madawala Madige through the archaeological evidences. Furthermore, Beginning and the density of muslim settlement in Madawala Madige and Socio - Economic contribution of particular settlement discussed in this research. This research was filling the research gap. Even though many researches made about several areas of Sri Lanka . There were no any proper researches made on this topic. As primary and secondary sources; Inscription of Madawala ,Yahangala rock , shrins , burials , ruins, lands of muslims, census statistics reports, administrative reports and election statistics reports, data collections, interviews & field visits through historical research methodology. As aim of this research that the origin and the antiquity of Madawala Muslim's history is confirmed based on the origin of the settlements in Kingdom of Kandy and the history related to it. Based on that, it is clearly exposed that, Muslim settlements in Madawala Madige originated and developed since 15th century from the beginning of the kingdom of Kandy. In conclusion it was clear that, Muslim settlements in Madawala Madige has a long origin in the history of Sri Lanka.

Keywords : Madawala Madige , Archaeological Evidence, Antiquity , Origin , Muslim Settlements

[1]Department of History,University of Peradeniya. fanizar48@gmail.com

Pandemic Conditions and Traditional Knowledge

Involvement of indigenous practices of Sri Lankans during Covid-19: As a traditional approach to the pandemic condition

Godakanda G.M.P.V. [1]

Covid-19 emerged as a global pandemic in late 2019 and rages quickly. As the worldwide people have not much immunity level for contradicting with that virus it became a kind of crisis. However, after some period the world found vaccination solutions, meanwhile Sri Lankans undertake to find indigenous remedies as a nation that has an enormous traditional history. In actuality, Covid-19 and the term quarantine which is wide-opened to the society is not significantly strange to Sri Lankan communities. Before the scientific discoveries of such viruses, Sri Lankans attributed those viruses as a power of evil spirits. Therefore, they approached themselves to be quarantined inside a house and put their faith in herbal and natural remedies and practices to prevent illnesses. Consequently, there are such people who believe in traditional and indigenous moves towards eradicating the Covid-19 virus. In this situation, Communities are being reminded about the usefulness of traditionalism. Decades before, fore people hang out neem leaves (Azadirachta indicia) in front of their houses and sprayed turmeric (Curcuma longa) liquid on the floor due to prevent Chickenpox, mumps and measles etc. The family members ensured not to go outside for about two or three weeks. During that whole period, neighbours have bestowed their helping hands to that family. Decades later also, people follow such practices in regard to self-isolation. In Previous societies, people place a bowl of water with pieces of lime (Citrus aurantifolia), turmeric, charcoal and neem leaves at the entrance of a house. The amount of water also changed daily. Nowadays people got used to replacing the habits of washing hands by using soap liquids with such herbal practices. This study observed such practices circulating among Sri Lankans during Covid-19. Findings based on witnessing people's day to day lives and guiding articles related to the subject context provided immense contribution to succeed the objective of the respective study. Finally, the study concluded that there is a considerable intervention of traditional, indigenous practices to Sri Lankans during Covid-19.

Keywords : Covid-19, Sri Lankans, Traditional, Indigenous, practices

[1]University of Ruhuna. Pavani.17125@uhss.ruh.ac.lk

කොරෝනාවට වැට බඳින සාම්ප්‍රදායික දැනුම

සංදීපනී එස්.ඒ.බී.එස්,[1] පුෂ්පමාලි ජේ.ඒ.ආර්,[2] කුමාරි එල්.පී.එන්.පී.[3]

මෑත කාලීන ලෝක ප්‍රජාවට මුහුණ දීමට සිදු වූ දරුණුතම වසංගත තත්ත්වය කොරෝනා වසංගතය වේ. සාම්ප්‍රදායික දැනුම කොරෝනාව මැඩපැවැත්වීමට ප්‍රබල අවියකි. සිංහල ජන දිවියේ සාම්ප්‍රදායික දැනුම තුළින් කොරෝනා වසංගත තත්ත්වය පාලනය කළ හැක්කේ කෙසේද යන ගැටලුව ඔස්සේ මෙම පර්යේෂණය සිදුකරනු ලබයි. ඍජු නිරීක්ෂණය සහ ද්විතීක මූලාශ්‍ර ඔස්සේ දත්ත ලබාගන්නා ලදි. පර්යේෂණයේ ප්‍රධාන අරමුණ වූයේ කොවිඩ් වසංගතය සමාජ ගතවීම වැළැක්වීම සඳහා සාම්ප්‍රදායික දැනුම උපයෝගී කරගත් ආකාරය හඳුනාගැනීම වේ. කොරෝනා වසංගතය සමාජ ගතවීම වැළැක්වීම සඳහා සාම්ප්‍රදායික දැනුම යොදා ගතහැකි ආකාර හඳුනා ගැනීම, එම සාම්ප්‍රදායික දැනුමින් ලද ප්‍රතිඵල හඳුනා ගැනීම උප අරමුණු වේ. මෙහිදි කොරෝනා වසංගතය වැළැක්වීම වෙනුවෙන් දේශිය දැනුම වෙත යොමුවීමේ ප්‍රවණතාව ඉහළ ගොස් තිබේ. දුම් ඇල්ලීම හා විෂබීජහරණය, තිඹිරිගෙය, පාරම්පරික වෙදකම(නාඩි ශාස්ත්‍රය), ආයුර්වේද වෙදකම, ගොක්කොළ පෙළක් එල්ලීම, ඖෂධීය ශාකසාර අඩංගු පා දිය බඳුන හා ඖෂධීය පානයන් ආදිය සාම්ප්‍රදායික දැනුම යොදාගත් අවස්ථාවන් වේ. දුම් ඇල්ලීමට ඖෂධීය ශාකපත්‍ර ලෙස ප්‍රධාන වශයෙන් කොහොඹ, කැප්පෙටියා, නික, ආඩතෝඩා භාවිතා කරන ලදි. කොහොඹ කොළ දුමාරය ඇල්ලීම මඟින් අදාළ ස්ථානවල ජීවත්වන රෝගකාරක ක්ෂුද්‍රජීවීන් විනාශ කරනු ඇත. එමෙන්ම සෙම්ප්‍රතිශ්‍යාව, තද හිසරදය, උණ කැස්ස මර්ධනය සඳහා අතීතයේ මෙන්ම වර්තමානයේ දී ඖෂධිය ශාකපත්‍ර යොදා සදාගත් ජලය රත්කොට එහි වාෂ්පය ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාස සිදුකරනු ලබයි. තිඹිරිගෙය ලෙස හඳුන්වන්නේ කොහොඹ ලෑලි යොදා සකසා ගත් පොළවකින් යුත් එම ලෑලිවලට යටින් අඟුරු ස්ථරයක්, හුණුගල් ස්ථරයක් හා වැලි ස්ථරයක් යොදා සකසන විෂබීජහරිත කුඩා කාමරයකි. මෙහි ආසාදිත රෝගීන් නීරෝගී පුද්ගලයින්ගෙන් වෙන්කර තබාගැනීමට යොදාගත හැක. නිරෝධායනය වන පවුලක් බව දැක්වීම සඳහා කොහොඹ කොළ සමඟ ගොක්කොළ පෙළක් කඩුල්ලේ හෝ ගේට්ටුවේ එල්ලීම සිදුකරයි. මෙය සමාජීය වශයෙන් "තහංචි" ලෙස හඳුන්වයි. විෂබීජහරයණයෙහිලා වැඩි වශයෙන් අත් පා දෝවනයට අවධානය යොමු වී තිබේ. නිවසට එන විටත් බැහැරට යන විටත් අත් පා සෝදා ගැනීමට ඖෂධීය ශාකසාරයන් අඩංගු "පා දිය බඳුන" අතීතයේ මෙන්ම වර්තමානයේද යොදාගනී. මෙයට කොහොඹ පත් යුෂ, අමුකහ, කාබන් සංයුතිය අධික දර අඟුරු මිශ්‍ර ජලයට අමු දෙහි ගෙඩි කපා දමා සදා තිබූ මෙම දිය බඳුනේ මූලික අරමුණ වන්නේ විෂබීජහරණයයි. වසංගත රෝගයන්ට මෙන්ම බෝ නොවන රෝගයන්ගෙන් ආරක්ෂා වීමට පෝෂණයෙන් යුත් සාම්ප්‍රදායික ආහාර රටාව ද බලපානු ලබයි. එබැවින් කොරෝනා වැනි වසංගතයන් මර්ධනයට උපකාරි වන අතීතයේ සිට පැවත එන සාම්ප්‍රදායක දැනුම මියදෙන්නට නොදි රැකගත යුතුය.

ප්‍රමුඛ පදඃ සාම්ප්‍රදායික දැනුම, කොරෝනා වසංගතය, ඖෂධීය, විෂබීජහරණය, පාරම්පරික වෙදකම

[1,2,3] සමාජීයවිද්‍යා හා මානවශාස්ත්‍ර පීඨය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. buddhishanika825@gmail.com

වර්තමාන වසංගත තත්ත්වය පාලනය කිරීම සඳහා හෙළ සාම්ප්‍රදායික ඥානය උපයෝගී කොට ගත හැකි ආකාරය පිළිබඳ අධ්‍යනයක්

[1]මධුෂිකා එස්.එච්.ටී,[3] පත්මසිරි පී.ඩී.ටී.[2]

මානවයා සම්භවය වූ දිනයේ පටන් වර්තමානය දක්වාම මිනිසාට ඇති වූ විවිධාකාරයේ රෝග සඳහා, තමන්ගේ අද්දැකීම් මත පදනම් වී, විවිධාකාර පිළියම් මිනිසා විසින්ම නිර්මාණය කොටගෙන ඇත. පොසිල වාර්ථා වලට අනුව මානවයා විසින් ශාක කොටස් ආදිය ඖෂධ ලෙස භාවිත කිරීම ආරම්භ කොට අවුරුදු 60000ක් පමණ පැරණි බව සොයාගෙන ඇත. එමෙන්ම ශ්‍රී ලංකාව වැනි බහු සමාජීය ලක්ෂණ දරන රටක නිර්මාණය වූ හෙළ වෙද හෙදකම් රාශියක් දැක ගත හැක. ජනවහරේදී වසංගත රෝගයන් උවදුරු,පත්තිනි, වහකදුරු යනුවෙන් තෙවැදෑරුම් වේ. පැපොල, සරම්ප, කම්මුල්ගාය, වසූරිය, මැලේරියාව, කොළරාව, පාචනය ආදී වසංගත රෝගයක් වුව ද, පැතිර යාමේ දී සාම්ප්‍රධායික හෙළ දැනුම භාවිත කොට ඇත. වත්මන් වසංගත තත්ත්වය පාලනය කිරීමට හෙළ සාම්ප්‍රධායික ඥානය උපයෝගී කොට ගත හැකිද? යන්න මෙහි පර්යේෂණීය ගැටලුවයි. බටහිර වෛද්‍ය ක්‍රමය පැමිණීමත් සමග අභාවයට යමින් තිබූ දේශිය සාම්ප්‍රධායික ඥානය කැටි කොට ගත් වෙද හෙදකම් වත්මන් වසංගත තත්වයන් පාලනය සඳහා උපයෝගී කොට ගැනිම පර්යේෂණ අරමුණයි. මෙහි උපන්‍යාසය වන්නේ වත්මන් වසංගත තත්වය පාලනය කිරීමට බටහිර වෛද්‍ය විද්‍යාව මෙන්ම දේශීය පාරම්පරික ඥනය උපයෝගී කොට ගත හැකි බවයි. මෙහිදී ප්‍රාථමික හා ද්විතීක දත්ත යන දෙයාකාරයෙන්ම දත්ත රැස් කිරීම සිදු කළ අතර සම්මුඛ සාකච්ඡා, සහභාගීත්ව නිරීක්ෂණ, ප්‍රශ්නාවලී ආදී ක්‍රමවේදයන් ඔස්සේ දත්ත රැස් කිරීම සිදු කරන ලදී. මෙහි වැදගත්කම වන්නේ පැතිර යන වසංගත තත්වය පාලනය කිරීමට සාම්ප්‍රදායික හෙළ දැනුම උපයෝගි කොට ගැනීමට හැකි විමයි. එමෙන්ම අභාවයට යමින් පවතින හෙළ වෙදකමෙහි වටිනාකම තහවුරු කිරීමට හැකි වීම ද තවත් වැදගත්කමකි. කොවිඩ් 19 වසංගතයන් සමග හෙළ වෙදකම පිළිබඳ සමාජය තුළ දැඩි කතාබහකට ලක්ව තිබේ. සාම්ප්‍රධායික දැනුම පිළිබඳ අධ්‍යනය කරන විට පෙනී යන්නේ මිනිසුන් තුළ පවත්නා ජන විඥාණයයි. මෙහි දී ඖෂධ, ආහාර, අභිචාර හා සමාජ භාවිතයන් උපයෝගී කොටගෙන වසංගත රෝග නිවාරණයට සාම්ප්‍රධායික දැනුම යොදා ගත හැක. වසංගතය පාලනයට, රෝගයට ගොදුරු වූවන් ආරක්ෂා කර ගැනිමට, මානසික සුවය ඉහළ නංවා ගැනිමට සාම්ප්‍රධායික දැනුම උපයෝගි කොට ගත හැක. රෝගීන් වෙන් කර තැබීම, ඖෂධීය උණු ජලය ස්නානය, දුම් ඇල්ලිම, ප්‍රතිශක්තිය වඩවන ආහාර ගැනීම ආදී නොයෙක් වෙදහෙදකම් ඔස්සේ එම වසංගත තත්ත්වයන් පාලනයට පෙළඹී ඇත. වසංගතයන් සමග සමස්ත ලෝකයම බලපෑමට ලක් වූ අවධියක, එය පාලනයට හා සාමාන්‍ය ජන ජීවිතය යථා තත්වයට පත් කර ගැනිම උදෙසා සාම්ප්‍රදායික දැනුම උපයෝගි කොට ගත හැකි බව මෙතුළින් නිගමනය කළ හැකි ය.

ප්‍රමුඛ පද : සාම්ප්‍රධායික දැනුම, වසංගත, පාලනය, වෙදකම

[1,2]මානව ශාස්ත්‍ර අධ්‍යනාංශය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. madhushika199410@gmail

වසංගත රෝග නිවාරණය උදෙසා අනුගමනය කළ සාම්ප්‍රදායික ඥාණය ලංකා සමාජය ඇසුරින් සිදුකළ විමර්ශනාත්මක අධ්‍යනයක්

කිරිඇල්ල කේ.ජී.සී.ඩී,[1] අයිරාංගනී එම්.කේ.එල්.[2]

පුරාතන ලංකාවේ පැවති වසංගත රෝග පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීමේදී දේශීය වශයෙන් හටගෙන ව්‍යාප්ත වූ වසංගත රෝග හා විදේශීය රටවලින් සංක්‍රමණය වූ වසංගත රෝග ලෙස කොටස් ද්විත්වයක් හඳුනාගත හැකිය. පුරාණ ගැමියන් මෙම රෝගයන්හි පැතිරීමේ වේගය, භයංකර ප්‍රතිවිපාක, රෝග සුව වීමට යම් කාලයක් ගතවීම ආදී ස්වභාවයන් නිසා ''දෙවියන්ගේ ලෙඩ'' ලෙස හඳුන්වාදී ඇත. මෙම අධ්‍යයනයේ ප්‍රධාන අරමුණ වන්නේ වසංගත රෝගවලට මුහුණදුන් ජනතාව තම ජන ජීවිතය යතාවත් කර ගැනීම උදෙසා භාවිතකළ සාම්ප්‍රදායික රෝග නිවාරණ ක්‍රම පිළිබඳව අධ්‍යයනයට ලක් කිරීමයි. පර්යේෂණ ගැටළුව වන්නේ අතීත ජනයා වසංගත රෝග නිවාරණය උදෙසා අස්පර්ශණීය උරුමයක් ලෙස යොදාගනු ලැබූ සාම්ප්‍රදායික ඥාණයේ භාවිතය කෙබඳුදැයි අධ්‍යනය කිරීමයි. මෙහිදී පුස්තකාල අධ්‍යයනය සහ සම්මුඛ සාකච්ඡා මගින් දත්ත එක්රැස් කරගන්නා ලද අතර ඒවා ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික මූලාශ්‍ර සමග සන්සන්දනය කරමින් ඓතිහාසික සන්සන්දනාත්මක ක්‍රමවේදය යටතේ විශ්ලේෂණය කරන ලදී. අතීත ගැමියන් වසංගත රෝග නිවාරණය උදෙසා සාම්ප්‍රදායික කාය චිකිත්සක ක්‍රම මෙන්ම සාම්ප්‍රදායික මනෝචිකිත්සක ක්‍රමවේදයන් ද්විත්වය යොදාගෙන ඇත. රෝගයට ගොදුරු වූ පුද්ගලයා වාතාශ්‍රය සහිත කාමරයක තනිකොට කාමරයට හා නිවසට නිතර කහ වතුර ඉසීම, දෙහි කැබලි කපා දැමූ දිය බඳුනක් රෝගියාගේ ඇද අසල තැබීම, රෝගියාගේ නිවස ඉදිරිපිට ගොක්කොළ හෝ කොහොඹ කොළ එල්ලීම, නිවසේ සාමාජිකයන්ට පෙරුම්කායම් බැඳීම, වදකහ කැබලි බැඳීම, දුම් ඇල්ලීම හා ස්නානය කිරීම, ඖෂධ ආලේපනය හා පානයන් ලබාදීම යනාදිය සිදුකර ඇත. පැපොල වැනි රෝග වැළඳුනු අවස්ථාවන්වලදී රෝගියාව ඇඳෙහි සුදු පැහැති ඇතිරිල්ලක් යොදා ඒ මත කෙසෙල් කොළයක් දමා එහි කොහොඹ පත්‍ර අතුරා රෝගියාට එහි නිදා ගැනීමට සලස්වා ඇත. තවද කම්මුල් ගාය වැළඳුණු විට අලිහක්ක ගලගා දෙහි සමග මිශ්‍ර කොට කම්මුලෙහි ආලේප කර ඇති බව අධ්‍යයනයේදී අනාවරණය වී ඇත. මීට අමතරව රෝගියාට ලබාදී ඇති ආහාර-පාන පවා රෝග නිවාරණය උදෙසා බෙහෙවින් ඉවහල්වී ඇත. වසංගත රෝගයක් වැළඳුණු විට පත්තිනි මැණියන්ට භාර වීම සිදුවිය. රෝගය සුව වූ පසු කිරි අම්මාවරුන්ට දානය ලබාදීම සිදුකොට ඇත. මීට අමතරව රතන සූත්‍රය සජ්ජායනය කිරීම, බෝධි පූජා පැවැත්වීම යනාදී මානසික නිරෝගීකම ඇති කිරීමේ සාම්ප්‍රදායික ක්‍රම භාවිතාකොට ඇත. මේ අනුව අධ්‍යයනයේදී අපට නිගමනය කළහැකි වන්නේ අතීත ජනයා අස්පර්ශනීය උරුමයක් ලෙස සාම්ප්‍රදායික ඥාණය භාවිත කරමින් රෝග නිවාරණය හා රෝග ව්‍යාප්තිය සීමා කරගෙන ඇති බවත්, ජීවත්වන පරිසරයට අනුගතව, පරිසරයේ සම්පත් උපයෝජනය කරගනිමින් පවත්නා රාජ්‍ය අධිකාරයට භාරයක් නොවී සාම්ප්‍රදායික ඥාණය හා සාමූහිකත්වය හරහා වසංගත රෝග අභියෝගයන්ට සාර්ථකව මුහුණදී ඇති බවත් වර්තමාන සමාජයට මෙම දැනුම නැවත සම්ප්‍රේෂණය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය අප හමුවේ ඇති බවයි.

ප්‍රමුඛ පද : වසංගත රෝග,නිවාරණය, සාම්ප්‍රදායික ඥාණය, චිකිත්සක ක්‍රම, මනෝචිකිත්සක ක්‍රම

[1,2] මානවශාස්ත්‍රපීඨය, ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය.kgchathuri22@gmail.com

පුරාවිද්‍යා භූමි ආශ්‍රිතව කෞතුක භාණ්ඩ අලෙවිය සිදු කරන කුඩා පරිමාණ ව්‍යාපාරිකයන්ගේ ජීවන තත්ත්වයට කොවිඩ් වසංගතය හමු සිදු වූ බලපෑම හඳුනා ගැනීම

තෙන්නකෝන් එන්.ටී.එම්.වී.එම්,[1] දිලාන් කේ.ටී.එස්,[2] කුමාර ඒ.පී.එස්.එන්.[3]

පුද්ගලයින් සිය රුචිකත්වයට මත ඒකරාශි කරන ලද පැරණි භාණ්ඩ වල එකතුන් වර්තමානය වන විට ලොව පුරා ව්‍යාප්තව පවති. මෙම තත්ත්වය හමුවේ කුඩා පරිමාණ වයවසායකයින්ද මූලික වශයෙන් සංචාරක අවශ්‍යතා පදනම් කර ගනිමින් තම ව්‍යාපාරයත් ගොඩ නගාගෙන ඇති ආකාරය දැකගත හැකිය. ඒ අතර කෞතුක භාණ්ඩ අලෙවිය ප්‍රමුඛත්වයක් උහුලයි. ඒ තුල පුරාවිද්‍යා භාණ්ඩ කෙරෙහි වැඩි සංචාරක ආකර්ශනයක් දැකගත හැකිය. එහිදී මෙම පුරාවිද්‍යා භූමි ආශ්‍රිතව කෞතුක භාණ්ඩ වෙළෙදාමෙ නිරත වන කුඩා පරිමාණ ව්‍යවසායකයින්ගෙ ජීවන තත්ත්වය කොවිඩ් වසංගතය හමුවේ සිදු වී ඇති බලපෑම් පිළිබඳව අධ්‍යනය කිරීම මෙම අධ්‍යනය හරහා සිදු වේ. ඒ අනුව අදාළ ව්‍යාපාරිකයින් මේ වන විට පත්ව ඇති තත්ත්වය හඳුනා ගැනීමත් ඔවුන්ගෙ ජීවන තත්ත්වය හා ව්‍යාපාරිකයින්ගෙ පැවැත්ම තහවුරු කිරීමට අවශ්‍ය වැඩපිළිවෙළක් හඳුනා ගැනීමත් මෙම අධ්‍යනය තුළින් මූලික ලෙස අරමුණු කර ඇත. මෙම අධ්‍යනය සඳහා අධ්‍යයන ප්‍රදේශය ලෙස අනුරාධපුර පූජා නගරයේ කුට්ටම්පොකුණ, බිසෝමාලිගය, සහ සමාධි බුදුපිළිමය ආශ්‍රිතව කෞතුක භාණ්ඩ වෙළෙඳපොළේ දසදෙනකු, සසම්භාවී නොවන නියැදි ක්‍රමය යටතේ පහසු නියැලීමේ ක්‍රමය මගින් තෝරාගත් අතර ප්‍රශ්නාවලි සහ සම්මුඛ සාකච්ඡා ක්‍රමය යොදාගනිමින් දත්ත රැස්කිරීම සිදු කරන ලදි. මෙම අධ්‍යයනයේදී මූලික වශයෙන් කෞතුක භාණ්ඩ වෙළෙඳුන් හට පැවති ගැටලු කීපයක් හඳුනාගත හැකිවිය. ප්‍රධාන වශයෙන් කොවිඩ් වසංගතය හමුවේ සංචාරකයින්ගේ පැමිණීම අවම වීම, සෞඛ්‍ය ආරක්ෂිත ජෛව බුබුල ක්‍රමය හේතුවෙන් සංචාරක මගපෙන්වන්නන් විසින් වෙළෙඳසැල් මගහරවා යාම, වසංගතය තත්ත්වය හමුවේ දේශීය සංචාරකයින් පවා වෙළෙඳසැල් වෙත ඒම ප්‍රතිකේෂේප කිරීම ආදිය ඒ අතර වේ. මෙම තත්ත්වය හේතුවෙන් සාමාන්‍ය ලෙස දෛනිකව රු.5000-7000 අතර පැවති ආදායම් මට්ටම මේ වන විට රු.300- 1400 අතර මට්ටමකට පත්ව ඇති බව පැහැදිලි විය. මේ තත්ත්වයෙන් ව්‍යාපාරිකයින් ආරක්ෂා කරගනිමින් ඔවුන්ගෙ ජීවන තත්ත්වය උසස් මට්ටමක පවත්වාගෙන යාම සඳහා මූලික ලෙස රජය මැදිහත් විම හරහා මෙම ව්‍යාපාරිකයින් හට ව්‍යාපාරයන් පවත්වාගෙන යාමට අවශ්‍ය පරිසරයක් නිර්මාණ කිරීමත්, කෞතුක භාණ්ඩ ආශ්‍රිතව උසස් මට්ටමක ව්‍යාපාරික ස්ථානයක් බවට පත්කිරීමට අවශ්‍ය කටයුතු සම්පාදනය කිරිම වඩා වැදගත් වේ. එමෙන්ම අනපේක්ෂිත අවස්ථාවන්ට ව්‍යාපාරිකයින් හට මුහුණ දීමට රක්ෂණ ක්‍රම, රාජ්‍ය බැංකු පද්ධතිය හරහා ලබා දෙන ණය යෝජනා ක්‍රම ආදිය හඳුන්වා දීම අත්‍යවශ්‍ය බව මෙම අධ්‍යයනය හරහා ගම්‍ය විය.

මුඛ්‍ය පද : ව්‍යවසායකයන්, කෞතුක භාණ්ඩ, සංචාරකයින්, අධ්‍යයන

[1,2,3]ආර්ථික විද්‍යා අධ්‍යනාංශය, ශ්‍රීලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය. wirangamadusanka2@gmail.com

Board of Chairpersons and Reviewers
Board of Reviewers

Senior Prof. Ariya Lagamuwa

Prof. C.R. Withanachchi

Prof. D. Thusitha Mendis

Dr. P.B.N. Abeywardana

Dr. Ajith thalwatta

Dr. Kusumsiri Kodithuwakku

Senior Lec. G.K.M.C.P.B. Ambanwala

Senior Lec. N.D.T.M. Siriwardana

Assistant Lec. J.M.I.R.K. Jayasekara

Assistant Lec. P.J.W.N. Nonis

Assistant Lec. P.N. Hansani

Board of Chairpersons

Senior Prof. Ariya Lagamuwa

Prof. C.R. Withanachchi

Prof. D. Thusitha Mendis

Prof. Piyathissa Senanayake

Dr. P.B.N. Abeywardana

Dr. Ajith thalwatta

Dr. Kusumsiri Kodithuwakku

Senior Lec. G.K.M.C.P.B. Ambanwala

Senior Lec. Indika Ihalagedara

Lec. Prasad Mallawarachchi

Lec (prob.) Chathurika Senarathne

Assistant Lec. J.M.I.R.K. Jayasekara

Assistant Lec. P.J.W.N. Nonis

Assistant Lec. P.N. Hansani

Coordinator

Ms. I.A.V.P. Kalani Kumari

Secretory

Ms. D.D.B. Gimhani

Chief Editor

Ms. B.S.P.Kumari

Treasurer

Ms. A.M.M. Weerakoon

Organizing committee

Mr. G.P.K. Dilranga
Ms. I.A.U. Pushpamali
Ms. P. M. S. Senevirathne
Ms. K.D.C. Sewwandi
Ms. D.G.T.R. Dandeniya
Mr. G.V.O. Jeewanthaka
Ms. E.K.C. Pabasara
Ms. P.D.G. Dilhara
Ms. K.R.C.S. Kaldera
Ms. Y.P.M.S. Wickramasinhe
Ms. R.W.C. Madushsani

Mr. B.M.A. Dananjith
Ms. D.M.V. Disanayake
Ms. S.N.C. Perera
Ms. D.A.M.P. Gunawardhana
Ms. A. M.G. S. M. Hemathilaka
Ms. R.M. Ishsini
Mr. D.D.D.M. Jayasinhe
Ms. M.P.N.S. Jayasinhe
Ms. P.B.I.K. Kususmlatha
Ms. U.C. Lathhari
Ms. M.G.H. Madusika
Ms. S.N.C. Perera
Mr. G.D. W. Premarathna
Mr. K.G.H. Randika
Ms. M.D. Ranasinghe
Ms. R.M.U.N. Rathnayake
Ms. S.R.L. Senanayake
Ms. K.K.G.K.M. Senarath
Ms. M.G.R. Tharushika

ARHM

Organized by:

Society of Archaeology
Department of Archaeology & Heritage Management
Faculty of Social Sciences & Humanities
Rajarata University of Sri Lanka

ISSN 2478-088X

9 772478 088002

ISSN 2478-088X

9 772989 015009

Price . 800 /=